

ปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อันทนาการในระดับองค์การบริหาร
ส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

FACTORS EFFECTING THE ACTIVITIES FOR RECREATION IN LARGE
SCALE TOMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION LEVEL :
A CASE STUDY OF THANU TOMBON ADMINSTRATIVE
ORGANIZATION IN UTHAI DISTRICT PHRA NAKHON
SRI AYUTTHAYA PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนผังเมืองและสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2551

KMITL-2008-AR-M-001-876

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหาร

ส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบล

อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

**FACTORS EFFECTING THE ACTIVITIES FOR RECREATION IN LARGE
SCALE TOMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION LEVEL :**

A CASE STUDY OF THANU TOMBON ADMINISTRATIVE

ORGANIZATION IN UTHAI DISTRICT PHRA NAKHON

SRI AYUTTHAYA PROVINCE

ดวงชีวรรณ เหมือนอัน

DOUNGSHEWAN MUANAON

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 82641
วัน,เดือน,ปี 21 ก.ค. 2557

.b.....
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของสาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเป็นฉบับตีพิมพ์หรือส่งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2551

KMITL-2008-AR-M-001-376

**FACTORS EFFECTING THE ACTIVITIES FOR RECREATION IN LARGE
SCALE TOMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION LEVEL :
A CASE STUDY OF THANU TOMBON ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN UTHAI DISTRICT PHRA NAKHON
SRI AYUTTHAYA PROVINCE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN
AND ENVIRONMENTAL PLANNING**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในห้องสมุดเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2008

KMITL-2008-AR-M-001-376

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT2008

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหาร ส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Effecting the Activities for Recreation in Large Scale Tombon Administrative Organization Level : A Case Study of Thanu Tombon Administrative Organization in Uthai District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province

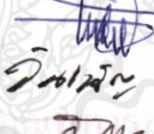
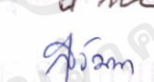
ชื่อนักศึกษา นางสาวดวงชีวรรณ เหมือนอิน

รหัสประจำตัว 46061834

ปริญญา การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.เลิศวิทย์ รังสิริกย์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี	รศ.เลิศวิทย์ รังสิริกย์	
ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	ศุกลรัตน์เมธี	
รศ.ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ		

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 21 พฤษภาคม 2551 เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงที่มาของการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นักศึกษา	นางสาวดวงชีวรรณ เหมือนอิน
รหัสประจำตัว	4601834
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2551
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.เลิศวิทย์ รังสิริรักษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคือ 1) ศึกษาความต้องการการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการสำหรับท้องถิ่นในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล 2) ศึกษาปัจจัยทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล 3) ศึกษาประเภทของนันทนาการ รูปแบบ ขนาด ที่ตั้ง ขอบเขตการให้บริการที่เหมาะสมของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล และ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตภายในชุมชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภอดุสิตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการศึกษาใช้การทบทวนวรรณกรรมและแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือส่วนที่หนึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมามาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการหาที่ตั้ง ขนาด ขอบเขตการให้บริการของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่เหมาะสม ส่วนที่สองจากแบบสอบถามเป็นการหาความต้องการ และกิจกรรมต่อพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูป spss for window นอกจากนั้นได้ใช้แผนที่และการสำรวจภาคสนามเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เพื่อหาความเหมาะสมของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ผลการศึกษาสามารถแยกพิจารณาออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ลักษณะทางกายภาพและลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ 2) ลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ 3) บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล การศึกษาพบว่าลักษณะทางกายภาพของชุมชนส่งผลต่อระดับความต้องการในกิจกรรมเพื่อนันทนาการของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

โดยมีแนวทางจากมาตรฐานเป็นตัวกำหนดขนาด ขอบเขตการให้บริการของพื้นที่ซึ่งพบว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนชนบทไม่มีความหนาแน่นในชุมชนมีความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเท่ากับผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง ทั้งนี้เนื่องจากมีความต้องการในการทำกิจกรรมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะทางด้านประชากรเศรษฐกิจของผู้ที่อาศัยในชุมชนระดับท้องถิ่นซึ่งได้แก่ ขนาดครัวเรือน การครอบครองที่อยู่อาศัย เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและรูปแบบในการจัดการที่ต่างกัน เช่น กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ การจัดการดูแลพื้นที่โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตามบทบาทหน้าที่ สำหรับประเด็นกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจากการศึกษาพบว่า ภายในชุมชนระดับท้องถิ่นมีข้อจำกัดในด้านการจัดการและพัฒนาพื้นที่เนื่องจากการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่มีอยู่ในชุมชนมาจากหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำตามนโยบาย ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการในกิจกรรมนันทนาการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนได้ นอกจากนี้โอกาสในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนนั้นยังขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในพื้นที่ชุมชน โดยพบว่า ชุมชนชนบทซึ่งมีพื้นที่ว่างจำนวนมากที่ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์หรือมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันทางศาสนา สถาบันราชการ เหล่านี้ก็จะมีโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนได้ และสามารถรองรับกิจกรรมนันทนาการที่คนในชุมชนต้องการได้ การจัดทำและจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอาจต้องพิจารณาพื้นที่ว่างอื่นๆ ภายในชุมชนหรือพื้นที่ว่างบริเวณโดยรอบชุมชน

การวางนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำ และจัดกิจกรรมพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนต้องพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้เป็นหลักเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนั้นอย่างสูงสุดและกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาจัดทำได้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนและให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการของตน

การศึกษาได้เสนอแนวทางการจัดทำและจัดกิจกรรมพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับท้องถิ่นสามารถพิจารณาเป็น 2 หลักการ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่สำหรับชุมชนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแนวทางและนโยบายป้องกันการขยายตัวของเมืองสู่ชนบทเพื่อกันความหนาแน่นเข้าไปในพื้นที่และร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่าง จัดกิจกรรมนันทนาการลงในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน 2) ด้านการจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการควรวางแผนให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สำหรับด้านการจัดพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรรักษาความสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Factors Effecting the Activities for Recreation in Large Scale Tombon Administrative Organization Level : A Case Study of Thanu Tombon Administrative Organization in Uthai District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province
Student	Miss.Doungshewan Muenaoon
Student ID.	46061834
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Program	Urban and Environmenta Planning
Year	2008
Thesis Advisor	Asso.Prof.Lertwit Rangsiraksa

ABSTRACT

This study was intended to factor effecting the Activities for recreation-purposed greenery zone local development at large scale level of the District Administrative Organization (D.A.O). In this case study, Thanu District Administrative Organization,Uthai,Ayutthaya was chosen. The primary objectives of this study were 1) to examine the need for recreation-purposed greenery zone local development, 2) to explore the physical factors that have influenced people's recreational behavior toward greenery zone local development, and 3) to investigate the types of recreation, magnitude, location and service boundary applicable to the recreation-purposed greenery zone local development.

Methodologically, the literature review was conducted and questionnaires were used as instrument to gather data. The article contained two sections. Firstly, data and information that were compiled from previous research literatures as standard criterion to find out the appropriate location, magnitude, and service usage boundary of the recreation-purposed greenery zone. Secondly, the questionnaires were instrumental to elicit the people's need and activities exerting on the recreation-purposed greenery zone. To analyze data, the computer package application SPSS for Window was implemented. In addition, map and field survey were conducted to determine the appropriateness of recreation-purposed greenery area.

The results were taken into consideration into three following propositions; firstly, physical and socioeconomic nature has influence on the people's recreational behavior toward recreation-purposed greenery area. Secondly, physical and socioeconomic nature has influence on the people's need for recreation-purposed greenery area, and thirdly, the D.A.O role and responsibility. The finding has demonstrated that the physical nature of the community has influenced the degree of need for recreational activities undertaken by the community residents. The standard criterion can determine the

magnitude and service usage boundary on the greenery zone. It's noted that the residents in rural community where population density is lesser demand for recreation-purposed greenery area as the same as those who live in urban communities. In addition, the demographic and socioeconomic characteristics which included degree of household, residence possession, gender, marital status, educational background, occupation, household income have influenced the people's recreational behavior involving recreation-purposed greenery area and different aspect of management such as recreational activities needed for exerting on greenery area, space management carried out by the District Administrative Organization in accordance with its role and responsibility. Moreover, it appeared that recreational activities needed on greenery local area provided some limitations relevant to land management and development as a consequence that policy-making by government has not met the actual need for recreational activity of the community people. Additionally, the development opportunity for recreation-purposed greenery area depended on the nature of land usage in the community where unoccupied land remains fruitless considerably. Even so, the usage of land for religious and governmental purpose provided the development opportunity for community green area and accommodated the recreational activities demanded by community people. To develop the recreation-purposed greenery area, it's necessary to contemplate other unoccupied and vacant plots of land in the community and surroundings.

To formulate the policy as guideline for greenery area development in the community, it's suggested that the need of people should be taken into consideration primarily in order to maximize the benefit of green area for recreational purpose. Additionally, the District Administrative Organization should be stimulated to assume its role and responsibility fully in relation to consideration to inspire the public participation in sustaining their recreation-purposed greenery area.

This study makes some suggestions relevant to the guidelines for recreation-purposed greenery area development into two areas. Firstly, the District Administrative Organization should set forth the applicable guideline and policy on urban expansion prevention to avoid the population density, and work together with concerned organizations in order that the usage of unoccupied land will be manipulated consistently with the people's actual need. Lastly, the green area management should be executed corresponding to the physical nature of land. The District Administrative Organization should emphasize the greenery area development for recreational purpose.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ รศ.เลิศวิทย์ รังสิรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ รศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและตรวจสอบแก้ไข รวมทั้งคณะกรรมการควบคุมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่และน้อง ที่เป็นกำลังใจและเสียสละเวลาการช่วยเหลือในการหาข้อมูล ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องแจจ น้องแอนในบ้านรุ่งอรุณที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลนุที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และทุกหน่วยงานที่สนับสนุนช่วยเหลือในด้านข้อมูลตลอดจนทุกท่านที่กรุณาช่วยเหลือและให้ข้อมูลเป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์นี้ผู้ศึกษาขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ดวงชีวรรณ เหมือนอิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	XI
สารบัญรูป.....	XIV
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา.....	6
1.6 นิยามศัพท์.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว.....	9
2.1.1 ความหมายของพื้นที่สีเขียว.....	9
2.1.2 ประเภทของพื้นที่สีเขียว.....	10
2.1.3 ทฤษฎีการจัดระบบของพื้นที่สีเขียว.....	13
2.1.4 ระบบโครงข่ายสีเขียว (Green Net System).....	14
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนระดับหมู่บ้าน (Neighborhood Concept).....	15
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของสวนสาธารณะ.....	17
2.2.1 ลักษณะของสวนสาธารณะระดับชุมชนตามมาตรฐาน.....	17
2.2.2 สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร.....	23
2.2.3 ลักษณะของสวนสาธารณะ โดยครอบคลุมถึงกิจกรรม, พฤติกรรมผู้ใช้และ ขนาดพื้นที่.....	24
2.2.4 แนวทางการวางแผนพื้นที่เปิดโล่ง และสวนสาธารณะระดับชุมชน.....	32
2.2.5 องค์ประกอบภายในสวนสาธารณะ.....	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อี

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์.....	36
2.3.1 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์.....	36
2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation demand)	38
2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการ.....	41
2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างของคน และชุมชน.....	42
2.3.5 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการมูลฐานที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมใน กิจกรรมนันทนาการ.....	42
2.3.6 ความต้องการสวนสาธารณะ.....	45
2.3.7 พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะตามความต้องการ.....	46
2.4 กรอบการวิจัย.....	47
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	50
3.1 การกำหนดตัวแปร.....	50
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล.....	57
3.2.2 วิธีการเก็บแบบสอบถาม.....	57
3.3 กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.3.2 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
3.4.1 กรรมวิธีในทางข้อมูล.....	59
3.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
3.5 เสนอผลการศึกษาในลักษณะบรรยาย ตารางและแผนภูมิ.....	60
3.5.1 เป็นการสรุปค่าทางสถิติที่ได้จากการทดสอบสมมุติฐานโดยสถิติ ไม่พารามิเตอร์ทั้งสี่ อีกทั้งหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ถึงแล้วของผล การทดลองครั้งนี้เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า.....	60
3.5.2 เสนอแนะแนวทาง.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 การเลือกพื้นที่ศึกษา.....	60
3.6.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด.....	62
3.6.2 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	66
3.6.3 เขตการปกครองที่เลือกเป็นกรณีศึกษาและประชากรเป้าหมาย.....	66
3.6.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	69
3.6.5 ความหนาแน่น.....	72
3.6.6 สภาพพื้นที่สีเขียวในชุมชน.....	72
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์.....	80
4.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพ.....	80
4.1.1 มาตรฐานของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	80
4.1.2 ลักษณะที่ตั้ง ขนาด ขอบเขตกาให้บริการ.....	92
4.2 ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล.....	96
4.2.1 ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ.....	96
4.3 พฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	101
4.3.1 การใช้เวลาว่าง.....	101
4.3.2 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	101
4.3.3 พฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	102
4.3.4 สาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	103
4.3.5 การเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	104
4.4 ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบล.....	106
4.5 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	106
4.5.1 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับการใช้เวลาว่าง.....	106
4.5.2 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	107
4.5.3 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการ.....	113

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

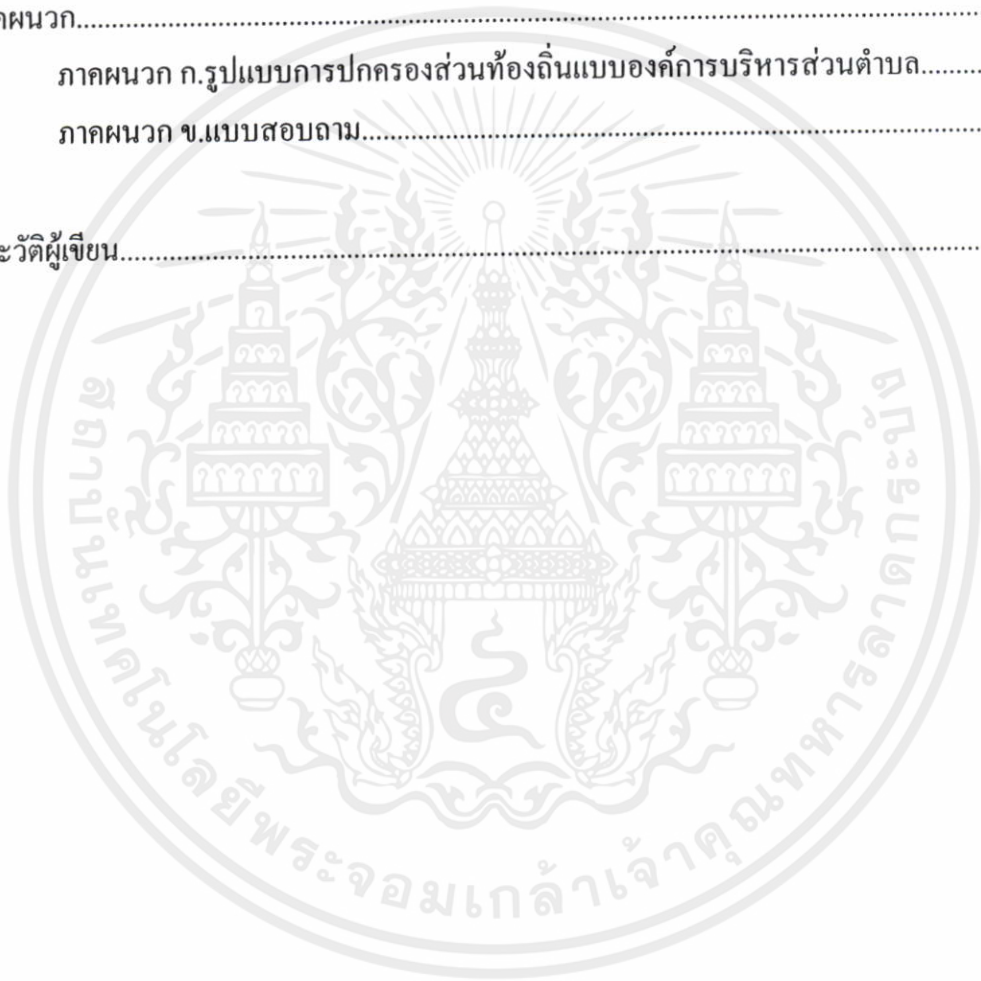
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.5.4 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	115
4.5.5 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	116
4.6 ลักษณะขององค์ประกอบที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	118
4.7 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	119
4.8 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	126
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	129
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	129
5.1.1 ลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อความต้องการในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	130
5.1.2 ความแตกต่างของลักษณะทางด้านประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	132
5.1.3 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง.....	132
5.1.4 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมในกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	133
5.1.5 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	134
5.1.6 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมของสาเหตุการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	134
5.1.7 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมของรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	135
5.1.8 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อความต้องการในกิจกรรมนันทนาการ.....	135
5.19 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	137
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	138
5.2.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	138
5.2.2 บทบาทหน้าที่.....	142

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	144
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก.....	148
ภาคผนวก ก.รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	148
ภาคผนวก ข.แบบสอบถาม.....	159
ประวัติผู้เขียน.....	164

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 มาตรฐานนันทนาการและพื้นที่เปิดโล่งในระดับท้องถิ่น โดยสมาคมนันทนาการ และสวนแห่งชาติ National Recreation and Association: NRPA.....	21
2.2 แสดงประเภท จำนวน และเนื้อที่สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร.....	23
2.3 แสดงตารางสรุปประเภทสวนสาธารณะ และเกณฑ์ด้านผังเมือง.....	27
2.4 เกณฑ์และมาตรฐานจำแนกตามประเภทเมือง.....	29
2.5 มาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากรของประเทศต่าง/เมืองต่างๆ.....	31
2.6 สรุปมาตรฐานนันทนาการของ District of Columbia	34
3.1 ตัวแปรลักษณะสภาพแวดล้อมที่มีอยู่.....	53
3.2 ตัวแปรลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ.....	53
3.3 ตัวแปรพฤติกรรมการใช้ของมนุษย์.....	54
3.4 ตัวแปรกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	55
3.5 ตัวแปรบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	56
3.6 แสดงจำนวนประชากรเป้าหมายที่ศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	59
3.7 แสดงจำนวนหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	68
3.8 แสดงจำนวนประชากรตามลำดับ.....	68
3.9 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล.....	69
4.1 มาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากรในระดับชุมชนเมือง.....	82
4.2 มาตรฐานสวนสาธารณะในระดับชุมชนเมืองที่ใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยนี้.....	84
4.3 กิจกรรมที่ต้องการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่.....	91
4.4 การจัดกิจกรรมนันทนาการในชุมชน.....	95
4.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....	96
4.6 กรรมสิทธิ์การอยู่ของตัวแทนครัวเรือน.....	97
4.7 ระยะเวลาการอยู่อาศัยของตัวแทนครัวเรือน.....	98
4.8 เพศของตัวแทนครัวเรือน.....	98
4.9 อาชีพของตัวแทนครัวเรือน.....	98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่เอนเออไปในทิศทางใด ๆ ภายใต้งานวิจัยนี้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 สถานภาพการสมรสของตัวแทนครัวเรือน.....	99
4.11 ระดับการศึกษาของตัวแทนครัวเรือน.....	99
4.12 ลักษณะอาชีพของตัวแทนครัวเรือน.....	100
4.13 รายได้ครัวเรือนและรายจ่ายครัวเรือน.....	101
4.14 การใช้เวลาว่างในแต่ละวัน.....	101
4.15 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างของตัวแทนครัวเรือน.....	102
4.16 การเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	103
4.17 สาเหตุการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียว.....	103
4.18 การเดินทางมาใช้พื้นที่นันทนาการ.....	104
4.19 ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	105
4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้เวลาว่าง.....	106
4.21 แสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชีพกับการใช้เวลาว่าง.....	107
4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครอบครัวกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	108
4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมทำในเวลาว่าง.....	108
4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	110
4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	111
4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง.....	111
4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างแยกตามกลุ่มอาชีพและ รายได้ครัวเรือน.....	112
4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ....	113
4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ.....	114
4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ.....	115
4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ.....	115
4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	116
4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ.....	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียว.....	117
4.35 ลักษณะขององค์ประกอบที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	118
4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	119
4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	120
4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	121
4.39 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	122
4.40 ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	123
4.41 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	124
4.42 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ.....	125
4.43 การเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการของตัวแทนครัวเรือน.....	128
4.44 การจัดการดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	128
5.1 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	132
ก.1 แสดงการกำหนดตัวชี้วัดในการจัดชั้น อบต.(เดิมก่อนปรับขนาดอบตใหม่).....	152
ก.3 แสดงประเด็นสำคัญของเกณฑ์การปรับขนาด อบต.ใหม่.....	154
ก.3 แสดงการจัดลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลและกรอบอัตรากำลัง.....	154

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 แสดง แผนที่ขอบเขตพื้นที่ศึกษา.....	4
1.2 ขั้นตอนการวิจัย.....	6
2.1 แสดงระบบพื้นที่สีเขียวของเมือง.....	14
2.2 แสดงพื้นที่และอิทธิพลการให้บริการของเมือง.....	15
2.3 แสดงระบบของชุมชน.....	17
2.4 แสดงลำดับค้ำของความต้อการ.....	40
2.5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	49
3.1 การเชื่อมโยงตัวแปร.....	52
3.2 แสดง แผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	63
3.3 แสดงขอบเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
3.4 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล.....	71
3.5 พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ว่างรอบนอกชุมชน.....	73
3.6 พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ว่างภายในชุมชน.....	76
4.1 การเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4.2 ลักษณะการจัดวางพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	86
4.3 การเปรียบเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ทั้งหมด.....	87
4.4 การเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในระดับชุมชนเมือง ประเภทสวนในระดับ ละแวกบ้าน, หมู่บ้าน.....	87
4.5 ประเภทของสวนสาธารณะในระดับชุมชนเมือง.....	88
4.6 รูปแบบของการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหาร ส่วนตำบล.....	89
4.7 พื้นที่ว่างที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล.....	92
4.8 พื้นที่ว่างที่มีศักยภาพที่จะเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ.....	94
5.1 แนวทางการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับท้องถิ่น.....	130
5.2 การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างยั่งยืน.....	131
5.3 การกระจายพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชน.....	139
5.4 การจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล.....	142

เอกสารนี้เป็นเอกสารวิจัยพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนเท่านั้น ไม่ควรนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่เริ่มพัฒนาจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ติดตามมาอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มการขยายตัวของเมือง ชุมชนและวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปภายในชุมชน ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ความเครียดทางสังคมต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ส่งผลต่อความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในสังคมชนบทความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ในการผ่อนคลายความเครียด หลังจากการทำงานเพื่อเรียกพลังงานและ ความรู้สึกสดชื่นกลับคืนมา นันทนาการเป็นกระบวนการที่ ก่อให้เกิดความสุข ความสำเร็จในชีวิตขั้นสูงสุดหรือการปรับปรุงเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นจากนันทนาการเป็นสถาบันทางสังคมที่มีส่วนช่วยพัฒนาสุขภาพ มนุษย์-สัมพันธ์ การเป็นพลเมืองที่ดี การพัฒนาตัวบุคคล ในสังคมชนบทพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีส่วนช่วยในการพัฒนาคน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ขอบข่ายของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่ เกี่ยวกับบุคคลจะเป็นการพัฒนาในทุกวัยและจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างอายุและกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุที่จะต้องมีกิจกรรมนันทนาการที่แตกต่างกันเพื่อการฝึกทักษะในการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละวัยให้เหมาะสมกับกิจกรรม ประเภท ที่นำมาเลือกใช้ในชุมชนขนาดเล็ก ในระดับประชากรพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีความสำคัญในการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม ในระดับของครอบครัวที่เป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดซึ่งในปัจจุบัน สัมพันธภาพภายในครอบครัวไม่แน่นแฟ้นเหมือนครอบครัวสมัยก่อน เพราะทุกคนต่างมีความจำเป็นในการทำงาน และสภาพแวดล้อมที่ต้องแข่งขันกับเวลาและกับบุคคลอื่นทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่มีโอกาสพบปะกัน ดังนั้นกิจกรรมนันทนาการที่เกิดขึ้น จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ในระดับชุมชนพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จะช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความสมบูรณ์ในหลายๆด้าน ช่วยสร้างคนให้มีสมาธิที่ดีมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพราะพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจะต้องอาศัยกิจกรรมนันทนาการช่วยในการเสริมสร้างสมาชิกที่ดีให้กับชุมชน ลดปัญหาอาชญากรรม ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ในระดับของประเทศชาติกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จะช่วยลดปัญหาเรื่องความประพฤติของประชากรหรืออาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมนันทนาการจะช่วยสร้างความสุขภายในได้เป็นอย่างดี ในสังคมของชุมชนชนบทลักษณะปัจจัยความต้องการตรงข้ามกับความเป็นเมือง มีสภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ การใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม กรุณาติดต่อผู้จัดทำเอกสารเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

ใกล้ธรรมชาติ มีป่าเขา สวน ไร่นา ลำธาร แม่น้ำ หรือแม้กระทั่งที่โล่งแจ้ง ซึ่งมีประชากรไม่แออัด การดำเนินชีวิตของชาวชนบทเป็นไปโดยความสะดวก ไม่รีบเร่ง และสลับซับซ้อนเหมือนกับเมืองใหญ่ๆ ดังนั้น เวลาว่างจึงมีมากในหมู่ประชากรที่อยู่อาศัยในชนบท ก่อให้เกิดความสนใจและต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เท่าที่กลุ่มคนในชนบทจะกระทำได้ พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการสำหรับชาวชนบทจึงมีความจำเป็นไม่แพ้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการสำหรับชุมชนเมืองส่งผลให้หน่วยงานท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาในเรื่องพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (สมบัติ กาญจนศิริ. 2535 : 18-51)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่าง (LOWER LEVEL) ที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับท้องถิ่นที่ยังไม่ประสบปัญหาความแออัดของสิ่งปลูกสร้าง ความหนาแน่นของประชากร การกระจุกตัวที่เกิดขึ้นกับกิจกรรมภายในหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะจากการจราจรในสังคมเมือง ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในแต่ละด้านอาจอยู่ในระดับต่ำแต่การสร้างให้ชุมชนขนาดเล็กเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่สีเขียวในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะไม่ใช่เพื่อเป็นปอดของเมือง แต่อาจเป็นในรูปของการสร้างให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้เวลาว่าง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2547 : 26)

การช่วยให้บุคคลและชุมชนพัฒนาสุขภาพจิตและสมรรถภาพทางกายที่ดี การป้องกันอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางไม่พึงประสงค์ของเยาวชนและเด็ก หรือการส่งเสริมการพัฒนาอารมณื ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในรูปของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ การประกอบกิจกรรมร่วมกันในชุมชน การเสริมสร้างพัฒนาการและความต้องการในแต่ละช่วงวัยที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จะเป็นตัวเชื่อมกิจกรรมให้เกิดขึ้น มีส่วนช่วยในการป้องกันการขยายตัวของสังคมเมืองสู่สังคมชนบท และเป็นการสร้างให้คนในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์เข้าใจเกิดความรู้สึกลอดคภัยในชุมชนและไม่ทำลายธรรมชาติสภาพแวดล้อมอันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายตามมาและเป็นผลกระทบกลับไปยังชุมชนที่ยังต้องพึ่งธรรมชาติในการดำเนินชีวิตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ สำหรับท้องถิ่น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการเข้าใช้ และการไม่เข้าใช้ พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2.3 เพื่อศึกษาประเภทของนันทนาการ รูปแบบ ขนาด ที่ตั้ง ขอบเขตการให้บริการที่เหมาะสมของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตภายในชุมชน ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

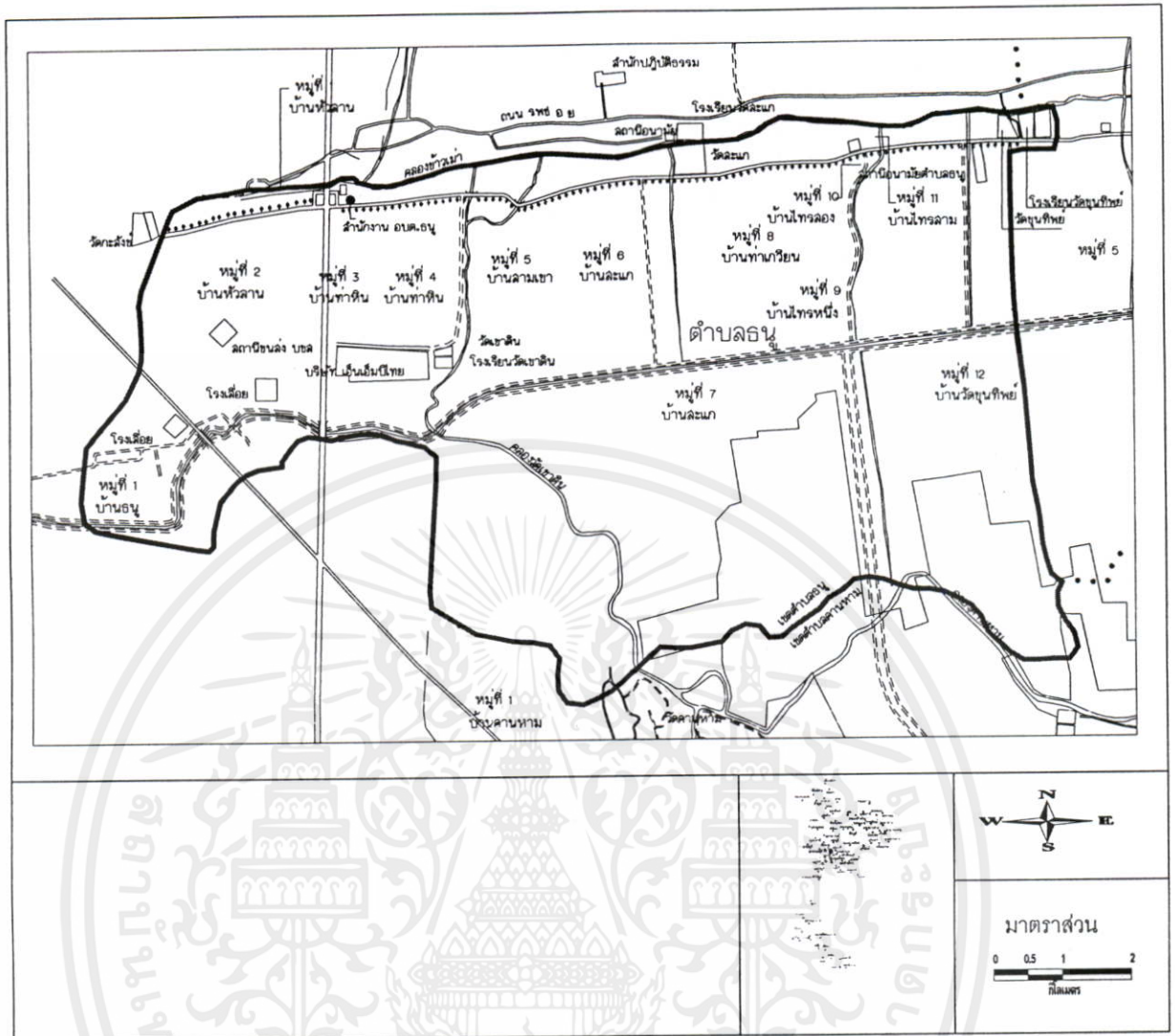
1.3.1 พื้นที่ศึกษา ; ศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพของ ตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ดังนี้

(1.) หมู่ที่ 1 บ้านธนู	(7) หมู่ที่ 7 บ้านสะแก
(2.) หมู่ที่ 2 บ้านหัวลาน	(8) หมู่ที่ 8 บ้านท่าเกวียน
(3.) หมู่ที่ 3 บ้านท่าหิน	(9) หมู่ที่ 9 บ้านไทรหนึ่ง
(4.) หมู่ที่ 4 บ้านท่าหิน	(10) หมู่ที่ 10 บ้านไทรสอง
(5.) หมู่ที่ 5 บ้านสามเขา	(11) หมู่ที่ 11 บ้านไทรสาม
(6.) หมู่ที่ 6 บ้านสะแก	(12) หมู่ที่ 12 บ้านวัดขุนทิพย์

1.3.2 ด้านเนื้อหา : ศึกษาถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ขนาดของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ความจำเป็นที่ต้องมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้แก่ชุมชน ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ประโยชน์ในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้แก่ชุมชน

รวมถึงด้านการวางแผนชุมชน โดยศึกษาในระดับล่างสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลและเลือกศึกษาลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลในลำดับชั้นขนาดใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสถานภาพของชุมชนอาจพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองได้ในอนาคต เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนการเสนอแนะแนวทาง ในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.1 แสดงแผนที่ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบล

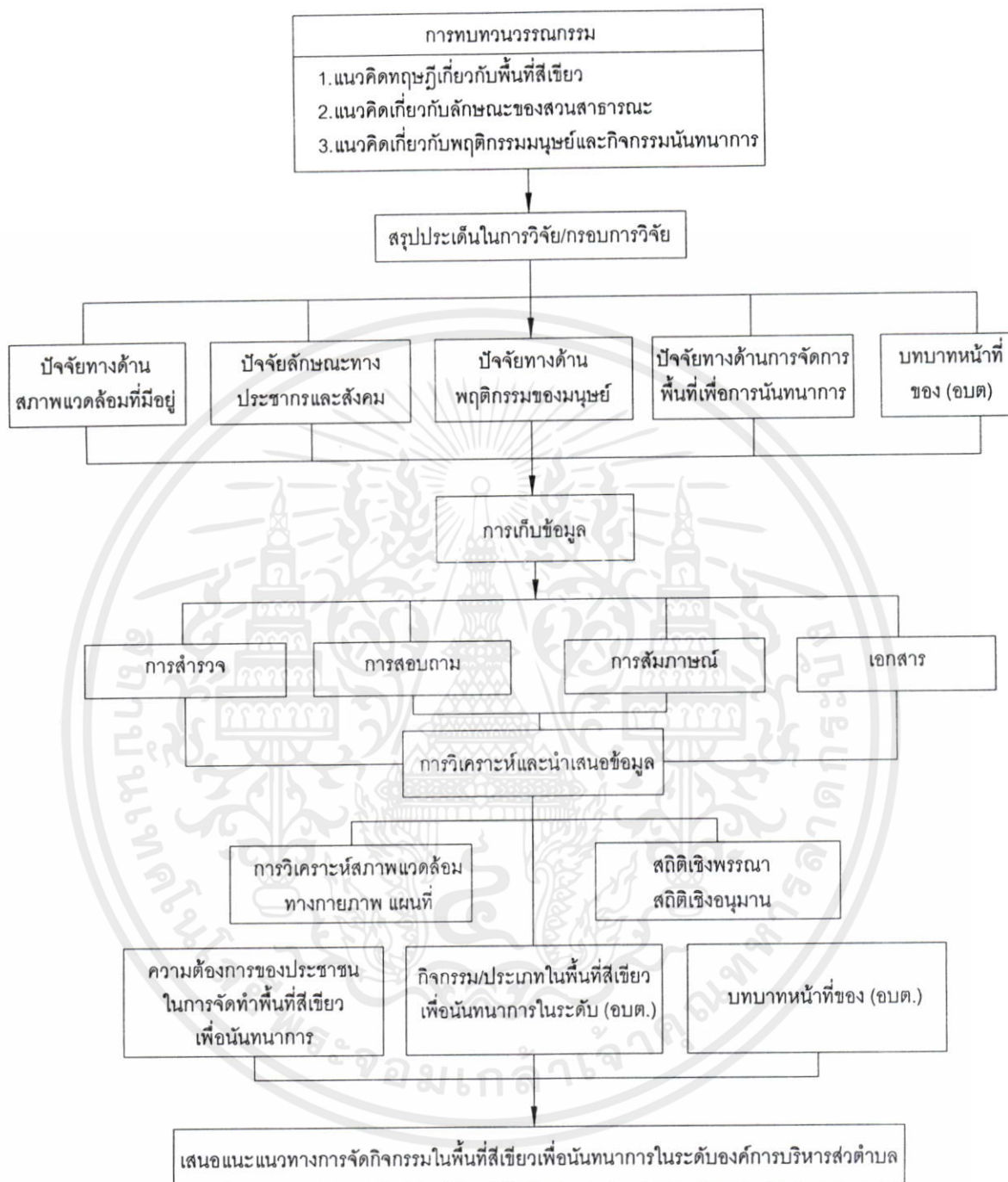
1.4 ขั้นตอนของการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้มีความเหมาะสมกับชุมชนในการดำเนินงานระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การเกิดความร่วมมือกับการพัฒนาเมืองนี้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เรียงลำดับขั้นตอนการทำงานจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่มแนวคิดได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของสวนสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และกิจกรรมนันทนาการ จากนั้นสรุปเป็นกรอบในการวิจัยและกำหนดวัตถุประสงค์ สร้างตัวแปรในการวิจัยและทำการเลือก

วิธีการเก็บข้อมูลแบบสำรวจ สัมภาษณ์ แบบสอบถามและข้อมูลจากเอกสาร เหมาะสมตามลักษณะของตัวแปรแต่ละประเภท ทำการวัดผลและวิเคราะห์ ผลการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ขนาดของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ความจำเป็นที่ต้องมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ให้แก่ชุมชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ให้แก่ชุมชน รวมถึงด้านการวางแผนชุมชน โดยศึกษาในระดับล่างสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลและเลือกศึกษาลำดับชั้นขนาดใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสถานภาพของชุมชนอาจพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองได้ในอนาคตและสรุปผลการวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับชุมชนท้องถิ่นและนำไปประยุกต์ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลในลำดับขั้นอื่นต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.2 ขั้นตอนการวิจัย

เอกสารนี้เป็น **1.5 ประโยชน์ของการศึกษา** ซึ่งงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต่ออ้างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.1 เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้มีความเหมาะสมกับ

ชุมชน ในการดำเนินงานระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาเมือง
ในระดับขั้นต่อไป

1.5.2 เสนอแนะลักษณะสภาพของชุมชนที่มีผลทำให้ประชากรผู้อยู่อาศัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในการพิจารณาร่วมวางแผนทางแก้ปัญหาของชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ศึกษาวางแผนการทางจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้มีความเหมาะสมตามขั้นตอนกระบวนการต่อไป

1.5.3 เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำวิจัยอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานี้

1.5.4 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลในลำดับขั้นต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 พื้นที่สีเขียว (Green Area) หมายถึง พื้นที่ว่างนอกเหนือจากพื้นที่ปลูกสร้างของเมือง โดยเป็นพื้นที่ว่างที่ถูกปกคลุมไปด้วยต้นไม้และพืชพรรณ พื้นที่เกษตรกรรม สวนสาธารณะ และพื้นที่ว่างอื่นๆ ที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่พักผ่อน แบ่งพื้นที่สีเขียวออกเป็น

- (1) พื้นที่สีเขียวประเภทสวนสาธารณะ
- (2) พื้นที่เกษตรกรรม
- (3) พื้นที่ว่างสาธารณะ
- (4) พื้นที่ธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ (วัฒนา ณ นคร.2543 : 8)

1.6.2 นันทนาการ (Recreation) หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลสมัครใจในยามว่างเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียด การสราญใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525)

1.6.3 นันทนาการ (Recreation) ประกอบด้วยกิจกรรมหรือประสบการณ์ในช่วงเวลาว่าง โดยที่ผู้เข้าร่วมร่วมด้วยความสมัครใจ เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความสุข และแรงความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อให้บุคคลได้คุณค่าทางสังคม พัฒนาทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้อง

นันทนาการ เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน ดังนั้น บริษัทห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรมจึงจัดโปรแกรมนันทนาการเพื่อบุคลากรในที่ทำงานให้เป็นส่วนหนึ่งของเวลาอาหารกลางวัน ช่วงพัก หรือ หลังเวลาการทำงาน

นันทนาการ เป็นองค์การหนึ่งของชุมชนหรือหน่วยงานอาสาสมัครซึ่งจัดขึ้นเพื่อบริการสังคมทำให้นันทนาการเป็นที่ยอมรับในฐานะสถาบันทางสังคมเช่นทางด้านประเพณี คุณค่า โครงสร้างและองค์การ ผู้ประกอบอาชีพ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2535 : 29)

1.6.4 พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการหรือพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ หมายถึง สวนสาธารณะ สนามกีฬาากลางแจ้ง สนามเด็กเล่น ลานเมือง สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกชาติ สวนสัตว์ ฯลฯ

ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการได้

1.6.5 องค์การบริหารส่วนตำบล (Tambon Administrative Organization) หมายถึง หน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่กระทรวงมหาดไทย ประกาศจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อวางแผนทางจัดทำพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการ ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวคิดและทฤษฎีที่สอดคล้องกับงานวิจัยหลายกรณีที่สามารถนำมากำหนดกรอบวิธีการศึกษาและตัวแปรได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ คือ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว
2. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของสวนสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และกิจกรรมนันทนาการ

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว

2.1.1 ความหมายของพื้นที่สีเขียว

พื้นที่สีเขียว (Green Area) ได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลากหลายตามแต่ที่แต่ละบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ไว้ดังต่อไปนี้

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรม ที่โล่งว่าง แหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ ป่าชุมชน พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เป็นต้น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2539 : 3 -1)

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่โล่งรอบเมืองหรือในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท ซึ่งมีการใช้ที่ดินเบาบาง ได้แก่พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่โล่งแจ้ง ที่มีสภาพธรรมชาติ (Open Space) พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood-prone area) (สถาบันวิจัยสังคม. 2539 : 6-3)

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ป่า ได้แก่ ป่าสงวน วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เกษตรกรรม รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมที่สงวนรักษาไว้ในแถบริ้วสีเขียวของเมืองพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ ที่โล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ของท้องถิ่น แหล่งสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมแหล่งโบราณคดีโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวเส้นทางน้ำ อ่างเก็บน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ สนามเด็กเล่น สนามกีฬาและสวนสาธารณะในชุมชน (สำนักบริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539 : 6-1)

พื้นที่สีเขียวในชุมชน หมายถึง พื้นที่โล่งในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก ได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวัฒนวิทยาและภูมิสถาปัตย์ เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และทำหน้าที่เป็นปอดของเมืองอย่างยั่งยืนอันจะทำให้ชุมชนเป็นเมืองสีเขียวที่น่าอยู่ตลอดไป จะเป็นที่ดินของรัฐ ที่ดินเอกชน หรือที่ดินประเภทพิเศษ

ซึ่งได้แก่ ที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และที่ดินศาสนสถานก็ได้ จุดสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความเป็นเจ้าของ แต่อยู่ที่หน้าที่หลักของที่ดินนั้นๆ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2547 : 13-14)

จากความหมายของคำว่า พื้นที่สีเขียว ที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้สรุปว่า พื้นที่สีเขียวหมายถึงพื้นที่ซึ่งมีสภาพเป็นธรรมชาติควรค่าแก่การอนุรักษ์ เช่นพื้นที่ป่า ป่าชุมชน อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์และสวนรุกขชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งธรรมชาติ อันควรค่าแก่การอนุรักษ์ของท้องถิ่น ชุมชนโบราณ สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม โบราณสถาน พื้นที่ริ้วสีเขียว เช่น ดันไม้ริมถนน ดันไม้ริมแม่น้ำ ลำคลอง พื้นที่โล่งว่างรอบเมือง เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่โล่งว่างในเมือง เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สนามกีฬา สนามเด็กเล่น รวมถึงสถานที่นันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของเมืองได้

2.1.2 ประเภทของพื้นที่สีเขียว

2.1.2.1 พื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน

ขอบเขตของพื้นที่ที่จัดว่าเป็นพื้นที่สีเขียวในชุมชนจากการศึกษาถึงประเภทของพื้นที่สีเขียวนั้น ได้มีผู้ศึกษาถึงพื้นที่สีเขียวไว้หลายกรณีดังนี้

- 1) พื้นที่ธรรมชาติ หมายถึง พื้นที่แหล่งน้ำ ลำธาร คูคลอง ทะเลสาบ พรุ บึง ชายหาด เนินเขา ภูเขาและป่าไม้ ซึ่งจำเป็นจะต้องอนุรักษ์ไว้
- 2) พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ ได้แก่สวนสาธารณะ สนามกีฬากลางแจ้ง สนามเด็กเล่น ลานเมือง สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ สวนสัตว์ ฯลฯ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการได้
- 3) พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่สวนไม้ผลยืนต้น สวนป่า พื้นที่สีเขียวในหน่วยงาน ราชการและในที่ดินของเอกชน แม้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้บริการได้โดยตรงแต่มีคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนโดยรวม ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งปอดของชุมชนขานเมือง
- 4) พื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร ได้แก่ พื้นที่แนวถนน เกาะกลางถนน ทางเดิน แนวนอลยรัน ริมแม่น้ำ และริมทางรถไฟ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2547 : 14)

2.1.2.2 พื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร จำแนกออกได้ดังนี้

- 1) พื้นที่อยู่อาศัยของกรุงเทพมหานคร ได้แก่พื้นที่เพาะปลูกนาข้าวและ

พื้นที่ทำการเกษตรอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- 2) บริเวณสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และดัดแปลงอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สวนสาธารณะต่างๆ

- สวนสาธารณะในบริเวณที่จัดสรร

- สนามในบริเวณวัดควาอาราม สถาบันการศึกษาต่างๆ หน่วยราชการ

- สวนสาธารณะตามผังเมืองและระดับปฏิบัติการ
- โครงการพื้นที่สีเขียว
- โครงการพระราชดำริ เพื่อระบายน้ำ ป้องกันน้ำท่วม (ชลประทาน วิศวกรรม

และไมตรีเรื่องปิ่น. 2525 : 118)

2.1.2.3 พื้นที่สีเขียวในเมืองหลักภาคมหานคร

การศึกษาแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวในเมืองหลักภาคมหานครแบ่งพื้นที่สีเขียวออกเป็น 2 นัย ได้แก่

- 1) พื้นที่สีเขียวตามประกาศของผังเมืองรวมหมายถึงพื้นที่เกษตรกรรมและชนบท
- 2) พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งสื่อความหมายเชิงบวกเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น พื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ (Passive Recreation Urban Greenery) เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ แบ่งย่อยตามลักษณะการถือครองและการดูแลรักษาทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ประกอบด้วย สวนหย่อม สวนสาธารณะ เกาะกลางถนน ที่ว่างชุมชนสงฆ์ สถาบันการศึกษา พื้นที่โล่งที่เป็นโครงข่ายของระบบถนน รวมทั้งพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของเอกชน ได้แก่ สวนสนุก สวนน้ำ สวนหย่อมประจำหมู่บ้านจัดสรร และพื้นที่สีเขียวอีกอย่างหนึ่งได้แก่ พื้นที่สีเขียวเพื่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา (Active Recreation Urban Greenery) ได้แก่ สนามกีฬา สนามม้า สนามกอล์ฟ (บริษัท โมดัสคอนซัลแตนท์ จำกัด. 2538)

พื้นที่สีเขียวสามารถแยกเป็น 3 ระดับ 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่สีเขียวในป่าเขียวในชนบท และพื้นที่สีเขียวในเมืองแต่ละพื้นที่สีเขียวมีหน้าที่ต่างกัน สำหรับพื้นที่สีเขียวในเมืองนั้น ยังแยกออกได้เป็นพื้นที่สีเขียวสาธารณะ พื้นที่สีเขียวส่วนตัว พื้นที่สีเขียวสาธารณะอาจเป็นจุด ได้แก่ ต้นไม้เดี่ยวๆ พื้นที่สีเขียวเป็นหย่อมเป็นพื้นที่ขนาดเล็กโดยในระดับท้องถิ่นใช้ในเรื่องของการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย (ขวัญสุวรรณ อติโพธิ์. 2533 : 363)

จากการศึกษาประเภทของพื้นที่สีเขียวในเบื้องต้นการให้ความหมายและการแยกประเภทของพื้นที่สีเขียวนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่การแยกพื้นที่สีเขียวจะแยกพื้นที่สีเขียวออกเป็น 2 ประเด็นหลักๆ คือ พื้นที่สีเขียวที่ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจซึ่งให้ความสำคัญกับพื้นที่พักผ่อนและสวนสาธารณะเป็นสำคัญโดยพื้นที่สีเขียวประเภทนี้จะอยู่ภายในชุมชนเมืองและรอบๆชุมชนเมืองหรือเขตชานเมือง เป็นพื้นที่สีเขียวที่เอื้อประโยชน์ต่อคนในชุมชนมากที่สุด และพื้นที่สีเขียวอีกประเภทหนึ่งได้แก่พื้นที่สีเขียวอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม ป่าไม้ เส้นทางน้ำตามธรรมชาติ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นพื้นที่สีเขียวที่นำมาใช้เพื่อนันทนาการและการพักผ่อนของคนในชุมชน

2.1.2.4 พื้นที่เกษตรกรรม

พื้นที่เกษตรกรรม หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรมที่กระจายโอบล้อมบริเวณพื้นที่เมือง และแสดงถึงขอบเขตการสิ้นสุดเมือง พร้อมกับการเริ่มต้นของเขตชนบท พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองจึงจัดเป็นรอยต่อระหว่างเมืองและชนบท ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เกษตรมิได้เป็นไปในรูปแบบเขตชนบทอย่างแท้จริงแต่จะมีลักษณะการใช้ที่ดินแบบเมืองปะปนอยู่ (สุวัฒนา ธาตานิติ. 2526 : 12) พื้นที่เกษตรกรรมในชานเมืองนี้จะแตกต่างจากพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ห่างไกลออกไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเมืองสูงทั้งทางบวกและทางลบ โอกาสที่เมืองจะขยายรุกรานพื้นที่ดังกล่าวจึงมีมาก โดยสาเหตุการรุกรานนี้อาจมาจาก การปรับปรุงการคมนาคมโดยเฉพาะทางด้านกายภาพ เชื่อมต่อระหว่างเมืองกับชานเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร การลงทุนด้านที่อยู่อาศัย การขยายตัวของอุตสาหกรรมและการย้ายสถานที่ราชการออกไปสู่บริเวณชานเมือง (ภาสมา สุทธิพงษ์. 2536 : 12) พื้นที่เกษตรกรรมนอกชานเมืองสามารถนำมาพัฒนาให้เชื่อมโยงกับพื้นที่สีเขียวในเมือง ให้เป็นระบบของพื้นที่สีเขียว เพื่อป้องกันมิให้ถูกทำลายทอดทิ้ง นอกจากนั้นยังทำให้เกิดธรรมชาติที่สวยงาม มีคุณค่าด้านภูมิทัศน์ เป็นปอดสีเขียวของเมือง เพื่อใช้ในการหายใจและส่งเสริมความน่าอยู่ของเมือง

สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในเขตการวางผังเมืองรวมมี 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง พื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมที่แทนด้วยสีเขียวมีวัตถุประสงค์ทางผังเมืองเพื่อเป็นพื้นที่ฉนวน (Buffer Zone) ตามแนวคิปปาล้อมเมืองหรือเมืองในชนบทเป็นแนวป้องกันชุมชนเมืองจากมลพิษภายนอกเขตผังเมืองรวมและเป็นพื้นที่ชนบทที่ประกอบด้วยสวน ป่าไม้ ไร่นา อากาศบริสุทธิ์ เปรียบเสมือนพื้นที่ฟอกอากาศของเมือง โดยขนาดของพื้นที่ที่กำหนดควรมีพื้นที่ประมาณ 60% ของพื้นที่ผังเมืองรวม มีระยะห่างระหว่างแนวเขตผังเมืองรวมและแนวพื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตประมาณ 1.5-3.0 กิโลเมตรโดยรอบ และในส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมประเภทอนุรักษ์ชนบท และเกษตรกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและสงวนอาชีพความเป็นอยู่ในบริเวณนั้นไว้คงอยู่และพัฒนาเพื่อให้การอนุรักษ์นั้นมีสถานการณ์ที่ค้ำประกันโดยพื้นที่บริเวณนั้นมีสมรรถนะดินเหมาะแก่การเกษตรกรรม (กรมการผังเมือง. 2535 : 2-6)

2.1.2.5 พื้นที่สีเขียวประเภทสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะ หมายถึงพื้นที่โล่งที่มีการจัดภูมิทัศน์ (Landscape) ให้เกิดความสวยงามเท่าที่จะทำได้ เช่นสนามหญ้า สระน้ำ ที่นั่งพักผ่อน ต้นไม้หลากหลายชนิด ฯลฯ และตั้งใจให้เป็นที่พักผ่อนคลายความเมื่อยล้าเป็นการเพิ่มความสดชื่น ใช้เป็นที่ตรึงตรอง สร้างสรรค์ความคิด และเป็นที่ยอกกำลังกาย เล่นกีฬา การเดินเที่ยวสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยไม่คิด

ค่าตอบแทนที่สามารถเข้าไปใช้ตลอดเวลาทำการ (อมรรัตน์ กฤตยานวัช. 2526 : 7)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 ทฤษฎีการจัดระบบของพื้นที่สีเขียว

ทฤษฎีการจัดระบบของพื้นที่สีเขียวของ Müller (1979) มีรูปแบบต่างๆคือ

1) แบบจุดหรือหย่อม โดยมีพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวกระจายตัวเป็นจุดท่ามกลางพื้นที่ปลูกสร้างอาคาร จึงให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่บริเวณนั้นและภายในรัศมีการให้บริการโดยรอบได้ แต่จะถูกจำกัดสำหรับบริเวณที่ไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่สีเขียวเหล่านั้น (Muller. 1979 : 500) ดังรูปที่ 2.1

2) แบบวงแหวน โดยมีพื้นที่สีเขียวเป็นบริเวณกว้างโอบล้อมพื้นที่ปลูกสร้างเป็นวงแหวนช่วยให้บรรยากาศของเมืองดีขึ้น ลดมลภาวะต่างๆ และยังช่วยป้องกันการขยายตัวของเมือง แต่ยังคงความต่อเนื่องถึงกันในพื้นที่สีเขียวแต่ละวง ดังรูปที่ 2.1

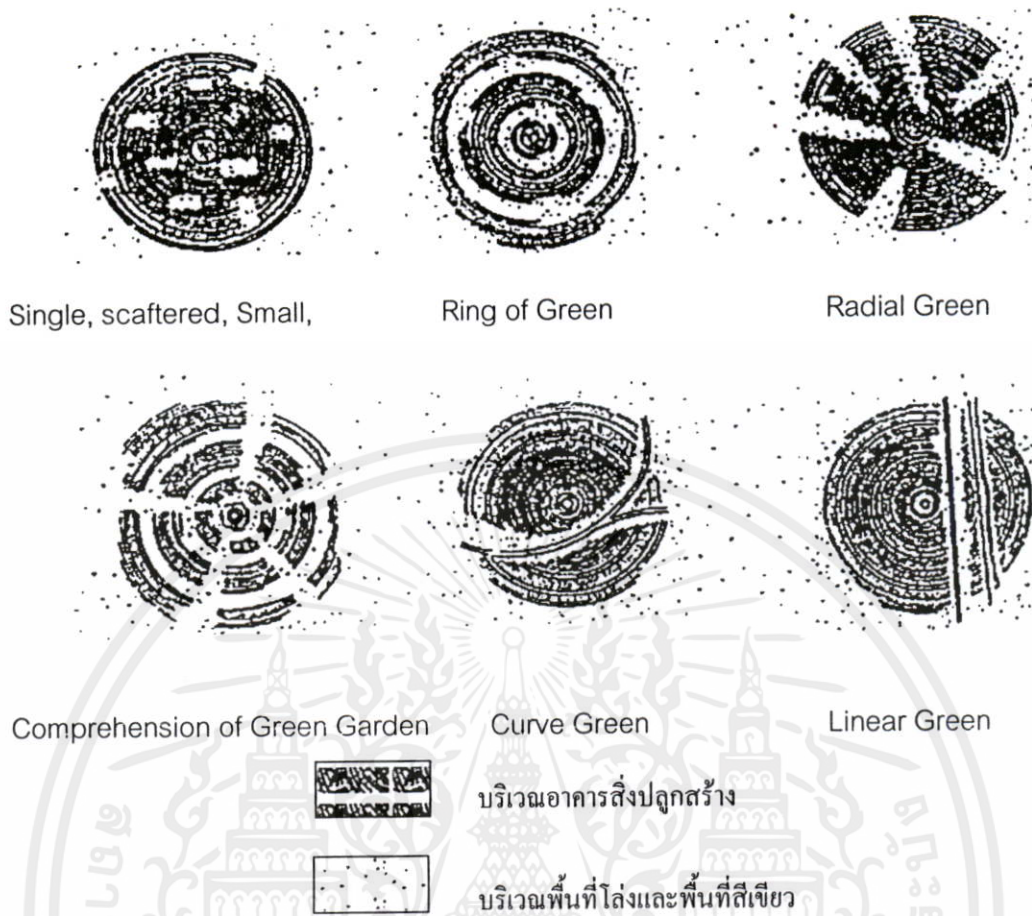
3) แบบรัศมีหรือนิ้วมือ โดยมีพื้นที่สีเขียวยื่นออกจากศูนย์กลางเมืองเป็นรัศมีออกไปทุกทิศทางโดยรอบ ทำให้สภาพแวดล้อมของเมืองดีขึ้น ลดมลภาวะต่างๆ เป็นเส้นทางไหลเวียนของอากาศ โดยลมพัดพาอากาศบริสุทธิ์จากนอกเมืองเข้ามาโล่อากาศเสียจากเขตเมืองออกไปและเป็นเส้นทางตากกำบังสำหรับสัตว์ เช่น นก ผีเสื้อ ในการเดินทางไปยังส่วนต่างๆ ของเมือง และนอกเมือง นับเป็นการส่งเสริมคุณภาพสิ่งมีชีวิตในเมืองให้สูงขึ้น

4) ผสมผสานระหว่างวงแหวนกับรัศมี โดยมีพื้นที่สีเขียวยื่นออกจากศูนย์กลางเมืองเป็นรัศมีออกไปทุกทิศทาง และยังโอบล้อมพื้นที่ปลูกสร้างอาคารเป็นวงแหวนซ้อนกันหลายๆ วงอีกด้วย เกิดเป็นโครงข่ายเชื่อมต่อพื้นที่สีเขียวภายในเมืองและนอกเมืองอย่างต่อเนื่อง จึงให้บริการได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทั้งเมือง (Institut für landes – und Stadtentwicklungsforschung des Landes Nordrhein Westfalen. 1980 : 318 - 327)

5) ระบบแนวโค้งสีเขียว โดยมีพื้นที่สีเขียวเป็นแนวยาวตามถนนที่พาดผ่านศูนย์กลางเมืองแบ่งเมืองออกเป็นสองส่วน ฉะนั้นพื้นที่สีเขียวจึงให้บริการเฉพาะสิ่งมีชีวิตที่อยู่ตามแนวถนน สำหรับส่วนบนของตัวเมืองไม่ได้รับประโยชน์ จึงเป็นระบบที่เหมาะสมกับเมืองที่มีขนาดเล็ก

6) แบบริบบิ้นสีเขียว โดยมีพื้นที่สีเขียวขนานไปตามเส้นทางคมนาคมที่พาดผ่านตัวเมืองเป็นเส้นตรง ทั้งถนน ทางรถไฟ และแม่น้ำ จึงเป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับเมืองที่ขยายตัวตามเส้นทางคมนาคม (Nitichan Pleumarom. 1988 : 224 - 227)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.1 แสดงระบบพื้นที่สีเขียวของเมือง

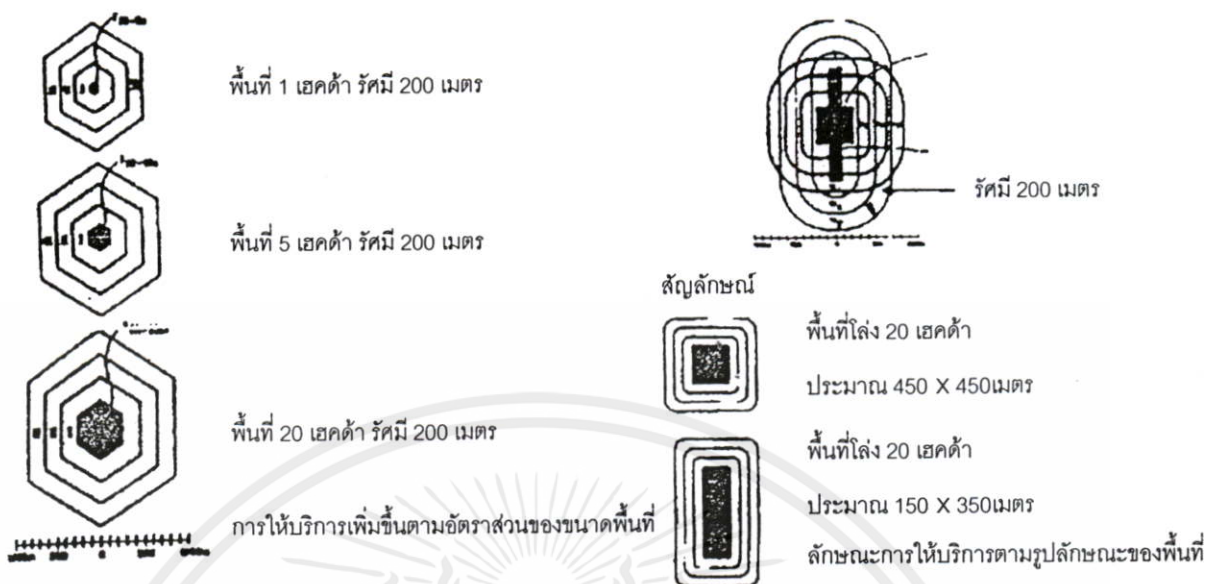
2.1.4 ระบบโครงข่ายสีเขียว (Green Net System)

ระบบโครงข่ายสีเขียว (Green Net System) เป็นระบบที่เกิดจากการนำระบบนิเวศวิทยาเข้ามาเป็นแนวความคิดพื้นฐาน ในการเชื่อมโยงต่อเนื่องซึ่งกันและกัน เนื่องจากว่าพื้นที่สีเขียวพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมีอิทธิพลที่จะให้บริการเป็นอาณาบริเวณที่จำกัดตามเนื้อที่และศักยภาพของพื้นที่นั้น ไม่ว่าจะพื้นที่สีเขียวที่เชื่อมจตุรัส หรือสีเขียวที่เชื่อมคั่นค้ำตาม การนำพื้นที่หลายๆ พื้นที่เหล่านี้เข้ามาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายต่อเนื่องซึ่งกันและกันจะยังผลให้ศักยภาพของพื้นที่ในการให้บริการมีมากขึ้น ดังรูปที่

2.2

การนำพื้นที่สีเขียวในเมืองที่มีสภาพ และศักยภาพต่างๆ มารวมเข้าด้วยกันก็สามารถให้บริการชุมชนได้กว้างขวางขึ้น การจัดระบบโครงข่ายสีเขียวจะช่วยให้มีการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายเทอากาศ ช่วยทำให้อุณหภูมิลดลง ลดเสียงรบกวน รักษาระบบนิเวศในเมืองให้คงอยู่ (Garbrecht/Matthes. 1980 อ่างในนิตินาถุ ปลัดอารมณั 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้แบบเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุยอวดใช้โดยไม่แจ้งให้ประ โภชน์ด้วยเสรีค้ำ
ไม่ว่ากรณีใดจกทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.2 แสดงพื้นที่และอิทธิพลการให้บริการของเมือง

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนระดับหมู่บ้าน (Neighborhood Concept)

แนวคิดของชุมชนระดับหมู่บ้านถูกนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นระดับการพักอาศัยพื้นฐาน (Basic Residential Unit) ซึ่งจับกลุ่มรวมกันในลักษณะของการกระจุกตัวเป็นหมู่บ้าน (Cluster or Village) เป็นการเพิ่มพื้นที่ว่างที่หมู่บ้านหลายหมู่บ้านใช้ร่วมกัน และเมื่อมีการรวมชุมชนระดับหมู่บ้าน (Neighbourhood) เข้าด้วยกัน จึงกลายเป็นชุมชนระดับตำบล (Community) และหลายตำบลรวมกันเป็นอำเภอ

หลักการนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อวางแผนการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในพื้นที่ศึกษาได้โดยพิจารณาบริเวณที่ดินส่วนใหญ่ของพื้นที่เป็นชุมชนพักอาศัยที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มตามลักษณะการตั้งถิ่นฐาน มีกิจกรรมประจำวันเกิดขึ้น มีความต้องการขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีคุณภาพ (สุขุมลล สูดดี. 2531 : 9) สาเหตุที่ต้องการให้ความสำคัญกับชุมชนพักอาศัย เนื่องจากลักษณะของชุมชนพักอาศัยเป็นบริเวณที่มีความสำคัญอันดับแรกในการกำหนดที่ตั้งของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร. 2530 : 22)

Clarence A.Perry (1975: 44-58) ได้เสนอทฤษฎีชุมชนระดับหมู่บ้าน โดยกำหนดหลักการ

เบื้องต้น 6 ประการคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 2.1.5.1 ขนาดของชุมชน ขนาดของพื้นที่และ โรงเรียนขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากร
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คิดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5.2 ขอบเขต ที่พักอาศัยควรถูกจำกัดขอบเขตด้วยถนนที่มีความกว้างเพียงพอ และแยกต่างหากจากถนนใหญ่

2.2.6.3 พื้นที่เปิดโล่ง ภายในชุมชนควรมีที่ว่างสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจซึ่ง โรเบิร์ต วิทเทน (Robert Whitten) กำหนดที่ว่างสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจเฉลี่ยไว้ 5.22 ตารางเมตร ต่อคน

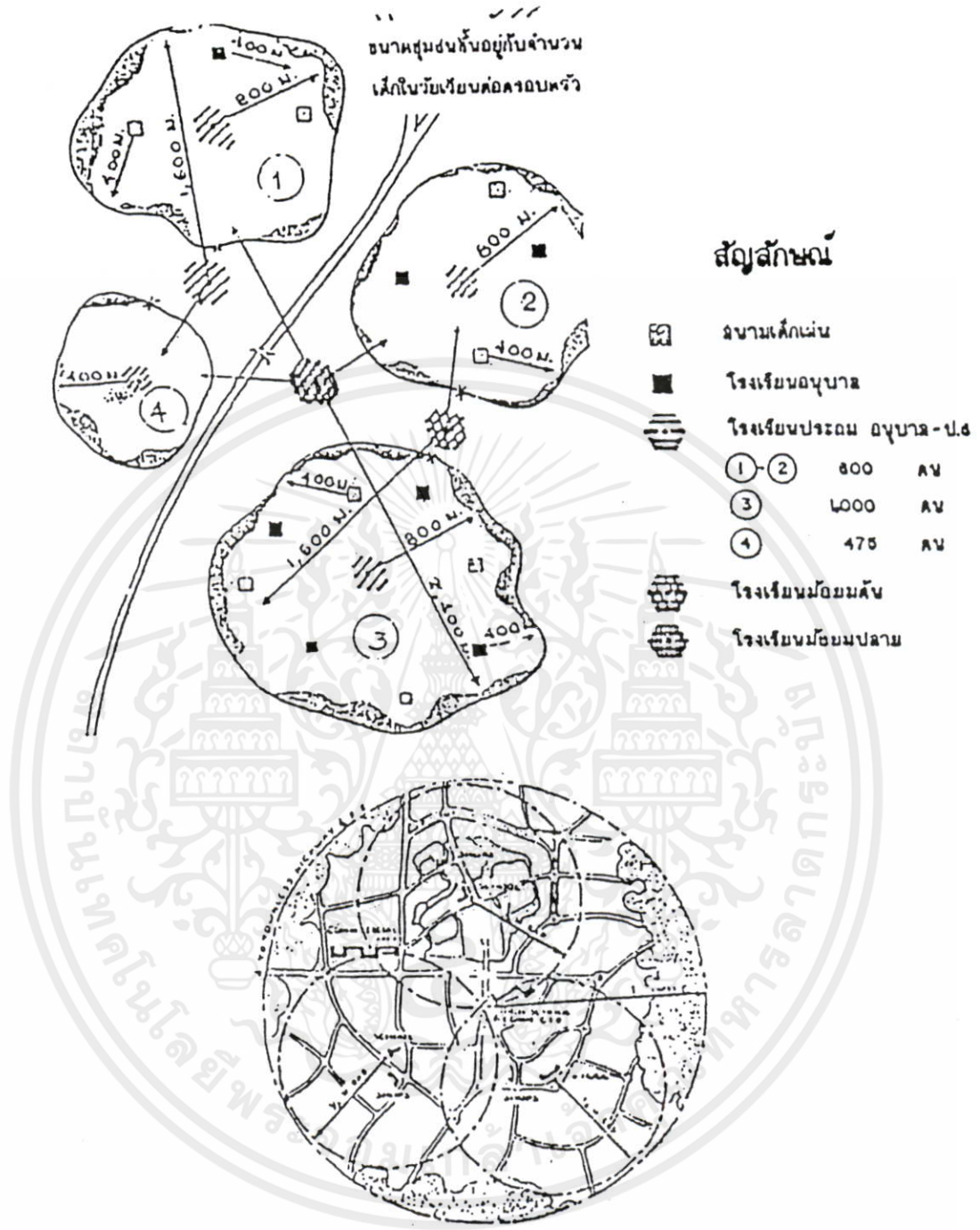
2.1.5.4 สถาบันของชุมชน องค์ประกอบชุมชนที่เป็นบริการสาธารณะควรรวมกลุ่มกันอยู่ในใจกลางชุมชน เพื่อความสะดวกในการใช้สอยและเป็นภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) ของชุมชน

2.1.5.5 กิจกรรมทางธุรกิจ ประกอบด้วยร้านค้าต่างๆ จำนวนร้านค้าไม่มีกำหนด กฎเกณฑ์ตายตัวที่ตั้งของกลุ่มร้านค้ามักจะอยู่ริมรอบชุมชน เพราะเป็นจุดเปลี่ยนเส้นทางการเดินทาง ป้องกันความสับสนวุ่นวายของจราจรภายในชุมชน

2.1.5.6 ระบบถนนภายใน เส้นทางคมนาคมภายในจะสามารถกำหนดได้ด้วยระบบการเดินทางประจำวันของประชากรภายในชุมชน เป็นรัศมีและเส้นรอบวงกลม ซึ่งควรมีถนนปลายตันแบบก้นถุงเพื่อให้รถผ่านเข้าและออกได้โดยไม่ต้องกลับรถ (Cul de Sacs) และมีผิวจราจรสำหรับขูดยานขนาดเบา ทั้งนี้เพื่อความเงียบสงบปลอดภัยการจราจรเบาบาง และควรมีทางเท้าแยกขาดจากทางขูดยาน (คณะกรรมการวางผังเมืองของนิวยอร์ก.1929)

จากรากฐานเบื้องต้นของทฤษฎีชุมชนระดับหมู่บ้าน นักวางผังเมือง เช่น Jose Sert, N, L. Engelhardt Jr. และ Clarence Stein (1979 : 502-503) ได้นำชุมชนระดับหมู่บ้านหลายชุมชนมารวมกลุ่มกันและเพิ่มบริการสาธารณะในระดับที่สูงขึ้นเป็นบริการร่วม ดังรูปที่ 2.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 แสดงระบบของชุมชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของสวนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น 2.2.1 ลักษณะของสวนสาธารณะระดับชุมชนตามมาตรฐาน

การศึกษาแนวคิดนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อหาแนวทางจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ โดยการพิจารณาลักษณะสวนสาธารณะ

ตามมาตรฐานที่ครอบคลุมถึง กิจกรรม พหุกิจกรรมผู้ใช้ และขนาดพื้นที่โดยเหตุที่ต้องมีมาตรฐานของพื้นที่นันทนาการ (Recreation area) ก็เพื่อเป็นกรอบในการจัดหาพื้นที่ ซึ่งบ้างก็ขึ้นอยู่กับประชากร (เช่น 1 เอเคอร์หรือ 2.53 ไร่ ต่อประชากร 100 คน) และบ้างก็ขึ้นอยู่กับภูมิศาสตร์ (เช่น 10% ของชุมชน) มาตรฐานนั้นต้องประยุกต์ใช้โดยใช้ความเข้าใจพื้นฐาน (Common sense) และการพิจารณาที่รอบคอบสมเหตุผล (Good judgement) ต้องชั่งน้ำหนักความเหมาะสม (Weight) และประยุกต์ใช้อย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความต้องการ (Needs) สภาพการณ์ (Condition) ทรัพยากร (Resources) และลักษณะของแต่ละชุมชน (Characteristics of the particular community) ไม่มีตัวเลขใดแน่นอน เพราะชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งดึงดูดทางสภาพภูมิประเทศ ขนาดที่โล่ง (Open space) ความหนาแน่น จำนวนและการกระจายตัวของประชากร สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจและความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นๆ (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546: ส่วน-3) ดังมีแนวคิดตามมาตรฐานดังนี้

2.2.1.1 มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติของไทย (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531) กำหนดให้พื้นที่สวนสาธารณะมีความสัมพันธ์กับขนาดของชุมชน โดยกำหนดด้วยเกณฑ์จำนวนที่อยู่อาศัยและจำนวนประชากร คือ จัดระดับเป็นชุมชนขนาดหมู่บ้าน (มีที่อยู่อาศัย 300-500 หน่วย ประชากร 1,500-2,500 คน) ชุมชนขนาดอำเภอ (มีที่อยู่อาศัย 3,600-6,000 หน่วย ประชากร 18,000-30,000 คน) และชุมชนขนาดเมือง (มีที่อยู่อาศัย 10,800-18,000 หน่วย ประชากร 54,000-90,000 คน) โดยกำหนดให้ชุมชนขนาดตำบลขึ้นไป ต้องจัดให้มีที่ว่างสำหรับสวนสาธารณะประมาณ 10 ตารางเมตรต่อครอบครัว มีสนามฟุตบอล และสนามบาสเกตบอลอย่างละ 1 สนาม รวมถึงสนามเบดมินตัน และสนามเทนนิสอย่างละ 2 สนาม

2.2.1.2 มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ (National Public Housing Authority) ของสหรัฐอเมริกา (De Chiara, 1984) ได้กำหนดขนาดพื้นที่สวนสาธารณะโดยใช้เกณฑ์จำนวนประชากร คือ สำหรับประชากรทุกๆ 5,000 คน ต้องจัดให้มีพื้นที่สวนสาธารณะระดับ Neighborhood park ขนาด 1.20 เอเคอร์ (3 ไร่) และพื้นที่สวนสาธารณะระดับ Neighborhood Playground ขนาด 1.20 เอเคอร์ (3 ไร่)

2.2.1.3 มาตรฐานตามแนวคิด Compact Urban Form เสนอโดย Thomas และ Cousins (1996 : 329) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่สวนสาธารณะ คือ Local Playground ควรมีระยะเดินจากที่อยู่อาศัยหนาแน่นประมาณ 2-3 นาที ส่วนพื้นที่นันทนาการสาธารณะควรมีระยะห่างไม่เกิน 1 ไมล์ (1.6 กม.) จาก Central Public Transport Stop

2.2.1.4 มาตรฐานสนามเด็กเล่นที่เสนอโดย De Chiara (1982 : 387-388) มีดังนี้

1. ลักษณะของสนามเด็กเล่น (Playground Characteristic)

1.1 สนามเด็กเล่นเป็นศูนย์กลางที่เด็กเล่นนอกบ้าน สำหรับเด็กวัยอนุบาล หรือเด็กวัยเรียนอายุ 5-12 ปี และยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ด้วย

1.2 สำหรับสนามเด็กเล่นในโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีขนาดที่เหมาะสม มีการออกแบบที่ตีรวมทั้งมีบริการสนองความต้องการนักเรียนประถม และความต้องการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทุกวัยในละแวกบ้าน

1.3 สนามเด็กเล่นควรรวมสิ่งต่างๆเหล่านี้ด้วย

- ที่วิ่งเล่นสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
- พื้นที่ตั้งเครื่องเล่นสำหรับเด็กชั้นประถม
- สนามหญ้าสำหรับเล่นเกมส์
- พื้นที่ร่มไม้สำหรับพักผ่อนแบบเงียบสงบ
- ลานเอนกประสงค์
- ระบบสัญจรภายใน เช่น ทางเดินเท้า ทางจักรยาน ทางรถยนต์ แนว

รวแสดงขอบเขต

2. ที่ตั้งของสนามเด็กเล่น (Location of playground)

สนามเด็กเล่นถือเป็นส่วนหนึ่งที่แทบจะแบ่งแยกไม่ได้กับโรงเรียนประถมศึกษา สนามเด็กเล่นในโรงเรียน และสนามเด็กเล่นอื่นๆ ควรมีการเข้าถึงได้ง่าย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สัมพันธ์กับการให้บริการประชาชนในย่านพักอาศัย สนามเด็กเล่นควรอยู่ในรัศมีการเดินเท้าจากบ้าน 400-800 เมตร

3. ขนาดและจำนวนของสนามเด็กเล่น

3.1 ขนาดของสนามเด็กเล่นควรมีพื้นที่อย่างน้อยที่สุด คือระหว่าง 15-20 ไร่ ซึ่งจะให้บริการแก่ครอบครัวประมาณ 1,000-1,500 ครอบครัว สนามเด็กเล่นขนาดเล็กที่สุดซึ่งจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมที่สำคัญ ควรมีพื้นที่ราว 8 ไร่ ให้บริการแก่ชุมชน 250 ครอบครัว

3.2 สนามเด็กเล่นควรมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 0.5-1 ไร่ เมื่อมีครอบครัวเพิ่มขึ้นทุก 50 ครอบครัว สนามเด็กเล่นควรจัดให้มีมากกว่า 1 แห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ถ้าหากว่า

- สนามเด็กเล่นที่สมบูรณ์แบบในโรงเรียนไม่สามารถจัดหาได้
- ประชาชนที่มาใช้สนามเด็กเล่นมีมากกว่า 1,500 ครอบครัว หรือ
- ระยะทางจากบ้านถึงสนามเด็กเล่นอยู่ห่างไกล

4. บริเวณกิจกรรมและองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น

4.1 สนามเด็กเล่นควรมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมและองค์ประกอบใน

สนามดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ที่เด็กเล่น (PLAY LOT)
- พื้นที่สนามเด็กเล่นมีแนวต้นไม้ล้อม
- พื้นที่เป็นสนามหญ้า สำหรับกิจกรรมการเล่นไม่เป็นทางการ

เป็นที่เล่นเกมส์สำหรับเด็กชั้นประถม

- พื้นที่ได้ร่งเงาสำหรับกิจกรรมที่เน้นความเงียบสงบ เช่นการอ่านหนังสือ เล่านิทาน การทำงานฝีมือ การปิกนิก สำหรับเด็กนักเรียนและผู้ใหญ่
- บริเวณลาดพื้นมีแสงแดดส่องถึง เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่เพียงพอที่จะใช้เนกประสงค์ เช่น การเดินร่า สเกต หรือเกมส์ ที่ต้องการพื้นที่เฉพาะ เช่น สนามบาสเกตบอล วอลเลย์บอล เทนนิส แสนบอล และแบดมินตัน
- พื้นที่สำหรับเล่นกีฬาที่มีขนาดใหญ่ เช่นฟุตบอล เบสบอล หรือใช้สำหรับกิจกรรมชุมชน
- องค์ประกอบอื่น ๆ เช่นศาลาที่พัก ห้องน้ำ ห้องเก็บของ น้ำพุ สำหรับดื่ม ทางเดินเล่น ม้านั่ง บริเวณแนวรั้วกันเขตปลูกต้นไม้

2.2.1.5 มาตรฐานของสมาคมนันทนาการและสวนแห่งชาติ ของสหรัฐอเมริกา

(Lancaster, 1983) ได้นำเสนอเป็นระดับชั้นของสวนสาธารณะ โดยแยกพิจารณาเป็นระดับของสวนสาธารณะในเรื่องของกิจกรรมภายในสวน, รัศมีให้บริการ, ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะ, ศักยภาพรองรับการใช้งาน และคุณลักษณะของพื้นที่โดยอาจจะมีสวนมากกว่าหนึ่งระดับชั้นตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันได้ จำนวนพื้นที่สวนอย่างต่ำสำหรับประชากร 1,000 คนคือ 6.25-10.5 เอเคอร์ (15.6-26.25 ไร่) โดยมีแนวคิดเสริมข้อมูลในตาราง ดังนี้

1. Minipark ใช้สำหรับรองรับการใช้งานกลุ่มผู้ใช้จำนวนน้อย ๆ และพื้นที่ที่มีลักษณะนี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดให้มีในบางชุมชน
2. Neighborhood Park ใช้สำหรับรองรับกลุ่มประชากรที่เดินมาใช้ในรัศมีไม่เกิน 1.5 ไมล์ (2.4 กม.) ในทุกกลุ่มอายุ แต่เน้นกลุ่มผู้สูงอายุ และเด็ก เป็นหลัก ประกอบด้วยสนามพร้อมคอร์ค มีที่สำหรับนั่งพร้อม โต๊ะ และพื้นที่เปิดโล่งที่มีสภาพเป็นธรรมชาติ ในบางครั้งอาจประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้อยู่ในร่มรวมอยู่ด้วย
3. Community Park ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีราคา และใช้พื้นที่มากโดยอาจจะปรากฏมีพื้นที่ใช้สอยที่เข้าซ้อนกับสวนในระดับชั้นต่ำกว่า โดยทั่วไปมีขนาดต่ำสุด 10 เอเคอร์ (25ไร่) และอาจจะใหญ่จนถึง 75 เอเคอร์ (187.5ไร่) โดยรัศมีการให้บริการติดตั้งตั้งแต่ 2 ไมล์ (3.2กม.) ขึ้นไปประกอบด้วย บริเวณปิกนิก, สระว่ายน้ำ, สนามบาสพร้อมคอร์ค, ศูนย์ชุมชน, โปรแกรมเพื่อกิจกรรมนันทนาการหรือการศึกษา และที่จอดรถ ที่ตั้งควรใกล้ถนนหลัก แต่ก็ยังต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงสำหรับคนเดินเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานนันทนาการและพื้นที่เปิดโล่งในระดับท้องถิ่น โดยสมาคมนันทนาการและสวนแห่งชาติ National Recreation and Association:

NRPA

องค์ประกอบ	การใช้งาน	พื้นที่บริการ	ขนาดพื้นที่	พื้นที่/ ประชากร 1,000 คน	ลักษณะพื้นที่
Minipark	พื้นที่เน้นการใช้งานเฉพาะกลุ่มประชากร เช่น เด็ก หรือผู้สูงอายุ	รัศมีต่ำกว่า 1/4 ไมล์ (0.4กม.)	ไม่เกิน 1 เอเคอร์ (2.5ไร่)	0.25-0.5 เอเคอร์ (06-1.25ไร่)	อยู่ในละแวกบ้านและใกล้กับ โครงการอาคารชุดพักอาศัย ทาวน์เฮาส์หรือ บ้านพักคนชรา
Neighborhood Park / playground	พื้นที่เน้นกิจกรรมนันทนาการ เช่น สนามเพื่อการละเล่น การฝีมือ สเกต และปิกนิก สระว่ายน้ำและสนามเด็กเล่น	รัศมี 1/4 ถึง 1/2 ไมล์ (0.6-0.8กม.) เพื่อการใช้งานของประชากร 5,000 คน ขึ้นไป (ต่อ 1 neighborhood)	ตั้งแต่ 15 เอเคอร์ (37.5ไร่) ขึ้นไป	1-2 เอเคอร์ (2.5-5ไร่)	- พื้นที่เหมาะสำหรับการพัฒนาเข้ม (Intense development) - ประชากรในละแวกบ้านเดินทางมาสะดวก - ที่ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางที่มีความปลอดภัยในการเดินทางและสามารถติดจักรยานมาใช้และอาจใช้เป็นพื้นที่ผสมระหว่างสวนและโรงเรียน
Community Park	- พื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมหลากหลาย - อาจจะเป็นพื้นที่กิจกรรมนันทนาการ เช่น ศูนย์กีฬา สระว่ายน้ำขนาดใหญ่ หรืออาจจะมีพื้นที่กลางแจ้งธรรมชาติ ขนาด 1 เอเคอร์ สำหรับเดิน, ชมวิว, นั่งเล่นและ ปิกนิก - อาจมีสิ่งเพิ่มเติมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่และความต้องการของ ชุมชน	2-3 neighborhood รัศมี 1 ถึง 2 ไมล์ (1.6-3.2กม.)	ตั้งแต่ 25 เอเคอร์ ขึ้นไป (62.5ไร่)	5.0-8.0 เอเคอร์ (12.5-20ไร่)	- อาจประกอบด้วยความร่วมมือของ ธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำและพื้นที่เหมาะสำหรับการพัฒนาเข้ม (Intensedevelopment) - เดินทางเข้าออก สะดวกจาก neighborhood

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	การใช้งาน	พื้นที่บริการ	ขนาดพื้นที่	พื้นที่ต่อ ประชากร 1,000 คน	ลักษณะพื้นที่
Conservancy (พื้นที่เพื่อ อนุรักษ์)	ป้องกันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือทาง วัฒนธรรมมีนันทนาการเป็นหน้าที่รอง	ไม่มีการ กำหนด	พอที่จะใช้ ป้องกัน พื้นที่ อนุรักษ์	ไม่แน่นอน	ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะ อนุรักษ์

ที่มา : NRPA-Suggested classification system (Lancaster 1983, 56-57)

จากการศึกษาถึงลักษณะแนวคิดต่างๆ ในข้างต้นนั้นสามารถสรุปตัวแปรคุณลักษณะของ”ลักษณะของสวนสาธารณะ” ได้ดังนี้คือ กิจกรรมภายในสวนรมมีให้บริการ, ขนาดพื้นที่สวน, สักยภาพรองรับการใช้งานและคุณลักษณะของพื้นที่ โดยค่าของตัวแปรเหล่านี้จะเป็นตัวชี้กำหนดประเภทของสวนสาธารณะที่แบ่งเป็นระดับชั้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการจัดลำดับสวนสาธารณะในระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลและแนวคิดอื่นๆใช้ในการเชื่อมโยงแนวคิดในการวิจัยต่อไป

2.2.2 สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครพยายามที่จะทำให้กรุงเทพมหานครมีสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น ทั้งโดยการจัดสร้างขึ้นเองและเชิญหน่วยงานราชการและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในรูปแบบต่างๆ จึงทำให้เนื้อที่สวนสาธารณะซึ่งมีอยู่ 3,187.415 ไร่ (0.910 ตารางเมตรต่อคน) ในปี พ.ศ.2540 เพิ่มขึ้นเป็น 4,933 ไร่ หรือเท่ากับ 1.389 ตารางเมตรต่อคนในปี พ.ศ.2543 (กองสวนสาธารณะ. 2543) และ 5,740 ไร่ หรือ 1.604 ตารางเมตรต่อคน ในปี 2544 (กองสวนสาธารณะ. 2544) แต่ก็ยังถือว่าเป็นสัดส่วนที่ต่ำกว่าหลายๆประเทศ ทั้งที่กำลังพัฒนาและพัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น (5.4 ตารางเมตรต่อคน) สิงคโปร์ (10.9 ตารางเมตรต่อคน) โปแลนด์ (15 ตารางเมตรต่อคน) เม็กซิโกและเปอร์โตริโก (20.8 ตารางเมตรต่อคน) อังกฤษ (23 ตารางเมตรต่อคน) สหรัฐอเมริกา (40 ตารางเมตรต่อคน) เป็นต้น

กองสวนสาธารณะ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งสวนสาธารณะที่มีอยู่ ทั้ง 622 แห่ง ออกเป็น 7 ประเภท โดยยึดเอาเนื้อที่สวนและรัศมีบริการเป็นหลักดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.2 แสดงประเภท จำนวน และเนื้อที่สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร

ที่	ประเภทสวน	ลักษณะเฉพาะ	จำนวนสวน	เนื้อที่ (ไร่)
1.	สวนหย่อม (pocket park, mini park)	มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ มีรัศมีบริการในวงรอบ 1 กม. พักการเดิน 5-10 นาทีกระจายตัวในพื้นที่ชุมชนว่าง	257	162
2	สวนละแวกบ้าน, สวนหมู่บ้าน (neighbourhood park)	มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 2-25 ไร่ มีรัศมีบริการ 1-3 กม. จัดเพื่อประชาชนในละแวกบ้าน พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก	59	442
3	สวนชุมชน (community park)	ขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 25-125 ไร่ รัศมีบริการ 3-8 กม. มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนลำดับที่ 1 และ 2 มีพื้นที่กีฬา สวนประดับ	19	847
4	สวนระดับเขต, สวนระดับกลาง (district park)	ขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 125-500 ไร่ มีรัศมีบริการ 8 กม. ขึ้นไป พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จอดรถ ลานอเนกประสงค์	5	1,415
5	สวนระดับเมือง, สวนขนาดใหญ่ (city park)	มีพื้นที่มากกว่า 500 ไร่ ขึ้นไป รัศมีบริการวงรอบให้แก่ประชาชนทั้งเมือง มีพื้นที่กิจกรรมอเนกประสงค์ พื้นที่พักผ่อนหลากหลายในลักษณะ active recreation พร้อมพื้นที่บริการจอดรถ	1	500
6	สวนถนน (street park)	ขนาดพื้นที่กว้างไม่น้อยกว่า 5 เมตร ขาวไม่จำกัด จัดเป็นพื้นที่ทางจักรยาน พื้นที่เกาะกลาง พื้นที่ทางแยก	202	563
7	สวนเฉพาะทาง/สวนอเนกประสงค์ (special purpose park)	จัดเพื่อตกแต่งพื้นที่และบริเวณที่สำคัญ เป็นอนุสรณ์สถาน พื้นที่รำลึกถึงเหตุการณ์บุคคลสำคัญ โดยการเสริมสภาพภูมิทัศน์พื้นที่ไม่จำกัดขนาด	79	1,004
	รวม		622	4,933

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ที่มา : แผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร 2546

2.2.3 มาตรฐานของพื้นที่นันทนาการและลักษณะของสวนสาธารณะ โดยครอบคลุมถึงกิจกรรม, พฤติกรรมผู้ใช้และขนาดพื้นที่

2.2.3.1 มาตรฐานของพื้นที่นันทนาการและลักษณะของสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาถึง มาตรฐานของพื้นที่นันทนาการและลักษณะของสวนสาธารณะในแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นฐาน โครงสร้างชุมชน ประชากรและลักษณะของกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆของแต่ละประเทศและ เป็นการศึกษาถึงสภาพการใช้งานของสวนสาธารณะเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดตัวแปรในขั้นปฏิบัติการ โดยรายละเอียดมีดังนี้

ประเภทและลำดับชั้นของสวนสาธารณะ เสนอโดยส่วนมาตรฐานผังเมือง สำนักพัฒนามาตรฐานผังเมือง กรมการผังเมือง (2544 : 24-25) การจัดลำดับชั้นของสวนสาธารณะจะช่วยให้ทราบถึงหน้าที่และระดับของการให้บริการแก่ชุมชนชุมชนได้ดียิ่งขึ้น สวนแต่ละระดับมีหน้าที่และการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างไป ขึ้นอยู่กับขนาด (Size), รูปแบบการพัฒนา, สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities provided), ที่ตั้ง (Location) และขอบเขตการให้บริการ โดยมีการจัดลำดับตามหลักสากลอยู่ 6 ระดับ ได้แก่

(1) ที่เด็กเล่น (Tot-Lots) เป็นสวนสาธารณะพื้นฐานที่ควรจัดให้มีทุกชุมชนในย่านที่มีความหนาแน่นสูง สวนระดับนี้ใช้พื้นที่ประมาณ 20ตร.ว.-200 ตร.ว.หรือ0.5ไร่/ประชากร 1,000 พื้นที่ให้บริการบริการชุมชนระดับหมู่บ้านในชนบททุกหมู่บ้านและชุมชนที่อยู่อาศัย (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546: สวน-5) สิ่งอำนวยความสะดวกมีจำนวนน้อย ได้แก่ พื้นที่ต่างระดับ กระบะทราย บ่อทราย เครื่องปั่นป่าย ชิงช้า ก้อนน้ำค่อม หรือเก้าอี้นั่งพักผ่อน 2-3 ตัวเป็นต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ Conventional และ Adventure สวนระดับนี้ตั้งอยู่ในชุมชนในระยะเดินเท้า (Walking distance) 300-500 เมตร หรือไม่เกิน 800 เมตร และเข้าถึงง่ายโดยทั่วไปกระจายอยู่ในพื้นที่ทุก 4-5บล็อกต่อ 1 แห่ง โดยใช้ประโยชน์จากที่ว่าง (Open space) ระหว่างกลุ่มอาคาร ขอบเขตการให้บริการจึงให้บริการแก่ประชากร 500-2,500 คน อยู่ในระดับต่ำสุด เพราะผู้ที่มาใช้คือประชากรในวัยเด็กเล็กพร้อมด้วยมารดาและพี่เลี้ยง (สุจุมาล สุกดี 2531: 208)

(2) สวนในละแวกบ้าน (Neighborhood Park) สวนประเภทนี้ใช้พื้นที่ 2.5 ไร่/ประชากร1,000 คน ขนาดพื้นที่25-50ไร่ จำนวนประชากรที่ให้บริการ2,000-10,000 คน พื้นที่ให้บริการ300-500 เมตร (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546 : สวน-5) เป็นสวนสาธารณะพื้นฐานที่ควรจัดให้มีในชุมชน (Harold MacLean n.d.: 200) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสวนเพิ่มมากขึ้นกว่าระดับที่1 เพราะจากกลุ่มผู้ใช้มีหลายกลุ่มมากขึ้น มีพื้นที่การใช้แบ่งตามวัตถุประสงค์ของผู้มาใช้ในกลุ่มอายุต่างๆ กัน กิจกรรม

ภายในสวนนี้จะเป็นกิจกรรมทั้งประเภท Active และ Passive recreation (Seymour M.Gold.1980: 132) มีเก้าอี้นั่งพักผ่อน ต้นไม้ให้ร่มเงา สนามหญ้าที่โล่งสำหรับการพักผ่อนและออกกำลังกายเบาๆ สำหรับผู้สูงอายุ มีที่เล่นเกมสกี ที่วิ่งเล่นสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งมีอุปกรณ์ เช่น ชิงช้า ม้าหมุน ถังไม้ เชือก ขากรถยนต์เก่าๆ เป็นต้น และยังมีสนามเด็กเล่นและสนามกีฬาสำหรับเด็กโตใช้เล่นกันเป็นทีม เป็นสวนสำหรับประชาชนผู้อาศัยในละแวกบ้านนั้น ใช้เวลาในการเดิน 5-10 นาที จากบ้านหรือใช้เวลาเพียงเล็กน้อยโดยทางรถและมีความถี่ของการมาใช้สูงและทุกๆ 4 หมู่บ้าน ควรมีสวนสาธารณะสำหรับชุมชน1แห่ง (Joseph de Chiara 1984 : 200)

(3) สวนสาธารณะระดับชุมชน (Community Park) สวนระดับนี้ใช้พื้นที่ตั้งแต่ 2.5 ไร่/ประชากร 1,000 คน ขนาดพื้นที่ 25-50ไร่ จำนวนประชากรที่ให้บริการ 10,000-20,000 คน ขอบเขตของพื้นที่การให้บริการ 1-2.5 กิโลเมตร หรือโดยรถขนส่งมวลชนไม่เกิน 30 นาที (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546 : สวน-5) เป็นสวนสาธารณะพื้นฐานที่ควรจัดให้มีในชุมชนหรือในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือกิจกรรมบางอย่างเพิ่มขึ้นมากกว่าสวนระดับที่ 1 และ 2 เช่น มีพื้นที่สำหรับพักผ่อน Passive recreationที่มีความร่มรื่น มีสวนดอกไม้มีสนามเด็กเล่น มีสนามกีฬาสำหรับเด็กโตอีก2-3 แห่ง แทนที่จะมีเพียงสนามเดียว บางเมืองที่มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน หากอยู่ใกล้ชุมชนอาจจัดเป็นสวนสาธารณะระดับนี้ได้ โดยจัดให้มีกิจกรรมพักผ่อนบางอย่างเกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น เรือตกปลา และอาจใช้กับเทศกาลต่างๆ เช่น แข่งเรือ งานลอยกระทง เป็นต้น ลักษณะของสวนนี้จะให้บริการแก่ประชาชนจำนวนมากทุกวัย ที่มีใช้เป็นหลักพักผ่อนแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีการผสมผสานการใช้ที่ดินประเภทอื่นด้วย (เดชา บุญค้ำ และคณะ. 2531 : 3-5)

(4) สวนระดับเขตหรือย่าน (District Park) สวนระดับนี้ใช้พื้นที่ตั้งแต่ 1.5 ไร่/ประชากร1,000 คน ขนาดพื้นที่ 30-75 ไร่ จำนวนประชากรที่ให้บริการ 50,000-100,000 คน (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546 : สวน-5) มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับ 1,2 และ 3 มีบริเวณที่มีลักษณะเฉพาะ (Special feature) เช่น มีสวนดอกไม้ขนาดใหญ่ สวนสมุนไพรและสวนสุขภาพ เป็นต้น มีบริเวณสำหรับปิกนิก ที่จอดรถ ทางสำหรับขี่จักรยาน ที่ตกปลา จักรยานน้ำ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษเช่น แสดงดนตรี ลานอเนกประสงค์ เป็นต้น (Joseph De Chiara and Lee Koppel man 1975 : 502-503) ใช้เวลาอยู่ในสวนได้เป็นเวลานาน เนื่องจากมีความหลากหลายของสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมภายในส่วนใหญ่เป็นประเภทพักผ่อนหย่อนใจแบบสงบ Passive recreation) ให้บริการแก่ประชาชนจำนวนมาก รัศมีการให้บริการมากกว่า 1 ชุมชนหรืออาจเป็นพื้นที่ระหว่างหลายชุมชน ระยะทางการให้บริการ 3-6กิโลเมตร (เวลาในการเดินทางไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง)ความถี่ในการใช้สวนเฉพาะช่วงพักผ่อนวันหยุดสุดสัปดาห์ (พรนภา สมสุข. 2537 : 70)

(5) สวนระดับเมือง (City Park) เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป จำนวนประชากรที่ให้บริการ 1แห่งสำหรับ100,000 คน (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนัก

พัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.2546: ส่วน-5) ให้บริการประชาชนหลายๆย่านมาใช้ร่วมกัน กิจกรรมมีทั้งการพักผ่อนหย่อนใจในลักษณะสงบ (Passive Recreation) และออกกำลังกาย (Active Recreation) โดยมีกิจกรรมที่ต้องใช้พื้นที่กว้างๆ เช่น บรรยากาศธรรมชาติที่สนามหญ้า สวนดอกไม้ที่รวบรวมพรรณไม้นานาชนิดฯ สระน้ำ หรือทะเลสาบ ที่จอดรถ ทางซึ่จักรยาน เวทีการแสดง พื้นที่สำหรับจัดงานตามเทศกาล บริเวณสำหรับจัดแสดงนิทรรศการ สนามฟุตบอล สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สถานที่ตั้งแคมป์ไฟ กิจกรรมทางน้ำ เช่น เล่นเรือ ตกปลา เป็นต้น อาจเพิ่มกิจกรรมและบรรยากาศอื่นๆ ตามแต่นโยบายด้านการพักผ่อนของเมืองนั้นๆ เพื่อเป็นส่วนเสริม เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์เยาวชน ศูนย์วัฒนธรรม เรือนไทย สวนนกธรรมชาติ ฯลฯ ตามแต่สภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมจะเอื้ออำนวย ลักษณะการจัดตั้งสวนประเภทนี้ควรอยู่ใจกลางเมือง เพื่อรองรับผู้ที่พักอาศัยในหลายๆย่าน (District) ของเมืองมาใช้ แต่ถ้าหากในใจกลางเมืองไม่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ บ่อยครั้งพบว่าสวนระดับนี้ก็มักจะไปตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณใจกลางเมือง หรือออกไปตั้งอยู่นอกเมือง ผู้มาใช้บริการของสวนระดับนี้ต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารประจำทาง โดยใช้เวลาดินทางประมาณ $1/2 - 1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ลักษณะการมาใช้มักมาเป็นกลุ่ม และมาใช้เป็นเวลานานในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (ส่วนมาตรฐานผังเมือง กรมการผังเมือง. 2544 : 25)

(6) สวนระดับภาค (Regional Park) เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่สุด มีพื้นที่200ไร่ขึ้นไป จำนวนประชากรที่ให้บริการคือประชาชนของเมืองมากกว่า 1เมือง (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546 : ส่วน-5) เป็นสวนสาธารณะที่มีลักษณะเฉพาะ (Specialize) เช่นสภาพธรรมชาติที่งดงาม มีกิจกรรมเฉพาะได้แก่สวนสัตว์เปิด สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น สวนระดับนี้ให้บริการประชาชนในพื้นที่เมือง และพื้นที่ในเขตอิทธิพลใกล้เคียง ควรมีรัศมีไม่เกิน 20 กิโลเมตร จากตัวเมืองใช้เวลาการเดินทางโดยรถยนต์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง (กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2546 : ส่วน-5)

จากลักษณะของสวนสาธารณะในแต่ละระดับจะมีลักษณะเฉพาะตัวและความเด่นชัดที่แตกต่างกัน ซึ่งสวนสาธารณะที่ระดับสูงกว่าจะมีบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในสวนสาธารณะมากกว่าสวนสาธารณะที่อยู่ในระดับต่ำกว่า

นอกจากสวนสาธารณะที่จัดแบ่งตามลำดับขั้นทั้ง 6 ระดับแล้วยังมีพื้นที่ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติ (National park), มรรควิถี (Pedestrian park way), เกาะกลางถนน และสวนหย่อมหรือสวนประดับ ซึ่งไม่ได้จัดอยู่ในลำดับขั้นของสวนสาธารณะข้างต้น (Harold MacLean)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น มิใช่เอกสารที่จำหน่ายหรือบริการแก่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 แสดงตารางสรุปประเภทสวนสาธารณะ และเกณฑ์ด้านผังเมือง

ประเภทสวน	เกณฑ์ (ไร่/ประชากร 1,000คน)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร ที่ให้บริการ	พื้นที่ให้บริการ	ที่ตั้งที่เหมาะสม
สนามเด็กเล่น (Tot-Lots)	0.5	20 ตร.ว.-200ตร.ว.	500-2,500	ชุมชนระดับหมู่บ้านในชนบททุก หมู่บ้านและชุมชนที่อยู่อาศัย	- ตั้งอยู่ในชุมชนในระยะเดินเท้า ไม่ เกิน 800เมตร กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกๆ 4-5 บล็อก
สวนระดับละแวกบ้าน (Neighborhood Park)	12.5	25-50	2,000-10,000	300-500 เมตร หรือเท่ากับ ระยะทางที่เด็กสามารถเดินถึง ได้ ในเวลา 5-10 นาที	- ชุมชนเมืองที่เป็นย่านที่มีประชากร อาศัยอยู่หนาแน่นสูง - ตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนประถมศึกษาของ ชุมชน - อยู่ห่างจากถนนสายประธาน เนื่องจากต้องคำนึงถึงความสะดวก และความปลอดภัยของเด็ก
สวนระดับชุมชน (Community Park)	2.5	25-50	10,000-20,000	1-2.5 กิโลเมตรหรือโดยระบบ ขนส่งสาธารณะไม่เกิน 30 นาที	- ควรคำนึงถึงการเข้าถึงสะดวก ดังนั้น ที่ตั้งที่เหมาะสมควรอยู่ใกล้ถนน สายหลักของชุมชน
สวนระดับย่าน (District Park)	1.5	30-75	50,000-100,000	3-6 กิโลเมตรหรือ โดยระบบ ขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง	- ควรตั้งอยู่ใกล้กับถนนสายหลัก
สวนระดับเมือง (City Park)	-	100 ไร่ขึ้นไป	1แห่งสำหรับ 100,000 คน	โดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง	- ครอบคลุมทั้งเมือง

ที่มา: กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ประเภทสวน	เกณฑ์ (ไร่/ประชากร1,000 คน)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร ที่ให้บริการ	พื้นที่ให้บริการ	ที่ตั้งที่เหมาะสม
สวนระดับภาค (Regional Park)	-	200 ไร่ขึ้นไป	ประชาชนของ เมืองมากกว่า 1 เมือง	โดยรถยนต์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง	- นอกเขตเมือง - เป็นสวนที่มีความสำคัญและมี บทบาทระดับภาคให้บริการแก่ ประชากรในเมืองต่างโดยรอบ
พื้นที่สีเขียวอื่นๆ (Green Area)	-	ไม่จำกัด	-	ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่จัดหาได้ เช่น มรรควิถี เกาะกลางถนน ที่ว่างใน เขตต่างๆ	- ทุกพื้นที่ที่สามารถจัดหาได้

ที่มา : กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้กรมโยธาธิการและผังเมืองได้กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท ที่โล่งเพื่อนันทนาการ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมถึงพื้นที่สวนสาธารณะ สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกอล์ฟ และพื้นที่ไม้ยืนต้นตามริ้วริมแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และริมถนน โดยใช้เกณฑ์และมาตรฐานจำแนกตามประเภทเมือง และขนาดพื้นที่ ดังนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2546 : 72)

ตารางที่ 2.4 เกณฑ์และมาตรฐานจำแนกตามประเภทเมือง

ประเภทเมือง	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดพื้นที่ต่อประชากร 1,000 คน (หน่วย: ไร่)	ขนาดพื้นที่ต่อประชากร 1 คน (หน่วย: ตร.ม.)
เมืองมหานคร	มากกว่า 1,500,000	1.30 - 1.80	2.08 - 2.88
เมืองขนาดใหญ่	200,001 - 1,500,000	1.30 - 1.80	2.08 - 2.88
เมืองขนาดกลาง	60,001 - 200,000	1.80	2.88
เมืองขนาดเล็ก	น้อยกว่า 60,000	1.80	2.88

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.3.2 มาตรฐานพื้นที่สีเขียวในต่างประเทศ

จากหนังสือ Planning The Modern City ได้เสนอแนะมาตรฐานเกี่ยวกับสวนสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ประเทศต่างๆ ใช้ประกอบการวางแผนกำหนดรูปแบบของสวนสาธารณะดังนี้

(1) Park and Recreation Area แบ่งออกเป็น 8 ลักษณะซึ่งแตกต่างกันไปในเรื่องของขนาด สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนสาธารณะ สิ่งก่อสร้างพิเศษ พื้นที่ใช้ประโยชน์กิจกรรมภายในสวนสาธารณะ ความสะดวกในการเดินทาง และระบบรักษาความปลอดภัยดังนี้

1.1) Squares หรือ Plazas เป็นลักษณะ Ornamental Area และไม่ได้กำหนดมาตรฐานต่อประชากรไว้ โดยปกติมักจะจัดไว้ใน Playground ในรูปของ Passive Recreation

1.2) Play Lot เป็นสนามเด็กเล่นเล็กๆ อายุไม่เกิน 5 ขวบ ขนาดไม่เกิน 10,000 ตารางฟุต ระยะทางที่จะเดินทางมาใช้ไม่ควรเกิน 1/16-3/8 ไมล์ โดยควรจะต้องอยู่ในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก 1.3) Play Grounds เป็นเรื่องของการพยายามจัด Active Recreation ดังในพื้นที่โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้บริการแก่เด็กที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น ไป อายุประมาณ 5 - 15

ปี ระยะทางที่จะเดินทางมาใช้จะอยู่ในรัศมี 1/2 ไมล์ ขนาดของพื้นที่ดังกล่าวควรมีประมาณ 2 – 7 เอเคอร์

1.4) Play Field or Athletic Field เป็นเรื่องของ Active Recreation เช่นเดียวกันกับการให้บริการแก่เด็กที่มีอายุ 15 – 24 ปี โดยมีระยะทางในการให้บริการเพิ่มมากขึ้น คือ 1 ไมล์ และ ปกติควรมีขนาดประมาณ 10 -20 เอเคอร์ โดยปกติ Play Grounds และ Play Field จะจัดรวมอยู่ไว้ใน Neighborhood Park, Park Way หรือในสวนสาธารณะขนาดใหญ่

1.5) Neighborhood Park มีลักษณะคล้ายกับสวนสาธารณะขนาดใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในลักษณะที่ได้มา โดยอาจเป็นการรวบรวมเอาพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นเข้าไว้ด้วยกัน

1.6) Large Park และ Bathing Beach ในสวนขนาดนี้จะขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศไม่มีการกำหนดมาตรฐานไว้ แต่โดยปกติแล้วจะมีขนาดมากกว่า 100 เอเคอร์ ตัวอย่างเช่น

ปารีส	Bois DE Vincennes	2,270	เอเคอร์
	Bois DE Boulogne	2,095	เอเคอร์
เบอร์ลิน	Tiergarten	630	เอเคอร์
เวียนนา	Prater Gardent	1,500	เอเคอร์
บูดาเปส	Stadtwaldchen	1,000	เอเคอร์
ดับลิน	Phoenix Park	2,000	เอเคอร์
นิวยอร์ก	Central Park	862	เอเคอร์
	Prospect Park	575	เอเคอร์
	Marine Park1,	792	เอเคอร์
	Shore Park Way	827	เอเคอร์

1.7) Park Way และ Reservation จะมีลักษณะเป็นพื้นที่ที่เชื่อมระหว่าง Large Park ของเมืองขนาดใหญ่ และชุมชนในระดับรองลงมา ปกติจะจัดไว้ในพื้นที่ตาม Steam Valley ชายฝั่งทะเลและตามพื้นที่เพื่อการสงวนและอนุรักษ์ต่างๆ

1.8) National Park หมายถึง สวนสาธารณะที่สามารถเดินทางไป – กลับได้ในวันเดียวหรืออาจใช้เป็นที่พักแรมได้

หมายเหตุ 1 ไมล์ = 1.60 กิโลเมตร

1 เอเคอร์ = 2.5 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 (2) เทศบาลนครขอนแก่น ได้รวบรวมข้อมูลการให้บริการสวนสาธารณะ และเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับสวนสาธารณะของต่างประเทศ ดังตารางที่ 2.5
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ก็ตาม หากมีการนำข้อมูลไปใช้

ตารางที่ 2.5 มาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากรของประเทศต่าง/เมืองต่างๆ

ประเทศ/เมือง	เนื้อที่สวนต่อประชากร 1,000 คน (หน่วย:ไร่)	เนื้อที่สวนตร.ม.ต่อประชากร 1 คน
มาตรฐานสากล	9.36	15.00
เคนเวอร์	82.02	131.23
วอชิงตัน ดี.ซี.	25.69	41.10
สหรัฐอเมริกา	25.00	40.00
เวียดนาม	15.19	24.30
อังกฤษ	17.5	23.00
ลอสแอนเจลิส	14.32	22.91
แคนคูนและเปโตรโริโก	13.00	2.80
ซูสตัน	9.77	15.63
โปแลนด์	9.40	15.00
นิวยอร์ก	7.50	12.00
มอสโคว์	6.81	10.90
สิงคโปร์	6.80	10.90
นาโกยา	5.636	10.40
ลอนดอน	5.63	9.00
ปารีส	5.06	8.10
โอซากา	4.38	7.00
นิวยอร์กลิน	1.87	2.99
กัวลาลัมเปอร์	1.80	2.90
ไทเป	0.25	0.40

มาตรฐานต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้มีผู้วิจัยหลายท่านนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดหาเนื้อที่สวนสาธารณะในพื้นที่ต่างๆ ที่แตกต่างกันไป เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในอนาคตก็ยังคงมีพื้นที่สวนสาธารณะอยู่เช่นเดิม ดังเช่นในงานวิจัยของ อมรรัตน์ กฤตยานวิษ (2526 : 214-220) ซึ่งได้นำมาตรฐานพื้นที่สวนสาธารณะ 10 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน โดยแยกพิจารณาเป็นเขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ที่กำหนดมาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะไว้เป็น 2-6.5 และ 9.4 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คนตามลำดับ ตามผังเมืองรวมของกรุงเทพมหานคร ที่มีประชากรในขณะนั้น 33 - 7 และ 1 คน ต่อไร่ ตามลำดับมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ถึงปัญหาการขาดแคลนเนื้อที่สวนสาธารณะ แต่เมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปในทางปฏิบัติได้จริงกับได้ผลสรุปของมาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครบริเวณเขต

ชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก คือ 2.5-5 และ 10 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน ในขณะที่ประชากรในแต่ละเขตหนาแน่นต่างกัน คือ 42-8 และ 1 คนต่อไร่ ในเขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ตามลำดับ และต่อมาได้มีผู้ทำการศึกษาในทำนองเดียวกันโดยได้นำค่ามาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะ ทั้งของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร และมาตรฐานที่ได้จากผลงานวิจัยของ อมรรัตน์ กฤตยานวัช มาเฉลี่ยเพื่อศึกษาวางแผนและเกณฑ์ในการออกแบบสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร โดยแยกพิจารณาเป็นเขตชั้นใน ชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ซึ่งได้มาตรฐาน 2-2.5 ไร่ , และ 9.4-10 ไร่ต่อประชากร 1,000 คนตามลำดับ ที่คาดว่าสามารถเป็นไปได้ ไม่ว่าจะในด้านการขยายปริมาณพื้นที่การได้มาซึ่งพื้นที่ว่างและความสามารถด้านงบประมาณของท้องถิ่น (สุขุมล สุคดี. 2531 : 103)

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยอีกมากมายที่ให้ความสำคัญต่อการวางแผนจัดหาสวนสาธารณะ ที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานแตกต่างกันไป เช่น งานวิจัยของกองผังเมือง (2530 : 192-193) ที่ทำการจัดหาและพัฒนาสวนสาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาและริมคลอง ในระยะ 200 เมตร จากริมฝั่งตลอดแนว ซึ่งทำการทบทวนวิจัยของ อมรรัตน์ กฤตยานวัช และได้สรุปนำเอามาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะ 5 ไร่ต่อประชากร 1,000 คน ที่เป็นเกณฑ์เขตชั้นกลางมาใช้ในงานวิจัยเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการพักผ่อนหย่อนใจ และยังเป็นบริเวณที่โล่งธรรมชาติใจกลางกรุงเทพฯ ที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สัมผัสบรรยากาศธรรมชาติ และอนุรักษ์ภูมิทัศน์ที่สวยงามของบ้านเมือง นอกจากนี้ในงานวิจัยของ ชูศักดิ์ ชินะโรจน์ (2537 : 84) และอนุรักษ์ภูมิทัศน์ที่สวนสาธารณะ 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน และสนามกีฬา 1.8 ไร่ต่อประชากร 1,000 คนเช่นกัน มาใช้พิจารณาความต้องการ (Demand) สวนสาธารณะของประชากรในกลุ่มวัยต่างๆ ทั้งกลุ่มวัยรุ่น (10-19 ปี) และกลุ่มวัย (20-59 ปี) และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมาตรฐานสนามเด็กเล่น 1.0 ไร่ ต่อประชากรในวัยเด็ก (อายุไม่เกิน 9 ปี) ที่เป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2.2.4 แนวทางการวางแผนพื้นที่เปิดโล่ง และสวนสาธารณะระดับชุมชน

การศึกษาแนวทางการวางแผนพื้นที่เปิดโล่งและสวนสาธารณะเพื่อใช้แนวคิดในการเชื่อมโยงตัวแปรในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

การวางแผนพื้นที่เปิดโล่งของ (Kaiser, Godschalk และ Chapin.1995:296) เสนอว่านักวางแผนต้องกำหนดเป้าหมายในการใช้งานของพื้นที่เปิดโล่งเป็นอันดับแรก และต่อมาต้องวิเคราะห์ปริมาณพื้นที่และศักยภาพในการใช้งาน โดยพิจารณาแยกตามเป้าหมายของพื้นที่เปิดโล่ง ในรายละเอียดสามารถแบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

2.2.4.1 ขั้นเตรียมการออกแบบ โดยกำหนดหน้าที่ของพื้นที่เปิดโล่ง พิจารณา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ลิขสิทธิ์สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

2.2.4.2 ขั้นที่ 1 ในพื้นที่เปิดโล่งที่ถูกแบ่งตามหน้าที่แล้ว พิจารณากำหนดที่ตั้งตามหลักการกำหนดที่ตั้ง และมาตรฐาน ประกอบกับการใช้งาน และเป้าหมายในการใช้งาน

2.2.4.3 ขั้นที่ 2 ทำแผนที่ตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่เปิดโล่งที่ได้กำหนด

หน้าที่ไว้แล้ว

2.2.4.4 **ขั้นที่ 3** กำหนดขนาดที่เล็กที่สุดของแปลงที่ดิน ในแต่ละเป้าหมายของพื้นที่เปิดโล่ง

2.2.4.5 **ขั้นที่ 4** วิเคราะห์ศักยภาพของการใช้งาน ในพื้นที่ๆเหมาะสม โดยกำหนดขนาดรูปร่าง และลักษณะอื่นๆที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการใช้งานตามเป้าหมายของพื้นที่เปิดโล่งนั้น

2.2.4.6 **ขั้นที่ 5** สร้างระบบโครงข่ายของพื้นที่เปิดโล่ง เป็นแนวเชื่อมโยงกัน ทั้งนี้เพราะนอกจากที่พิจารณาการใช้งานโดยแยกตามเป้าหมายแล้วนั้น ในขั้นนี้เรายังต้องพิจารณาใช้เพื่อหน้าที่ในการปกป้องพื้นที่อื่นๆ เช่น การพัฒนาแนวเชื่อมโยงเหล่านี้ เป็นประการระหว่างพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เมือง

การวางแผนพื้นที่ว่างในชุมชน ควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการใช้พื้นที่ว่างในชุมชนเสนอโดย (Hester. 197 5: 35) ได้แก่

1. คุณภาพและปริมาณของพื้นที่ว่าง
2. สถานภาพทางสังคมของผู้ใช้ เช่น ระดับชั้นทางสังคมเศรษฐกิจ วิถีชีวิต เพศ เชื้อชาติ ศาสนา
3. ปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ความเข้ากันได้ของผู้ใช้พื้นที่ว่างร่วมกัน
4. ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ในละแวก และนอกละแวกชุมชน รวมทั้งสาธารณูปโภคและบริการต่างๆ

การกำหนดใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการสาธารณะโดย (Kaiser, Godschalk และ Chapin.1995 : 329) ในแผนการใช้ที่ดินได้เสนอน่าจะพุ่งเป้าไปที่ ที่ดินของรัฐที่ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ โรงเรียนร้าง หรือที่ดินอื่นๆ ที่มีลักษณะเช่นนี้ ซึ่งเป็นที่ดินที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ โดยนำมาทำการรังวัดพื้นที่ เพื่อกำหนดขนาดที่เล็กที่สุด กำหนดเป็นมาตรฐานท้องถิ่น โดยที่พิจารณาให้เกิดความสมดุลระหว่างจำนวนประชากร และพื้นที่ที่มีอยู่

การประยุกต์ใช้มาตรฐานข้อกำหนดด้านการวางแผน (Chogwill.1994) เสนอว่ามาตรฐานข้อกำหนดของประเทศพัฒนาแล้ว เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างมาก และมีสภาวะของปัญหาในการพัฒนาเมืองที่ซับซ้อนกว่า จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องในแบบฉบับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารนำมาตรฐานมาใช้ (Lancaster. 1983) เสนอว่า ควรใช้เป็นเพียงแค่ “แนวทาง” ในการปรับใช้ให้เข้ากับมาตรฐานของท้องถิ่น โดยที่มาตรฐานของท้องถิ่นควรสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ตัวอย่างของการปรับใช้มาตรฐานท้องถิ่นของ District of Columbia จากมาตรฐาน National Recreation and Association: NRPA แสดงไว้ในตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 สรุปรูมาตรฐานนันทนาการของ District of Columbia^a

ประเภทพื้นที่	ขนาดพื้นที่	ศักยภาพการรองรับ ^b (คน)	รัศมีการบริการสูงสุด
ใน Block หรือบริเวณถนน			
1. พื้นที่ตกแต่งสวยงามเพื่อการละเล่น	ไม่เกิน 0.60 เอเคอร์	60	2 Block (ช่วงตึก)
2. Minipark	0.60 เอเคอร์ (1.5 ไร่)	110	3/8 ไมล์ (0.6 กม.)
สนามเด็กเล่นใน Neighborhood	3-5 เอเคอร์ (7.5 -12.5 ไร่)	264	3/8 ไมล์ (0.6 กม.)
ศูนย์นันทนาการชุมชน	10-15 เอเคอร์ (25 -37.5 ไร่)	420 -820	กลุ่มของ Neighborhood
ศูนย์นันทนาการระดับเขต	ไม่ต่ำกว่า 25 เอเคอร์ (62.5 ไร่)	867	ทั้งเขตหรือพื้นที่ เฉพาะ

^a มาตรฐานนี้มาจากการปรับปรุงจากมาตรฐาน NRPA เพื่อความเหมาะสมต่อท้องถิ่น

^b จำนวนจากศักยภาพการรองรับการใช้งานจริงของแต่ละพื้นที่นันทนาการ

2.2.5 องค์ประกอบภายในสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะแต่ละแห่งจะมีองค์ประกอบภายในสวนแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเภทขนาดพื้นที่ และวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะนั้น เป็นต้นว่า สวนขนาดเล็กในย่านชุมชนพักอาศัย จะประกอบด้วย อาคาร สนามเด็กเล่น และสถานที่ออกกำลังกาย สวนสาธารณะขนาดกลาง หรือสวนสาธารณะขนาดใหญ่จะประกอบด้วยทางเดิน สถานที่พักผ่อน ลานเอนกประสงค์ อาคารหรือสถานที่จัดเตรียมสำหรับกิจกรรมพิเศษเฉพาะด้าน และบริเวณที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น บึงน้ำ ลำธาร สวนดอกไม้ขนาดใหญ่ รวมทั้งส่วนประกอบต่อเนื่องกับระบบการคมนาคมขนส่งมวลชน ที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่ใช้บริการที่อยู่ในระยะไกล

แนวความคิดในการกำหนดองค์ประกอบภายในสวนสาธารณะ โดยทั่วไปจะแบ่ง

กิจกรรมออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- การพักผ่อนแบบสบาย ๆ เป็นการผ่อนคลาย (Passive Recreation) เช่น การนั่งเล่น เดิน

เล่น ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามนำเพื่อคัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ การเดินแอโรบิก เป็นต้น

- กิจกรรมทางการศึกษา การเรียนรู้ (Education) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อาจเพิ่มเติมภายใน

สวน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โดยเฉพาะสวนในระดับละแวกบ้าน (Neighbourhood

Park) และสวนระดับชุมชน (Community Park) นั้นมักจะมีกิจกรรมทางด้านการศึกษาผสมผสานเข้ากับสวนสาธารณะเป็นอย่างดีเพื่อประชาชนสามารถใช้เป็นที่ออกกำลังกายที่มีสุขภาพดี มีความร่มรื่น มีชีวิตชีวา ควบคู่ไปกับการศึกษาหาความรู้ โดยในขณะเดียวกันชุมชนหรือท้องถิ่น

ในการวางแผนสวนสาธารณะ จึงควรตั้งคำถามถึงกิจกรรม ทั้ง 3 ลักษณะ ข้างต้น และกำหนดเขตของกิจกรรมในแต่ละลักษณะ ให้กลมกลืน ไม่รบกวนซึ่งกันและกัน รวมทั้งจัดให้มีองค์ประกอบภายในสวนให้เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการและพฤติกรรมของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น สำหรับองค์ประกอบพื้นฐานภายในสวนสาธารณะมีดังนี้

1. ทางเดิน ไม่ว่าจะเป็สวนสาธารณะทั้งขนาดเล็ก หรือขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ควรกำหนดทางเดินภายในสวนให้ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเป็นอันดับแรกซึ่งควรแยกออกจากกันโดยขาดกับเส้นทางที่รถยนต์เข้าถึงได้และในบางกรณีที่มีพื้นที่ที่กว้างขวางอาจออกแบบทางเดินสัมพันธ์กับทางจักรยานภายในสวนได้

2. สนามหญ้า สวนหย่อม เพื่อใช้เป็นสถานที่นั่งเล่น เพื่อความผ่อนคลายให้แก่ผู้ใช้บริการ และช่วยให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

3. ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย ควรจัดสร้างไว้ในที่ร่มหรือกลางแจ้ง ซึ่งปกคลุมด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ที่สามารถให้ร่มเงาแก่ผู้ใช้บริการ

4. ม้านั่ง ควรจัดสร้างไว้เป็นจุด ๆ บริเวณใต้ต้นไม้ขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถพักผ่อนและพักเหนื่อยจากการออกกำลังกาย

5. สระน้ำ หรือทางน้ำไหล หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ เช่น น้ำพุ น้ำตกจำลอง บ่อน้ำขนาดเล็กปลูกพืชน้ำ ฯลฯ เพื่อสร้างบรรยากาศความชุ่มชื้น และความเย็นสบายสำหรับสระน้ำขนาดใหญ่ หรือทางน้ำไหลนั้นยังทำหน้าที่เป็นที่โล่งอีกด้วย ดังนั้นในพื้นที่ ๆ มีที่ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำ ลำคลอง หรือบึงน้ำขนาดใหญ่ จึงเป็นข้อได้เปรียบที่จะนำศักยภาพทางธรรมชาติมาใช้โดยจัดทำเป็นสวนสาธารณะซึ่งจะเป็นประโยชน์ โดยรวมต่อชุมชน

6. อาคารเอนกประสงค์ เพื่อไว้เป็นที่พบปะของผู้ใช้บริการรวมทั้งการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการได้รับทราบ เช่น ระเบียบข้อปฏิบัติของผู้ใช้บริการ เวลาให้บริการ ฯลฯ

7. สัญลักษณ์และเครื่องหมายแสดงทิศทาง เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในสวนสาธารณะขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพื่อบอกผู้ใช้บริการสามารถเดินทางไปหาจุดหมายที่ต้องการได้ถูกต้องและรวดเร็ว นอกจากนี้สัญลักษณ์และเครื่องหมายต่าง ๆ ควรสร้างไว้ที่เด่นชัดมองเห็นได้ง่าย

8. ห้องน้ำ เป็นของจำเป็นที่ผู้ใช้บริการก่อนหรือหลังมาใช้ในสวนสาธารณะเพื่อความสะอาด และถูกหลักอนามัยของสถานที่และผู้ใช้บริการ

9. จุดขายเครื่องดื่ม ซึ่งอาจจัดไว้ส่วนหนึ่งของอาคารอื่นภายในสวนก็ได้

10. ไฟฟ้า สวนสาธารณะทุกแห่ง ควรจัดสร้างไฟฟ้าให้แสงสว่างอย่างพอเพียงแก่ผู้ใช้บริการเพื่อความสะดวกและปลอดภัยที่ผู้ใช้บริการควรจะได้รับจากการใช้บริการในสวนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับของสถานที่และผู้ใช้บริการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น 9. จุดขายเครื่องดื่ม ซึ่งอาจจัดไว้ส่วนหนึ่งของอาคารอื่นภายในสวนก็ได้

10. ไฟฟ้า สวนสาธารณะทุกแห่ง ควรจัดสร้างไฟฟ้าให้แสงสว่างอย่างพอเพียงแก่ผู้ใช้บริการเพื่อความสะดวกและปลอดภัยที่ผู้ใช้บริการควรจะได้รับจากการใช้บริการในสวนสาธารณะ

11. ที่จอดรถ อาจเป็นที่จอดรถ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน ขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดควรจะจัดสร้างที่จอดรถจักรยานเพื่ออำนวยความสะดวกของชุมชนในละแวกนั้น

12. ระบบระบายน้ำของสวนสาธารณะ จะต้องออกแบบและดำเนินการให้เรียบร้อยเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ ซึ่งจะมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสภาพสิ่งปลูกสร้าง และต้นไม้ภายในพื้นที่

13. แหล่งน้ำสำหรับบำรุงรักษาด้านไม้ ควรจัดเตรียมให้เพียงพอ โดยอาจใช้ประโยชน์จากสระน้ำหรือทางน้ำไหลภายในสวนก็ได้

14. ป้อมยาม หรือจุดตรวจ และการรักษาความปลอดภัยของพื้นที่สวน

จากการศึกษาแนวทางในการวางแผนพื้นที่เปิดโล่งและสวนสาธารณะและองค์ประกอบภายในสวนสาธารณะ พบว่าปัจจัยด้านความต้องการในการใช้สวนสาธารณะ เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดลักษณะของสวนสาธารณะซึ่งแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและในการประยุกต์ใช้จากลักษณะที่เป็นมาตรฐานมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสภาวะของประเทศผู้กำหนดลักษณะมาตรฐาน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความแตกต่างเป็นอย่างมากกับประเทศกำลังพัฒนาในทุกด้านหรือถึงแม้จะเป็นการปรับใช้ในประเทศเดียวกันก็ตามก็ยังคงต้องมีการปรับใช้ให้เข้ากับลักษณะความต้องการในแต่ละท้องถิ่นเช่นกัน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

2.3.1 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

2.3.1.1 ความต้องการของมนุษย์มีเกณฑ์ที่ใช้แบ่งแตกต่างกัน กลุ่มที่หนึ่ง แบ่ง

ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ (Ott Romney, 1945) คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ การนอน การรับประทานอาหาร เป็นต้น

2. ความต้องการด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การทำงาน ฯลฯ

3. ความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ การเล่นกีฬา การพักผ่อน

ในสวนสาธารณะ ฯลฯ

2.3.1.2 กลุ่มที่สอง มีการแบ่งใช้เวลาในแต่ละวันของชาวอเมริกัน วัยผู้ใหญ่ (Adult)

เอกสารนี้เป็นดังนี้ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิ 1. เวลาสำหรับการมีชีวิตอยู่เท่ากับ 10 ชั่วโมง (ความต้องการทางด้านการร่างกาย)

2. เวลาสำหรับการหาเลี้ยงชีพเท่ากับ 9 ชั่วโมง (ความต้องการทางด้าน

เศรษฐกิจ)

3. เวลาว่างเท่ากับ 5 ชั่วโมง (ความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจ)

2.3.1.3 กลุ่มที่สาม Buston T.L. (Magaret Robert.1979 : 329) ได้แบ่งเวลาแตกต่างไปจาก Ott Romney เล็กน้อย โดยแบ่งชีวิตในแต่ละวันออกเป็น 3 ส่วนเท่าๆกัน คือ

1. เวลา 8 ชั่วโมง สำหรับการทำงาน
2. เวลา 8 ชั่วโมง สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ
3. เวลา 8 ชั่วโมง สำหรับการนอนหลับ

จากข้างต้นสามารถแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นหลายประเภท แต่ไม่ว่าจะแบ่งด้วยเกณฑ์ใดก็ตามการพักผ่อนหย่อนใจก็ยังเป็นความต้องการของมนุษย์ประเภทหนึ่งที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในการใช้ชีวิต

ลักษณะการพักผ่อนหย่อนใจที่คนเราต้องการและเลือกพักผ่อนตามความพอใจมีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. Passive recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช้การออกแรง ออกกำลังกาย แต่เป็นไปในลักษณะสงบ การผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ได้แก่ การชื่นชมธรรมชาติ ชมภูมิทัศน์ของเมือง การได้ใกล้ชิดธรรมชาติ การฟังดนตรีในที่สาธารณะ การนั่งเล่นในสวนสาธารณะ การชมสัตว์ในสวนสัตว์ (Brian Hackett.. 1971) และรวมถึงกิจกรรมประเภททำการฝีมือ วาดเขียน ปั่น รดน้ำต้นไม้ ทำสวนครัว (เบาๆ) อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ เล่นหมากรุก หมากรอกส ดูกีฬา (จรินทร์ ธานีรัตน์. 2528 : 22)

2. Active recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรง ออกกำลังกาย ได้แก่ การเดิน การขี่รถจักรยาน การเล่นเรือ การเล่นกีฬา การวิ่งออกกำลังกาย

ลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจทั้ง Passive recreation และ Active recreation เป็นกิจกรรมที่กระทำในช่วงเวลาว่างในสถานที่ต่างๆ ทั้งภายในอาคาร (Indoor) และภายนอกอาคาร (Out door) ซึ่งสามารถแบ่งการพักผ่อนได้ดังนี้ (เอี่ยมพร วิสมหมาย.2527 : 19-20)

1) การพักผ่อนนอกอาคารแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1.1) การพักผ่อนนอกอาคาร (Out door recreation) ที่เป็นของสาธารณะ (Public) ได้แก่ การเล่นกีฬา การเดินชมธรรมชาติ นั่งเล่น การพายเรือเล่น การปิกนิก การขับรถเล่น เป็นต้น

1.2) การพักผ่อนภายนอกอาคารที่เป็นส่วนตัว (Private) ได้แก่การทำสวน ปลูกผัก ว่ายน้ำ เล่นกีฬา ฯลฯ

2) การพักผ่อนภายในอาคาร (Indoor recreation) แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

2.1) การพักผ่อนภายในอาคารที่เป็นสาธารณะ (Public) ได้แก่ การเล่นกีฬาในร่ม การชมพิพิธภัณฑ์ อ่านหนังสือในห้องสมุด

2.2) การพักผ่อนในอาคารที่เป็นส่วนตัว (Private) เช่นการอ่านหนังสือ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ ทำงานอดิเรก ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีการพักผ่อนอีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า Social recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจทางสังคมซึ่ง หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสุข ความเป็นมิตรและการเข้าวงสังคมได้ เช่น งานปาร์ตี้วันเกิดของเด็กๆ การเดินร่ำ การพาครอบครัวไปเที่ยว การชมกีฬา เป็นต้น (Donald.C. Weiskopf. 1978 : 262) ซึ่งการพักผ่อนทางสังคมนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายในอาคารหรือภายนอกอาคารและเป็น Passive recreation หรือ Active recreation ก็ได้

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation demand)

ความต้องการมีความหมายที่สะท้อนออกมาจากความสนใจหรือการมีส่วนร่วมในการพักผ่อนหย่อนใจ “ความต้องการ” หมายถึงสิ่งที่บุคคลจะทำหรือสามารถที่จะทำเมื่อมีโอกาสโดยมีปัจจัย เช่น จำนวนทรัพยากรที่มีอยู่ (Supply of resources), ราคา (Cost), ความสะดวกในการเข้าถึง (Access) และปัจจัยอื่นๆ ที่สามารถวัดและวางแผนในการตัดสินใจและการออกแบบได้ วิธีที่นักวางแผนจะหาพฤติกรรมความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจมี 2 วิธี (Seymour M. Gold. 1981 : 145-147) คือ

- 1) นักวางแผนต้องคิดออกมาให้ได้ว่ามีอะไรบ้างที่ประชาชนควรทำ
- 2) พยายามค้นหาให้ได้ว่ามีอะไรบ้างที่ประชาชนต้องการจะทำ

ในการพยายามจะกำหนดว่าอะไรบ้างที่ประชาชนควรจะทำกับอะไรบ้างที่ประชาชนต้องการจะทำอยู่ที่ธรรมชาติในเรื่อง “ความต้องการ” (Demand) ของแต่ละฝ่ายที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม Seymour M. Gold ได้จัดแบ่งชนิดของความต้องการซึ่งเป็นเงื่อนไขในการใช้, การออกแบบและการจัดการทรัพยากรเพื่อการพักผ่อนไว้ 3 ชนิด คือ (Seymour .1981 : 145-147)

2.3.2.1 ความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน (Latent demand) คือ ความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจโดยธรรมชาติของประชาชนแต่ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่มีอยู่เพียงเท่านั้น จำนวนทรัพยากรที่มีอยู่จะมีผลต่อความต้องการชนิดนี้คือ ประชาชนจะใช้โอกาสเท่าที่จะหาได้หรือเท่าที่พวกเขาได้รับการจัดเตรียมไว้ให้ ถ้ามีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นหรือการเข้าถึงได้สะดวกขึ้น รวมทั้งมีข่าวสารที่ดีเพียงพอ จะทำให้การเข้าใช้มีมากขึ้นด้วย กล่าวคือถ้าต้องการทราบความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของประชาชนต้องลองจัดสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ๆ ไว้บริการแล้วรอดูผลว่าประชากรเข้าใช้หรือไม่ซึ่งจากการศึกษาพบว่าถ้าสิ่งอำนวยความสะดวกที่เตรียมไว้มีประโยชน์และใช้ได้จริงๆ ประชาชนก็จะเข้ามาใช้บริการในส่วนของความสะดวกในการเข้าถึง (Lansing. 1976 :126) ได้ทำการศึกษาพบว่า การมีร้านขายของชำ, ป้ายจอดรถเมล์, หรือสระว่ายน้ำใกล้ที่พักอาศัย หรือการพักอาศัยใกล้ที่ทำงาน (Head's place of work) จะมีผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจขึ้นถ้าเข้าถึงสถานที่นั้นได้โดยใช้เวลา 10-19 นาที แต่พบด้วยว่าถ้าอยู่ใกล้มากจนเกินไป โดยเฉพาะสระว่ายน้ำจะทำให้ความพึงพอใจลดลงส่วนด้านราคา (Cost) (Lansing and Hendricks .1976 : 127) ศึกษาพบว่าประชาชนที่มีบ้านราคาสูงรวมทั้งภายในละแวกที่อยู่อาศัยได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ

ละแวกที่อยู่อาศัยสูงด้วย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับนักวางแผนคือต้องออกแบบละแวกที่อยู่อาศัยให้สะดวกต่อการบำรุงรักษาจะต้องให้คำแนะนำแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบด้วยว่าควรมีการจัดเก็บค่าบำรุงอาคาร(Building)และสนาม (Ground)

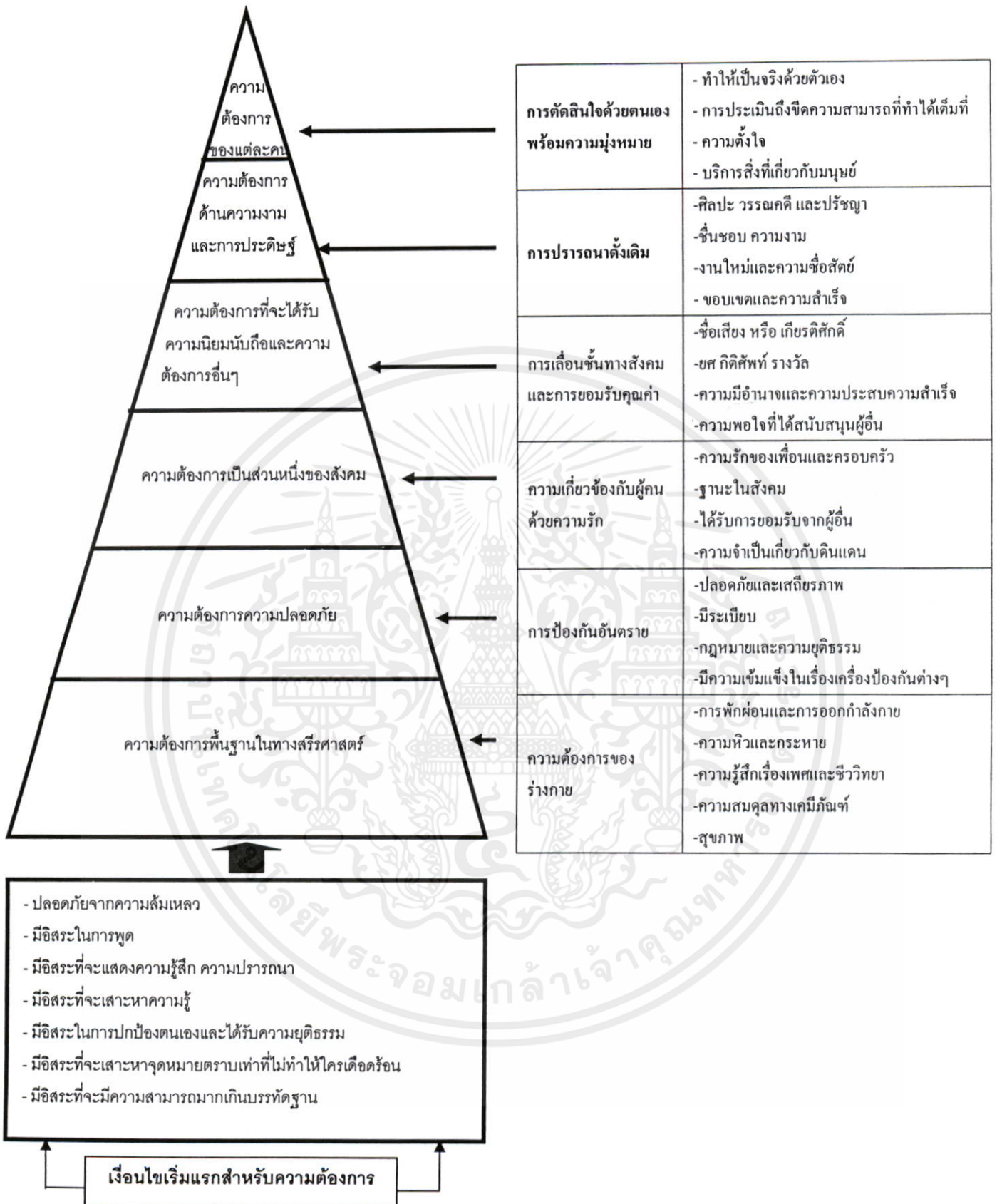
ความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในสามารถแปลออกมาเป็นลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์(Hierarchy of Human Needs) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tillman.1984) อ้างถึงใน (สมบัติ กาญจนกิจ. 2537 : 18) คือพบว่าความต้องการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างของคน และชุมชนมีแตกต่างกันไปดังนี้

- 1) ต้องการสร้างประสบการณ์ใหม่
- 2) ต้องการเป็นที่ยอมรับหรือยกย่องจากผู้อื่น
- 3) ต้องการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อหนีความเครียด
- 4) ต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- 5) ต้องการเป็นเจ้าของ เป็นผู้นำกลุ่ม หรือผู้ควบคุมสถานการณ์
- 6) ต้องการการตอบสนองและมีปฏิริยาทางสังคม
- 7) ต้องการกิจกรรมทางจิตใจ เพื่อก่อให้เกิดอารมณ์สุขสงบ
- 8) ต้องการความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิด
- 9) ต้องการบริการผู้อื่นและอยากจะเป็นที่ต้องการ
- 10) ต้องการกิจกรรมการเคลื่อนไหวและการทดสอบสมรรถภาพ

2.3.2.2 ความต้องการจากเครื่องชวนใจ (Induced demand) คือความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในซึ่งสามารถกระตุ้นเร้าได้โดยเงื่อนไขของสาธารณะผ่านทางสื่อมวลชนหรือผ่านทางกระบวนการทางการศึกษา ความต้องการจากเครื่องชวนใจจะเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเปลี่ยนรูปแบบการพักผ่อนหย่อนใจของพวกเขา โดยสิ่งที่มีผลต่อความต้องการจากเครื่องชวนใจมากที่สุดคือ สื่อ, กระบวนการทางการศึกษา, และวิธีการจัดการและการวางแผน

2.3.2.3 ความต้องการโดยเฉพาะ (Expressed demand) เป็นความต้องการที่ประชาชนทำอะไรบางอย่างแทนที่ในสิ่งที่เขาอยากจะทำ (Latent demand) หรือทำอะไรไปเพราะมีเงื่อนไขที่สามารถทำได้ (Induced demand) นั่นคือความต้องการ โดยเฉพาะมักจะเป็นตัวแทนแสดงความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน และบางครั้งก็เป็นสื่อแทนความต้องการจากเครื่องชวนใจได้ด้วย และความต้องการ โดยเฉพาะเป็นสิ่งที่ย้ำว่าถ้าการใช้จะเกิดขึ้นก็เพราะได้รับโอกาสและข้อเสนอที่มากกว่า

สรุปได้ว่าความต้องการทั้งสามชนิดนี้เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การเข้าใช้พื้นที่นันทนาการภายในอาณาเขตอาคารชุด โดยมีเงื่อนไขขึ้นกับพื้นที่นันทนาการที่มีอยู่, ข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดี, และการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 2.4 แสดงลำดับขั้นของความ ต้องการ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จากการศึกษาคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ พบว่ามีพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 8 ประเภท (สมบัติ กาญจนกิจ. 2537 : 15-17) ได้แก่

1) พฤติกรรมพื้นฐานทางสังคม (Social Behaviors) กิจกรรมนันทนาการหลายประเภทส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของชุมชน เช่น กิจกรรมเดินร่ำ, งานปาร์ตี้, การเยี่ยมญาติและเพื่อนฝูง เป็นต้น

2) พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับผูกพัน (Associative Behaviors) กิจกรรมนันทนาการส่งเสริมผู้ที่มีส่วนร่วม หรือสมาชิกของกลุ่มให้มีความผูกพันสนใจร่วมกันในชุมชน เช่น สโมสรผู้รักสัตว์ สมาคมผู้รักรถ กลุ่มผู้สะสมแสตมป์ งานอดิเรก กลุ่มผู้สะสมอัญมณี กลุ่มผู้อนุรักษ์โบราณวัตถุ ธรรมชาติ เป็นต้น

3) พฤติกรรมเชิงแข่งขัน (Competitive Behaviors) กิจกรรมนันทนาการช่วยส่งเสริมสภาพการณ์การแข่งขัน การประกวดหรือทดสอบความสามารถ กิจกรรมท้าทายใฝ่สัมฤทธิ์ของมนุษย์ เช่น เกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน, การแสดงละคร, การประกวดความสามารถศิลปกรรม หัตถกรรม ตลอดจนกิจกรรมกีฬากลางแจ้งและกีฬาท้าทายความสามารถ

4) พฤติกรรมเสี่ยงอันตรายท้าทายความสามารถ (Risk-Taking Behaviors) โดยธรรมชาติมนุษย์ต้องการกิจกรรมเสี่ยงอันตรายและท้าทายความสามารถ หรือพิสูจน์ความสามารถเพื่อความ เป็นเลิศ เช่นกิจกรรมกีฬา, แข่งรถ, แข่งเรือ, กระโดดร่ม, เครื่องร่อนประเภทต่างๆ, ล่องแก่ง, กีฬา ประดาน้ำ, กีฬาไต่เขา, ผจญภัยกับธรรมชาติที่ไม่ได้พัฒนา

5) พฤติกรรมบุกเบิกค้นหา (Exploratory Behaviors) กิจกรรมนันทนาการ ที่ส่งเสริม การบุกเบิกค้นหา ได้แก่ การท่องเที่ยว, การตั้งค่ายพักแรม, การสงวนรักษาทักษะธรรมชาติ, การเดินป่า, การไต่เขา, การผจญภัยใต้น้ำ การผจญในวัฒนธรรมใหม่ เป็นต้น

6) พฤติกรรมทดแทนหรือสร้างเสริม (Vicarious Behaviors) กิจกรรมนันทนาการ ประเภท อ่าน พุด เขียนในวรรณกรรมช่วยเสริมสร้างความรู้สึกละประสบการณ์ทดแทนได้ รวมทั้งรายการโทรทัศน์, วีดีโอ, วิทยุ, การแสดงละครนาฏศิลป์และศิลปกรรม เป็นต้น

7) สิ่งกระตุ้นทางประสาทสัมผัส (Sensory Stimulation) กิจกรรมนันทนาการทาง สังคม และนันทนาการพิเศษต่างๆ ส่วนใหญ่จะส่งเสริมกิจกรรมสังสรรค์เฉลิมฉลองความสุข สนุกสนาน กิจกรรมที่มีสิ่งกระตุ้นทางประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น การดื่มของเมาประเภทแอลกอฮอล์, ยาเสพติด และกิจกรรมเพศสัมพันธ์ การแสดงคอนเสิร์ตรวมทั้งแสงเสียงช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัส ทางอารมณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่สิ่งนี้ออกไปและต้องแจ้งแหล่งที่มาของเอกสารนี้ทุกครั้งหากมีการนำ ไปใช้
8) การแสดงออกทางร่างกาย (Physical Expression) กิจกรรมประเภทกีฬา, การเดินร่ำ, กิจกรรมเข้าจังหวะ, ระบายสี, แจสแดนซ์, ถือว่าเป็นกิจกรรมการแสดงออกทางกาย

การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทุกชนิดนั้นจะเกิดจากพฤติกรรมทั้งหมด 8 ประเภท ดังที่นำเสนอไว้ แต่สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่จะเกี่ยวข้องกับการเข้าใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล นั้นมี 6 ประเภทได้แก่ พฤติกรรมพื้นฐานทางสังคม, พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับผูกพัน, พฤติกรรมเชิงแข่งขัน, พฤติกรรมเสี่ยงอันตรายที่ท้าทายความสามารถ, พฤติกรรมทดแทนหรือสร้างเสริม, และการแสดงออกทางร่างกาย

2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างของคนและชุมชน
จากการวิจัยพบว่าในช่วงเวลาว่าง บุคคลในชุมชนจะมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันไปดังนี้ (Tillman, 1984 อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ . 2537 : 18)

- 1) ต้องการสร้างประสบการณ์ใหม่
- 2) ต้องการเป็นที่ยอมรับหรือยกย่องจากผู้อื่น
- 3) ต้องการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อหนีความเครียด
- 4) ต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- 5) ต้องการเป็นเจ้าของ เป็นผู้นำกลุ่ม หรือผู้ควบคุมสถานการณ์
- 6) ต้องการการตอบสนองและมีปฏิริยาทางสังคม
- 7) ต้องการกิจกรรมทางจิตใจ เพื่อก่อให้เกิดอารมณ์สุขสงบ
- 8) ต้องการความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิด
- 9) ต้องการบริการผู้อื่นและอยากจะเป็นที่ต้องการ
- 10) ต้องการกิจกรรมการเคลื่อนไหว และการทดสอบสมรรถภาพ

2.3.5 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการมูลฐานที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ

การที่บุคคลจะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทใดประเภทหนึ่งหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้นั้นเองด้วยประการหนึ่งและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวเขาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งด้วย สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ มีดังนี้ (จรินทร์ ธานีรัตน์. 2528 : 28 -32)

2.3.5.1 ชนิดของบ้านและสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวและชุมชน

บุคคลที่อยู่ในบ้านที่หัวหน้าครอบครัวและสมาชิกส่วนใหญ่นิยมการใช้เวลาว่างทางนันทนาการ เช่น เล่นดนตรี หรือ กีฬาจะยอมจะชักจูงให้สมาชิกหันมาสนใจกิจกรรมเหล่านั้นโดยง่าย เช่นเดียวกันหากบ้านนั้นอยู่ในชุมชนที่มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทางกิจกรรมนันทนาการ เช่น มีสนามกีฬา สวนสาธารณะ ห้องสมุด โรงยิมเนเซียมไว้บริการ ก็ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลในชุมชนนั้นหันมาสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการมากขึ้น

2.3.5.2 ระดับการศึกษาของประชาชน

ระดับการศึกษานับว่าเป็นปัจจัยหลักอันสำคัญในทุกด้านรวมทั้งทางสังคมด้วยการศึกษาช่วยให้คนเข้าใจ รู้ถึง ความจำเป็นของชีวิตว่านอกเหนือจากการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัวแล้วนั้นสิ่งที่จำเป็นและขาดไม่ได้ก็คือการให้ร่างกายและจิตใจได้พักผ่อน (Relax) เพื่อคลายความตึงเครียด (Release tension) จากภารกิจประจำวัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานประจำและยืดความยาวนานของชีวิตก็ด้วยการใช้เวลาว่างด้วยกิจกรรมนันทนาการ ฉะนั้นระดับการศึกษาของประชาชน จึงมีความสำคัญในการผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ

2.3.5.3 อิทธิพลของเพื่อน ครูและผู้นำชุมชน

เพื่อนย่อมมีอิทธิพลในทุกทาง โดยเฉพาะในวัยเด็กและหนุ่มสาว หากเรามีเพื่อนเป็นนักกีฬาเป็นคนที่ชอบธรรมชาติ นิยมออกกำลังกายพักผ่อนหรือนักศิลปะเราก็มักจะนิยมเล่นกีฬาหรือนักธรรมชาตินิยมหรือชอบศิลปะตามไปด้วย

ครูและผู้นำชุมชนก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูนั้นมีอิทธิพลมากที่สุดที่เข้าใจย่อมจะแนะนำจิตใจเด็กนักเรียนให้หันมาสนใจและสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนและชี้ให้เห็นว่าการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทางนันทนาการด้านใดด้านหนึ่งนั้น นอกจากเพลิดเพลินแล้วยังเป็นการเพิ่มพูนการเรียนรู้ และประสบการณ์อีกทางหนึ่งด้วย ยังมีครูจำนวนไม่น้อยที่สร้างทัศนคติผิดแก่นักเรียน เป็นต้นว่า ชั่วโมงเรียนวิชาพลศึกษาหรือวิชาศิลปะ หรือดนตรีมักจะไม่ให้ทักษะในการฝึกฝนให้แต่วิทยาศาสตร์ โดยลืมนึกถึงองค์ประกอบของการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตว่านักเรียนต้องเรียนรู้ทุกๆ ด้านเพื่อการดำเนินชีวิตในสังคม สิ่งทีครูกระทำเหล่านี้จะสร้างทัศนคติในทางลบต่อกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียน

ผู้นำชุมชนก็เช่นเดียวกัน มีอิทธิพลต่อประชาชนในชุมชนนั้นมากถ้าผู้นำชุมชนเข้าใจว่านันทนาการเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการอันจำเป็นแก่สมาชิกชุมชน เขาก็จะแสวงหาเรื่องอำนวยความสะดวก สถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนจัดผู้นำทางนันทนาการไว้ให้สมาชิกในชุมชนนั้น ได้มีโอกาสใช้บริการนั้นโดยทั่วถึง

2.3.5.4 ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมาก เช่น ขนบธรรมเนียมไทยแต่เดิม ผู้หญิงต้องสวยเสียมจี๋มตัวจะกระโดดโลดเต้นเยี่ยงผู้ชายไม่ได้เด็ดขาด พ่อแม่ท่านสั่งสอนกันมาเช่นนั้นใครนอกคอกนอกทางจะได้รับการตำหนิอย่างเสียหาย ฉะนั้นโอกาสที่จะเล่นกีฬาต่างๆ จึงเป็นไปได้ยากวัฒนธรรมชาวอังกฤษเขาสอนกันไว้ว่าว่างจากงานหรือวันสุดสัปดาห์เข้าสโมสร เล่นกีฬาดุกีฬาฟังกอนเสิร์ต (Concert) ชนชาตินั้นก็ปฏิบัติสืบทอดกันมา จึงเห็นได้ว่าขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมย่อมมีอิทธิพลต่อการสนใจเข้าร่วมนันทนาการอยู่ไม่น้อย

2.3.5.5 ดินฟ้าอากาศ

อากาศร้อนหนาวเป็นเครื่องกระตุ้นและลดกระชากให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมต่างๆ ได้มากน้อยตามไปด้วย เช่นบุคคลที่อยู่ในประเทศหนาว จำเป็นต้องทำให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวเพื่อทำให้ร่างกายอบอุ่นอยู่เสมอ จึงเห็นได้ว่ากีฬาประเภทที่ต้องการใช้กำลังกายทั้งหลาย เช่น บาสเกตบอล รักบี้ ฯลฯ มีประวัติมาว่าผู้คิดค้นในขั้นแรกก็เพื่อต้องการให้เด็กๆ วิ่งเล่นโดยมีอุปกรณ์เพื่อเป็นเครื่องจูงใจในการเล่นขจัดความหนาวเย็นนั่นเอง การกีฬาประเภทนั้นๆ จึงได้เกิดขึ้น นอกจากนั้นดินฟ้าอากาศยังมีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างเช่นในฤดูหนาวมีหิมะตกหนักจนกลายเป็นน้ำแข็งหนาปกคลุมตามยอดเนินเขาและไหล่เขา พวกเขาชอบสนุกสนานก็ไปเล่นสกีน้ำแข็งและนิยมเล่นกันจนมีการแข่งขันชิงความชนะเลิศของโลกเป็นต้น

2.3.5.6 ฐานะทางการเงิน

เรื่องการกินกับการเข้าร่วมกิจกรรม นั้นธนาคารเป็นปัจจัยต่อกัน แต่อย่างไรก็ตามจะเป็นคนที่มีฐานะการเงินดีหรือไม่ดีก็ตามย่อมต้องเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นธนาคารได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้หากเข้าใจว่ากิจกรรมนั้นธนาคารนั้นมีมากประเภท เราเลือกได้เหมาะสมตามอัตรา (ฐานะทางการเงิน) ได้เช่น คนฐานะทางการเงินดีก็เล่นกีฬาที่ต้องใช้อุปกรณ์ที่มีราคาสูงหรือต้องเสียค่าบริการในการเล่น เช่น เทนนิส โบว์ลิ่ง กอล์ฟ หรือการไปเล่นน้ำชายทะเล การไปพักผ่อนต่างจังหวัด ฯลฯ คนที่มีรายได้น้อยลงมา ก็มักเล่นกีฬาที่เล่นเป็นทีมและเล่นได้หลายคน เช่นฟุตบอล ตรีกรี้อ หรือการใช้เวลาว่างกับกิจกรรมการ ปลูกผักสวนครัว, ปลูกดอกไม้, เลี้ยงสัตว์ (ไม่เป็นอาชีพทำสนุกสนานเพลิดเพลินยามว่างอาจได้ผลตอบแทนโดยไม่ตั้งใจก็ได้) เหล่านี้เป็นต้น

2.3.5.7 เครื่องอำนวยความสะดวกและผู้นำนันทนาการ

สิ่งจูงใจอันสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือการจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกทางนันทนาการไว้ให้ประชาชน เช่น สนามกีฬา โรงยิมเนเซียมที่นันทนาการ (มีร่มไม้-ม้านั่ง) สวนสาธารณะห้องสมุด ฯลฯ นอกจากนั้น ผู้นำทางนันทนาการเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ที่ทำให้กิจกรรมนันทนาการให้ประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง และได้ประโยชน์อย่างแท้จริง สถาบันการศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่มีบุคคลเกี่ยวข้องควรได้จัดหาผู้นำทางนันทนาการ ไว้เพื่อเป็นผู้จัดให้บริการด้านนี้แก่บุคคลในหน่วยงานต่างๆ

2.3.5.8 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมนันทนาการ

ชุมชนหรือท้องถิ่นเมื่อให้ความสำคัญแก่กิจกรรมนันทนาการว่าให้ประโยชน์แก่สังคมแล้วควรจะได้วางแผนในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ กระตุ้นและแจ้งให้ทราบ ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการอยู่เสมอจะโดยทางเอกสาร การพิมพ์โปสเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์และสื่อสารมวลชน หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ได้เป็นการดียิ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้ประชาชนได้รับรู้ได้ฟังอยู่เสมอ จะเป็นสิ่งจูงใจให้เขาหันไปสนใจเลือกกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมยามว่างได้

นอกจากนั้น แรงกระตุ้นภายใต้จิตใจสำนึก เช่น ความรู้สึกก้าวร้าวรุนแรง ความรู้สึกถอยหลังในชีวิต และเพศ เป็นสิ่งแวดล้อมสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพักผ่อนหย่อนใจของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม แต่ละบุคคลก็พยายามที่จะแสวงหาความพึงพอใจให้กับตัวเองตามความต้องการภายใน ซึ่งเป็นความต้องการเบื้องต้นอย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตาม ความถนัดและประสบการณ์ ตลอดจนความสนใจของแต่ละบุคคลในการเลือกวิธีที่จะพักผ่อนหย่อนใจตามแบบฉบับในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล

2.3.6 ความต้องการสวนสาธารณะ

ความต้องการสวนสาธารณะ (GERHARD ROSENBERG.1989: 87-95) ใช้อายุหรือวัยเป็นตัวกำหนด กล่าวคือ ประชากรวัยเด็ก เป็นวัยที่มีความต้องการทางร่างกาย (Physical Need) มากที่สุด เด็กเล็กต้องการที่มีแสงแดด อากาศบริสุทธิ์ เด็กโตต้องการที่สำหรับกระโดดโลดเต้น ปีนป่าย เล่นเกมส์ สนุกสนานกับกลุ่มเพื่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคย (Familiarity) และที่สำคัญคือ เด็ก ๆ ต้องการความปลอดภัย (Security) เด็ก ๆ จึงต้องการที่โล่งว่าง มีสิ่งที่น่าสนใจน่าตื่นเต้น เช่น เครื่องเล่นต่าง ๆ เป็น โลกส่วนตัวของเขา มีความปลอดภัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและพบกับความต้องการได้ทันที ไม่ว่าจะในเวลาใดที่ต้องการ ซึ่งอาจเป็นที่อันตราย โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เด็กจะมีการพัฒนากล้ามเนื้ออย่างมาก ถ้าจับเจ้าอยู่หน้าเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเวลานาน เด็ก ๆ ที่อาศัยอยู่ในตึกแถวหรือแฟลต มีโอกาสเพียงวิ่งเล่นอยู่ในบ้านหรือตามระเบียงแฟลตเท่านั้น สวนสาธารณะจึงเป็นสถานที่ที่จะได้ตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้

วัยเยาวชน มีความต้องการด้าน Psychological Need มากที่สุด มีความอยากรู้ อยากเห็น ค้นหา อยากร่วมกิจกรรม ชอบสังเกตสิ่งรอบตัว อยากพบเห็นรู้จักกับบุคคลอื่น ๆ บุคคลดังกล่าวนี้ต้องการพื้นที่สำหรับอยู่กันเป็นพวกเป็นกลุ่ม เยาวชนกลุ่มนี้จึงต้องการที่เล่นกีฬาเพื่อรวมกลุ่มกัน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การที่มีปัญหาเด็กนักเรียนเสพยาเสพติด หรือเยาวชนมั่วสุมตามสถานบันเทิง แหล่งอบายมุข ศูนย์การค้าก็เนื่องจากเยาวชนไม่มีที่พักผ่อนนั่นเอง หากจะแก้ไขปัญหาเยาวชน ก็ควรจัดหาสวนสาธารณะให้เพียงพอ เพื่อสนองความต้องการของประชากรกลุ่มนี้

วัยผู้ใหญ่ เป็นวันที่มีความต้องการทางสังคม (Social Need) สูงสุด ต้องการความมั่นคงของเศรษฐกิจ ความมีเกียรติ ชื่อเสียง ความเป็นที่ยอมรับของในสังคม ดังนั้นประชากรกลุ่มนี้จึงต้องทำงานหนักหารายได้เพื่อครอบครัว และต้องทำงานหนักยิ่งไปกว่าประชากรวัยเดียวกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประชากรวัยแรงงานในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประชากรวัยแรงงานในประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่ต้องมีภาระเลี้ยงดูเด็ก และผู้สูงอายุด้วย สวนสาธารณะจึงเป็นสถานที่ที่ประชากรกลุ่มนี้ต้องการมาก เพื่อใช้พักผ่อนหลังเลิกงานหรือเครียดกับการทำงาน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ๆ ให้กระทบกระเทือนถึงรายได้ ที่ต้องนำไปเลี้ยงดูครอบครัว

วัยสูงอายุ เป็นวันที่ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในเรื่องคุณภาพของชีวิต ความต้องการมีเพียง 2-3 ประการ แต่สมควรจะได้รับความตอบสนอง ได้รับความพึงพอใจเป็นที่ยอมรับ กันว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการปกป้องให้พ้นจากความอึดอัด แต่ความสำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือ ควรปกป้องให้ผู้สูงอายุพ้นจากความเหงา การถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว ในวัยนี้ความต้องการด้านร่างกาย (Social Need) เริ่มกลับมาอีก ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ จึงควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และจัดหาสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการ สวนสาธารณะจึงเปรียบเสมือนรางวัลที่รัฐหรือนายจ้างควรมอบให้กับประชาชนที่ผ่านการทำงานหนักมาเกือบครึ่งชีวิต ช่วยสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจให้กับประเทศ สร้างความมั่นคงให้หน่วยงาน สวนสาธารณะให้บรรยากาศสงบตามที่ต้องการ ผู้สูงอายุต้องการ เป็นที่ที่ผู้สูงอายุใช้เวลา ซึ่งเหลืออยู่น้อยแล้ว ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนมนุษย์วัยเดียวกัน และเป็นสถานที่ที่คนสองวัย คือ ปู่ ย่า ตา ยาย กับหลานใกล้ชิดกัน ช่วยให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกรำคาญ ทอดทิ้ง รู้ว่าตนมีประโยชน์มีคุณค่าต่อบุคคลอื่น ๆ

2.3.7 พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะตามความต้องการ

พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะของประชาชนจะเกิดขึ้นและเป็นไปตามความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์เนื่องจากการพักผ่อนหย่อนใจเป็นลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ที่นอกเหนือไปจากความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ (Ott Romney, 1945 : 14) และจากผลงานการวิจัยต่างๆ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะล้วนแต่ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมายทั้งหมดที่เป็นผู้ใช้ (User) สวนสาธารณะแห่งนั้นในขณะที่ทำการเก็บข้อมูล และมีอายุตั้งแต่ 10-70 ปี โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ (อมรรัตน์ กฤตยานวิช, 2526 : 258-301) ที่ศึกษาถึงแนวทางจัดสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร และได้เลือกสวนสาธารณะที่จัดเป็นสวนหลักสวนหย่อม และสวนสาธารณะของเอกชนเพื่อเป็นตัวแทนของสวนสาธารณะทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร และกองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร (2530) ที่ทำการศึกษาถึงโครงการจัดหาและพัฒนาสวนสาธารณะริมแม่น้ำเจ้าพระยาและริมคลอง ในปี พ.ศ.2530 ได้นำผลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะของ อมรรัตน์ กฤตยานวิช ในปี พ.ศ.2526 มาประกอบในการวิจัยสำหรับงานวิจัยของ ปรีชา ศิริภักดิ์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานในการวางแผนสำหรับศูนย์นันทนาการในกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยด้านพฤติกรรมมนุษย์กับการนันทนาการของ สมศักดิ์ กองไชย ต่างก็เพิ่มความเฉพาะของกลุ่มประชากรต่างไปจากงานวิจัย 2 ชิ้นข้างต้นคือ เลือกกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย โดยให้เหตุผลว่าประชากรกลุ่มนี้เป็นประชากรส่วนใหญ่ในสังคม และทำการสอบถามถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ใช้ (User) ในช่วงเวลา 15.00-20.00 น จากผลงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ใช้สวนสาธารณะล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของสวนสาธารณะ และความจำเป็นที่ต้องแสวงหาแนวทางทั้งด้านชนิด ขนาดประเภท ที่ตั้ง และองค์ประกอบของสวนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางด้าน

พฤติกรรมด้านสันตนาการของประชาชน (สมบัติ กองไชย. 2529) นั้น ได้กล่าวไว้ว่า ควรทำการศึกษาทั้งจากประชาชนที่ใช้สวนสาธารณะและจากประชาชนที่ไม่ได้รับการบริการจากสวนสาธารณะเพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของสาธารณะชน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องล้วนศึกษาตัวแปรแตกต่างกันไป ได้แก่

1. เพศ เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการใช้สวนสาธารณะ ดังที่กล่าวไว้ในงานวิจัยของ อมรรัตน์ กฤตยานวัช และปรีชา ศิริภักดิ์ ที่กล่าวว่า เพศหญิงเป็นเพศที่ต้องการใช้สวนสาธารณะขนาดเล็กที่มักตั้งอยู่ใกล้บ้านมากกว่าเพศชาย (ปรีชา ศิริภักดิ์ . 2527 : 149)

2. อาชีพ อาชีพของประชากรจะมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งกลุ่มอาชีพที่ทำงานด้านการบริหาร หรือใช้ความคิดจะต้องการสวนสาธารณะที่มีพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถประกอบกิจกรรมแบบออกกำลังกาย ส่วนบุคคลที่ประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดความเมื่อยล้าทางร่างกาย เช่น อาชีพกรรมกรแบกหาม ช่างไม้ ช่างปูน และมักเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำ จะมีความต้องการสวนสาธารณะในลักษณะที่สามารถสนองตอบความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจแบบสงบได้ (ปรีชา ศิริภักดิ์. 2527 : 116) นอกจากนี้ อมรรัตน์ กฤตยานวัช ยังได้กล่าวเสริมอีกว่าผู้ที่มีอาชีพลักษณะงานแน่นอนและมีเวลาว่างติดต่อกันนานๆ สามารถเดินทางไปใช้สวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลายต่อการสนองตอบความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่มีขีดจำกัดด้านเวลาและการเดินทาง (อมรรัตน์ กฤตยานวัช . 2526 : 154)

3. รายได้ รายได้เป็นประจักษ์เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการใช้สวนสาธารณะ จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องล้วนแต่กล่าวว่าผู้ที่มีรายได้น้อย (2,000-4,000 บาท/เดือน) มีความต้องการใช้สวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านที่สิ้นเปลืองเวลาและค่าเดินทางไม่มากนัก (สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร. 2530 : 44) และผู้ที่มีรายได้น้อยยังต้องการใช้สวนสาธารณะเพื่อกิจกรรมประเภทสงบเป็นส่วนใหญ่ (สมศักดิ์ กองไชย. 2529)

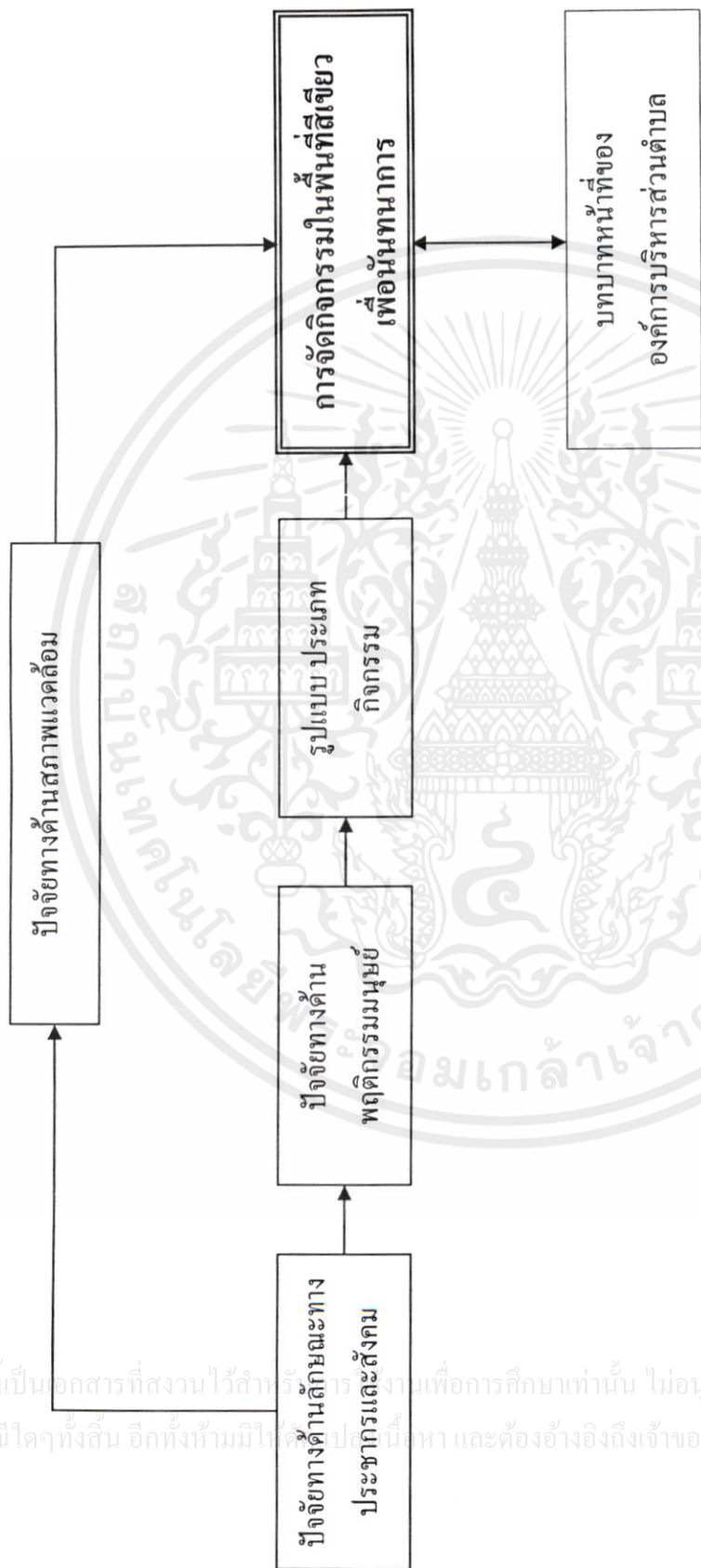
2.4 กรอบการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปตัวแปรไว้ในแต่ละหัวข้อของการศึกษาแนวคิดต่างๆ ซึ่งมาสู่การเชื่อมโยงเป็นกรอบในการวิจัย โดยจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวพบว่า โดยส่วนใหญ่การแยกพื้นที่สีเขียวจะแยกพื้นที่สีเขียวจะแยกพื้นที่สีเขียวออกเป็น 2 ประเด็นหลักๆ คือ พื้นที่สีเขียว ที่ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งในความสัมพันธ์กับพื้นที่พักผ่อนและสวนสาธารณะเป็นสำคัญ โดยพื้นที่ สีเขียวประเภทนี้จะอยู่ภายในชุมชนเมืองและรอบๆ ชุมชนเมือง หรือเขตชานเมือง เป็นพื้นที่สีเขียวที่เอื้อประโยชน์ต่อคนในชุมชนมากที่สุด และพื้นที่สีเขียวอีกประเภทหนึ่งได้แก่พื้นที่สีเขียวอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม ป่าไม้ เส้นทางนำตามธรรมชาติ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นพื้นที่สีเขียวที่นำมาใช้เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนของคนในชุมชน

ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญคือ รูปแบบ ประเภท กิจกรรม ที่ส่งผลให้เกิดการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แต่ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญคือ พื้นที่ศึกษาระดับขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และปัจจัยทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นข้อจำกัดอยู่หลายประการ จึงนำข้อจำกัดเหล่านี้ที่ส่งผลต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยจากการศึกษาทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับ ลักษณะของสวนสาธารณะ และความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมนันทนาการ พบว่า ลักษณะทางกายภาพ และพฤติกรรมของมนุษย์ส่งผลต่อความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์ ความต้องการจะเป็นในด้านกายภาพหรืออื่นๆ จะส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบประเภทกิจกรรมของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ได้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับชุมชน ระดับของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในระดับขั้นต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการตอบคำถามวัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของการศึกษา เพื่อวางแผนทางการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยลักษณะทางประชากรและสังคม ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ ปัจจัยทางการจัดการพื้นที่เพื่อนันทนาการ ปัจจัยความต้องการในรูปแบบ ประเภท กิจกรรมและบทบาทหน้าที่ของอบต. ดังนั้นในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาต้องการตรวจสอบความสัมพันธ์ว่าเป็นจริงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจาก 2 แหล่งคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งมี 1 ชุด โดยเก็บแบบสอบถาม ทั้งหมดรวม 335 ชุด
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า อ้างอิงจากตำรา บทความ รายงานการวิจัย และเอกสารทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา และประกอบในการวิเคราะห์สรุปผล

งานวิจัยนี้เป็นเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยต้องการที่จะหาข้อเท็จจริงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การดำเนินการศึกษานี้ได้จัดแบ่งระเบียบวิธี และขั้นตอนการวิจัยดังนี้ การเลือกพื้นที่ศึกษา, การเลือกกลุ่มตัวอย่าง, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล, การเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการบรรยายและตาราง

3.1 การกำหนดตัวแปร

ตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ได้นำมาเรียบเรียงไว้ในหัวข้อนี้ โดยแต่ละตัวมีนิยามของตัวแปรและจากการนิยามได้แปลงเป็นตัวชี้วัด และการวัดค่าตัวแปรโดยมีมาตรวัดและวิธีการเก็บข้อมูลของตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งในการกำหนดตัวแปรจากกรอบการวิจัยสำหรับการศึกษานี้ได้เป็น 6 กลุ่มตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาคือ

1. สภาพแวดล้อม ซึ่งมีองค์ประกอบหลักคือ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ ความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย
2. ลักษณะทางประชากรและสังคม คือ ลักษณะประชากร สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม และค่านิยม ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างไร

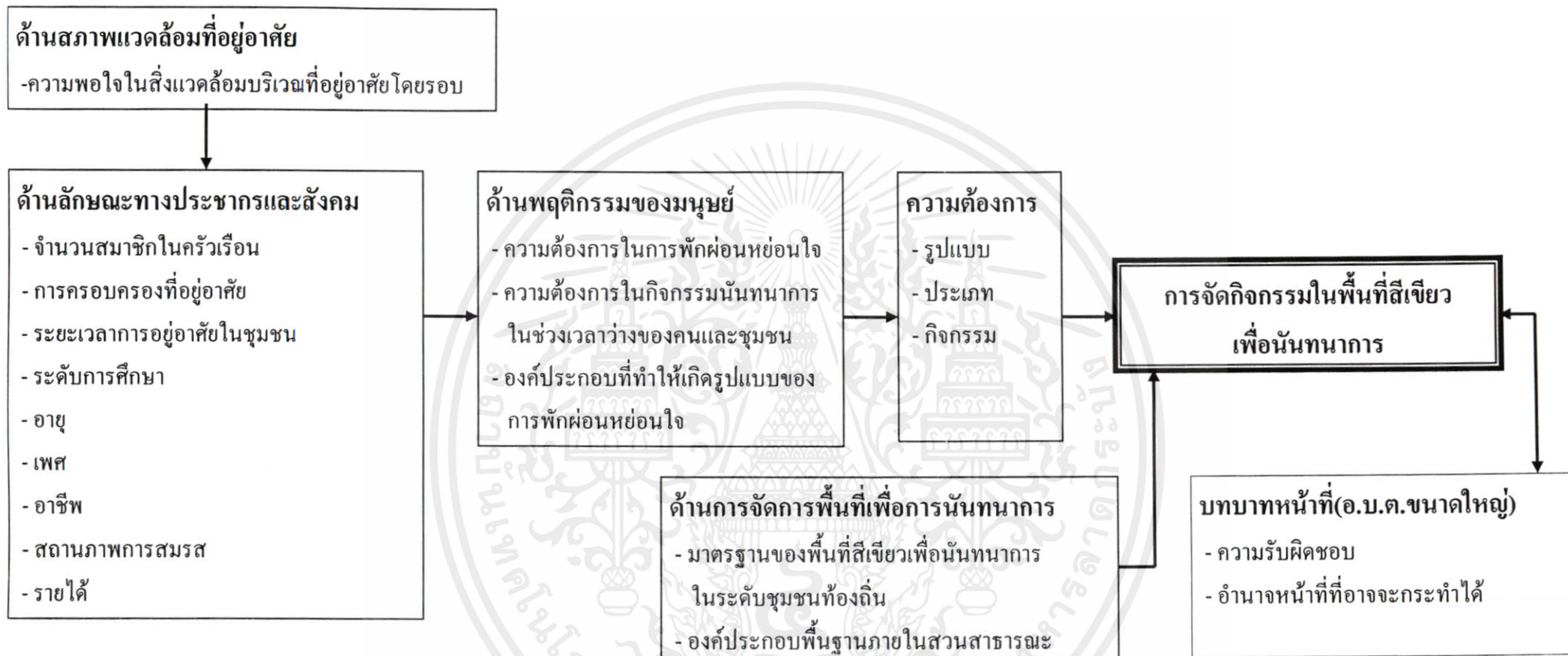
3. พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นตัวกำหนดความต้องการและองค์ประกอบที่ทำให้เกิดรูปแบบของการพักผ่อนหย่อนใจซึ่งมีองค์ประกอบหลักคือ ความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจ ความต้องการในกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างของคนและชุมชน ความต้องการพื้นฐานที่เป็นการกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ และองค์ประกอบที่ทำให้เกิดลักษณะรูปแบบประเภทและกิจกรรมของการพักผ่อนหย่อนใจ

4. การจัดการพื้นที่เพื่อนันทนาการ มีองค์ประกอบหลักคือ มาตรฐานของพื้นที่นันทนาการและสวนสาธารณะในระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานภายในสวนสาธารณะ

5. รูปแบบ ประเภท กิจกรรม ได้แก่พื้นที่นันทนาการที่มีให้บริการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล และกิจกรรมนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสามารถอธิบายและจำแนกพื้นที่นันทนาการที่เป็นที่ความต้องการของประชาชนในชุมชนส่วนท้องถิ่นได้

6. บทบาทหน้าที่ของ(องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่) ได้แก่ ความรับผิดชอบ คือ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบข่าวสารและข้อมูลตลอดจนแนวทางการพัฒนา การบริหาร และการจัดการตามหน้าที่ที่ควรกระทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.1 การเชื่อมโยงตัวแปร

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรลักษณะสภาพแวดล้อมที่มีอยู่

1. ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมที่มีอยู่

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยโดยรอบ	1. ความหนาแน่นของหน่วยที่อยู่อาศัย 2. มาตรฐาน 3. การใช้ประโยชน์ที่ดิน 4. พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	-ความเพียงพอของที่ว่างหรือสนามกลางแจ้งสำหรับทำกิจกรรมในครอบครัว -ความต้องการกิจกรรมในชุมชน -การกำหนดขนาดของพื้นที่เพื่อนันทนาการ ประเภทพื้นที่ว่าง การใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะ -การจัดกิจกรรม การดูแลรักษา การจัดการพื้นที่	-	เอกสาร / สำรวจ / สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2 ตัวแปรลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ

2. ด้านลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
สถานะภาพของครัวเรือน	1.ขนาดของครัวเรือน 2.ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย 3.ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน	สมาชิก.....คน เป็นเจ้าของ/ผ่อน/เช่าหรือเช่า/อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า .....ปี	Ratio Norminal Ratio	แบบสอบถาม/ สัมภาษณ์
ลักษณะประชากร	1.เพศ 2.อายุ 3.สถานภาพการสมรส 4.ระดับการศึกษา	ชาย/หญิง .....ปี โสด/แต่งงาน/หย่าร้าง หม้าย(สามีหรือภรรยาเสียชีวิต)/ แยกกันอยู่ ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา/อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปริญญาตรีขึ้นไป	Norminal Ratio Norminal Norminal	แบบสอบถาม/ สัมภาษณ์
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	1.อาชีพ 2.รายได้ของครัวเรือน	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ บริษัทเอกชน/ค้าขาย,ทำธุรกิจ/ แม่บ้าน/รับจ้าง/นักเรียน,นักศึกษา .....บาท/เดือน	Norminal Norminal Ratio	แบบสอบถาม/ สัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่สามารถให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 ตัวแปรพฤติกรรมการใช้ของมนุษย์

3. ด้านพฤติกรรมการใช้ของมนุษย์

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
การจัดกิจกรรม	ประเภทของการจัดกิจกรรม นันทนาการในชุมชน	ประเพณีท้องถิ่น / การจัดการ แข่งขันกีฬาในชุมชน/เดินแอโรบิค /ห้องออกกำลังกายฟิตเนส	Norminal	แบบสอบถาม
การพักผ่อนหย่อนใจ	เวลาว่างในแต่ละวัน	..... ชั่วโมง	Ratio	แบบสอบถาม
กิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างของคนและชุมชน	กิจกรรมที่ทำในช่วงเวลาว่าง	ดูหนัง , เล่นเกมส์ , ฟังเพลง / ออกกำลังกาย , เล่นกีฬา / พักผ่อนโดยการนอน / อ่านหนังสือ / ปลูกต้นไม้ , ดูแลรดน้ำต้นไม้ / พบปะพูดคุยกับ เพื่อนบ้านญาติพี่น้อง	Norminal	แบบสอบถาม
พฤติกรรมการใช้พื้นที่	การเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ , ลานกีฬาภายในชุมชน	เคย / ไม่เคย เพราะเหตุผลใด	Norminal	แบบสอบถาม
พฤติกรรมการใช้และ การไม่เข้าไปใช้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการ	1. ไม่ชอบออกกำลังกาย 2. ไม่มีเวลาก็จะไม่ออกกำลังกาย 3. การที่บุคคลถูกปลูกฝังจาก ครอบครัวแตกต่างกัน 4. ไม่รู้จักมักคุ้นกันระหว่างเพื่อนบ้าน 5. ไม่มีเพื่อนไปร่วมทำกิจกรรม นันทนาการ 6. ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือครูช่วยในการ ฝึกสอนหรือคอยแนะนำการออก กำลังกายประเภทต่าง ๆ 7. ไม่ต้องการใช้บริการร่วมกับคน ต่างเชื้อชาติ หรือต่างวัฒนธรรม ประเพณี 8. อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก เก่าและไม่ทันสมัย 9. ประเภทการบริการมีน้อยเกินไป 10. สถานที่ไม่สะดวก ไม่สวยงาม 11. สถานที่ให้บริการคับแคบทำให้ ผู้เข้ามาใช้บริการเกิดการแออัด 12. สถานที่มีความเสี่ยงดังอีกที่ 13. ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้มา ให้บริการที่ดีพอ	ไม่เห็นด้วย / เห็นด้วย	Norminal	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้ภายในหน่วยงานเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

3. ด้านพฤติกรรมการใช้ของมนุษย์

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
พฤติกรรมการเดินทาง	วิธีการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	เดินเท้า/รถจักรยาน/ รถจักรยานยนต์/ รถจักรยานยนต์รับจ้าง/TAXI,ตุ๊กตุ๊ก/รับจ้างรถยนต์ส่วนบุคคล/ รถสองแถว	Norminal	แบบสอบถาม/ สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.4 ตัวแปรกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

4. ความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
องค์ประกอบพื้นฐานภายในสวนสาธารณะ	1. ทางเดิน 2. สนามหญ้า สวนหย่อม 3. ลานกีฬา หรือสถานที่ออกกำลังกาย 4. ม้านั่ง 5. สระน้ำ น้ำพุ หรือน้ำตก 6. สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายแสดงทิศทาง 7. ห้องน้ำ 8. จุดขายเครื่องดื่ม 9. ไฟฟ้าแสงสว่าง 10. ที่จอดรถ 11. ระบบระบายน้ำภายในสวนสาธารณะ 12. แหล่งน้ำสำหรับบำรุงรักษาต้นไม้ 13. ป้อมยามหรือจุดตรวจ	มี / ไม่มี	Norminal	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

4. ความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
กิจกรรมนันทนาการที่ ต้องการ	กิจกรรมนันทนาการที่เข้าไปใช้ใน พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ 1. สนามเด็กเล่น สำหรับเด็ก 2. บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่นพุดคุย พบประสังสรรค์ 3. ลานกีฬาได้แก่ - สนามฟุตบอลขนาดเล็ก - สนามบาสเก็ตบอล - สนามแบดมินตัน - สนามเปตอง - สนามเทนนิส - สนามคระกรือ - ลู่วิ่งออกกำลังกาย - พื้นที่เดินแอโรบิก - ห้องออกกำลังกายฟิตเนส - พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส - พื้นที่รำมวยจีน	ต้องการ/ไม่ต้องการ	Norminal	แบบสอบถาม

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

5. ด้านบทบาทหน้าที่

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	ค่าตัวแปร	มาตรา	เครื่องมือเก็บข้อมูล
ความรับผิดชอบ	ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลมี ส่วนช่วยในการจัดการและดูแลพื้นที่ สีเขียวเพื่อนันทนาการ	ควร / ไม่ควร เพราะเหตุใด	Norminal	แบบสอบถาม สัมภาษณ์
อำนาจหน้าที่ที่อาจ พิจารณากระทำได้	ค่าใช้จ่ายในการดูแล บำรุงรักษาพื้นที่ สีเขียวเพื่อนันทนาการ	ยินดี / ไม่นิติ เพราะเหตุใด	Norminal	แบบสอบถาม สัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเตรียมแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) การดำเนินการสำรวจ (Field survey) และการประมวลผลข้อมูล (Data Analysis)

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยในชุดแบบสอบถามมี ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check List) และคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) สำหรับให้ผู้ตอบบันทึกคำตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบ

3.2.2 วิธีการเก็บแบบสอบถาม

การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นล่วงหน้า (Structure Interview) โดยมีคณะที่เก็บข้อมูลและผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานได้เป็นอย่างดี มีการซักซ้อม ความเข้าใจในตัวแบบสอบถาม จนเป็นที่เข้าใจแล้ว จึงออกภาคสนามแจกแบบสอบถาม ในแต่ละหมู่บ้านที่ได้สุ่มมาแล้ว คือ

หมู่ที่ 1	บ้านธนู	160 ชุด	หมู่ที่ 7	บ้านสะแก	18 ชุด
หมู่ที่ 2	บ้านหัวลาน	23 ชุด	หมู่ที่ 8	บ้านท่าเกวียน	14 ชุด
หมู่ที่ 3	บ้านท่าหิน	11 ชุด	หมู่ที่ 9	บ้านไทรหนึ่ง	10 ชุด
หมู่ที่ 4	บ้านท่าหิน	24 ชุด	หมู่ที่ 10	บ้านไทรสอง	12 ชุด
หมู่ที่ 5	บ้านสามเขา	17 ชุด	หมู่ที่ 11	บ้านไทรสาม	10 ชุด
หมู่ที่ 6	บ้านสะแก	15 ชุด	หมู่ที่ 12	บ้านขุนทิพย์	21 ชุด

และแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านอย่างละ 1 ชุด

3.3 กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนู ทั้งนี้ จะเป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในข่ายของการศึกษาคือ มีอายุตั้งแต่ 10-70 ปี เนื่องจากเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะ ที่สามารถให้คำตอบได้ตามความต้องการที่แท้จริงของตน

3.3.2 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารทำการสุ่มตัวอย่างชนิดทราบ โอกาสทางสถิติ (Probability Sampling) โดยประชากรการคำนวณว่ากรณีเป้าหมายมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน เนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2.1 การสุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยระบุเลือกตำบลธนู ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู

3.3.2.2 สุ่มเลือกจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ศึกษา ที่จะใช้หาประชากร เป้าหมาย (อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2534 : 13-14) คือการกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เป็นร้อยละ (ในที่นี้ได้กำหนด ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เป็น ร้อยละ 10)

$$\text{สูตรจำนวนประชากรเป้าหมาย } n = \frac{400 \times N}{(400 - I) + N}$$

n = ขนาดของกลุ่มประชากรเป้าหมาย

N = จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด

I = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เป็นร้อยละ

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{400 \times N}{(400 - I) + N} \\ &= \frac{400 \times 1460}{256 + 1460} \\ &= \frac{584,000}{1716} \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมดที่ต้องการ = 335 หลังคาเรือน จากการสุ่มประชากร เป้าหมายทั้งตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในชั้นที่หนึ่งได้แล้ว ได้นำไปเทียบหาสัดส่วน กลุ่มประชากรเป้าหมายในตำบลได้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลนี้มีจำนวนหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 12 หมู่บ้าน มีจำนวน หลังคาเรือน 1460 หลังคาเรือน ฉะนั้นจากสูตร คำนวณหาประชากรเป้าหมายที่ต้องการสุ่มได้ 335 หลังคาเรือนนำมาเทียบหาสัดส่วนกลุ่มประชากรเป้าหมายในแต่ละหมู่บ้านได้โดยการสุ่มเลือก หลังคาเรือน

3.3.2.3 สุ่มเลือกหลังคาเรือนตัวอย่าง จากหมู่บ้านที่คำนวณไว้ในชั้นที่สองโดยวิธีสุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากบ้านเลขที่ของแต่ละหมู่ของตำบล ตามสัดส่วนจำนวนหลังคาเรือนแต่ละกลุ่มจะได้ครบตามจำนวน 335 หลังคาเรือน ดัง (ตารางที่ 3.7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.6 แสดงจำนวนประชากรเป้าหมายที่ศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (ชื่อหมู่บ้าน)	หมู่ที่	จำนวนบ้าน (หลังคาเรือน)	จำนวนประชากรตัวอย่างที่ สุ่มได้ (หลังคาเรือน)
บ้านธนู	1	651	160
บ้านหัวลาน	2	93	23
บ้านท่าหิน	3	43	11
บ้านท่าหิน	4	96	24
บ้านสามเขา	5	68	17
บ้านสะแก	6	64	15
บ้านสะแก	7	74	18
บ้านท่าเกวียน	8	60	14
บ้านไทรหนึ่ง	9	40	10
บ้านไทรสอง	10	48	12
บ้านไทรสาม	11	41	10
บ้านขุนทิพย์	12	85	21
รวม	12	1363	335

ที่มา : จากการคำนวณสุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล คณะที่เก็บข้อมูลต้องตรวจสอบคำตอบในส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและสังคม ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ครบตามข้อมูล ถ้าข้อมูลไม่ครบให้คณะผู้เก็บข้อมูลถามข้อมูลในส่วนนั้นให้ครบ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่สมบูรณ์ทั้งหมดที่ได้กลับมาบันทึกค่าข้อมูล ถ้าข้อมูลไม่ครบก็จะบันทึกเป็นค่าข้อมูลสูญหาย (Missing Value)

3.4.1 กรรมวิธีในทางข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงดำเนินการขั้นต่อไป
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ออกทางห้ามเผยแพร่ข้อมูล และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากนำไปใช้
เพื่อจัดเตรียมแบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ดังนี้

1. สร้างรหัสและกำหนดชื่อตัวแปร พร้อมทั้งทำคู่มือลงรหัส (Code Book) เพื่อเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นเลขรหัสแทนค่าของข้อมูล แล้วทำการลงรหัสข้อมูลในแบบฟอร์มลงรหัส
2. บันทึกค่ารหัสเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Spss For Window
3. ทำการประมวลผล และแปลความหมาย เพื่อจัดทำผลสรุปวิจัย

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Spss For Window มีวิธีดังนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มต่าง ๆ การจัดหมวดหมู่ของกลุ่มข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย
2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีมาตรวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) หรือข้อมูลที่ไม่สามารถนำมาคำนวณได้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่มีค่าไม่ต่อเนื่องกัน (Discrete) จะใช้วิธีทดสอบความสัมพันธ์ด้วยไคสแควร์ (Chi - Square) ในการวิจัยจะนำตัวแปรที่ต้องการศึกษามาจับคู่ สร้างตารางความสัมพันธ์ (Cross - Tab Table)

3.5 เสนอผลการศึกษาในลักษณะบรรยาย ตารางและแผนภูมิ

3.5.1 เป็นการสรุปค่าทางสถิติที่ได้จากการทดสอบสมมุติฐานโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) บรรยายด้วยการนับจำนวนค่าที่เป็นไปได้ของข้อมูล แสดงในรูปร้อยละการคำนวณหา ค่าเฉลี่ย ใช้กราฟมาประกอบการบรรยาย และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การนำข้อมูลที่ได้จากตัวอย่างมาศึกษาโดยใช้วิธีการของสถิติพรรณนามาช่วยวิเคราะห์แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้ไปอธิบายหรือสรุปผลลักษณะของกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมด (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2543 : 39-40)

3.5.2 เสนอแนะแนวทาง การจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วน ตำบลตามความเหมาะสม

3.6 การเลือกพื้นที่ศึกษา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพทางธรณีสัณฐานที่มีลักษณะ พิเศษแตกต่างจากจังหวัด อื่นๆ หลายประการเช่น พื้นที่ของจังหวัดมีถึง 2,547,667 ตารางกิโลเมตร แต่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ยกเว้นพื้นที่สูงๆ ไม่มีภูเขาไม่มีป่าไม้ ไม่ติดกับทะเล เป็นที่ราบลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งเหมาะแก่ การทำเกษตรกรรมอย่างยิ่ง แต่ยุคสมัยและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปจึงทำให้จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ในอดีตซึ่งเคยทำการเกษตร ปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก มานานนับร้อยปี ได้เริ่ม

เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมทีละน้อย ทั้งนี้เพราะผลกระทบจาก การทำนาไม่ได้ผล ชาวนา ต้องขายที่นาเปลี่ยนอาชีพไปขายแรงงานในโรงงาน ผืนนาถูกขายเปลี่ยนแปลงไปเป็นโรงงาน อุตสาหกรรมตามนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติบรรจุจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไว้ใน แผนพัฒนาภาคกลางตอนบน ได้มีการกำหนดให้พื้นที่ด้านเหนือของจังหวัดคืออำเภอท่าเรือและ พื้นที่ด้านใต้ของจังหวัด คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย อำเภอวังน้อย และอำเภอบางปะอิน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคกลางตอนบนเชื่อมโยงกับภาคมหานครซึ่งมีโครงการที่จะมีผลต่อการแปลงในพื้นที่ต่างๆหลายแห่ง (คณะวิศวกรรมฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2545 : 1-8) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารและจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองเพื่อช่วยลดมลพิษ ทางอากาศ สร้างสมดุลของสภาพแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนเมือง ปัจจุบันองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียวไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพ พัทยา หรือเทศบาลทุกแห่งเพราะเป็นภารกิจหนึ่งที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแต่ในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะอยู่ในระดับของเมืองที่ยัง มีขนาดเล็ก ถ้าเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนในเรื่องพื้นที่สีเขียวเพราะถือเป็นตัวชี้วัด หนึ่งที่สามารถบ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน แต่ยังคงขาดมาตรการที่เหมาะสมใน การพัฒนาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมดังนั้นในการทำวิทยานิพนธ์นี้จึงได้เลือก ศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะมีการพัฒนาไปสู่ชุมชนเมืองต่อไปในอนาคตและเลือกศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบล หนุ อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีศักยภาพ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ กำลังจะพัฒนาไปสู่ ภาคอุตสาหกรรม ประชาชนในพื้นที่ขาดการพัฒนาทางด้านคุณภาพชีวิต ทางด้านร่างกายประกอบ กับการเพิ่มขึ้นของประชากรที่เข้ามาอาศัยเพื่อทำงาน ในภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ทำให้มีการสร้าง และใช้ที่ดินอย่างอิสระไม่มีการกำหนดแบบแผนผลที่ตามมาคือปัญหาการใช้ที่ดินที่ขาด ประสิทธิภาพในเขตชุมชนนั้น ในชุมชนยังต้องมีกิจกรรมหลากหลายมีการใช้ที่ดินหลายประเภท แต่การใช้ที่ดินเพื่อพื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการยังมีอยู่ในพื้นที่น้อยมากหรือประมาณ 0.3% ของ พื้นที่ (ในเขตเทศบาล) และในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนุซึ่งมีศักยภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีขนาดใหญ่จากเกณฑ์การวัดขนาดของ อบต. ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลหนุ อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา มีขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากรายได้จากการเก็บภาษีในเขตพื้นที่และ บทบาทหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. (ตามมาตรา 68) ในด้านการจัดให้มีและบำรุงสถานที่ ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ดังนั้น เพื่อช่วยผ่อนปัญหาทางสังคมที่ อาจเกิดขึ้น และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีที่ว่างเพื่อทำกิจกรรมกลางแจ้งหรือ พื้นที่เพื่อการนันทนาการในชุมชนของคนที่อยู่อาศัยอยู่ ในการศึกษานี้จะช่วยให้ทราบว่าพื้นที่ นันทนาการอะไรบ้างที่จะตรงความต้องการของผู้อยู่อาศัยในชุมชนบ้างภายใต้ข้อจำกัดนี้

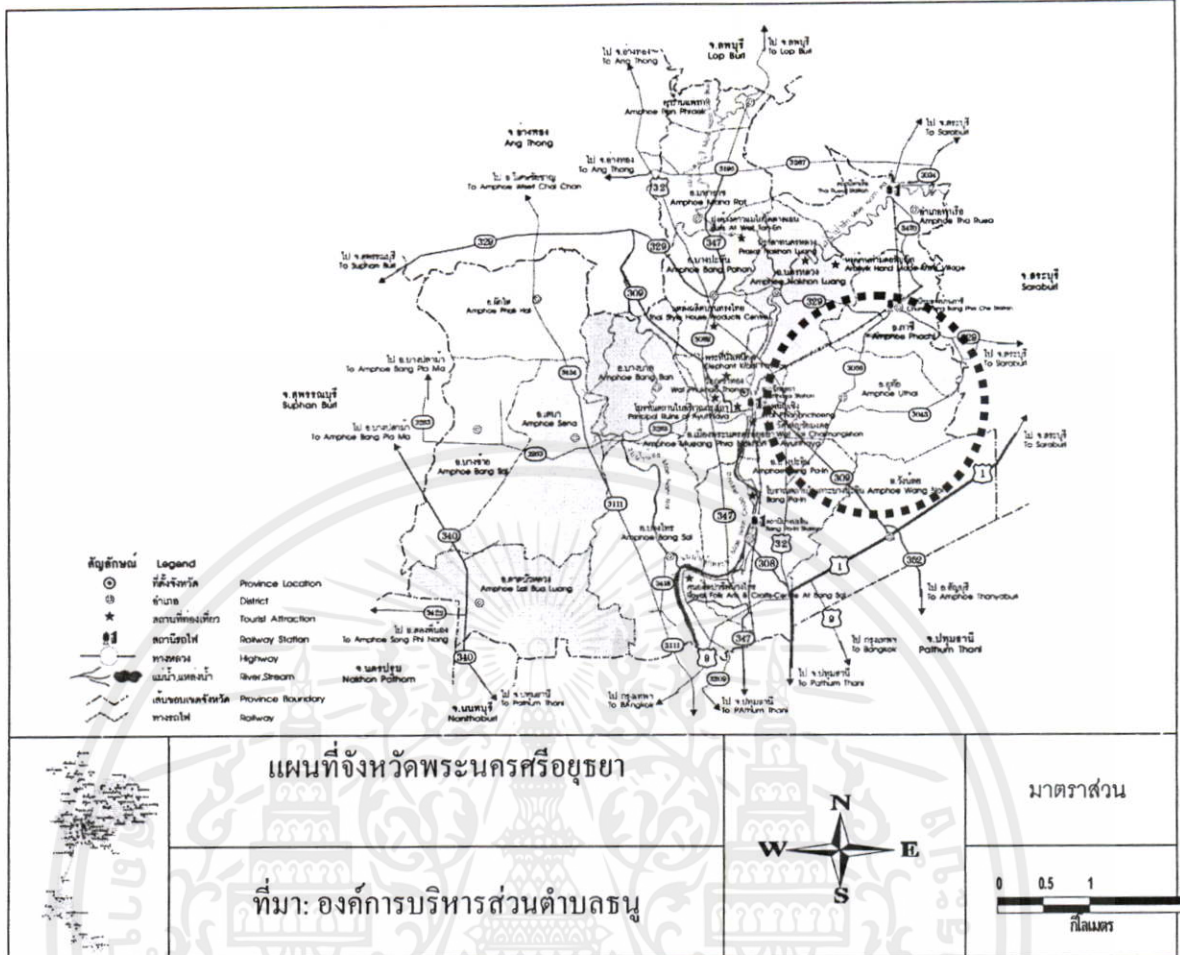
ในการศึกษา จะกำหนดให้พื้นที่เขตเมือง คือ พื้นที่ด้านทิศตะวันตกของถนนสายเอเชีย ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 และ หมู่ 2 เป็นย่านธุรกิจการค้า ธุรกิจบันเทิง หมู่บ้านจัดสรร ประชากรอาศัยหนาแน่น มีจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 49.63 ของจำนวนครัวเรือนทั้งตำบล เป็นจุดศูนย์กลางเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าความต้องการ และรูปแบบของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ให้มีความเหมาะสมกับชุมชน ในการดำเนินงานระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความสมดุลกับการพัฒนาเมืองในระดับขั้นต่อไป

3.6.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ตอนล่างของประเทศไทย ระหว่างเส้นละติจูด 14 องศา 21 ลิปดา 52 พิลิปดาเหนือ ลองจิจูด 101 องศา 34 ลิปดา 38 พิลิปดาตะวันออก อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 3.50 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 76 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 2,547,667 ตร.กม.หรือประมาณ 1,597,900 ไร่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.2 แสดงแผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ที่เรียกว่า “ที่ราบลุ่มเคลด้า” ซึ่งเกิดจากการที่แม่น้ำไหลพัดพาเอาเศษหินดินทราย และตะกอนมาทับถมกันเป็นเวลานานจนกลายเป็นที่ราบอันกว้างใหญ่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา แต่ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ บริเวณศูนย์กลางของจังหวัดเรียกกันมาแต่เดิม ตามลักษณะที่มีสายน้ำล้อมรอบว่า “เกาะเมือง” คู่กับเกาะที่อยู่ตรงข้ามทางด้านเหนือซึ่งเรียกว่า “เกาะลอย” ด้วยเหตุที่มีแม่น้ำสายต่าง ๆ ไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา, แม่น้ำป่าสัก, แม่น้ำลพบุรี, แม่น้ำน้อย

ลักษณะสภาพภูมิอากาศ เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย คือ รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในหน้าหนาวและรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวไทย โดยตรงทำให้มีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานาน มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 24 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งจังหวัดประมาณ 1342.7 มิลลิเมตร มีฤดูกาลแบ่งออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น กรุณาแจ้งให้ข้าพเจ้าได้รับทราบเพื่อคัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคม หรือต้นเดือนมิถุนายน จนถึงเดือนตุลาคม ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมหรือต้นเดือนมิถุนายน ฝนเริ่มตกและจะตกถี่ขึ้นในเดือนสิงหาคมหรือเดือนกันยายน ซึ่งเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดฝนที่ตกในระยะนี้ได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นอิทธิพลของพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ในช่วงกลางเดือนตุลาคมฝนจะเริ่มน้อยลงรวมระยะเวลาของฤดูฝนประมาณ 5 เดือน

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมกราคม ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนจะเป็นระยะเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเข้าสู่ฤดูหนาวคือลมมรสุมเฉียงใต้เริ่มอ่อนลง ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาแทนที่ จึงนับว่าย่างเข้าสู่ฤดูหนาว ซึ่งอุณหภูมิจะไม่ลดต่ำมากนักเพราะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ปลายลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและอยู่ใกล้อ่าวไทยใ่อุ่นจากทะเลทำให้หนาวน้อยลง รวมระยะเวลาของฤดูหนาวประมาณ 3

ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มอ่อนลง ทำให้อากาศเริ่มร้อน และจะร้อนอบอ้าวที่สุดในเดือนเมษายน สาเหตุเพราะการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์และการถูกปกคลุมด้วยความกดอากาศสูงจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของกระแสลมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดเข้าสู่อ่าวไทย ทำให้อากาศร้อนมากขึ้น แต่จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังไม่ร้อนมากที่สุดเพราะมีแม่น้ำลำคลองมากมาย จึงช่วยคลายความร้อนลงได้บ้าง รวมระยะเวลาของฤดูร้อน ประมาณ 4 เดือน

การคมนาคม

ทางรถไฟ เส้นทางคมนาคมทางบกจากกรุงเทพฯ ถึงพระนครศรีอยุธยา ที่ทันสมัยสายแรกคือ เส้นทางรถไฟ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นและเปิดเส้นทางเดินรถ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2439 ระยะทางจากกรุงเทพฯ – อยุธยา ประมาณ 72 กิโลเมตรปัจจุบันทางรถไฟที่ผ่านจังหวัด พระนครศรีอยุธยา มี 2 สาย คือ สายเหนือและสายตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผ่านเข้ามาที่อำเภอบางปะอิน พระนครศรีอยุธยา แล้วไปแยกออกจากกันที่อำเภอภาชี ตรง”สถานีชุมทางบ้านภาชี” ขบวนรถไฟโดยสารสายเหนือ ผ่านขึ้น – ล่อง รับส่งผู้โดยสาร วันละประมาณ 18 ขบวน และขบวนรถไฟโดยสารสายตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านขึ้น – ล่อง รับส่งผู้โดยสารวันละประมาณ 18 ขบวน จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอให้เขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาค โดยเป็นศูนย์กลางถ่ายสินค้าทางรถไฟและรถบรรทุกและเป็น ศูนย์รับ – ส่งผู้โดยสารของภาค ทั้งนี้เพื่อตอบสนองนโยบายกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและบรรเทาความแออัดการจราจรของกรุงเทพฯทำให้การคมนาคมทางรถไฟมีความสำคัญมากขึ้นปัจจุบันมีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางรถไฟที่สำคัญ ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาดูงาน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และของอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากนำไปใช้

1. โครงการรถไฟทางคู่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย กำหนดสร้างเส้นทางรถไฟทางคู่ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงสถานีรังสิต – ชุมทางบ้านภาชี ช่วงชุมทางบ้านภาชี – สถานีลพบุรี ช่วงชุมทางบ้านภาชี – สถานีมาบกะเบา แ่งคอย

2. โครงการรถไฟความเร็วสูงจากกรุงเทพฯ ไปสู่ภูมิภาคทั่วประเทศ

ทางรถยนต์ เส้นทางรถยนต์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการปฏิรูปการปกครอง จัดตั้งมณฑลกรุงเก่าได้มี การสร้างถนนรอบเมืองติดต่อกันระหว่างส่วนราชการต่างๆ จนถึงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการอนุญาตให้ราษฎรเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย ทำมาหากินภายในเกาะเมืองจึงมีการสร้างถนนเป็นเครือข่ายหลายสาย รวมทั้งมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำป่าสัก คือ สะพานปรีดีธำรง เชื่อมเกาะเมืองกับพื้นที่ด้านนอก แล้วทำถนนเชื่อมต่อไปถึงพหลโยธิน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1) ระยะทางระหว่างอยุธยา – วังน้อย – กรุงเทพฯ 80 กิโลเมตร นับแต่นั้นเป็นต้นมาอยุธยาได้เปิดเส้นทางกับพื้นที่ภายนอกได้โดยสะดวก ต่อมาได้มีการสร้างถนนสายเอเชีย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32) ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้การเดินทางติดต่อกันระหว่างอยุธยา – กรุงเทพฯ ด้วยระยะทาง 75 กิโลเมตร ยิ่งสะดวกขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันได้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำป่าสักเพิ่มขึ้นอีก ทั้งเส้นทางขาเข้าและออกตัวเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ สะพานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช คู่ขนานไปกับสะพานปรีดีธำรง

ปัจจุบันการคมนาคมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสะดวกรวดเร็วสอดคล้องกับนโยบายที่ส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรมหลายประเภท โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ได้แก่

1. โครงการขยายถนนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช – ศูนย์ศิลปชีพพิเศษ บางไทร โดยเพิ่มช่องทางจราจร 2 ช่อง เป็น 10 ช่องทาง เพื่อรองรับจุดขึ้นลงทางแจ้งวัฒนะ บางพูน – บางไทร และบรรจบกับถนนวงแหวนรอบนอก

2. โครงการปรับปรุงถนนสายปทุมธานี – เสนา เป็นการปรับปรุงขยายผิวจราจร

3. โครงการถนนวงแหวนรอบนอก (ทางหลวงพิเศษหมายเลข 37) ด้านตะวันตกตัดผ่านอำเภอบางไทร และอำเภอบางปะอิน

4. โครงการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย กำหนดจะทำทางด่วนปากเกร็ด – บางปะอิน – ป่าโมก และ บางปะหัน – บ้านนา – พานทอง

โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่สัมพันธ์กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่แต่ก่อนมาของชาวอยุธยาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสิ่งที่มา

เอกสารนี้พร้อม ๆ กับเส้นทางคมนาคม คือสังคม วัฒนธรรมอย่างใหม่ซึ่งชาวอยุธยาจะต้องปรับตัวเองอย่างเร็วถ้าไม่ว่ากรณีศึกษาถัดไปจึงจะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงได้อย่างทันกาล เอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศาสนา ประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับถือศาสนาต่าง ๆ ตามอัตราส่วนดังนี้

ศาสนาพุทธ ร้อยละ 95.37

ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3.97

ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.6

อาชีพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ชื่อว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่อุดมสมบูรณ์การที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านหล่อเลี้ยงที่ราบลุ่มตลอดปี อาชีพหลักดั้งเดิมจึงได้แก่การทำนาและทำประมงน้ำจืด มีพื้นที่ชลประทานรวม 1,412,527 ไร่ มีโครงการชลประทาน 13 โครงการ

3.6.2 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัด เป็นลักษณะแบ่งเขตความรับผิดชอบมี 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ 2 เทศบาล 28 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 25 แห่ง

รูปแบบที่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งจังหวัด 130 แห่ง

ในเขตอำเภออุทัยมีองค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง ได้แก่

1. คานหาม	2. ธนู (พื้นที่ศึกษา)
3. เสนา	4. หนองไม้ซุง
5. บ้านหยี	6. โปสามหาญ
7. ช้าวเฒ่า	8. สามบุญเกิด
9. หนองน้ำส้ม	10. อุทัย

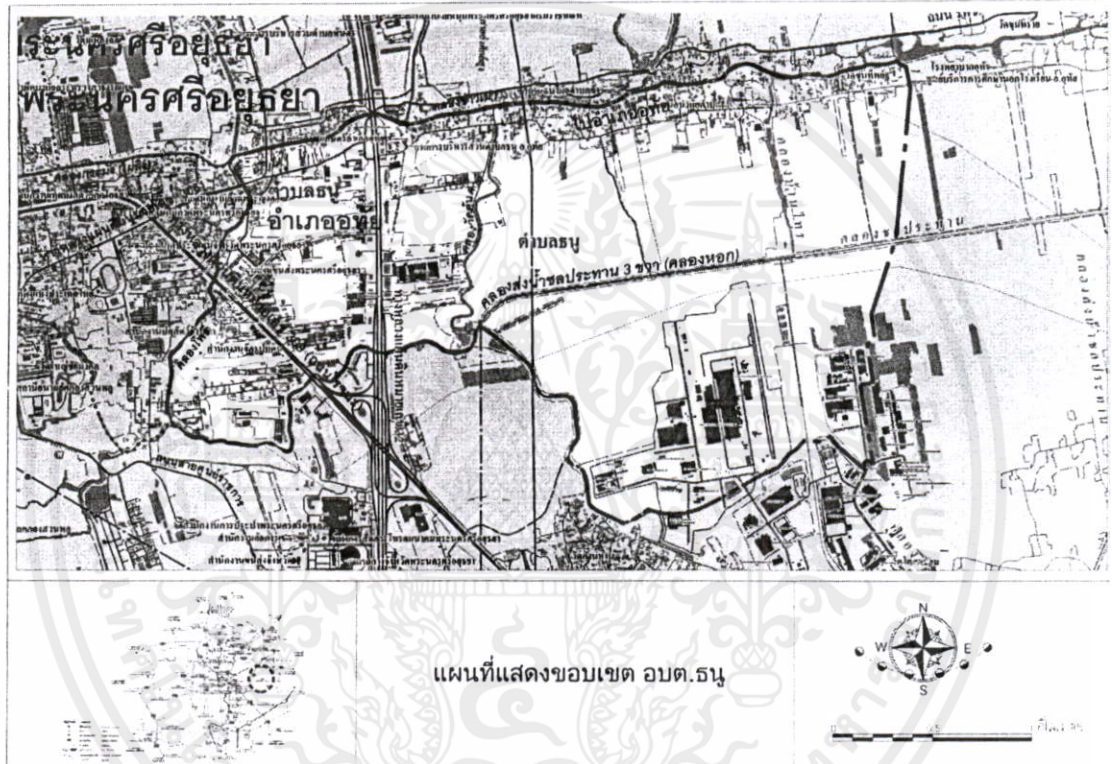
3.6.3 เขตการปกครองที่เลือกเป็นกรณีศึกษาและประชากรเป้าหมาย

ประเด็นหลักของวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นการศึกษารูปแบบของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล จึงกำหนดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลธนู ในเขตอำเภออุทัย จังหวัดอยุธยา กลุ่มประชากร เป้าหมาย ของการศึกษาจึงเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของ

องค์การบริหารส่วนตำบลธนู ตั้งอยู่บริเวณถนนสายเอเชีย ห่างจากอำเภออุทัย ประมาณ 6 กิโลเมตร ภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มริมคลองข้าวเฒ่า

ทิศเหนือ   ติดต่อดำบลข้าวเม่า
 ทิศตะวันออก   ติดต่อดำบลอุทัย
 ทิศใต้   ติดต่อดำบลคานหาม
 ทิศตะวันตก   ติดต่อดำบลไผ่ลิง

ตำบลธนู แบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

รูปที่ 3.3 แสดงขอบเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลธนู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
1	บ้านธนู
2	บ้านหัวลาน
3	บ้านท่าหิน
4	บ้านท่าหิน
5	บ้านสามเขา
6	บ้านสะแก
7	บ้านสะแก
8	บ้านท่าเกวียน
9	บ้านไทรหนึ่ง
10	บ้านไทรสอง
11	บ้านไทรสาม
12	บ้านขุนทิพย์

ที่มา : แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลธนู

องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีจำนวนประชากรจำนวน 5,841 คน แยกเป็นชาย 2,788 คน หญิง 3,053 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,460 ครัวเรือน มีขนาดเนื้อที่ทั้งหมด 8.172 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5107.5 ไร่ (แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลธนู 2548 : 56)

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวนประชากรตามลำดับ

ลำดับ	ระดับ	ประชากร (คน)			ครัวเรือน (ครอบครัว)
		ชาย	หญิง	รวม	
1	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	36,7330	39,1950	759,280	239,467
2	อำเภออุทัย	19,719	20,844	40,563	14,516
3	องค์การบริหารส่วนตำบลธนู	2,788	3,053	5,841	1,460

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ที่มา : แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลธนู อย่างไรก็ตามเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชนูส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย ดังแสดงสัดส่วนการใช้ที่ดินในตารางที่ 3.5 และแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปที่ 3.4 จะเห็นได้ว่าการใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่พักอาศัยและที่พักอาศัยกึ่งธุรกิจบริการ ถึงร้อยละ 27.04 และ 21.88 ตามลำดับ ในส่วนที่เหลือก็เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ ร้อยละ 27.04 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ว่างของเอกชนยังไม่มีการพัฒนาพื้นที่ดิน ที่ดินประเภทนั้นธนาคารอื่นๆ และธุรกิจนันทนาการอื่นๆ มีอยู่ร้อยละ 3.07% และ 0.03% จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินประเภทนี้มีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างต่ำ จากการทบทวนวรรณกรรมสัดส่วนพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยวิธีการเทียบสัดส่วนที่ควรจะเป็นคือ 42 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการนันทนาการกับสัดส่วนที่ควรจะเป็นของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต่อประชากรนั้นยังขาดแคลนเป็นอย่างมากและการบริหารจัดการที่ยังไม่มีการจัดให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขององค์การบริหารส่วนตำบลส่งผลให้การเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเป็นไปได้ช้า และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน การใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลชนูเป็นดังในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.9 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชนู

ประเภทการใช้ที่ดิน	ขนาดพื้นที่ (ตรม.)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่พักอาศัย	2,209,900	1,381.18	27.04%
2. บ้านพักข้าราชการ	1,300	0.81	0.02%
3. สำนักงานและบริษัท	12,600	7.87	0.15%
4. โรงแรม	71,040	44.4	0.87%
5. ห้างสรรพสินค้า	4,460	2.78	0.05%
6. ปิมน้ำมัน	8,960	5.6	0.11%
7. ธุรกิจบริการอื่นๆ	11,400	7.12	0.14%
8. ธนาคารและสถาบันการเงิน	4,600	2.87	0.06%
9. ไนต์คลับ,คาราโอเกะ,คาเฟ่,อาบอบนวด	2,420	1.51	0.03%
10. ธุรกิจนันทนาการอื่นๆ	2,480	1.55	0.03%
11. พาณิชยกรรมอื่นๆ	266,000	166.25	3.25%
12. โรงงาน	338,900	211.81	4.15%
13. คลังสินค้า	33,000	20.62	0.40%
14. ที่พักอาศัยกึ่งอาคารสำนักงาน	4,110	2.56	0.05%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ กรุณาแจ้งให้ทราบถึงที่มาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.9 (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน	ขนาดพื้นที่ (ตรม.)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
15. ที่พักอาศัยกิ่งธุรกิจบริการ	1,788,080	1,117.55	21.88%
16. สถานีขนส่ง	20,600	12.87	0.25%
17. สถานีคมนาคมขนส่งอื่นๆ	5,180	3.23	0.06%
18. ที่ทำการและสถานีย่อย	5,430	3.39	0.07%
19. โรงเรียนประถมศึกษา	18,360	11.47	0.22%
20. โรงเรียนระดับอาชีวศึกษา	55,350	34.59	0.68%
21. วัด	664,470	415.29	8.13%
22. ฌาปนสถาน	6,260	3.91	0.08%
23. สถานที่ราชการอื่นๆ	57,420	35.88	0.70%
24. รัฐวิสาหกิจ	6,400	4	0.08%
25. สถานีอนามัยและศูนย์อนามัย	6,510	4.06	0.08%
26. สนามกีฬากลางแจ้งที่มีอ้อมจันทร์	7,322	4.57	0.09%
27. นันทนาการ	250,920	156.82	3.07%
28. คอกปลุสัตว์	99,720	62.32	1.22%
29. พื้นที่เกษตรกรรม	2,209,558	1,380.97	27.04%
รวมพื้นที่ชุมชน	8,172,750	5,107.85	100.00%

ที่มา : การวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

จากลักษณะการใช้ที่ดินดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสัดส่วนระหว่างพื้นที่พักอาศัยและพื้นที่อื่น ๆ มีสัดส่วนใกล้เคียงกันซึ่งสัดส่วนของพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 27.04 นั้นสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนได้ พื้นที่ที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนยังมีน้อย ประกอบกับพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนอกชุมชนต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก จึงทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยได้ไปร่วมกิจกรรมเพื่อนันทนาการนอกชุมชนมากนัก นอกจากนั้นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันศาสนาซึ่งมีอยู่จำนวนร้อยละ 8.13 ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการของชุมชนได้ การจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการโดยการควบคุมของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำให้เป็นภาระหน้าที่หลักโดยตรงที่ต้องกระทำและประชาชนในชุมชนให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเพื่อให้มีการดำเนินการต่อไป

3.6.5 ความหนาแน่น

ความหนาแน่นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนูนยังถือว่าเป็นปัญหาหนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ยังไม่ประสบปัญหาเรื่องความแออัดของสิ่งปลูกสร้าง จำนวนประชากร และปัญหาจากมลภาวะต่างๆ แต่ปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาจากการสัมภาษณ์และดูจากแผนนโยบายการพัฒนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนูนก็คือ ปัญหาสังคม การพัฒนาพื้นที่ว่างต่างๆ หรือการจัดแผนนโยบายเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชนในเรื่องของการใช้เวลาว่างในชุมชนกับกิจกรรมนันทนาการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ก็จะเป็นส่วนช่วยให้บุคคลและชุมชนพัฒนาด้านสุขภาพจิตและสมรรถภาพทางกายที่ดีของประชาชนในชุมชนเพื่อลดปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลนูนในฐานะของหน่วยงานภาครัฐและมีส่วนในการดูแลชุมชนจึงต้องพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อผลักดันให้พื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการเป็นตัวเชื่อมกิจกรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ดีและลดปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยชุมชนมีจำนวนประชากร 5,841 คน 1,460 ครัวเรือน มีพื้นที่ 8,172,750 ตร.ม. (5,107.5 ไร่) จึงมีความหนาแน่นเฉลี่ย 0.0007 คน ต่อตร.ม.ถือว่าเป็นจำนวนความหนาแน่นที่ค่อนข้างน้อย คือไม่ถึง 1 คน ต่อตร.ม. ดังนั้นการพัฒนาในเรื่องของกิจกรรมนันทนาการที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะสนับสนุนไม่ให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมในอนาคตได้

3.6.6 สภาพพื้นที่สีเขียวในชุมชน

การบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวเป็นภารกิจค่อนข้างใหม่สำหรับหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และรวมถึงชุมชนด้วยการขาดการประสานแผนการทำงานระหว่างหน่วยงานและการขาดข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวมักจะพบว่าพื้นที่สีเขียวที่มีความสำคัญหลายแห่งถูกทำลายไปเนื่องจากแผนการพัฒนาของส่วนราชการเอง และการขยายตัวของเมืองเป็นเหตุที่ทำให้พื้นที่สีเขียวลดลงด้วย

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนูน พบว่าประชาชนในชุมชนไปใช้พื้นที่สีเขียวภายในชุมชน ได้แก่ บริเวณลานวัดสะแก โรงเรียนวัดกระสังข์ โรงเรียนวัดขุนทิพย์ ที่ว่างที่เป็นที่นา สนามเด็กเล่น ลานกีฬาต้านยาเสพติด พื้นที่ว่างของเอกชน ดังรูปที่ 3.5 และ 3.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สนามกีฬาจังหวัด

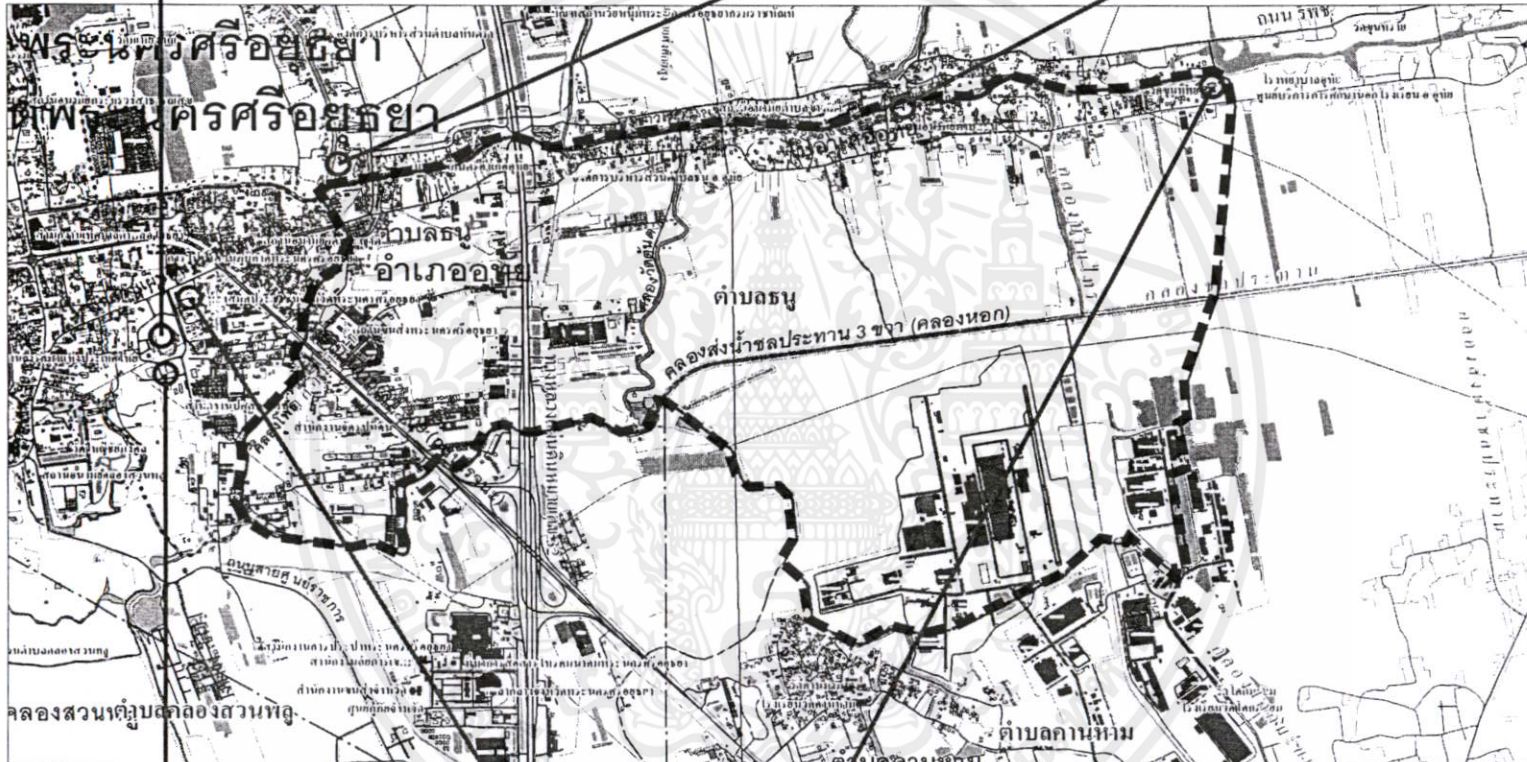
1. สนามกีฬาจังหวัด

2. วัดกะสังข์

3. โรงเรียนวัดสะแก

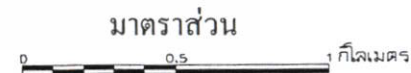
4. สนามยิงปืน

5. สวนผีเสื้อ

6. ร.ร. วัดขุนทิพย์

รูปที่ 3.5 พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ว่างรอบนอกชุมชน

จากรูปที่ 3.5 พื้นที่สีเขียวที่ประชาชนในชุมชนออกไปใช้ภายนอกชุมชนเรียงตามหมายเลขได้แก่

หมายเลข 1 สนามกีฬาจังหวัด

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน สนามกีฬาจังหวัดเป็นสถานที่ที่คนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนูไปใช้บริการน้อยเนื่องจากอยู่ไกลจากชุมชนต้องขับรถหรือนั่งรถประจำทางประมาณ 20 นาที หรือประมาณ 20 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ 7,322 ตารางเมตร แต่每天有ผู้ใช้โดยเฉลี่ย 80 – 150 คน โดยช่วงเช้า (05.00 – 08.00 น.) และช่วงเย็น (16.30 – 19.00 น.) จะมีผู้ใช้งานที่สุด ภายในมีกีฬากลางแจ้งและกีฬาในร่มที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดึงดูดผู้ใช้ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงเข้ามาใช้บริการแต่เป็นอุปสรรคสำหรับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนูเนื่องจากสนามกีฬานั้นอยู่ไกลจากพื้นที่ประชาชนส่วนใหญ่จึงได้แต่พูดถึงว่ามีสนามกีฬาอยู่แต่ไม่ได้เข้าไปใช้บริการนอกเสียจากทางจังหวัดจัดกิจกรรมหรืองานประจำจังหวัดจึงมีโอกาสได้เข้าไปใช้บริการ

หมายเลข 2 วัดกระสังข์

เป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่มีลานกว้างมีขนาดพื้นที่ประมาณ 1,000 ตารางเมตร สำหรับทำกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้นและใช้เป็นสถานที่เล่นกีฬาของเด็กๆ ในชุมชนรวมทั้งใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นลานสำหรับเดินแอโรบิกของชาวบ้านในชุมชนรวมทั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนู ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงด้วยซึ่งมีผู้มาใช้บริการในการเดินแอโรบิกและเล่นกีฬาประมาณ 30-40 คน ต่อวัน

หมายเลข 3 โรงเรียนวัดสะแก

เป็นสถานที่ที่อยู่ติดกับชุมชนมีพื้นที่ซึ่งใช้เป็นสนามกีฬาของโรงเรียนรวมทั้งใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในช่วงกลางวัน และตั้งแต่เวลา 18.00 น.-19.00 น.เปิดให้บุคคลภายนอกเข้าไปใช้บริการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและเด็กที่ใช้พื้นที่สำหรับเล่นกีฬาฟุตบอลและเดิน – วิ่งออกกำลังกาย เป็นส่วนใหญ่

หมายเลข 4 สนามยิงปืน

เป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ไม่มากนักประมาณ 400 ตารางเมตรมีการทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวคือกีฬายิงปืนมีกลุ่มผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่ม เปิดให้บริการตั้งแต่ 9.00 น.- 20.00 น. มีผู้มาใช้บริการ 5-10 คนต่อวัน ถ้าเป็น เสาร์-อาทิตย์จำนวนผู้มาใช้บริการก็เพิ่มขึ้น 1 เท่าตัว เป็นพื้นที่นั้นหนนาการที่อยู่ใกล้กับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนูในส่วนของหมู่บ้านที่ 1-5 อีกแห่งหนึ่ง

หมายเลข 10 สวนผีเสื้อ

สถานที่แห่งนี้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานของชาวบ้านในบริเวณที่ตั้งของสวนผีเสื้อและชาวบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนูซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงสถานที่แห่งนี้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กๆ ในการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติวิทยาเป็นสถานที่ที่ตั้งโดยเอกชนมีการให้บริการตั้งแต่เวลา 9.00 น.-17.00 น. มีผู้มาใช้บริการประมาณ 30 คน

หมายเลข 6 โรงเรียนวัดขุนทิพย์

ใช้พื้นที่บริเวณหน้าโรงเรียนมีพื้นที่ประมาณ 500 ตารางเมตร กิจกรรมในช่วงกลางวันใช้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียน และตั้งแต่เวลา 18.00 น.-19.00 น. เปิดให้บุคคลภายนอกมาใช้บริการโดยใช้เป็นพื้นที่เดิน – วิ่งออกกำลังกาย และใช้พื้นที่เป็นสนามกีฬาต่างสำหรับเด็กๆในบริเวณนั้น มีผู้เข้ามาใช้บริการในแต่ละวันประมาณ 40 คน

จะเห็นได้ว่าพื้นที่สีเขียวที่ประชาชนในชุมชนออกไปใช้ภายนอกชุมชนนั้นมีอยู่จำนวนไม่มากนักยังส่งผลถึงความต้องการในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่สีเขียวแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทุกคนร่วมแรงร่วมใจในการพิทักษ์รักษาพื้นที่สีเขียวไว้เพื่อเป็นมรดกแก่คนรุ่นหลังต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพพื้นที่สีเขียวภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวว่าพื้นที่สีเขียวที่ปรากฏในชุมชนแบ่งตามบทบาทหน้าที่มี 5 ประเภทดังรูปที่ 3.6

1. พื้นที่ธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติที่มีอยู่ดั้งเดิม ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐหรือชุมชนเป็นพื้นที่ที่ต้องได้รับการดูแลรักษาเพื่อพิทักษ์ไว้ให้คงสมบูรณ์ไม่นำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศสูงมากในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวมีพื้นที่ธรรมชาติอยู่จำนวนมาก (หมายเลข 5 รูปที่ 3.6) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ตั้งอยู่บริเวณริมคูคลอง ซึ่งในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวเดิมใช้คูคลองเป็นทางสัญจรแต่ในปัจจุบันมีการทำถนนขึ้นเพื่อเป็นทางสัญจรพื้นที่บริเวณริมคูคลองจึงกลายเป็นพื้นที่ส่งน้ำให้กับเกษตรกรเพื่อใช้ในการทำการเกษตรและใช้เพื่ออุปโภค บริโภคจึงต้องดูแลรักษาเพื่อให้คงสภาพสมบูรณ์เพื่อประโยชน์ของระบบนิเวศและเพื่อประชาชนในชุมชนต่อไป

2. พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ หรือพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ เป็นพื้นที่สีเขียวที่ประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย ศึกษาทางธรรมชาติวิทยาและเสริมสร้างทัศนียภาพที่สวยงามให้กับเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลของชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวพื้นที่ที่ใช้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอยู่หลายแห่ง (หมายเลข 9,2,3,4,9,10,11,12 รูปที่ 3.6) อยู่ในพื้นที่ว่างของเอกชนและอยู่ในพื้นที่ของรัฐเช่น โรงเรียน, วัด, องค์การบริหารส่วนตำบล หมายเลข 1 เป็นพื้นที่ว่างบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลเดิม มีขนาดพื้นที่ประมาณ 300 ตร.ม. ใช้สำหรับเป็นพื้นที่พบปะพูดคุยและจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชน เช่นการประชุมเพื่อชี้แจงโครงการต่างๆ ของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ใช้เฉพาะกิจกรรมจึงไม่ค่อยมีประชาชนเข้าไปใช้มากนัก หมายเลข2 เป็นพื้นที่ว่างบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการก่อสร้างอาคารมีพื้นที่ประมาณ 8,000 ตร.ม. มีการใช้พื้นที่ในการเล่นกีฬาของกลุ่มชาวบ้าน เช่น ตระกร้อ และใช้เป็นพื้นที่เดิน-วิ่งเล่นสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการ หมายเลข 3 บริเวณที่นาเอกชน มีพื้นที่ประมาณ 800 ตร.ม. มีการใช้พื้นที่นี้ในการเล่นฟุตบอลของกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานในชุมชนซึ่งพื้นที่แห่งนี้จะมีการทำนา 1หน้าเท่านั้นหลังจากนั้นก็จะเป็นที่ว่างก็จะมีการใช้พื้นที่นี้ในการเล่นกีฬาฟุตบอลของชุมชน หมายเลข4 โรงเรียนวัดขุนทิพย์มีพื้นที่ประมาณ 400 ตร.ม. ภายในมีการจัดให้เป็นสนามกีฬาของโรงเรียนบริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงา และเปิดให้บุคคลภายนอกเข้าไปใช้พื้นที่เวลา 17.00น.-18.30น. ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มนักเรียนและวัยรุ่นที่เข้าไปใช้พื้นที่ในการเล่นกีฬาฟุตบอล,ตระกร้อ,แบดมินตัน ส่วนหนึ่งก็เข้ามาเดินและนั่งเล่นอยู่ในบริเวณนี้ หมายเลข9 พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ เป็นลานกีฬาต้านยาเสพติดของชุมชนซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 3200 ตร.ม. บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ใหญ่และภายในมีการไม่ว่าการจัดให้เป็นลานกีฬาประเภทต่างๆ เช่นตระกร้อ,เปตอง บาสเก็ตบอล,สนามเด็กเล่นแต่ขาดการบำรุงและดูแลรักษาเท่าที่ควรจึงมีสภาพเสื่อมโทรม คนส่วนใหญ่ในชุมชนจึงไม่เข้าไปใช้บริการมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เข้าไปใช้บริการพื้นที่แห่งนี้จัดว่าเป็นแหล่งรวมกิจกรรมในชุมชนได้ในส่วนหนึ่ง แต่ขาดการบริหารจัดการที่ดีจึงส่งผลให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมประเภทอื่นๆ เช่น

เป็นที่จอดรถรับส่งคนงาน เป็นที่เผาขยะทำให้พื้นที่แห่งเสื่อมโทรมมาก หมายเลข10 วัดสะแก เป็นพื้นที่บริเวณลานภายในวัดและหน้าวัดมีขนาดพื้นที่ประมาณ 500 ตร.ม. ภายในเป็นลานคอนกรีตมีต้นไม้ใหญ่ล้อมรอบมีลานเดินเอโรบิคบริเวณหน้าวัดซึ่งจะใช้พื้นที่นี้เดินเอโรบิคเวลา 17.00 น. - 18.00 น. ส่วนพื้นที่ภายในวัดใช้จัดกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้นและใช้เป็นที่พักปะพุดคุยของชาวบ้าน เนื่องจากวัดแห่งนี้เป็นวัดเก่าแก่ของชุมชนจึงมีนักท่องเที่ยวมาไหว้พระ และมาให้อาหารปลาถวาย ภายในวัดในช่วงเสาร์-อาทิตย์มีนักท่องเที่ยวประมาณ 50 คน ที่เดินทางมาที่วัดแห่งนี้และในทุกวัน ทางวัดก็จะมีการจัดให้ชาวบ้านมาตั้งร้านขายอาหารซึ่งจัดมาเป็นเวลาหลายสิบปีที่ชาวบ้านรู้จักกันดี จัดเป็นพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมอีกแห่งที่สำคัญของชุมชน หมายเลข 11,12 เป็นพื้นที่ว่างของเอกชน มีขนาดพื้นที่ประมาณ 200 , 300 ตร.ม ใช้พื้นที่แห่งนี้ในการเล่นฟุตบอลขนาดเล็กของกลุ่มวัยรุ่นในบางครั้งแต่ก็ไม่มีการใช้พื้นที่แห่งนี้มากนักประกอบกับพื้นที่เป็นดินฝุ่น ไม่มีต้นไม้ใหญ่ล้อมรอบการใช้พื้นที่ทั้ง2แห่งนี้จึงมีในบางครั้ง.

3. พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่สีเขียวที่ช่วยเสริมสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน เช่น การเพิ่มก๊าซออกซิเจนหรือการลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และอุณหภูมิความร้อน แม้ประชาชนจะไม่สามารถเข้าไปใช้บริการได้โดยตรงแต่มีคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนโดยรวมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีหลายพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่สวนไม้ผลของชาวบ้านในชุมชนสวนในบ้านของแต่ละบ้านและพื้นที่สีเขียวที่เป็นของสถานประกอบการต่างๆ ในพื้นที่ (หมายเลข 6 รูปที่ 3.6) ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการจัดเป็นสวนหย่อมหรือการปลูกต้นไม้ใหญ่ ไม้ผล รอบพื้นที่บ้านเพื่อเป็นอาหารและอาจนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

4. พื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร เป็นพื้นที่สีเขียวที่อยู่ตามแนวเส้นทางสัญจรสาธารณะซึ่งมีบทบาท ทั้งการเสริมสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดสุนทรียภาพแก่เมือง รวมทั้งการให้บริการด้านการพักผ่อนหย่อนใจพื้นที่สีเขียวประเภทนี้ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู เป็นพื้นที่ริมทางหลวงหมายเลข 309 และ 3061 มีการจัดพื้นที่แนวถนน เกาะกลางถนน ของทางหลวงหมายเลข 309และ3061 มีการจัดพื้นที่ริมถนนเป็นแนวถอยร่น ปลูกต้นไม้ริมถนน

ดังรูปที่ 3.6 และบริเวณริมคลองข้าวเม่าก็มีการปลูกต้นไม้เป็นทิวตามคลองตลอดพื้นที่สีเขียวเหล่านี้ช่วยให้เกิดความร่มรื่นดังรูปที่3.6 (หมายเลข7)

5. พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ว่างของเอกชนหรือส่วนราชการมีการใช้พื้นที่โดยการตกแต่งเสริมทัศนียภาพเพื่อสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ผู้เข้าใช้บริการ เป็นการเสริมคุณค่าด้านการใช้พื้นที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีอยู่หลายแห่งดังหมายเลข 8 เป็นพื้นที่บริเวณหน้าหมู่บ้านจัดสรรในชุมชนและยังมีพื้นที่ที่สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เช่นบริเวณด้านหน้าโรงแรมทิพย์วิมานและสถานประกอบการอื่นๆ ที่มีพื้นที่ว่างภายนอกก็มีการจัดเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อสร้างบรรยากาศให้กับอาคาร สำหรับพื้นที่สีเขียวที่จำเป็นต้องอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งอาหารให้แก่ชุมชนต่อไป

การจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสถานที่ที่สร้างความสมบูรณ์ให้แก่ตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนป้องกันการบุกรุกทำลายธรรมชาติและส่งเสริมให้ธรรมชาติเกิดความสมดุลกันเอง นอกจากการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจะตอบสนองความต้องการของคนทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้วพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการยังช่วยป้องกันทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ไม่ให้สูญหายและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลให้กับหน่วยงานท้องถิ่นอื่นๆต่อไปและเพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ต่อประชาชน นักเรียน นักศึกษาต่อไปในอนาคต

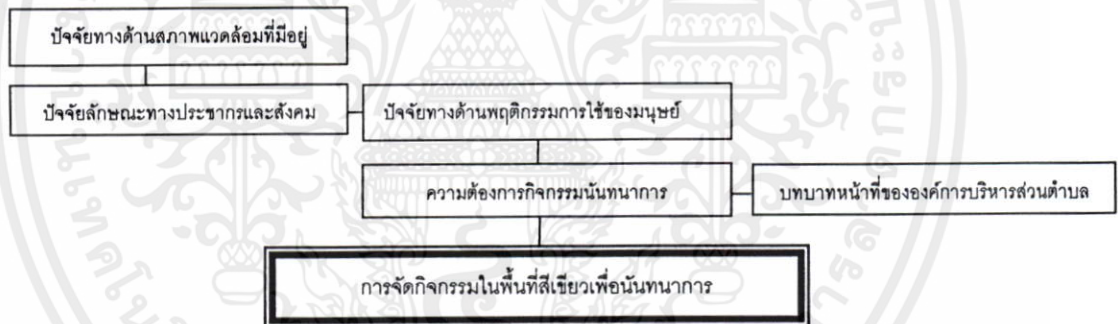

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ได้ศึกษาแนวความคิดและความต้องการในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จากสมมุติฐานที่ว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบประเภทและกิจกรรมเพื่อนันทนาการในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ และนำปัจจัยเหล่านี้มาหาความสัมพันธ์ว่าเป็นจริงดังสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ จากปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ปัจจัยลักษณะประชากรและสังคม ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ของมนุษย์ ปัจจัยทางด้านความต้องการในกิจกรรมนันทนาการ และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ นำมาหาความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบประเภทและกิจกรรมเพื่อนันทนาการในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

รูปที่ 4.1 การเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพ

4.1.1 มาตรฐานของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 เกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวและลักษณะของสวนสาธารณะ สามารถนำมาพิจารณาและประยุกต์ใช้กับพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับท้องถิ่น ได้ดังเช่น

การเปรียบเทียบมาตรฐานของพื้นที่เพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะ ในการนำมามาตรฐานของพื้นที่เพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะมาประยุกต์ใช้ ต้องใช้ความเข้าใจพื้นฐาน การพิจารณาที่รอบคอบ สมเหตุผล และประยุกต์ใช้อย่างระมัดระวัง เพราะความแตกต่างในแต่ละชุมชน ซึ่งอาจจะมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรอบ และจากประชากรรวมทั้งเศรษฐกิจ สังคม

ฉะนั้นในการกำหนดมาตรฐานของพื้นที่เพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะจึงเป็นไปในลักษณะของการพิจารณาเปรียบเทียบและวัดค่าจากมาตรฐานสากล มาตรฐานต่างประเทศรวมทั้งมาตรฐานของไทยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่เพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะ และมาตรฐานที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้คือ มาตรฐานของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะ ประเภทสวนสาธารณะระดับละแวกบ้าน,สวนหมู่บ้าน (Neighborhood park) เหตุผลที่เลือกใช้มาตรฐานนี้เนื่องจากบริเวณพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรไม่หนาแน่นอยู่ในระดับเกณฑ์ของจำนวนประชากรที่ให้บริการ ประเภทสวนสาธารณะของกรมผังเมือง ประกอบกับศักยภาพของพื้นที่และรัฐมีการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถที่จะพัฒนาและจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่จะนำมาใช้ในงานวิจัยนี้ พิจารณาจากมาตรฐานสากล มาตรฐานต่างประเทศและมาตรฐานของไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จะพิจารณาร่วมกับปัญหาที่ได้จากคำวิจารณ์จากประชาชนในความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนของตนเอง โดยคำนึงถึงมาตรฐานที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความต้องการและความเหมาะสมที่ก่อให้เกิดคุณภาพของโครงสร้างและระบบกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยใช้แนวทางที่เป็นมาตรฐานในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ดังตารางที่ 4.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 มาตรฐานเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากรในระดับชุมชนเมือง

หน่วยงาน	เนื้อที่สวนสาธารณะต่อ ประชากร 1,000คน (หน่วย :ไร่)	เนื้อที่สวนสาธารณะ ต่อประชากร 1 คน (หน่วย : ตร.ม.)	หมายเหตุ
มาตรฐานสากล	9.38	15	ใช้เป็นมาตรฐานสำหรับทั่วโลก ในการจัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการ และสวนสาธารณะ
สหรัฐอเมริกา	25	40	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
อังกฤษ	17.5	23	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
โปแลนด์	9.4	15	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
แถบเอเชีย			
สิงคโปร์	6.8	10.9	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
ญี่ปุ่น	3.37	5.4	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
มาเลเซีย	1.80	2.90	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
ไทเป	0.25	0.40	อ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการ จัดทำพื้นที่เพื่อนันทนาการและ สวนสาธารณะ
มาตรฐานของไทย			
สภาพพัฒนา เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	10.0	16.0	ใช้เป็นมาตรฐานสำหรับประเทศ ไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

หน่วยงาน	เนื้อที่สวนสาธารณะต่อ ประชากร 1,000คน (หน่วย :ไร่)	เนื้อที่สวนสาธารณะ ต่อประชากร 1 คน (หน่วย : ตร.ม.)	หมายเหตุ
สำนักผังเมือง	10.0	16.0	ใช้สำหรับพื้นที่กรุงเทพฯ
JICA	10.0	16.0	ใช้สำหรับพื้นที่กรุงเทพฯ
การเคหะแห่งชาติ	2.0	3.20	เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย
ผังนครหลวงฉบับ ปรับปรุง	1.80	2.88	รวมเนื้อที่สนามกีฬา 0.40 ไร่ต่อ 1,000 คน และสนามเด็กเล่น 0.30 ไร่ต่อ 1,000 เป็นมาตรฐานที่ผังเมืองนิยมใช้

จะเห็นได้ว่าสวนสาธารณะของประเทศทางตะวันตกส่วนใหญ่มีเนื้อที่สูงกว่ามาตรฐานสากล ส่วนประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่มีเนื้อที่สวนสาธารณะต่ำกว่ามาตรฐานสากลอยู่มาก เนื่องจากประเทศในแถบเอเชียไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพัฒนาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสาธารณะ อาจเป็นเพราะความแตกต่างด้านลักษณะการปกครอง อากาศ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศ เช่น สิงคโปร์และญี่ปุ่น แม้จะเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย แต่ก็ได้พัฒนาคุณค่าทางสังคมให้ประชากร โดยกำหนดมาตรฐานของสวนสาธารณะไว้ค่อนข้างสูง มาตรฐานต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้มีผู้วิจัยหลายท่านนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน จัดหาพื้นที่เพื่อนันทนาการและสวนสาธารณะในระดับชุมชนเมือง ในพื้นที่ที่มีขนาดและจำนวนประชากรแตกต่างกันออกไป เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดประเภทของสวนสาธารณะ การกำหนด ขนาด จำนวนประชากร และที่ตั้งอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับต่างๆ ไปในทิศทางเดียวกัน ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 4.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 มาตรฐานสวนสาธารณะในระดับชุมชนเมืองที่ใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยนี้

ประเภท (ระดับของสวนสาธารณะ)	กลุ่มอายุ	เกณฑ์ (ไร่/ประชากร 1,000คน)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร ที่ให้บริการ	พื้นที่ให้บริการ	ที่ตั้งที่เหมาะสม
สนามเด็กเล่น (Tot-Lots)	3-12 ปี	0.5	20 ตร.ว.-200 ตร.ว.	500-2,500	ชุมชนระดับหมู่บ้านใน ชนบททุกหมู่บ้านและ ชุมชนที่อยู่อาศัย	- ตั้งอยู่ในชุมชนในระยะเดินเท้า ไม่เกิน 800เมตร กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกๆ4-5 บล็อก
สวนระดับละแวกบ้าน ,หมู่บ้าน (Neighborhood Park)	ทุกวัย	12.5	25-50	2,000-10,000	300-500 เมตร หรือเท่ากับ ระยะทางที่เด็กสามารถ เดินถึงได้ในเวลา 5-10 นาที	- ชุมชนเมืองที่เป็นย่านที่มีประชากรอาศัย อยู่หนาแน่นสูง - ตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนประถมศึกษาของ ชุมชน - อยู่ห่างจากถนนสายประธานเนื่องจาก ต้องคำนึงถึงความสะดวกและความ ปลอดภัยของเด็ก
สวนระดับชุมชน (Community Park)	ทุกวัย	2.5	25-50	10,000-20,000	1-2.5 กิโลเมตรหรือโดย ระบบขนส่งสาธารณะไม่ เกิน 30 นาที	- ควรคำนึงถึงการเข้าถึงสะดวก คั้งนั้นที่ตั้ง ที่เหมาะสมควรจะอยู่ใกล้ถนนสายหลัก ของชุมชน
สวนระดับย่าน (District Park)	ทุกวัย	1.5	30-75	50,000-100,000	3-6 กิโลเมตรหรือโดย ระบบขนส่งสาธารณะไม่ เกิน 1 ชั่วโมง	- ควรตั้งอยู่ใกล้กับถนนสายหลัก
สวนระดับเมือง (City Park)	ทุกวัย	ไม่น้อยกว่า100 ไร่	100 ไร่ขึ้นไป	1แห่งสำหรับ 100,000 คน	โดยระบบขนส่งสาธารณะ ไม่เกิน 1 ชั่วโมง	- ครอบคลุมทั้งเมือง

ที่มา : กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

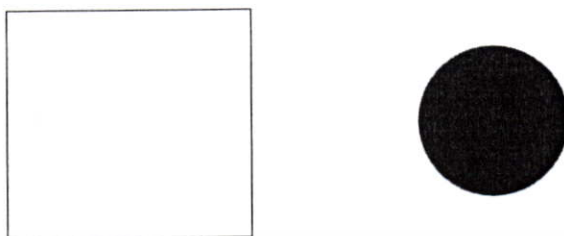
จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมพบว่าขนาดของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนนั้นอาจกำหนดโดยการใช้สัดส่วนของพื้นที่หรือใช้สัดส่วนต่อจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละสภาพพื้นที่ พื้นที่ในเขตชุมชนเมืองขนาดใหญ่มักเป็นเขตพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นมีข้อจำกัดทางด้านกายภาพของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีสิ่งปลูกสร้างอาคาร เป็นพื้นที่ที่ประกอบธุรกิจและมีราคาแพง ในกรณีเช่นนี้ การกำหนดพื้นที่สีเขียวควรใช้จำนวนประชากรเป็นเกณฑ์จะมีความเหมาะสมมากกว่า สำหรับชุมชนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังมีพื้นที่ธรรมชาติมากมีจำนวนประชากรเบาบาง พื้นที่สีเขียวมักจะไม่เป็นปัญหาหลักของชุมชนเหล่านี้ แต่ชุมชนเหล่านี้มักจะขาดพื้นที่สีเขียวบริการ เช่น พื้นที่สวนสาธารณะ และลานกีฬาากลางแจ้ง การกำหนดพื้นที่สีเขียวโดยใช้สัดส่วนของพื้นที่จึงมีความเหมาะสมกับชุมชนขนาดเล็กเหล่านี้ จากหลักการพิจารณาดังกล่าว สามารถจำแนกสัดส่วนขั้นต่ำของพื้นที่สีเขียวที่ควรมีในเขตชุมชนในประเทศไทยตามขนาดของเทศบาลได้ดังนี้ ตัวอย่าง เช่น

เทศบาลตำบลควรมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 10 และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการอย่างน้อยร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล

เทศบาลเมือง ควรมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 10 และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการอย่างน้อยร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล

เทศบาลนคร กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ควรมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อย 12 ตารางเมตรต่อคน หรือ 7.5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ อย่างน้อย 4 ตารางเมตรต่อคน หรือ 2.5 ไร่ต่อประชากร 1,000 คน

ฉะนั้นพื้นที่ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดอยู่ในชุมชนขนาดเล็กและยังมีพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติจำนวนมากจึงนำวิธีการกำหนดพื้นที่สีเขียวโดยใช้สัดส่วนของพื้นที่มาใช้โดยพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกรณีลักษณะพื้นที่ที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ตามลำดับขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีลักษณะพื้นที่ใกล้เคียงกับเทศบาลตำบลดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงนำสัดส่วนของพื้นที่ดังกล่าวมาใช้โดย องค์การบริหารส่วนตำบลธนบุรี มีพื้นที่ 8.172 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 5,841 คน ควรมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อย $(8.172 \times 10)/100$ เท่ากับ 0.817 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 510.62 ไร่ และมีพื้นที่สีเขียวบริการอย่างน้อย $(8.172 \times 3)/100$ เท่ากับ 0.245 ตารางกิโลเมตร หรือ 153.22 ไร่ หรือเท่ากับ 42 ตารางเมตรต่อคน หากแต่การเทียบโดยใช้สัดส่วนจะมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการหรือเพื่อนันทนาการอยู่ในระดับที่สูงกว่าการเทียบโดยจำนวนประชากรแต่กระนั้นการเทียบโดยสัดส่วนค่าที่ออกมาสูงกว่าแต่ก็ยังถือว่าเป็นขนาดขั้นต่ำที่ชุมชนระดับเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีเพื่อสร้างสมดุลของการใช้พื้นที่ และเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้นๆ อย่างไรก็ตามพึงตระหนักไว้เสมอว่า ยังมีพื้นที่สีเขียวได้มากเท่าใด ย่อมเป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยรวมและรักษาสมดุลของพื้นที่สีเขียวให้คงเดิมสำหรับพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สีเขียวประเภทต่างๆ หรือเป็นพื้นที่สีเขียวทั่วไปและพื้นที่สีเขียวบริการนั้นอาจเป็นพื้นที่เดียวกันหรือแยกกันก็ได้ ดังรูปที่ 4.2

- 1) พื้นที่สี่เหลี่ยมทั่วไป และพื้นที่สี่เหลี่ยมบริการหรือเพื่อนันทนาการเป็นคนละพื้นที่

- 2) บางส่วนของพื้นที่สี่เหลี่ยมทั่วไป เป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมบริการหรือเพื่อนันทนาการ

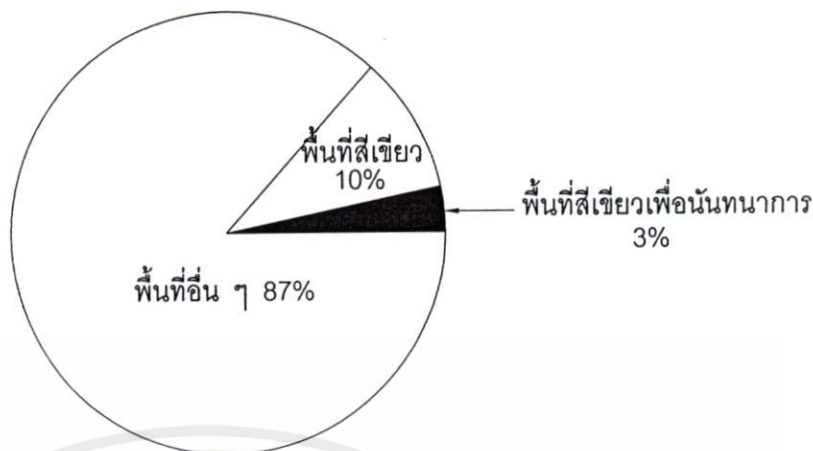

- พื้นที่สี่เหลี่ยมทั่วไป
 พื้นที่สี่เหลี่ยมบริการหรือ
 พื้นที่สี่เหลี่ยมเพื่อนันทนาการ

- 3) พื้นที่สี่เหลี่ยมทั่วไป และพื้นที่สี่เหลี่ยมบริการเป็นพื้นที่เดียวกัน

รูปที่ 4.2 ลักษณะการจัดวางพื้นที่สี่เหลี่ยมเพื่อนันทนาการ

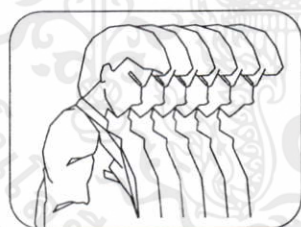
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปรียบเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ทั้งหมด

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม , 2547)

รูปที่ 4.3 การเปรียบเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ทั้งหมด

ประชากร 1000 คน

พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเท่ากับ

12.5 ไร่

หรือ 1 คน = 20 ตรม.

การเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในระดับชุมชนเมือง
ประเภทสวนในระดับละแวกบ้าน , หมู่บ้าน

รูปที่ 4.4 การเปรียบเทียบจากจำนวนประชากรในระดับชุมชนเมือง ประเภทสวนในระดับละแวกบ้าน, หมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ที่มา : กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

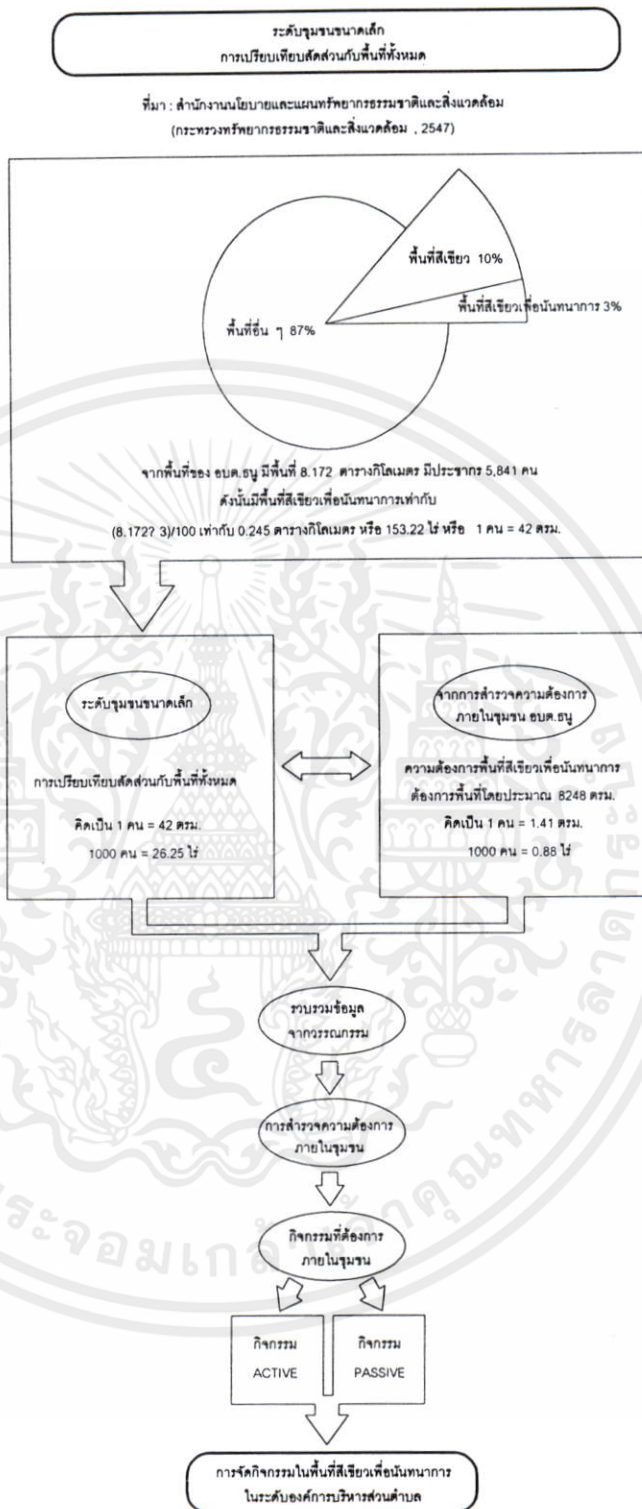
พื้นที่ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดอยู่ในชุมชนขนาดเล็กและจากการทบทวนวรรณกรรมได้นำหลักการมาเปรียบเทียบ เพื่อการกำหนดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการนำมาตรฐานการเปรียบเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ทั้งหมด ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2547) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ดังรูปที่ 4.5

รูปที่ 4.5 ประเภทของสวนสาธารณะในระดับชุมชนเมือง

ที่มา : กลุ่มงานมาตรฐาน สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้ **รูปที่ 4.6** รูปแบบของการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปที่ 4.5 เป็นการหาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยใช้สัดส่วนต่อจำนวนประชากร เป็นเกณฑ์ โดยการหาพื้นที่ในรูปแบบนี้เป็นการหาพื้นที่ในระดับชุมชนเมือง ซึ่งจะมีการแบ่งเป็น ส่วนในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทากิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในพื้นที่ชุมชน

เมื่อนั้นมีข้อจำกัดมากมาย ที่จะส่งผลต่อการจัดหาในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ เช่น ข้อจำกัดทางด้านกายภาพของพื้นที่เนื่องจากภายในพื้นที่มีสิ่งปลูกสร้างถาวร เป็นพื้นที่ที่ประกอบธุรกิจและที่ดินมีราคาแพง ทำให้ในการจัดหาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนเมืองจึงใช้จำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ในการหาพื้นที่ที่จะมีความเหมาะสมมากกว่าการจัดหาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดยการ ใช้สัดส่วนของพื้นที่ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2547 : 14) ดังรูปที่ 4.6 ซึ่งเป็นการหาพื้นที่เพื่อนันทนาการ โดยการเทียบสัดส่วนของพื้นที่ โดยวิธีนี้เป็นการหาพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในชุมชนขนาดเล็กที่ไม่มีปัญหาเรื่องศักยภาพของพื้นที่ จำนวนประชากร ฯลฯ แต่พื้นที่เหล่านี้จะมีปัญหาเรื่องการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในรูปแบบของสวนสาธารณะ ลานกีฬากลางแจ้ง

ฉะนั้นพื้นที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลธนบุรีเป็นชุมชนขนาดเล็ก จึงใช้วิธีการเปรียบเทียบ สัดส่วนของพื้นที่มาใช้ในการหาความเหมาะสมในขนาดของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชน โดย นำมาตรฐานมาเป็นแนวทางในการหาพื้นที่ และที่คั้งที่เหมาะสมผนวกกับผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จาก ความต้องการของประชาชนในเรื่องกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในชุมชน มาเป็นตัวกำหนดเพื่อหาขนาด พื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยนำขนาดที่ได้จากความต้องการ จริงในชุมชนมาเทียบกับมาตรฐานการหาพื้นที่ โดยวิธีการเทียบสัดส่วน พบว่าขนาดพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการที่ได้จากความต้องการจริงมีขนาดพื้นที่น้อยกว่าการเทียบสัดส่วนของพื้นที่แต่ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ของกิจกรรมในพื้นที่ตลอดจนศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน

จะเห็นได้ว่าในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ นั้นมาตรฐานจะใช้เป็นเพียงแค่วางแนวทางในการนำไปปฏิบัติร่วมกับความต้องการจริงในพื้นที่และ ศักยภาพในการพัฒนาของชุมชนด้วย ดังนั้น แนวทางและวิธีการข้างต้นก็จะเป็กรอบในการนำไป จัดหาและจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามในเรื่องของความต้องการทำกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อ นันทนาการ ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่พบว่ามีความต้องการในเรื่องของ กิจกรรมหลายกิจกรรม โดยในแต่ละกิจกรรมต้องการขนาดพื้นที่แตกต่างกันดังนี้

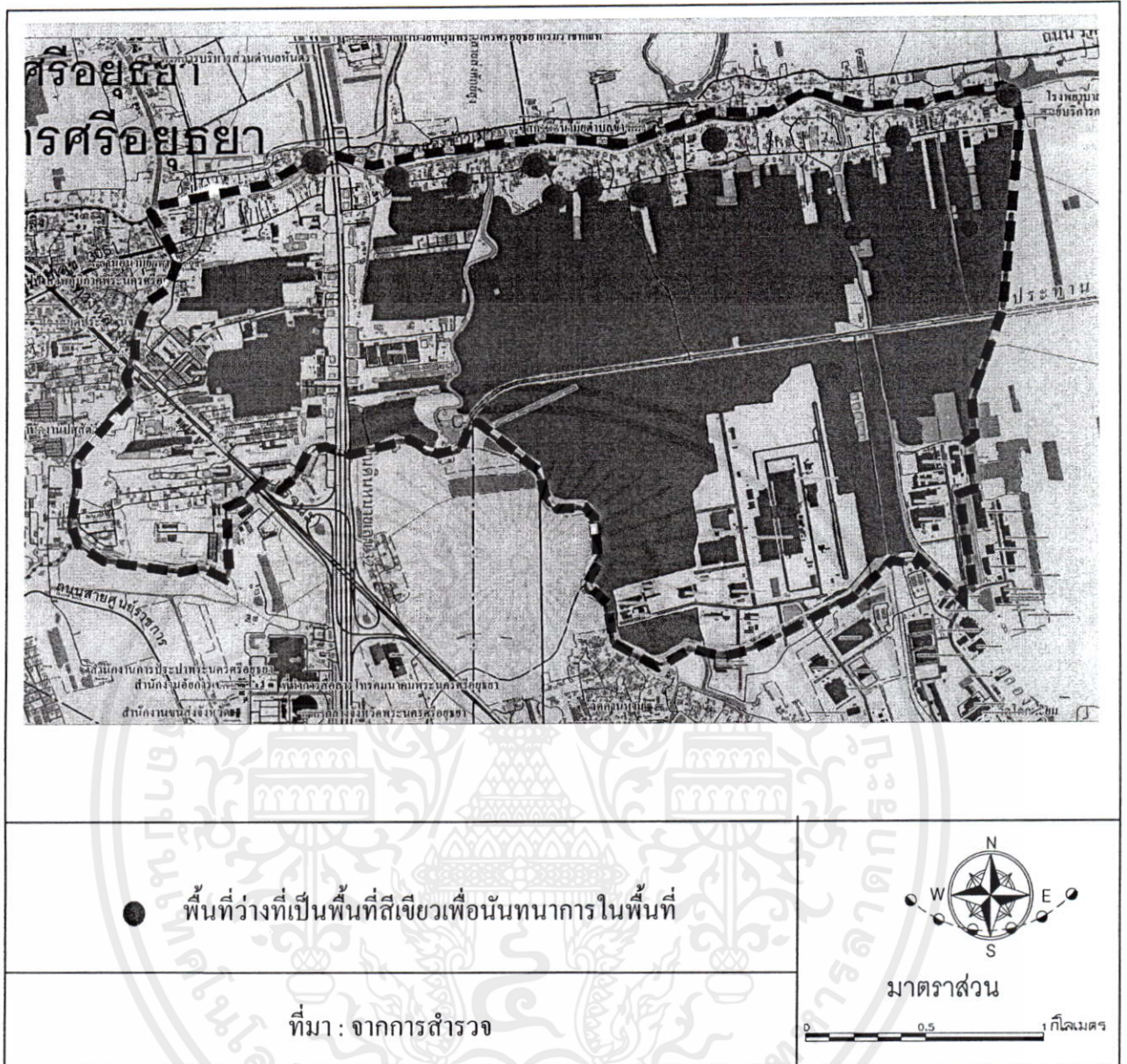
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 กิจกรรมที่ต้องการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

กิจกรรมที่ต้องการ	ขนาดพื้นที่ที่ต้องการ ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของ กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
สนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก	200 ตารางเมตร	337	4.06	1.508
บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบปะสังสรรค์	589 ตารางเมตร	337	3.99	1.596
สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	2400 ตารางเมตร	337	3.46	1.739
สนามบาสเกตบอล	700 ตารางเมตร	337	2.47	1.788
สนามแบดมินตัน	180 ตารางเมตร	337	2.47	1.773
สนามเปตอง	60 ตารางเมตร	337	2.57	1.805
สนามเทนนิส	920 ตารางเมตร	337	2.12	1.729
สนามตระกร้อ	220 ตารางเมตร	337	3.10	1.808
ลู่วิ่งออกกำลังกาย	800 ตารางเมตร	337	2.85	1.846
พื้นที่เดินแอโรบิก	416 ตารางเมตร	337	2.97	1.842
ห้องออกกำลังกาย ฟิตเนส	100 ตารางเมตร	337	2.45	1.870
พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	66 ตารางเมตร	337	2.57	1.821
พื้นที่ทางเดิน+พื้นที่พักผ่อน 30%	1767 ตารางเมตร		-	-
รวม	8248 ตารางเมตร	337	-	-

*จากมาตรฐานและการใช้งานพื้นที่ตามกิจกรรมจริง

จากตารางที่ 4.3 ขนาดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ที่ศึกษา มีความต้องการพื้นที่รวมทั้งสิ้น 5.15 ไร่เมื่อนำมาเทียบสัดส่วนประชากร จะได้ 0.88 ไร่ต่อประชากร 1,000 คน และ 1 คน ต้องการพื้นที่ 1.42 ตร.ม. ซึ่งมีขนาดเล็กกว่ามาตรฐานที่ได้จากการเทียบสัดส่วนของพื้นที่ โดย 1 คน ต้องการพื้นที่เพื่อนันทนาการ 42 ตร.ม. การหาขนาดพื้นที่จากความต้องการจริง เป็นเพียงแนวทางในการกำหนดเพื่อหาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ที่เหมาะสมกับขนาดชุมชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลถึงแม้การหาขนาดพื้นที่จากความต้องการจริงจะมีขนาดเล็กกว่ามาตรฐาน แต่ยังมีพื้นที่สีเขียวได้มากเท่าใดก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และการพัฒนาทางด้านสังคม ได้มากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นพื้นที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ยังมีพื้นที่ว่างที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเพียงพอที่จะจัดกิจกรรมข้างต้น ไว้ในพื้นที่ได้ดังรูปที่ 4.7

รูปที่ 4.7 พื้นที่ว่างที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุ

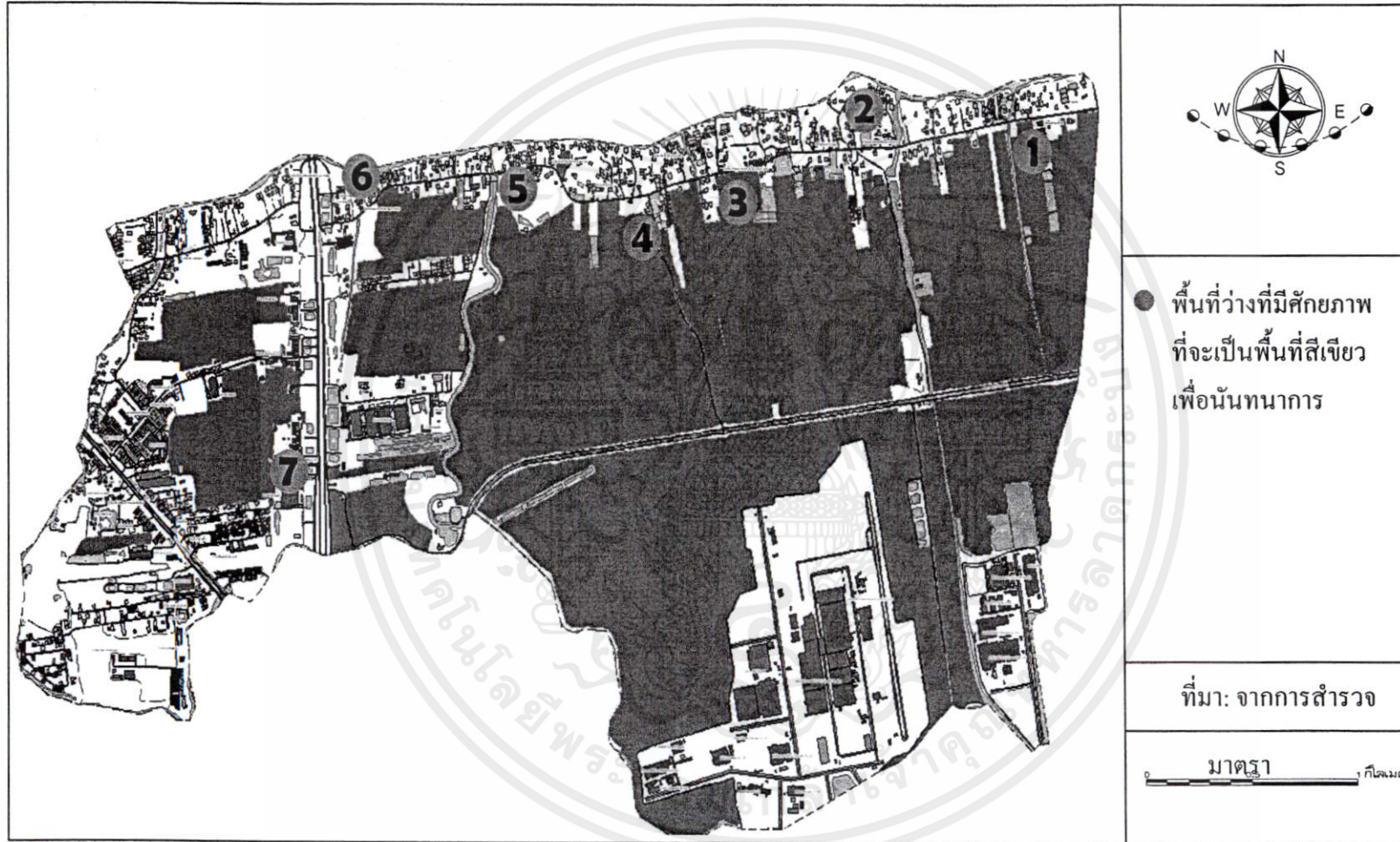
4.1.2 ลักษณะที่ตั้ง ขนาด ขอบเขตการให้บริการ

ปัจจุบันจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชนซึ่งต่างมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมตลอดจนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรมีผลทำให้ชุมชนต่างขาดคุณภาพชีวิตที่ดีก่อให้เกิดปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและนำมาซึ่งผลเสียทางด้านสังคม ปัญหานี้เหล่านี้เริ่มปรากฏให้เห็นในเขตชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และในขณะเดียวกันชุมชนที่กำลังพัฒนาจากเมืองเล็ก สังกัณฑ์ในท้องถิ่นมาเป็นสังคมเมืองที่เน้นในเรื่องอุตสาหกรรม และจากการขยายตัวของเมืองส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นขาดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดการสร้างสมดุลของสภาพแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน และจากกระแสการตื่นตัวของโลกจากภาวะโลกร้อนทำให้ทุกคนให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการบริหารจัดการ

ของภาครัฐ ซึ่งมีนโยบายให้หน่วยงานและทุกภาคส่วนจัดระบบงานในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง และท้องถิ่น ให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด

ปัจจุบันหน่วยงานท้องถิ่นอย่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพราะเป็นภารกิจหนึ่งของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับในชุมชนท้องถิ่นความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นปอดของเมืองยังมีความต้องการอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการผ่อนคลายความเครียดหลังจากการทำงานเพื่อเรียกพลังงานและความรู้สึกสดชื่น กลับคืนมานันทนาการเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความสุขซึ่งอาจเรียกได้ว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นจากนันทนาการเป็นสถาบันทางสังคมที่มีส่วนช่วยพัฒนาสุขภาพ สร้างมนุษย์สัมพันธ์ การเป็นพลเมืองที่ดี การพัฒนาตัวบุคคล ในชุมชนท้องถิ่นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการยังขาดการจัดการที่เป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการในพื้นที่ สถานที่ตั้ง ขนาดที่เหมาะสม ตลอดจนขอบเขตการให้บริการของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนดังนั้นในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้มากที่สุดในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีพื้นที่ว่างที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการของพื้นที่อยู่หลายแห่งจากการสำรวจพบว่า พื้นที่ที่ใช้เป็นพื้นที่เพื่อนันทนาการนั้นจะเป็นพื้นที่สาธารณะของรัฐหรือวัดและมีการจัดกิจกรรมภายในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเอง โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทที่ต้องการออกแรงเช่น สนามกีฬาประเภทต่างๆ พื้นที่ออกกำลังกายเบาๆ สำหรับผู้สูงอายุและเด็กในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่ดังรูปที่ 4.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.8 พื้นที่ว่างที่มีศักยภาพที่จะเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

จากการสำรวจพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลพบลักษณะโดยรวมของพื้นที่ดังนี้

1. ความสะดวกในการเข้าถึง (Accessibility) คือที่ตั้งของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจะอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวกสามารถเดินหรือนั่งรถไปโดยใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีซึ่งพื้นที่ว่างที่เลือกเอื้อประโยชน์ด้านความสะดวกในการเข้าถึงเพื่อที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการได้

2. ลักษณะการใช้ที่ดิน ที่ตั้งของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต้องอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งชุมชน เช่น ตั้งอยู่ใกล้กับถนนสายหลักของชุมชน อยู่ใกล้โรงเรียนหรือแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งพื้นที่ว่างที่เลือกมีลักษณะดังกล่าวจึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการได้

3. สภาพแวดล้อม ที่ตั้งของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต้องเป็นไปตามลักษณะธรรมชาติของพื้นที่นั้นเช่น เป็นชนบท เมืองเล็กๆ เมืองหลวง เมืองที่กำลังพัฒนา เพื่อเป็นตัวกำหนดขนาดพื้นที่ที่พอเหมาะสำหรับชุมชนนั้นๆ พื้นที่ว่างที่เลือกมีลักษณะตามธรรมชาติที่เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีขนาดของพื้นที่ที่ขึ้นอยู่กับความต้องการในกิจกรรมของประชาชนและขนาดของเมืองตามมาตรฐานเพื่อหาขนาดพื้นที่ที่พอเหมาะกับการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

พื้นที่ว่างที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนนั้นจะต้องเป็นพื้นที่สีเขียวที่เอื้อประโยชน์ต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน ตลอดจนตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้ การจัดกิจกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการได้ จากการสำรวจกิจกรรมที่จัดขึ้นในพื้นที่เพื่อเป็นการส่งเสริมในด้านการพักผ่อนหย่อนใจมีการจัดกิจกรรมนันทนาการของคนในชุมชน ดังตารางที่

4.4

ตารางที่ 4.4 การจัดกิจกรรมนันทนาการในชุมชน

	ค่าสถิติ	มี	ไม่มี	ลำดับ
1. ห้องออกกำลังกาย(ฟิตเนส)	จำนวน	327	3	1
	ร้อยละ	96.5	0.9	
2. เดินแอโรบิค	จำนวน	222	108	2
	ร้อยละ	65.5	31.9	
3. ประเพณีท้องถิ่น(งานสงกรานต์ แข่งเรือ)	จำนวน	171	159	3
	ร้อยละ	50.4	46.9	
4. การจัดการแข่งขันกีฬาในชุมชน	จำนวน	129	201	4
	ร้อยละ	38.1	59.3	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ การจัดการแข่งขันกีฬาในชุมชน

4.2 ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูเป็นชุมชนชนบทที่กำลังจะพัฒนาไปสู่การเป็นเมือง จากการพัฒนาท้องถิ่นในหลายๆ ด้านและจากนโยบายของรัฐในการขยายพื้นที่ทางอุตสาหกรรมส่งต่อผลต่อการเติบโตของชุมชนอย่างไรก็ตาม การที่ยังเป็นพื้นที่ชนเมืองจึงยังมีพื้นที่สีเขียวจำนวนมาก และในการศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมเพื่อนันทนาการแบบที่ต้องการออกแรง (Active Recreation) ที่จะเกิดขึ้นเป็นรูปแบบประเภท และกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ เพื่อเป็นข้อสรุปในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการดังกล่าวข้างต้นได้

4.2.1 ลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ

ลักษณะประชากร ในที่นี้หมายถึงลักษณะตัวแทนครัวเรือนของชุมชน โดยลักษณะประชากรที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะทางสังคมจะเป็นการศึกษาลักษณะการอยู่อาศัยและลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตนั้นคือ รายได้ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนในการดำเนินชีวิตในชุมชนโดยการประกอบอาชีพ ดังนั้นในด้านเศรษฐกิจจะพิจารณาด้านอาชีพ รายได้

4.2.1.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีขนาดครัวเรือนที่เป็นครอบครัวขนาดกลางคือมีสมาชิก 2-5 มากที่สุดร้อยละ 61.5 รองลงมาคือครอบครัวขนาดใหญ่คือมีสมาชิก 6 คน ไปขึ้นไป ร้อยละ 22.7 และครอบครัวขนาดเล็ก มีสมาชิก 1-2 ร้อยละ 14.2 ดังแสดงในตารางที่ 4.5 อันเนื่องมาจากอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมือง และจากนโยบายของรัฐในเรื่องของการส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรม ส่งผลให้ครัวเรือนที่เคยเป็นครัวเรือนขยายเพื่อให้สมาชิกในครัวเรือนมาช่วยกันทำงานในภาคเกษตรกรรม กลับต้องเปลี่ยนไปทำงานทางด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากพื้นที่ทำมาหากินลดลงและการเปลี่ยนไปของสังคม ทำให้ขนาดของครัวเรือนมีขนาดเล็กลงตามสภาพนั้นไป

ตารางที่ 4.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

	จำนวน	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าน้อย สุด	ค่ามากที่สุด
จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว	334	4.45	1.944	1	11

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง

4.2.1.2 กรรมสิทธิ์การอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนูนแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ หนึ่งเป็นเจ้าของบ้านโดยเจ้าของบ้านอยู่อาศัยเองโดยอาศัยอยู่มาตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันจากแบบสอบถามพบว่าครัวเรือนที่มีการครอบครองแบบเป็นเจ้าของมีร้อยละ 67.8 ลักษณะที่สองเป็นเจ้าของบ้านแบบผ่อนอยู่อาศัยโดยผู้อยู่อาศัยเป็นครัวเรือนที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนูน และเป็นครัวเรือนที่แยกมาจากครัวเรือนใหญ่โดยกลุ่มนี้จากแบบสอบถามมีร้อยละ 2.1 ลักษณะที่สามเป็นเจ้าของบ้านโดยการเช่าหรือเช่าซื้อซึ่งส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนูนตามการขยายตัวของพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมโรจนะโดยลักษณะการเป็นเจ้าของโดยการเช่า หรือเช่าซื้อจากแบบสอบถามพบว่ามีอยู่จำนวนไม่น้อยถึงร้อยละ 20.4 และลักษณะที่สี่เป็นการอยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าเช่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยกับครอบครัวเดิมในพื้นที่ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 9.7 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 กรรมสิทธิ์การอยู่อาศัยของตัวแทนครัวเรือน

กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	จำนวนตัวแทนครัวเรือน(คน)	ร้อยละ
เป็นเจ้าของ	230	67.8
ผ่อน	7	2.1
เช่าหรือเช่าซื้อ	69	20.4
อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า	33	9.7
รวม	339	100.0

4.2.1.3 ระยะเวลาการอยู่อาศัย จากข้อมูลทางประวัติของชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนูนเป็นชุมชนที่มีการก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2310 (ในรัชกาลที่3) และมีการพัฒนามาเรื่อยๆ จากการขยายตัวของเมืองในจักรวรรดิศรีอยุธยา ซึ่งมีการกำหนดให้เขตพื้นที่สวนหนึ่งเป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรมจึงมีการขยายตัวของเมืองออกไปตามชายขอบของจังหวัด จึงมีการย้ายเข้ามาและย้ายออกไปค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนจึงเป็น 24.97 ปี และมีความหลากหลายของข้อมูลระหว่างผู้ที่ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลนูนและผู้ที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่บรรพบุรุษ (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 21.23) ดังตารางที่ 4.7 แม้พื้นที่ตำบลนูนจะมีความเก่าแก่และพื้นที่โดยรอบยังเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรแต่การเปลี่ยนแปลงของเมือง และวิถีชีวิตทำให้ผู้ที่เป็กลุ่มคนรุ่นลูกชายพื้นที่ให้กับผู้ที่เข้ามาประกอบธุรกิจประกอบกับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจึงทำให้มีการย้ายเข้ามาเรื่อย จึงมีค่าเฉลี่ยระยะเวลาการอยู่อาศัยต่ำ

ตารางที่ 4.7 ระยะเวลาการอยู่อาศัยของตัวแทนครัวเรือน

จำนวนตัวแทน ครัวเรือน(คน)	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าน้อยที่สุด	ค่ามากที่สุด
337	24.97549	21.237703	.083	100.000

4.2.1.4 เพศ ในตัวแปรเพศ พบว่าตัวแทนครัวเรือนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนครมีตัวแทนครัวเรือนเพศหญิงมากกว่าเพศชายอาจเนื่องมาจากเพศหญิงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับบ้านมากกว่าเพศชายจึงสามารถตอบแบบสอบถามได้มากกว่า และจากแบบสอบถามมีตัวแทนครัวเรือนเป็นเพศหญิงคือร้อยละ 54 และตัวแทนครัวเรือนเพศชายร้อยละ 45.4 ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 เพศของตัวแทนครัวเรือน

เพศ	จำนวนตัวแทนครัวเรือน(คน)	ร้อยละ
ชาย	154	45.4
หญิง	183	54.0
รวม	337	99.4

4.2.1.5 อายุ ตัวแทนครัวเรือนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนของชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 38.27 ปี จากตัวแทนครัวเรือน 334 คน และจากสถิติพบว่ากลุ่มอายุเฉลี่ยที่เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มอายุที่อยู่ในช่วงของวัยทำงาน ซึ่งมีผลกระทบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และสามารถตัดสินใจในความต้องการที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 อายุของตัวแทนครัวเรือน

จำนวนตัวแทน ครัวเรือน(คน)	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าน้อยที่สุด	ค่ามากที่สุด
334	38.27	16.226	9	81

4.2.1.6 สถานภาพการสมรส สถานภาพการสมรส ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นตัวแทนครัวเรือนเป็นข้อมูลที่ตอบ 5 ตัวเลือก คือ โสด แต่งงาน หย่าร้าง หม้าย(สามีหรือภรรยาเสียชีวิต) แยกกันอยู่ โดยจากสถิติพบว่าตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้วร้อยละ 54 ตัวแทนครัวเรือนที่โสดร้อยละ 39.5 ตัวแทนครัวเรือนที่หย่าร้างร้อยละ 0.6 ตัวแทนครัวเรือนที่หม้าย(สามีหรือภรรยาเสียชีวิต) ร้อยละ 4.1 และตัวแทนครัวเรือนที่แยกกันอยู่ร้อยละ 1.8 ตามลำดับจะเห็นได้ว่า

ตัวแทนครัวเรือนที่แต่งงานแล้วมีอยู่เกินครึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุเป็นครัวเรือนชายที่กำลังมีความต้องการที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สถานภาพการสมรสของตัวแทนครัวเรือน

สถานภาพการสมรส	จำนวนตัวแทนครัวเรือน(คน)	ร้อยละ
โสด	134	39.5
แต่งงาน	183	54.0
หย่าร้าง	2	.6
หม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต)	14	4.1
แยกกันอยู่	6	1.8
รวม	339	100.0

4.2.1.7 ระดับการศึกษา จากแบบสอบถามตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 41.6 จบชั้นมัธยมศึกษาร้อยละ 26 จากการพิจารณาพบว่าส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องไม่น้อยกว่าระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 และจากแบบสอบถามพบว่าตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 41.6 รองลงมาคือจบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 26 จบชั้นอนุปริญญาหรือเทียบเท่าร้อยละ 15.9 จบชั้นปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 15.0 ตามลำดับ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลธนุเป็นพื้นที่ที่ติดกับตัวจังหวัด จึงมีสถานศึกษาอยู่หลายประเภทที่สามารถนำบุตรหลานเข้าไปศึกษาได้ แต่จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่าคนส่วนใหญ่ที่มีที่ดินทำกิน หรือมีธุรกิจส่วนตัวมักจะไม่ได้รับการศึกษาในชั้นที่สูงจบแค่ชั้นประถมศึกษาเนื่องจากต้องช่วยเหลืองานในครอบครัวในการทำงานภาคเกษตร และธุรกิจส่วนตัวแต่ในปัจจุบันการขยายตัวของเมืองส่งผลให้ชาวบ้านขายที่ดินทำกินให้พื้นที่ภาคเกษตรลดลงจึงมีการสนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในชั้นที่สูงกว่าประถมศึกษาเพื่อให้เข้าทำงานในสถานที่ที่ไม่ลำบากในอนาคตดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ระดับการศึกษาของตัวแทนครัวเรือน

ระดับการศึกษา	จำนวนตัวแทนครัวเรือน(คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษา	146	43.1
มัธยมศึกษา	88	26.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	54	15.9
ปริญญาตรีขึ้นไป	51	15.0
รวม	339	100.0

4.2.1.8 อาชีพ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุเป็นตำบลหนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ได้ชื่อว่าเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำที่อุดมสมบูรณ์การที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านหล่อเลี้ยงที่ราบลุ่มตลอดปีอีกทั้งในตำบลธนุก็มีคลองส่งน้ำ ฉะนั้นอาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชนดั้งเดิมจึงได้แก่การทำนา ทำไร่ ทำสวนและการทำประมงน้ำจืด แต่ปัจจุบันการเจริญเติบโตของเมืองและอุตสาหกรรมส่งผลให้วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอาชีพเดิมที่เป็นการทำนา ทำสวน ทำไร่และการประมงน้ำจืดเลิกทำและหันไปประกอบอาชีพอื่นๆ อาชีพในชุมชน จึงมีความหลากหลายทั้ง รับราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน ค้าขาย ทำธุรกิจ แม่บ้าน รับจ้าง นักเรียน, นักศึกษา เกษตรกร งานบริการและอื่นๆ จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ที่เป็นตัวแทนในครัวเรือนพบว่าส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพค้าขาย, ทำธุรกิจ และรับจ้างร้อยละ 23.3 เท่ากัน รองลงมาคือนักเรียน, นักศึกษาร้อยละ 16.5 แม่บ้านร้อยละ 11.5 บริษัทเอกชนร้อยละ 10 ตามลำดับดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ลักษณะอาชีพของตัวแทนครัวเรือน

อาชีพ	จำนวนตัวแทนครัวเรือน(คน)	ร้อยละ
รับราชการ,รัฐวิสาหกิจ	23	6.8
บริษัทเอกชน	34	10.0
ค้าขาย,ทำธุรกิจ	79	23.3
แม่บ้าน	39	11.5
รับจ้าง	79	23.3
นักเรียน,นักศึกษา	56	16.5
เกษตรกร	20	5.9
งานบริการ	9	1.2
ไม่ตอบ	5	1.5
รวม	339	100.0

4.2.1.9 รายได้ครัวเรือน การพัฒนาของเมืองและการเจริญของเศรษฐกิจตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของการประกอบอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุทำให้มีความหลากหลายในหลายด้านโดยเฉพาะรายได้ของครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนุ โดยจากแบบสอบถามตัวแทนครัวเรือนพบว่ารายได้ของครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยคือ 17368.71 บาทดังตารางที่ 4.13 อาจเป็นเพราะภายในชุมชนมีคนที่อยู่ในวัยทำงานมากทำให้มีรายได้รวมในครัวเรือนสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 รายได้ครัวเรือน

	จำนวนตัวแทน ครัวเรือน(คน)	ค่าเฉลี่ย (บาท/เดือน)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าน้อยที่สุด	ค่ามากที่สุด
รายได้ครัวเรือน	310	17368.71	19328.34	1000	200000

4.3 พฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลธนู

พฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยในหลายๆ ด้าน และเป็นไปตามความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจการพักผ่อนหย่อนใจเป็นลักษณะหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ที่นอกเหนือไปจากความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตภายในชุมชนที่เป็นรูปแบบชุมชนชนบทที่เริ่มมีการขยายตัวของเมืองเข้ามาในพื้นที่ทำการดำเนินชีวิตภายในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคือใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพและบุคคลในครอบครัวทำให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนน้อย ดังนั้นการศึกษาหาข้อมูลเพื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะเป็นข้อสรุปในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

4.3.1 การใช้เวลาว่าง การประกอบอาชีพหรือการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูซึ่งเป็นชุมชนชนบทที่กำลังพัฒนาทำให้คนในชุมชนมีเวลาว่างน้อยและกิจกรรมในช่วงเวลาว่างของคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อนผ่อนคลายความเมื่อยล้าจากการทำงาน โดยการนอนอยู่กับบ้านในชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตส่งผลให้มีความหลากหลายด้านอาชีพลักษณะการทำงานที่หลากหลายปัจจัยเหล่านี้ทำให้การมีเวลาว่างในพื้นที่ชุมชนแตกต่างกัน จากแบบสอบถามตัวแทนครัวเรือนมีเวลาว่างเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 ชั่วโมง ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การใช้เวลาว่างในแต่ละวัน

	จำนวนตัวแทน ครัวเรือน(คน)	ค่าเฉลี่ย (ชั่วโมง)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าน้อยที่สุด	ค่ามากที่สุด
เวลาว่างในแต่ละวัน (ชม.)	326	4.09	3.88	1.00	24.00

เอกสารนี้เป็นเอกสาร (ชม.) งานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง จากข้อมูลที่ได้จากตัวแทนครัวเรือนในชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างไปกับการนอนร้อยละ 59.9 และรองลงมาคือ ดูหนัง, ฟังเพลง, ดูทีวีร้อยละ 55.5 มีการใช้เวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมในการออกกำลังกาย, เล่นกีฬาร้อยละ 28.5

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่สร้างให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้เวลาว่างเพื่อเป็นการช่วยให้บุคคลและชุมชนพัฒนาสุขภาพจิตและสมรรถภาพทางกายที่ดีเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมยังมีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้นการเน้นกิจกรรมในการใช้เวลาว่างเพื่อเป็นการกระตุ้นในการทำกิจกรรม จึงมีความสำคัญอย่างมากดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างของตัวแทนครัวเรือน

กิจกรรมที่ทำ	จำนวนผู้ตอบ(คน)	ร้อยละของผู้ที่ตอบว่ามีการทำกิจกรรม
ดูหนัง,ฟังเพลง,ดูทีวี	188	55.5
ออกกำลังกาย,เล่นกีฬา	96	28.3
พักผ่อนโดยการนอน	203	59.9
อ่านหนังสือ	69	20.4
ปลูกต้นไม้,ดูแลรดน้ำต้นไม้	58	17.1
พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง	92	27.1

* จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 337 คน

4.3.3 พฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

พฤติกรรมการเข้าใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการขึ้นอยู่กับเวลาว่างที่นอกเหนือจากการประกอบอาชีพทำให้แต่ละบุคคลมีโอกาสในการไปใช้พื้นที่สีเขียวที่แตกต่างกันประกอบกับความหนาแน่นในพื้นที่ซึ่งไม่มากนักการได้รับรู้ถึงความเป็นพื้นที่สีเขียวในรูปของพื้นที่ทางธรรมชาติและความเคยชินกับการอยู่กับพื้นที่ที่เต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและจากการสำรวจพบว่าการใช้เวลาว่างที่เกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนั้นเป็นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ภายนอกบ้าน จากความหลากหลายของกลุ่มอาชีพในพื้นที่การขยายตัวของความเจริญส่งผลต่อลักษณะวิถีชีวิตที่รีบเร่งมีการแข่งขันกับตนเองและกลุ่มผู้ร่วมงานทำให้บุคคลเริ่มห่างไกลธรรมชาติและจากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดความเครียดทางจิตใจ ความวิตกกังวลต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวยังผลให้เกิดความต้องการในการผ่อนคลายความเครียดทำให้ประชาชนภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคูต้องการพื้นที่เพื่อนันทนาการและจากแบบสอบถามพบว่า ความต้องการในการพักผ่อนหย่อนใจทำให้มีผู้ที่เคยเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการอยู่จำนวนร้อยละ 71.1 และผู้ที่ไม่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการร้อยละ 28.9 ดังตารางที่ 4.16

โดยใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.16 การเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

เคยใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	จำนวนผู้ตอบ(คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	98	28.9
เคย	241	71.1
รวม	339	100.0

4.3.4 สาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ การขยายตัวของความเจริญยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลมีนโยบายต่างๆ มาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสนับสนุนให้พัฒนาชุมชนอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างงานในชนบทส่งผลถึงการดำเนินชีวิตในชุมชน คือ ใช้เวลาว่างอยู่ระหว่างพื้นที่ บ้านกับที่ทำงาน สถานที่พักผ่อน ทำให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในชุมชนน้อยส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างอยู่กับบ้านที่เป็นกลุ่มคนทำงานก็มักจะใช้เวลาว่างหลังจากการทำงานอยู่กับบ้านมีเพียงบางส่วนที่เป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เด็กที่ยังไม่ถึงวัยเรียน ผู้ที่ประกอบกิจการหรือธุรกิจอยู่กับบ้าน กลุ่มผู้ที่ทำงานกะกลางคืนและกลุ่มวัยรุ่นนักเรียนนักศึกษาหลังเลิกเรียนที่ใช้เวลาว่างในการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยการวิ่งออกกำลังกายที่สนามกีฬาของโรงเรียนวัดขุนทิพย์พลาสุทธานอกไปเล่นที่สนามเต็ดเล่นในชุมชน หรือพบปะพูดคุยที่ลานชุมชนวัดสะแกและอีกหลายกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งสาเหตุของการไม่เข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ไม่มีเวลาก็จะไม่ออกกำลังกายหรือไม่ทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการร้อยละ 11.7 ผู้ที่ตอบว่าไม่มีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีอยู่ร้อยละ 4.1 และกิจกรรมอื่นๆ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 สาเหตุการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียว

สาเหตุการไม่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียว	จำนวนผู้ตอบ(คน)	ร้อยละของผู้ที่ตอบ
ไม่มีเวลาก็จะไม่ออกกำลังกาย	50	14.7
ไม่มีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่	14	4.1
มีเครื่องออกกำลังกายอยู่กับบ้าน	3	.9
ไม่ชอบไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	4	1.2
สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง	8	2.4
อยู่ไกลจากพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	4	1.2
เอกสารนี้เป็นไม่แสดงความคิดเห็นหรือการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น	254	ไม่อนุญาตให้นำไปใช้เพราะ 74.9% ด้านการคำนวณว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามรวมที่คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิง 339 จำนวนเอกสารทุกครั้งที่มี 100% ไปใช้

4.3.5 การเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรมาสู่สังคมอุตสาหกรรม จากการพัฒนาของพื้นที่ส่งผลให้วิถีภายในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากการสำรวจพบว่าภายในพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มงาน กลุ่มอาชีพมากขึ้น ในบางกลุ่มงานมีเวลาว่างจากการทำงานมาก เช่นรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, นักเรียน, นักศึกษาก็มีโอกาสในการไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ มากแต่ในบางกลุ่มงานมีเวลาว่างน้อยเช่น รับจ้าง, ค้าขาย, ทำธุรกิจ ก็มีโอกาสนในการไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการน้อยความแตกต่างทางด้านอาชีพและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างจึงมีลักษณะการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต่างกัน การเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่จะเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่อยู่ใกล้บ้านและต้องการความสะดวกในการเดินทางและพื้นที่สีเขียวที่เข้าไปใช้ดังนั้น การเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวโดยการเดินเท้าจึงมีถึงร้อยละ 38.6 รองลงมาคือรถจักรยานยนต์ร้อยละ 30.7 รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลร้อยละ 10.6 รถสองแถวร้อยละ 2.9 และไม่แสดงความคิดเห็นร้อยละ 7.1 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การเดินทางมาใช้พื้นที่นันทนาการ

การเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	จำนวนผู้ตอบ(คน)	ร้อยละ
เดินเท้า	131	38.6
รถจักรยาน	34	10.0
รถจักรยานยนต์	104	30.7
รถยนต์ส่วนบุคคล	36	10.6
รถสองแถว	10	2.9
ไม่แสดงความคิดเห็น	24	7.1
รวม	339	100

4.4 ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู

โดยภาพรวมของชุมชนเป็นพื้นที่ชนบทและมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย แต่ในพื้นที่ที่เป็นชนบทก็ยังคงต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนปัญหาต่างๆ ทางด้านสังคมและส่งเสริมการประกอบกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการใช้เวลาว่างแต่ในขณะเดียวกันชุมชนก็ยังมีข้อจำกัดในด้านกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ดังนั้นการหาความต้องการที่เหมาะสมของกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการก็จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ความต้องการกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ผู้ที่เข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ส่วนใหญ่นอกจากจะใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนแล้วยังเคยไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ภายนอกชุมชนจากการสำรวจพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่าต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ มักจะเคยไปใช้มาจากนอกชุมชนด้วยจากแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ต้องการพบปะพูดคุย หรือนั่งเล่น บริเวณร่มรื่นภายในชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 57.3 รองลงมาคือสนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก ร้อยละ 51.3 สนามฟุตบอลขนาดเล็ก ร้อยละ 35.9 และกิจกรรมอื่นๆ ดังตารางที่ 4.19 ความต้องการกิจกรรมสำหรับ ผู้ที่ใช้เวลาวางอยู่กับบ้านและเด็กที่ยังไม่ถึงวัยเรียนเป็นกิจกรรมที่เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่นพูดคุยพบปะสังสรรค์ สนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก ส่วนกลุ่มแม่บ้านกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษาเป็นกิจกรรมที่ต้องออกแรงเช่น สนามฟุตบอลขนาดสนามตระกร้อ พื้นที่เดินแอโรบิกและกิจกรรมอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ประเภท	ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
การพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช่การออกแรง (Passive Recreation)	บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบปะสังสรรค์	193	57.3
	สนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก	173	51.3
การพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรง (Active Recreation)	สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	121	35.9
	สนามตระกร้อ	69	20.5
	พื้นที่เดินแอโรบิก	68	20.2
	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	63	18.7
	สนามเบดมินตัน	36	10.7
	พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	35	10.4
	สนามเปตอง	34	10.1
	สนามบาสเกตบอล	30	8.9
	ห้องออกกำลังกาย ฟิตเนส	30	8.9
	สนามเทนนิส	20	5.9

* จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ส่วนนี้จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ และความสัมพันธ์เหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรม ในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยพิจารณาจากสภาพสังคมในชุมชน จากการทดสอบความสัมพันธ์ในแต่ละประเด็นผู้วิจัยคัดประเด็นที่ไม่มีความสัมพันธ์ออก ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีดังนี้ การใช้เวลาว่าง กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง พฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ, สาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

4.5.1 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับการใช้เวลาว่าง

ลักษณะทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งซึ่งแสดงถึงสถานภาพในตัวบุคคลซึ่งเป็นข้อจำกัดหรือเป็นแรงผลักดันในพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกันลักษณะทางสังคมในกลุ่มใดจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านการใช้เวลาว่างมากกว่ากัน ในที่นี้พบว่า มีประเด็นที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านการใช้เวลาว่าง ได้แก่ อายุ อาชีพ

อายุ ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับการใช้เวลาว่างพบว่า กลุ่มช่วงวัยเด็ก (0-11 ปี) มีระยะเวลาว่างมากที่สุดเฉลี่ย 6.70 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมาเป็นช่วงวัยรุ่น (12-22 ปี) มีระยะเวลาว่างเฉลี่ย 5.47 ชั่วโมงต่อวัน วัยเริ่มทำงาน (23-35 ปี) มีระยะเวลาว่างเฉลี่ย 3.76 ชั่วโมงต่อวัน วัยทำงาน (36-60ปี) มีระยะเวลาว่างเฉลี่ย 3.34 ชั่วโมงต่อวัน และผู้สูงวัย 61 ขึ้นไป มีระยะเวลาว่างเฉลี่ย 5.00 ชั่วโมงต่อวัน ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้เวลาว่าง

	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ช่วงวัยเด็ก 0-11	10	6.7000	6.48160	4.951	.001
ช่วงวัยรุ่น 12-22	53	5.4717	5.02533		
วัยเริ่มทำงาน 23-35	78	3.7692	3.83058		
วัยทำงาน 36-60	148	3.3466	2.71567		
ผู้สูงวัย 61 ขึ้นไป	33	5.0000	4.60299		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ถึงทั้งห้าฉบับนี้ต้องเป็นฉบับที่ลงชื่อและประทับตราของเอกสารเท่านั้นจึงถือว่าใช้ได้

อาชีพ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1) อาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน ได้แก่ ราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร และกลุ่มที่ 2) อาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา ได้แก่ ค้าขาย ทำธุรกิจ รับจ้าง งานบริการ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 399 คน กลุ่มที่

1) อาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน ส่วนใหญ่มีเวลาว่าง 0-4 ชั่วโมง (ร้อยละ 47.2) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่2)อาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลาส่วนใหญ่มีเวลาว่าง มากกว่า 12.01 ชั่วโมง จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพกับการใช้เวลาว่างด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการใช้เวลาว่างอย่างมีนัยสำคัญ.018 เนื่องจากความรับผิดชอบในหน้าที่ การงานและครอบครัวที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพและการใช้เวลาว่าง

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชีพกับการใช้เวลาว่าง

	ค่าสถิติ	เวลาว่าง				รวม	
		0-4.00 ชั่วโมง	4.01-8.00 ชั่วโมง	8.01-12.00 ชั่วโมง	มากกว่า 12.01 ชั่วโมง		
อาชีพ	กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน	จำนวน	110	40	11	11	172
		ร้อยละ	47.2	69.0	61.1	44.0	
	กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา	จำนวน	123	18	7	14	162
		ร้อยละ	52.8	31.0	38.9	56.0	
		ร้อยละ	52.8	31.0	38.9	56.0	
		ร้อยละ	52.8	31.0	38.9	56.0	

Chi-Square Tests

Pearson Chi-Square Value=10.029 , df = 3 , Asymp. Sig. (2-sided) = .018

4.5.2 กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง มี 6 กิจกรรมที่นำมาพิจารณา ได้แก่ 1) ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง 2) ออกกำลังกาย เล่นกีฬา 3) พักผ่อน โดยการนอน 4) อ่านหนังสือ 5) ปลูกต้นไม้ และ 6) พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน เมื่อนำมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง พบว่า ลักษณะทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ได้แก่ ขนาดครอบครัว อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ครัวเรือน ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดในแต่ละตัวแปรดังนี้

ขนาดครอบครัว จากตารางการแจกแจงความถี่ของกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างแยกตามขนาดครอบครัว(เฉลี่ย...คน/ครอบครัว) พบว่า ขนาดครัวเรือนขนาดใหญ่ 4.49 คนต่อครอบครัวมีการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ในเวลาว่าง ขนาดครอบครัว 4.47 คนต่อครอบครัว มีการทำกิจกรรมออกกำลังกาย ไม่ว่าจะกรีดยาง กล้วย กล้วยไม้ ขนาดครอบครัว 4.06 คนต่อครอบครัวมีการทำกิจกรรมพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านในเวลาว่าง ขนาดครอบครัว 3.48 คนต่อครอบครัวมีการทำกิจกรรม พักผ่อนโดยการนอนในเวลาว่าง ขนาดครอบครัว 3.05 คนต่อครอบครัวมีการทำกิจกรรมดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลงในเวลาว่าง

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครอบครัวกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

	ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง					
		ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง	ออก กำลังกาย	พักผ่อนโดย การนอน	อ่านหนังสือ	ปลูกต้นไม้	พบปะพูดคุย กับเพื่อนบ้าน
ขนาดครอบครัว (คน/ครอบครัว)	จำนวน	185	94	198	68	57	90
	เฉลี่ย	3.05	4.47	3.48	3.97	4.49	4.06
	ลำดับ	6	2	5	4	1	3

อายุ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาจัดช่วงอายุ แบ่งตาม สามารถแบ่งออกเป็น 5 ช่วงอายุ คือ ช่วงวัยเด็ก 0-11 ปี ช่วงวัยรุ่น (12-22 ปี) วัยเริ่มทำงาน (23-35 ปี) วัยทำงาน (36-60 ปี) และ ผู้สูงวัย (61 ขึ้นไป) และได้นำมาหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ช่วงวัยเด็ก 0-11 ปีกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างมากที่สุดคือ ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง พักผ่อนโดยการนอน พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ตามลำดับ ช่วงวัยรุ่น (12-22 ปี) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างมากที่สุดคือ ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง พักผ่อนโดยการนอน ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ตามลำดับ วัยเริ่มทำงาน (23-35 ปี) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างมากที่สุดคือ ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง พักผ่อนโดยการนอน ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ตามลำดับ วัยทำงาน (36-60 ปี) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างมากที่สุดคือ พักผ่อนโดยการนอน ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ตามลำดับ และผู้สูงวัย (61 ขึ้นไป) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างมากที่สุดคือ พักผ่อนโดยการนอน พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง ตามลำดับ และจากการทดสอบค่า Chi-Square พบว่าอายุกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าเมื่ออายุมากขึ้นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างจะเป็นพักผ่อน โดยการนอน ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมทำในเวลาว่าง

ช่วงอายุ	ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง				รวม
		ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง	พักผ่อนโดย การนอน	ออกกำลังกาย, เล่นกีฬา	พบปะพูดคุย กับเพื่อนบ้าน	
ช่วงวัยเด็ก (0-11 ปี)	จำนวน	8	6	2	3	19
	ร้อยละ	42.1	31.6	10.5	15.8	100.0
	ลำดับ	1	2	4	3	
ช่วงวัยรุ่น (12-22 ปี)	จำนวน	38	26	23	5	92
	ร้อยละ	41.3	28.3	25.0	5.4	100.0
	ลำดับ	1	2	3	4	

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ช่วงอายุ	ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง				รวม
		ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง	พักผ่อนโดย การนอน	ออกกำลังกาย, เล่นกีฬา	พบปะพูดคุย กับเพื่อนบ้าน	
	ลำดับ	1	2	3	4	
วัยเริ่มทำงาน (23-35 ปี)	จำนวน	59	47	34	19	159
	ร้อยละ	37.1	29.6	21.4	11.9	100.0
	ลำดับ	1	2	3	4	
วัยทำงาน (36-60 ปี)	จำนวน	72	94	34	46	246
	ร้อยละ	29.3	38.2	13.8	18.7	100.0
	ลำดับ	2	1	4	3	
ผู้สูงอายุ (61 ขึ้นไป)	จำนวน	9	27	2	15	53
	ร้อยละ	17.0	50.9	3.8	28.3	100.0
	ลำดับ	3	1	4	2	
Chi-Square Tests						
Asymp. Sig. (2-sided)		.000	.042	.000	.003	

หมายเหตุ -ลำดับ 1-4 หมายถึง ลำดับมากถึงน้อยของจำนวนและร้อยละในกิจกรรมที่เลือกทำของแต่ละกลุ่มช่วงอายุ

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับประเภทกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง 5 ประเภทกิจกรรมคือ

1) ดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี 2) ออกกำลังกาย เล่นกีฬา 3) อ่านหนังสือ 4) ปลูกต้นไม้ ดูแลต้นไม้ 5) พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ดังตารางที่ 4.24 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษา จำนวน 158 คน มีกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี (ร้อยละ 37.34) ผู้ที่จบมัธยมศึกษา จำนวน 56 คน มีกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม ดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี (ร้อยละ 38.36) ผู้ที่จบการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี (ร้อยละ 43.62) ผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 103 คน กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี (ร้อยละ 30.1) จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ด้วยสถิติทดสอบ Chi-Square พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ.000 กิจกรรมออกกำลังกาย เล่นกีฬา มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ.000 กิจกรรมพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ.036 กิจกรรมอ่านหนังสือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ.000 และกิจกรรมปลูกต้นไม้,ดูแลต้นไม้

ต้นไม้ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .002 โดยจะเห็นว่าในแต่ละระดับการศึกษามีการทำกิจกรรม ดูหนัง ฟังเพลง มากที่สุด รองลงมาคือออกกำลังกาย เล่นกีฬา ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

ระดับการศึกษา	ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง					รวม
		ดูหนัง, ฟังเพลง, ดุทีวี	ออกกำลังกาย เล่นกีฬา	อ่านหนังสือ	ปลูกต้นไม้, ดูแลรดน้ำต้นไม้	พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านญาติพี่น้อง	
ไม่ได้รับการศึกษา-ประถม	จำนวน	59	20	11	19	49	158
	ร้อยละ	37.34	12.66	6.96	12.03	31.01	100.00
	ลำดับ	1	3	5	4	2	
มัธยมศึกษา	จำนวน	56	27	25	13	25	146
	ร้อยละ	38.36	18.50	17.12	8.9	17.12	100.00
	ลำดับ	1	2	3	4	3	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	จำนวน	41	20	17	8	8	94
	ร้อยละ	43.62	21.28	18.09	8.51	8.51	100.00
	ลำดับ	1	2	3	4	4	
ปริญญาตรีขึ้นไป	จำนวน	31	28	16	18	10	103
	ร้อยละ	30.1	27.18	15.53	17.48	9.71	100.00
	ลำดับ	1	2	4	3	5	
Chi-Square Tests							
Asymp. Sig.(2-sided)		.000	.000	.000	.002	.036	

รายได้ครัวเรือน ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับประเภทกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง จากตารางที่ 4.25 พบว่าผู้ที่มีรายได้สูง รายได้เฉลี่ย 25562.50 บาทต่อเดือน มีการทำกิจกรรมอ่านหนังสือในเวลาว่าง ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย 18920.37 บาทต่อเดือนมีการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้,ดูแลรดน้ำต้นไม้ในเวลาว่าง ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย 17096.51 บาทมีการทำกิจกรรมดูหนัง, ฟังเพลง, ดุทีวี และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย 16987.50 บาทมีการทำกิจกรรมออกกำลังกาย,เล่นกีฬาซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำพื้นที่สีเขียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

ประเภทกิจกรรมที่มีการทำในเวลาว่าง	จำนวนของ ผู้ที่ตอบว่ามี	รายได้เฉลี่ย (บาท)	ลำดับ
1. ดูหนัง, ฟังเพลง, ดูทีวี	172	17096.51	3
2. ออกกำลังกาย, เล่นกีฬา	88	16987.50	4
3. พักผ่อนโดยการนอน	187	16094.12	5
4. อ่านหนังสือ	64	25562.50	1
5. ปลูกต้นไม้, ดูแลรดน้ำต้นไม้	54	18920.37	2
6. พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง	86	13827.91	6

อาชีพ จากข้อมูลที่มีระดับการวัดเป็น nominal จึงทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการทำกิจกรรมในเวลาว่างโดยใช้การทดสอบ Chi-Square พบว่า โดยทั่วไปมีการทำกิจกรรมในเวลาว่างคล้ายกัน และพบความแตกต่างในตัวแปรการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ ดูแลรดน้ำต้นไม้ โดยกลุ่มอาชีพ ที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานทำกิจกรรมนี้ในเวลาว่างมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

อาชีพ	ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง					รวม
		ดูหนัง, ฟังเพลง, ดูทีวี	ออกกำลังกาย, เล่นกีฬา	อ่านหนังสือ	ปลูกต้นไม้, ดูแลรดน้ำ ต้นไม้	พบปะพูดคุย กับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่าง หลังจากการทำงาน	จำนวน	99	51	101	46	33	330
	ร้อยละ	30	15	31	14	10	100
	ลำดับ	2	3	1	4	5	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่าง ไม่ เป็นเวลา	จำนวน	87	44	97	23	25	276
	ร้อยละ	32	16	35	8	9	100
	ลำดับ	2	3	1	5	4	
Chi-Square sig.		.318	.378	.405	.004	.239	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ อาชีพกับรายได้ครัวเรือน อาชีพแบ่งเป็น 2 กลุ่มอาชีพคือ กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน และกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา จากตารางแจกแจงความถี่กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน จำนวน 86 คน ทำกิจกรรมอ่านหนังสือ จำนวน 44 คน มีรายได้เฉลี่ย 22215.91 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.16 ทำกิจกรรมพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง จำนวน 42

คน มีรายได้เฉลี่ย 12511.90 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.84 จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ และรายได้ครัวเรือนกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ด้วยสถิติทดสอบ ANOVA พบว่า อาชีพและ รายได้ครัวเรือนที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมอ่านหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 และกิจกรรมพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .038 ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างแยกตามกลุ่มอาชีพและรายได้ ครัวเรือน

อาชีพ		ค่าสถิติ	กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง		รวม
			อ่านหนังสือ	พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน	รายได้	ค่าเฉลี่ย	22215.91	12511.90	
	ครัวเรือน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	20432.645	10221.026	
		จำนวน	44	42	86
		ร้อยละ	51.16	48.84	100.0
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา	รายได้	ค่าเฉลี่ย	32925.00	15084.09	
	ครัวเรือน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	43417.882	13933.713	
		จำนวน	20	44	64
		ร้อยละ	31.25	68.75	100.0
รวมทั้งหมด	รายได้	ค่าเฉลี่ย	25562.50	13827.91	
	ครัวเรือน	จำนวน	64	86	150
		ร้อยละ	42.67	57.33	100.0
		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	29639.701	12258.871	57.33
ANOVA		F	14.568	4.327	
		Sig.	.000	.038	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.3 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ
 ลักษณะทางสังคมในกลุ่มนี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากกว่ากัน ในที่นี้พบว่าประเด็นที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ อาชีพ

อายุ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับพฤติกรรมการใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ อายุโดยเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 38.27 ปี ผู้ที่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีค่าเฉลี่ยอายุเป็น 36.94 ปี และผู้ที่ไม่เคยไปใช้มีอายุเฉลี่ย 41.53 ปี โดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ t-test พบว่า ผู้ที่เคยใช้และไม่เคยใช้พื้นที่สีเขียวมีอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.019 จะเห็นได้ว่าอายุเฉลี่ยของกลุ่มผู้เคยใช้และไม่เคยใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีอายุเฉลี่ยอยู่ในวัยทำงานคือ 36-60 ปี ซึ่งกลุ่มนี้จะใช้เวลาว่างหลังจากการทำงานทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน การทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดอาจเป็นในรูปแบบของการพักผ่อนในด้านอื่นที่อาจไม่ใช่การเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการดังนั้นค่าเฉลี่ยอายุ จึงอยู่ในช่วงวัยทำงาน ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

	การเข้าใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	t	df	Sig. (2-tailed)
อายุ	ไม่เคยใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ	97	41.53	2.363	332	.019
	เคยใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ	237	36.94			

สถานภาพสมรส ในส่วนนี้ก็จะเป็นการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยพิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มคนที่แต่งงานแล้วมากที่สุดจำนวน 183 คน นำมาหาความสัมพันธ์พบว่ากลุ่มคนที่แต่งงานเคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 54.8) เป็นจำนวน 132 คน รองลงมาเป็นเป็นกลุ่มคนโสดจำนวน 134 คน นำมาหาความสัมพันธ์พบว่ากลุ่มคนโสดเคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 42.3) เป็นจำนวน 102 คน รองลงมาอีกเป็นกลุ่มผู้ที่มีหม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต) จำนวน 14 คน นำมาหาความสัมพันธ์พบว่ากลุ่มผู้ที่มีหม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต) เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 2.1) เป็นจำนวน 5 คน กลุ่มผู้ที่แยกกันอยู่จำนวน 6 คน นำมาหาความสัมพันธ์พบว่ากลุ่มผู้ที่แยกกันอยู่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 0.4) เป็นจำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ที่หย่าร้างจำนวน 2 คน นำมาหา

ความสัมพันธ์พบว่ากลุ่มผู้ที่หย่าร้างเคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 0.4) ตามลำดับ และจากการทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่าสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ .001 ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

สถานภาพการสมรส	ค่าสถิติ	เคยใช้พื้นที่นันทนาการ		รวม
		ไม่เคย	เคย	
โสด	จำนวน	32	102	134
	ร้อยละ	32.7	42.3	
แต่งงาน	จำนวน	51	132	183
	ร้อยละ	52.0	54.8	
หย่าร้าง	จำนวน	1	1	2
	ร้อยละ	1.0	.4	
หม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต)	จำนวน	9	5	14
	ร้อยละ	9.2	2.1	
แยกกันอยู่	จำนวน	5	1	6
	ร้อยละ	5.1	.4	

Chi-Square Tests

Pearson Chi-Square Value = 19.351 , df = 4 , Asymp. Sig. (2-sided) = .001

รายได้ครัวเรือน จากข้อสมมุติฐานด้านประชากรและเศรษฐกิจที่ว่ารายได้มีผลต่อพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือเมื่อมีรายได้มากขึ้นสัดส่วนการเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากขึ้น จึงนำมาสู่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรายได้ครัวเรือนกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ผู้ที่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีรายได้เฉลี่ย 15557.96 บาทต่อเดือน และผู้ที่ไม่เคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีรายได้เฉลี่ย 22240.48 บาทต่อเดือนซึ่งจากการทดสอบ t-test พบว่าผู้ที่เคยใช้และไม่เคยใช้พื้นที่สีเขียวมีรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

รายได้ครัวเรือน	การเข้าใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	t	df	Sig. (2-tailed)
	ไม่เคยใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ		84	22240.48	2.734	308
เคยใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการ		226	15557.96			

อาชีพ จากการวิเคราะห์ที่ผ่านมาแต่ละอาชีพมีพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต่างกันมีเวลาว่างจากการทำงานที่ต่างกันจึงจัดกลุ่มอาชีพเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน (ได้แก่ ราชการ, รัฐวิสาหกิจ, บริษัทเอกชน, แม่บ้าน, นักเรียน, นักศึกษา, เกษตรกร) และกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา (ได้แก่ ค้าขาย, ทำธุรกิจ, รับจ้าง, งานบริการ) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานจำนวน 172 คน เคยใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 57.0) เป็นจำนวน 135 คน และกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลาจำนวน 162 คน เคยใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ (ร้อยละ 43.0) เป็นจำนวน 102 คน และจากการทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่ากลุ่มอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ .002 เนื่องจากแต่ละกลุ่มอาชีพมีเวลาว่างจากการทำงานหลายช่วงเวลาทำให้พฤติกรรมในการใช้พื้นที่ไม่เหมือนกันดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

อาชีพ	ค่าสถิติ	เคยใช้พื้นที่นันทนาการ		
		ไม่เคย	เคย	รวม
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน	จำนวน	37	135	172
	ร้อยละ	38.1	57.0	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา	จำนวน	60	102	162
	ร้อยละ	61.9	43.0	

Chi-Square Tests

Pearson Chi-Square Value = 9.758 , df = 1 , Asymp. Sig. (2-sided) = .002

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

4.5.4 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีขึ้นได้ต้องศึกษาความต้องการ พฤติกรรมตลอดจนศักยภาพของพื้นที่ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวและลักษณะหนึ่งที่เกิดผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวคือลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจในที่นี้

พบว่ามัลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ การศึกษา

การศึกษา จากลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวในด้านสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในส่วนนี้ก็จะเป็นการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จากสถิติพบว่ากลุ่มผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษามีสาเหตุใหญ่ของการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 63.2) กลุ่มผู้ที่จบมัธยมศึกษาที่มีสาเหตุใหญ่ของการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ ไม่มีเวลาเช่นกัน (ร้อยละ 66.7) กลุ่มผู้ที่จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่าที่มีสาเหตุของการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ ไม่มีเวลาอีกเช่นกัน (ร้อยละ 66.7) และกลุ่มผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไปมีสาเหตุของการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ ไม่มีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่ร้อยละ (56.3) ทั้งนี้ก็เนื่องจากระดับของการศึกษาดังกล่าวมีสาเหตุการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .000 ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับสาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

การศึกษา		สาเหตุการไม่เลยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียว					รวม	
		ไม่มีเวลา	อยู่ไกล	ไม่มีพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	มีเครื่องออกกำลังกายที่บ้าน	ไม่ชอบไปใช้พื้นที่สีเขียว		สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง
ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษา	จำนวน	24	3			3	8	38
	ร้อยละ	63.2	7.9			7.9	21.1	100.0
มัธยมศึกษา	จำนวน	14		3	2	1		21
	ร้อยละ	66.7		14.3	9.5	4.8		100.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	จำนวน	7		2				10
	ร้อยละ	70.0		20.0				100.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	จำนวน	5	1	9	1			16
	ร้อยละ	31.3	6.3	56.3	6.3			100.0

Chi-Square Tests

Pearson Chi-Square Value = 47.131 , df = 18 , Asymp. Sig. (2-sided) = .000

23 cells (82.1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .24.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ 4.5.5 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ การศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในรูปแบบการเดินทางที่ต่างกัน โดยพบว่าในกลุ่มผู้ไม่ได้รับการศึกษา - ประถมศึกษามีการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดยการเดินเท้า (ร้อยละ 52.1) ในขณะที่ผู้ที่จบปริญญาตรีมีการเดินทางโดยรถยนต์มากกว่ากลุ่มอื่นๆ (ร้อยละ 24.4) ดังตารางที่ 4.33 ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาที่สัมพันธ์

กับรูปแบบการเดินทางจะพบว่ายิ่งมีการศึกษาสูงขึ้นมีรูปแบบการเดินทางโดยใช้พาหนะในการเดินทางที่สิ้นเปลืองพลังงานมากขึ้นแม้เป็นเพียงการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการก็ตาม

ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

การศึกษา	ค่าสถิติ	การเดินทางมาใช้พื้นที่นันทนาการ					รวม
		เดินเท้า	รถจักรยาน	รถจักรยานยนต์	รถยนต์ส่วนบุคคล	รถสองแถว	
ไม่ได้รับการศึกษา- ประถมศึกษา	จำนวน	73	14	34	10	9	140
	ร้อยละ	52.1	10.0	24.3	7.1	6.4	100.0
มัธยมศึกษา	จำนวน	32	12	25	8	0	77
	ร้อยละ	41.6	15.6	32.5	10.4	0	100.0
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	จำนวน	16	4	25	6	1	52
	ร้อยละ	30.8	7.7	48.1	11.5	1.9	100.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	จำนวน	10	4	20	11	0	45
	ร้อยละ	22.2	8.9	44.4	24.4	0	100.0

Chi-Square Tests Value=38.101 df=12 Asymp. Sig. (2-sided)= .000

รายได้ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 4.34) โดยครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยมาก 30924.24 บาท มีการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาคือ เมื่อครัวเรือนมีรายได้มาก ใช้พาหนะในการเดินทางที่สิ้นเปลืองพลังงานมาก

ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียว

รูปแบบการเดินทาง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
เดินเท้า	120	11951.67	9217.694	7.471	.000
รถจักรยาน	32	17178.13	18689.202		
รถจักรยานยนต์	93	16826.88	16017.213		
รถยนต์ส่วนบุคคล	33	30924.24	36401.005		
รถสองแถว	9	18333.33	14974.979		

4.6 ลักษณะขององค์ประกอบที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

จากการสำรวจความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนพบว่าคนที่ประชาชนไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการปัจจัยหนึ่งก็มาจากสถานที่ที่เข้าไปใช้ขาดความสะดวก, ขาดการดูแล, และขาดการจัดการในพื้นที่ทำให้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการที่มีอยู่เกิดความเสื่อมโทรม และการจัดการพื้นที่เพื่อเป็นตัวดึงดูดผู้ที่เข้ามาใช้บริการ องค์ประกอบภายในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการก็เป็นส่วนหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการเกิดความประทับใจ และดึงดูดผู้ที่มาใช้ให้กลับมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ อีกองค์ประกอบที่มีการตอบสนองต่อกิจกรรมผู้ใช้ที่ต้องการมากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ต้องการให้มีในพื้นที่ สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนมากที่สุดคือ สระน้ำ น้ำพุหรือน้ำตก (ร้อยละ 87) ดังตารางที่ 4.35 จากลักษณะขององค์ประกอบที่ต้องการในชุมชนส่งผลถึงความต้องการในกิจกรรมของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ซึ่งเป็นความต้องการหลักที่ต้องมีในพื้นที่และองค์ประกอบต่างๆ จะเป็นตัวสนับสนุนให้กิจกรรมนั้นสมบูรณ์และตอบสนองต่อความต้องการได้ ดังนั้นลักษณะขององค์ประกอบหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงความต้องการได้คือ ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกายที่ต้องการในชุมชน ผู้วิจัยจึงนำลักษณะขององค์ประกอบในเรื่องลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกายเป็นตัวกำหนดความต้องการที่มีในชุมชนดังแสดงในหัวข้อที่ 4.7

ตารางที่ 4.35 ลักษณะขององค์ประกอบที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ประเภท	องค์ประกอบที่ต้องการให้มีในพื้นที่สีเขียว	ร้อยละ
การตอบสนองต่อกิจกรรมผู้ใช้	สระน้ำ น้ำพุ หรือน้ำตก	87
	ศาลาเพื่อเป็นที่พำนักของผู้ใช้บริการ	46
	สนามหญ้า สวนหย่อม	40
	ม้านั่ง	31
	ทางเดิน	17
	ลานกีฬา หรือสถานที่ออกกำลังกาย	17
การเป็นส่วนสนับสนุนต่อกิจกรรมผู้ใช้	ระบบการจัดการภายในสวนสาธารณะ	78
	สัญลักษณ์หรือเครื่องแสดงทิศทาง	74
	ป้อมยามหรือจุดตรวจ	65
	จุดขายเครื่องดื่ม	59
	ห้องน้ำ	58
	การบำรุงรักษาต้นไม้	54
	ที่จอดรถ	34
ไฟฟ้าแสงสว่าง	34	

• จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดทั้งหมด 339

4.7 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส ธรรมเนียมที่อยู่อาศัย อาชีพ

เพศ จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในเพศชายและเพศหญิง พบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ต้องการแตกต่างกันในทุกกิจกรรม จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายจำนวน 152 คน มีความต้องการสนามฟุตบอลขนาดเล็กมากที่สุดเฉลี่ย 0.54 รองลงมาคือ สนามตะกร้อเฉลี่ย 0.36 และสนามเปตองเฉลี่ย 0.15 ตามลำดับ และจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงจำนวน 183 คนไปมีความต้องการ พื้นที่เดินแอโรบิกมากที่สุดเฉลี่ย 0.27 รองลงมาคือสนามฟุตบอลขนาดเล็กเฉลี่ย 0.21 และสนามตะกร้อเฉลี่ย 0.08 จะเห็นได้ว่าเพศชายมีความต้องการแตกต่างจากเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ตอบได้ตอบตามความต้องการของตนเป็นสำคัญและไล่ระดับมาเป็นคนในครอบครัวดังนั้นความต้องการของเพศ จึงมีความแตกต่างกันดัง ตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

เพศ	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ					รวม
		สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	สนามบาสเกตบอล	สนามเปตอง	สนามตะกร้อ	พื้นที่เดินแอโรบิก	
ชาย	จำนวน	82	20	23	55	18	198
	ร้อยละ	41	10	12	28	9	100
	ลำดับ	1	4	3	2	5	
หญิง	จำนวน	39	10	11	14	49	123
	ร้อยละ	32	8	9	11	40	100
	ลำดับ	2	5	4	3	1	
Contingency Coefficient (Sig.)		.000	.014	.006	.001	.000	

อายุ จากการสำรวจพบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในชุมชนมีดังนี้ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามบาสเกตบอล สนามแบดมินตัน สนามเปตอง สนามเทนนิสสนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส และได้นำมาหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ ให้ความนิยมมากที่สุด 4 อันดับ เรียงลำดับจากต้องการมากที่สุดไปหาน้อย พบว่า 1) กลุ่มช่วงวัยเด็ก 0-11 (จำนวน 21 คน) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการ ลู่วิ่งออกกำลังกาย สนามตะกร้อ สนามเปตอง สนามแบดมินตัน ตามลำดับ 2) ช่วงวัยรุ่น 12-22 (จำนวน 142 คน) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย สนามแบดมินตัน ตามลำดับ 3) วัยเริ่มทำงาน 23-35 (จำนวน 108 คน) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการสนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย

พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส สนามบาสเกตบอล ตามลำดับ 4) วัยทำงาน 36-60 (จำนวน 108 คน) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการสนามฟุตบอลขนาดเล็ก พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส สนามตะกร้อ สนามเปตอง ตามลำดับ 5) ผู้สูงวัย 61 ขึ้นไป (จำนวน 134 คน) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการ ลู่วิ่งออกกำลังกาย พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามเปตอง จากการเรียงลำดับความสำคัญพบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ต้องการที่แต่ละกลุ่มช่วงอายุ ต้องการซ้ำกันมากที่สุดคือ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก รองลงมาคือ สนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย สนามแบดมินตัน พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส สนามเปตอง และสนามบาสเกตบอล ตามลำดับ และจากการทดสอบความสัมพันธ์โดยพิจารณาจากค่า Contingency พอดีจะสรุปได้ว่าช่วงอายุและกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

อายุ	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ								รวม
		สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	สนามตะกร้อ	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	สนามเปตอง	สนามแบดมินตัน	สนามบาสเกตบอล	สนามเทนนิส	พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	
ช่วงวัยเด็ก (0-11 ปี)	จำนวน	3	4	6	3	2	1	0	2	21
	ร้อยละ	14.3	19.05	28.6	14.3	9.5	4.8	0	9.5	100
	อันดับ	3	2	1	3	4	5		4	
ช่วงวัยรุ่น (12-22 ปี)	จำนวน	38	21	18	10	17	13	11	14	142
	ร้อยละ	26.8	14.8	12.7	7.0	12.0	9.2	7.7	9.9	100
	อันดับ	1	2	3	7	4	6	6	5	
วัยเริ่มทำงาน (23-35 ปี)	จำนวน	27	19	19	4	7	10	5	17	108
	ร้อยละ	25	17.6	17.6	3.7	6.5	9.3	4.6	15.7	100
	อันดับ	1	2	2	7	5	4	6	3	
วัยทำงาน (36-60 ปี)	จำนวน	43	20	13	14	8	6	2	28	134
	ร้อยละ	32.1	14.9	9.7	10.4	6.0	4.5	1.5	20.9	100
	อันดับ	1	3	5	4	6	7	8	2	
ผู้สูงวัย 61 ขึ้นไป	จำนวน	5	2	6	2	2	0	1	6	24
	ร้อยละ	20.8	8.3	25	8.3	8.3	0	4.2	25	100
	อันดับ	2	3	1	3	3		4	1	
Contingency Coefficient (Sig.)		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	

เอกสาร Contingency Coefficient (Sig.) นี้แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. < .000) ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์นี้มีนัยสำคัญทางสถิติ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าพนักงานออกสารทศวรรษที่มีภาระนำไปใช้

การศึกษา ระดับการศึกษาในที่นี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1) ไม่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 144 คน 2) มัธยมศึกษา จำนวน 88 คน 3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 54 คน 4) ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 50 คน จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน โดยกลุ่มที่ 1) ไม่ได้รับการศึกษาระดับศึกษามีความต้องการลู่วิ่งออกกำลังกายมากที่สุด (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ สนามตะกร้อ (ร้อยละ 31) สนามแบดมินตัน(ร้อยละ16) และห้องออกกำลังกายฟิตเนส (ร้อยละ 11) ตามลำดับ กลุ่มที่2) มัธยมศึกษา มีความต้องการสนามตะกร้อ (ร้อยละ34) มากที่สุด รองลงมาคือลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 26) สนามแบดมินตัน(ร้อยละ16) ห้องออกกำลังกายฟิตเนส (ร้อยละ 13) และสนามเทนนิส (ร้อยละ 13) ตามลำดับ กลุ่มที่ 3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีความต้องการ สนามตะกร้อ (ร้อยละ 31) มากที่สุด รองลงมาคือ ลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 22) สนามแบดมินตัน (ร้อยละ20) ห้องออกกำลังกายฟิตเนส (ร้อยละ 13) และสนามเทนนิส (ร้อยละ 11) ตามลำดับ กลุ่มที่ 4) ปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 31) รองลงมาคือ สนามตะกร้อ (ร้อยละ 29) ห้องออกกำลังกายฟิตเนส (ร้อยละ 19) สนามแบดมินตัน (ร้อยละ 14) และสนามเทนนิส (ร้อยละ 7) ตามลำดับ ในแต่ละการศึกษามีความต้องการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสนามแบดมินตันกลุ่มที่ต้องการมากที่สุดคืออนุปริญญาหรือเทียบเท่า สนามเทนนิสกลุ่มที่ต้องการมากที่สุดคือ มัธยมศึกษา สนามตะกร้อกลุ่มที่ต้องการมากที่สุดคือมัธยมศึกษา ลู่วิ่งออกกำลังกาย กลุ่มที่ต้องการมากที่สุดคือ ปริญญาตรีขึ้นไป ห้องออกกำลังกายฟิตเนส ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

การศึกษา	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ					รวม
		สนามแบดมินตัน	สนามเทนนิส	สนามตะกร้อ	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	ห้องออกกำลังกายฟิตเนส	
ไม่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา	จำนวน	7	2	14	17	5	45
	ร้อยละ	16	4	31	38	11	100
	อันดับ	3	5	2	1	4	
มัธยมศึกษา	จำนวน	14	10	29	22	11	86
	ร้อยละ	16	12	34	26	13	100
	อันดับ	3	5	1	2	4	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	จำนวน	9	5	14	11	6	45
	ร้อยละ	20	11	31	24	13	100
	อันดับ	3	5	1	2	4	
ปริญญาตรีขึ้นไป	จำนวน	6	3	12	13	8	42
	ร้อยละ	14	7	29	31	19	100
	อันดับ	4	5	2	1	3	
Contingency Coefficient (Sig.)		0.021	0.012	0	0.035	0.018	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาด้านนั้นไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้นหากมีข้อสงสัยหรือข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูงและขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏ

สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1) กลุ่มโสด กลุ่มที่ 2) แต่งงาน กลุ่มที่ 3) หย่าร้าง กลุ่มที่ 4) หม้าย(สามีหรือภรรยาตาย) และกลุ่มที่ 5) แยกกันอยู่จาก จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน โดยกลุ่มที่ 1)โสด มีความต้องการสนามฟุตบอล (ร้อยละ 27) รองลงมาคือสนามเด็กเล่น(ร้อยละ 24) สนามตะกร้อ (ร้อยละ 15) และอื่นๆ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2)แต่งงานมีความต้องการสนามเด็กเล่น (ร้อยละ47) สนามฟุตบอล (ร้อยละ 22) สนามตะกร้อ (ร้อยละ 12) และอื่นๆ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนที่แต่งงานแล้วมีความต้องการสนามเด็กเล่นมากกว่ากลุ่มโสด กลุ่มอื่นๆ ไม่ได้นำมาอธิบายเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป ดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

สถานภาพสมรส	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ						รวม
		สนามเด็กเล่น	สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	สนามบาสเกตบอล	สนามตะกร้อ	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	พื้นที่เล่นเทนนิส	
โสด	จำนวน	61	69	20	39	37	26	252
	ร้อยละ	24	27	8	15	15	10	100
	อันดับ	2	1	5	3	3	4	
แต่งงาน	จำนวน	107	51	10	27	24	9	228
	ร้อยละ	47	22	4	12	11	4	100
	อันดับ	1	2	5	3	4	5	
หย่าร้าง	จำนวน	1	0	1				2
	ร้อยละ							
	อันดับ							
หม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต)	จำนวน							
	ร้อยละ							
	อันดับ							
แยกกันอยู่	จำนวน	2	1	2				5
	ร้อยละ							
	อันดับ							
Contingency Coefficient (Sig.)		.009	0.009	0	0.03	0.013	0.005	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใด **กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย** กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1) เป็นเจ้าของ กลุ่มที่ 2) ผ่อน กลุ่มที่ 3) เช่าเช่า และกลุ่มที่ 4) อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน โดยกลุ่มที่ 1) เป็นเจ้าของมีความต้องการ บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบปะสังสรรค์ (ร้อยละ 35) รองลงมาคือสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 30) สนามตะกร้อ(ร้อยละ 12) และ

อื่นๆ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2) ผ่อนมีความต้องการบริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์ (ร้อยละ38) รองลงมาคือลู่วิ่งออกกำลังกาย พื้นที่เดินแอโรบิกและพื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส (ร้อยละ 13) กลุ่มที่3)เช่าหรือเช่า มีความต้องการสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 28) บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์ (ร้อยละ 27) พื้นที่เดินแอโรบิก (ร้อยละ 17) และอื่นๆ ตามลำดับ กลุ่มที่ 4) อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า มีความต้องการบริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์ (ร้อยละ 25) สนามเด็กเล่น(ร้อยละ 24) ลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 15) และอื่นๆ ตามลำดับ โดยสนามเด็กเล่นมีคนกลุ่มที่เป็นเจ้าของต้องการมากที่สุด บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์มีคนกลุ่มที่ผ่อนต้องการมากที่สุด สนามตะกร้อ มีคนกลุ่มที่อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่าต้องการมากที่สุด ลู่วิ่งออกกำลังกายมีคนกลุ่มที่ผ่อนต้องการมากที่สุด พื้นที่เดินแอโรบิกมีคนกลุ่มที่เช่าหรือเช่า ต้องการมากที่สุด พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิสมีคนกลุ่มที่ผ่อนต้องการมากที่สุด ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ						รวม
		สนามเด็กเล่น	บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์	สนามตะกร้อ	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	พื้นที่เดินแอโรบิก	พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	
เป็นเจ้าของ	จำนวน	121	139	47	33	37	22	399
	ร้อยละ	30	35	12	8	9	6	100
	อันดับ	2	1	3	5	4	6	
ผ่อน	จำนวน	1	3	0	2	1	1	8
	ร้อยละ	13	38	0	25	13	13	100
	อันดับ		1		2	3	3	
เช่าหรือเช่า	จำนวน	29	28	10	14	18	4	103
	ร้อยละ	28	27	10	14	17	4	100
	อันดับ	1	2	5	4	3	6	
อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า	จำนวน	22	23	12	14	12	8	91
	ร้อยละ	24	25	13	15	13	9	100
	อันดับ	2	1	4	3	4	5	
Contingency Coefficient (Sig.)		0.022	0.008	0.037	0.001	0.026	0.035	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพ อาชีพแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1) อาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน ได้แก่ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร และกลุ่มที่ 2) อาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา ได้แก่ ค้าขาย ทำธุรกิจ รับจ้าง งานบริการ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 399

คนโดยกลุ่มที่ 1) อาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน มีความต้องการ บริเวณร่มรื่น พุดคุยพบ ประสังสรรค์และสนามเทนนิส (ร้อยละ 25) รองลงมาคือสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 22) พื้นที่เดินแอโรบิก (ร้อยละ 9) ลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 8) และอื่นๆ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2) กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่าง หลังจากการทำงาน มีความต้องการบริเวณร่มรื่น พุดคุยพบประสังสรรค์ (ร้อยละ 36) รองลงมาคือ สนามเด็กเล่น (ร้อยละ 33) พื้นที่เดินแอโรบิก (ร้อยละ 12) ลู่วิ่งออกกำลังกาย (ร้อยละ 10) และอื่นๆ ตามลำดับ โดยใน 2 กลุ่มนี้มีรูปแบบความต้องการที่คล้ายกันแตกต่างกันในกลุ่มที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานมีความต้องการสนาม เทนนิสมากกว่าในกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา ดังตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

อาชีพ	ค่าสถิติ	กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ							รวม
		สนามเด็กเล่น	บริเวณร่มรื่น พุดคุยพบปะสังสรรค์	สนามแบดมินตัน	สนามเทนนิส	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	พื้นที่เดินแอโรบิก	พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน	จำนวน	101	114	26	114	39	42	27	463
N=172	ร้อยละ	22	25	6	25	8	9	6	100
	อันดับ	2	1	5	1	4	3	5	
กลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา	จำนวน	68	75	9	5	21	25	6	209
N=160	ร้อยละ	33	36	4	2	10	12	3	100
	อันดับ	2	1	5	7	4	3	6	
Contingency Coefficient (Sig.)		0.003	0	0.004	0.046	0.023	0.045	0	

จากลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลระบุพบว่า ลักษณะทางด้านประชากรที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส การครอบครองที่อยู่อาศัย อาชีพ โดยในแต่ละลักษณะต้องการกิจกรรมนันทนาการที่ต่างกัน ดังตารางที่ 4.41 ลักษณะทางด้านประชากรสามารถเสนอข้อคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวที่ต้องการได้โดยการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นพื้นที่เพื่อนันทนาการในชุมชนนั้น นอกจากความต้องการที่มาจากลักษณะทางประชากรแล้วความต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่อาจพิจารณาจะกระทำในเรื่องของการจัดพื้นที่เพื่อนันทนาการก็เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถกำหนดให้มีพื้นที่สีเขียว แม้ว่าการเพื่อนันทนาการในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.42 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ

ประเภท	ความต้องการ องค์ประกอบ ของกิจกรรม	ลักษณะทางด้านประชากร					
		เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	สถานภาพการ สมรส	การครอบครอง ที่อยู่อาศัย	อาชีพ
การพักผ่อนหย่อนใจ ที่ไม่ใช่การออกแรง (Passive Recreation)	สนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก	X	X	X	✓	✓	✓
	บริเวณรมรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบประสังสรรค์	X	X	X	X	✓	✓
การพักผ่อนหย่อนใจ ที่ต้องออกแรง (Active Recreation)	สนามฟุตบอลขนาดเล็ก	✓	✓	X	✓	X	X
	สนามตะกร้อ	✓	✓	✓	✓	✓	X
	พื้นที่เดินแอโรบิค	✓	X	X	X	✓	✓
	ลู่วิ่งออกกำลังกาย	X	✓	✓	✓	✓	✓
	พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส	X	✓	X	✓	✓	✓
	สนามเปตอง	✓	✓	X	X	X	X
	สนามแบดมินตัน	X	✓	✓	X	X	✓
	สนามบาสเกตบอล	✓	✓	X	✓	X	X
	ห้องออกกำลังกายฟิตเนส	X	X	✓	X	X	X
สนามเทนนิส	X	✓	✓	X	X	✓	

4.8 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการองค์กรหลักที่มีบทบาทต่อชุมชนในการเป็นตัวแทนของชุมชนจัดหาและพัฒนาพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการหน่วยงานนั้นก็คือองค์การบริหารส่วนตำบลในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาลักษณะการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีบทบาทอย่างไรต่อการพัฒนาชุมชนและจะผลักดันโครงการในการจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนอย่างไร

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจปกครองโดยรัฐหรือรัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่น ไปดำเนินการปกครองตนเอง และจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีอิสระ ตามสมควร ภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นนี้ ทำให้เกิดสภาพ การปกครองตนเอง หรือการปกครองในท้องถิ่น (local Self Government) ประเทศต่าง ๆ ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนมีการปกครองในท้องถิ่น และให้ท้องถิ่น สามารถจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ให้เป็นไปตามความต้องการและเป็นประโยชน์ของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทำให้มีส่วนเสริมสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น และประเทศชาติ ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม และในการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการบริหารส่วนท้องถิ่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย ซึ่งเปรียบเสมือนการฝึกสอนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้.

1. หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ
  - จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
  - ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
  - ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
  - คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อวารสารเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถนำออกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร

ให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้

- ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์
- การท่องเที่ยว
- การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวแทนของชุมชนในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งอำนาจหน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำและอำนาจหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้ การจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเป็นเพียงอำนาจหน้าที่ที่อาจพิจารณากระทำได้ ดังนั้นในการพิจารณาจัดทำโครงการต่างๆ ในชุมชนจึงยึดหน้าที่ในการจัดทำโครงการปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม คือ การใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังในพฤติกรรมซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา ดังเช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมและอื่นๆ

ในการจัดกิจกรรมและจัดหาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนก็เพื่อแก้ปัญหาทางด้านสังคมและช่วยป้องกันการขยายตัวของเมืองสู่ชนบท การพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่เพื่อนันทนาการต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลักในการพัฒนา อาจมีหน่วยงานของรัฐอื่นร่วมมือด้วยเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล โดยมีประชาชนในชุมชนให้การสนับสนุน หน่วยงานเหล่านี้มีส่วนช่วยในการทำงานเพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ และผลักดันให้แผนงานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องผลักดัน และส่งเสริมให้เกิดความสัมฤทธิ์ผล การค้า

ไม่ว่ากรณีของการจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการได้ หากมีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการแล้วสิ่งหนึ่งที่จะทำให้โครงการสามารถอยู่เพื่อใช้งานได้นานคือ การดูแลรักษาจากแบบสอบถามพบว่า หากมีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่รองรับความต้องการในกิจกรรมของประชาชนในชุมชน และมีการเก็บค่าใช้จ่ายในการใช้บริการจากผู้ตอบแบบสอบถาม 339 คน พบว่า ยินดีเสียค่าใช้จ่าย

ในการใช้บริการ (ร้อยละ 78.8) และไม่ยินดี (ร้อยละ 21.2) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ยินดีเนื่องมาจากไม่ค่อยมีเวลาว่างในการเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ จึงไม่ยินดีที่จะเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ ดังตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 การเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการของตัวแทนครัวเรือน

การเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ยินดี	72	21.2
ยินดี	267	78.8
รวม	339	100.0

และจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเมื่อมีขึ้นในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากที่สุด (ร้อยละ 98.8) ดังตารางที่ 4.44 จะเห็นได้ว่าความต้องการพื้นที่ กิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ มีอยู่มาก ดังนั้นการผลักดันให้โครงการนั้นเป็นผลสำเร็จย่อมมีผลดีมากกว่าผลเสียในชุมชน

ตารางที่ 4.44 การจัดการดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการดูแลพื้นที่สีเขียว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ควร	3	0.9
ควร	335	98.8
รวม	338	99.7
ไม่ตอบ	1	0.3
รวม	339	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยซึ่งก้าวสู่ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมในปัจจุบันและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาของยุคระบบข่าวสารคอมพิวเตอร์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม วิถีชีวิตและพฤติกรรมของชุมชนอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่งการนันทนาการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าวิถีการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นผลให้ต้องมีปัจจัยที่ห้าเพิ่มเติมจากปัจจัยสี่ประการ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ ยารักษาโรค และอาหาร ปัจจัยที่ห้าก็คือ การพักผ่อนหย่อนใจหรือการนันทนาการ จากการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้การนันทนาการเริ่มมีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์เป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการแก้ไขและลดปัญหาต่างๆ จากการใช้เวลาว่างที่ไม่เกิดประโยชน์ การจัดกิจกรรมนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการในชุมชนระดับท้องถิ่นจะเป็นส่วนช่วยในการแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง

การจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต้องขึ้นอยู่กับความต้องการ สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และลักษณะทางกายภาพ จากการศึกษาครั้งนี้ที่มุ่งที่จะศึกษาลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ของชุมชนโดยเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านต่างๆ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมความแตกต่างที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ และสามารถผลักดันให้ความต้องการนั้นเป็นผลสำเร็จ ในรูปแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

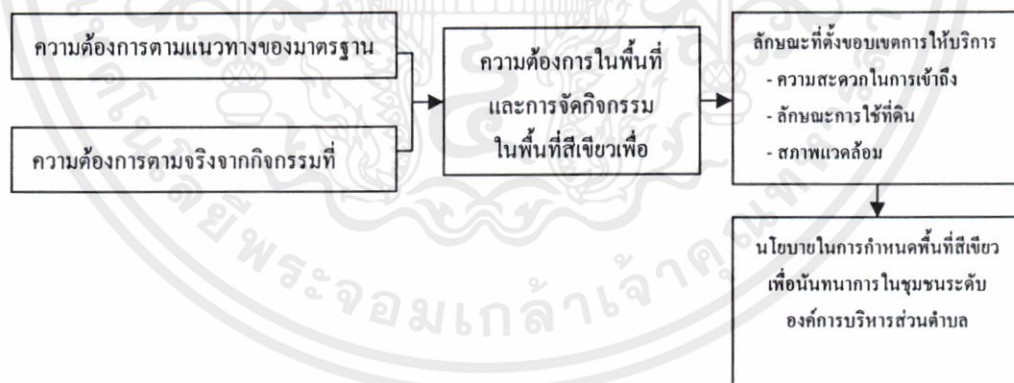
5.1 สรุปผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การวิจัยนำมาสรุปผลการศึกษาในประเด็นที่สำคัญคือ ประเด็นที่หนึ่งลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนำไปสู่ความต้องการกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างไร ประเด็นที่สองชุมชนท้องถิ่นในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการในการจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างไร และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้เกิดการจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.1 ลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อความต้องการในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมาตรฐาน จากการวิเคราะห์พบว่ามาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดหาพื้นที่และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ การกำหนดโดยการใช้สัดส่วนของพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดอยู่ในชุมชนขนาดเล็กและยังมีพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติจำนวนมาก จึงได้กำหนดพื้นที่สีเขียวโดยใช้สัดส่วนของพื้นที่ที่มาใช้โดยมีลักษณะดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 10 และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการอย่างน้อยร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล คือองค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีพื้นที่ 8.172 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 5841 คนควรมีพื้นที่สีเขียวอย่างน้อย $(8.172 \times 10) / 100$ เท่ากับ 0.817 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 510.62 ไร่ และมีพื้นที่สีเขียวให้อย่างน้อย $(8.172 \times 3) / 100$ เท่ากับ 0.245 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 153.22 ไร่ หรือเท่ากับต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ 42 ตารางเมตรต่อคน (ขนาดที่ต้องการตามแนวทางของมาตรฐาน) และจากการสำรวจจากความต้องการของกิจกรรมในพื้นที่พบว่ามีความต้องการกิจกรรมในพื้นที่คือ สนามเด็กบริวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่นพุดคุยพบปะสังสรรค์ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามบาสเก็ตบอล สนาม แบดมินตัน สนามเปตอง สนามเทนนิส สนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย พื้นที่เดินแอโรบิก ห้องออกกำลังกายฟิตเนส พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส มีพื้นที่รวมของความต้องการกิจกรรม 8248 ตารางเมตร หรือ 5.15 ไร่ โดย 1 คนต้องการพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม 1.42 ตารางเมตร ซึ่งเล็กกว่ามาตรฐาน ที่ 1 คน ต้องการพื้นที่เพื่อนันทนาการ 42 ตารางเมตร

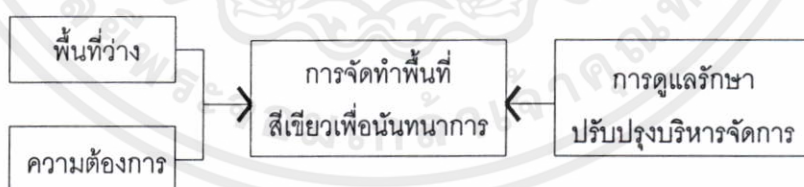
รูปที่ 5.1 แนวทางการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับท้องถิ่น

ความหนาแน่น จากการวิเคราะห์พบว่าความหนาแน่นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้ให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนวิถีชีวิตที่ส่งผลต่อความต้องการในการจัดทำพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในพื้นที่ในเมืองมีความหนาแน่นสูงเกินไปก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในหลายด้านทั้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ คุณภาพชีวิต และสุขภาพของประชาชน ในเขตเมือง ชุมชนชนบทอย่างพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีความหนาแน่นน้อย มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในชุมชนเมืองมีพื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาในการจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการให้ครอบคลุม

ต้องการของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากกว่าในชุมชนเมือง ดังนั้นการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนก็จะเป็นการช่วยพัฒนาพื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ พัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยสร้างคนเป็นสมาชิกที่ดี มีเหตุผล ลดปัญหาอาชญากรรม และช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในชุมชน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่ว่างและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการสาธารณะเช่น ศาสนา สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม และอื่นๆ เป็นต้น การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทดังกล่าวเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อจัดทำพื้นที่สีเขียวสีเขียว เพื่อนันทนาการโดยในชุมชนมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่ว่าง ศาสนสถาน สถาบันราชการที่มีองค์ประกอบภายในพื้นที่เป็นพื้นที่ว่าง พื้นที่เหล่านี้มีโอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการได้ โดยเฉพาะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีพื้นที่ว่างดังกล่าวมาก โอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการก็มีมากหากมีการผลักดันองค์การบริหารส่วนตำบลเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาพื้นที่ก็สามารถที่จะพัฒนาไปตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ภายในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลมีพื้นที่สีเขียวเพื่อตอบสนองกิจกรรมนันทนาการที่คนในชุมชนต้องการได้อย่างเพียงพอหากแต่มีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่คนในชุมชนต้องการได้อย่างเพียงพอ พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่มีอยู่ขาดการดูแลรักษาปรับปรุง และการจัดการที่ดีส่งผลให้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่มีอยู่ไม่ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้ ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนอกจากจะตอบสนองความต้องการแล้วการบริหารจัดการที่ดีก็ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอยู่ได้อย่างยั่งยืน

รูปที่ 5.2 การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีผลต่อความต้องการในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากความต้องการในกิจกรรมเพื่อนันทนาการแล้วลักษณะที่ตั้งขอบเขตการให้บริการก็มีส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่ตอบสนองความต้องการในกิจกรรมของประชาชน การพิจารณาที่ตั้งขอบเขตการให้บริการพิจารณาตามแนวทางของมาตรฐานคือ ให้มีพื้นที่ครอบคลุมและสามารถเข้าถึงได้สะดวก สภาพแวดล้อมโดยรอบมีลักษณะตามธรรมชาติที่ชุมชนมีลักษณะเหล่านี้นำมาผนวกรวมกับความต้องการกิจกรรม

นันทนาการในพื้นที่และจัดทำขึ้นเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

5.1.2 ความแตกต่างของลักษณะประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ
พฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีดังนี้ การใช้เวลาว่าง กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง พฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ สาเหตุของการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ กิจกรรมนันทนาการที่ต้องการ โดยลักษณะทางประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเป็นดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ลักษณะทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

พฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	ลักษณะทางด้านประชากร						
	ขนาดครอบครัว	เพศ	อายุ	สถานภาพการสมรส	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้ครัวเรือน
การใช้เวลาว่าง	x	x	✓	x	x	✓	x
กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง	✓	x	✓	x	✓	✓	✓
พฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	x	x	✓	✓	x	✓	✓
สาเหตุของการไม่ไปใช้ในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	x	x	x	x	✓	x	x
รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ	x	x	x	x	✓	x	✓

5.1.3 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

ลักษณะทางด้านประชากรมีความแตกต่างต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง คือ อายุ อาชีพ

อายุ จากการทดสอบพบว่า เมื่ออายุมากขึ้นเป็นวัยทำงานมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างลดลงเมื่อเทียบกับวัยเด็ก ในขณะที่ผู้สูงวัยมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวัยทำงาน จะเห็นได้ว่าเมื่ออายุมากขึ้นความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองและครอบครัว ส่งผลให้มีเวลาว่างในการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการน้อยแต่เมื่อความรับผิดชอบต่าง ๆ ลดลงก็ย่อมส่งผลถึงการทำกิจกรรมในเวลาว่าง

อาชีพ จากการทดสอบพบว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลา (ค้าขาย ทำธุรกิจ รับจ้าง งานบริการ) มีเวลาว่างเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน (รับราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร) ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานที่มีการเข้าและออกที่ตรงเวลาก็จะสามารถกำหนดเวลาว่างในการทำกิจกรรมได้ แต่ในการทำงานที่ไม่เป็นเวลา เช่น

ค้าขาย งานบริการ ก็จะมีช่วงเวลาทำงานที่ไม่แน่นอนดังนั้นช่วงเวลาส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาว่างที่ใช้ทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการ

5.1.4 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมในกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

ลักษณะทางด้านประชากรมีความแตกต่างต่อพฤติกรรมในกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง คือขนาดครอบครัว อายุ การศึกษา รายได้ครัวเรือน อาชีพ

ขนาดครอบครัว จากการทดสอบพบว่าในแต่ละขนาดครอบครัวมีการทำกิจกรรมที่ทำในเวลาแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ ขนาดของครอบครัว โดยครอบครัวใหญ่สุดคือ มีจำนวนสมาชิก 4.49 คน ทำกิจกรรม ในเวลาว่างคือ ปลูกต้นไม้ ในขณะที่ครอบครัวเล็กสุดมีจำนวนสมาชิก 3.05 คน ทำกิจกรรมในเวลาว่างคือ ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง จะเห็นได้ว่าครอบครัวใหญ่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัวมากกว่าครอบครัวเล็กที่มีเวลาว่างก็จะทำกิจกรรมเป็นการส่วนตัวมากกว่าร่วมทำกิจกรรม ในครอบครัว

อายุ จากการทดสอบพบว่าเมื่ออายุมากขึ้นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างคือพักผ่อน โดยการนอน โดยกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุเมื่อมีเวลาว่างกิจกรรมที่ทำมักเป็นกิจกรรมเบาๆ ที่ร่างกายไม่ต้องออกแรง เนื่องจากกลุ่มวัยนี้ต้องการพักผ่อนอย่างเต็มที่เพื่อช่วยกระตุ้นในร่างกายรู้สึกสดชื่นมีแรงที่จะทำงานต่อไป และเป็นการเสริมสร้างสุขภาพให้กับร่างกายในขณะที่อายุน้อยต้องการทำกิจกรรมในเวลาว่าง ดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นวัยศึกษาหาความรู้และต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ มาเพื่อพัฒนาตนเองและก้าวให้ทันกระแสตามยุคตามสมัย

การศึกษา จากการทดสอบพบว่าในทุกระดับการศึกษามีการทำกิจกรรมในเวลาว่างคือดูทีวี ดูหนัง ฟังเพลง เป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง คือ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา จะเห็นได้ ผู้มีการศึกษาให้ความสำคัญกับการรับรู้ข่าวสารและก้าวให้ทันกระแสแต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับสุขภาพร่างกายที่ทำหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนทุกอย่าง โดยการออกกำลังกายและเล่นกีฬา เพื่อให้เกิดความสมดุลของร่างกายและความคิดที่จะพัฒนาต่อไป

อาชีพกับรายได้ครัวเรือน จากการทดสอบพบว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงาน (รับราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร) กิจกรรมที่ทำในเวลาว่างคือพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีรายได้เฉลี่ย 15,084.09 บาท เนื่องจากกลุ่มนี้มีรายได้ไม่แน่นอนและมีเวลาว่างมากการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์นับว่าเป็นการดีเนื่องจากไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่างๆและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในครอบครัวและคนรอบข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังเป็นลิขสิทธิ์ของเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ความต้องการของตนเองได้โดยไม่ต้องกระทบกับสถานภาพในครอบครัวในขณะที่ชุมชนที่มีรายได้มากมีเวลาว่างเป็นช่วงเวลาการทำกิจกรรมในเวลาว่างจึงเป็นการตอบสนองตนเองมากกว่าโดยการ

ใช้ความสะดวกสบายในการจัดทำกิจกรรม เช่น ซื้อหนังสือมาอ่าน ดูหนัง ฟังเพลง สิ่งเหล่านี้เป็นการตอบสนองความต้องการโดยมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรม แต่ทั้งนี้ก็เป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ไม่ปล่อยให้เวลาสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์และเป็นการลดปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมได้ทั้งในระบบและชุมชนเมือง

5.1.5 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรม การเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ลักษณะทางด้านประชากรมีความแตกต่างต่อพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ คือ อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ อาชีพ

อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ อาชีพ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเข้าใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการพบว่าอายุเฉลี่ยของผู้ที่เคยเข้าใช้และไม่เคยเข้าใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการอยู่ในช่วงวัยทำงานทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการที่แตกต่างกันออกไปผู้ที่มีเวลาว่างและอยู่ใกล้แหล่งนันทนาการอาจใช้เวลาว่างหลังจากการทำงานไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในขณะที่ผู้ที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานแต่อยู่ไกลจากแหล่งนันทนาการก็อาจใช้เวลาว่างทำกิจกรรมกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่ใช่การเข้าไปใช้บริการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจึงส่งผลให้ผู้เคยใช้และไม่เคยใช้มีอายุเฉลี่ยในช่วงวัยเดียวกันและจากการพิจารณาพบว่าผู้ที่โสด และแต่งงานแล้วมักจะใช้เวลาว่างโดยการ ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากกว่า และจากการทดสอบพบว่าผู้ที่โสดและแต่งงานเคยไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากกว่าไม่เคยไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ และจากการทดสอบก็พบว่าผู้ที่รายได้น้อยเคยไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงทั้งนี้ก็อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยมีความต้องการไปใช้พื้นที่เพื่อการผ่อนคลายความเครียดและพักผ่อนหย่อนใจเพราะบริเวณที่อยู่อาศัยภายในบ้านอาจไม่มีพื้นที่ เพื่อทำกิจกรรมนันทนาการจึงไปใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการและจากการทดสอบก็ยังพบอีกว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานเคยไปใช้พื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการมากกว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็นเวลาทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเวลาการเปิดปิดของพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการมีระยะเวลาเปิดปิดทำให้โอกาสการไปใช้ของกลุ่มอาชีพที่มีเวลาไม่เป็นเวลาน้อยลงเพราะเวลาที่เปิดอาจเป็นเวลาของกลุ่มอาชีพนี้ทำงานก็ส่งผลมีโอกาสนในการไปใช้น้อย

5.1.6 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมของสาเหตุการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารลักษณะทางด้านประชากรมีความแตกต่างต่อพฤติกรรมของสาเหตุการไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ การศึกษา

ไม่ว่ากรณีนี้เพื่อการศึกษา การศึกษา จากการศึกษาพบว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษา สาเหตุใหญ่ของการไม่เคยเข้าใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือ ไม่มีเวลาเนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มใช้แรงงานมีเวลาว่างไม่เป็นเวลาทำให้โอกาสในการเข้าใช้พื้นที่น้อยและยังมีการศึกษาสูงมักให้ความสำคัญกับการใช้

เวลาว่าง ดังนั้นการไม่มีพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ทำให้กลุ่มนี้ไม่ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการแต่อาจใช้เวลาว่างโดยการทำกิจกรรมนันทนาการอื่นๆ เช่น ออกกำลังกายที่บ้าน หรือพักผ่อนโดยการนอน

5.1.7 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมของรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ลักษณะทางด้านประชากร มีความแตกต่างต่อรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการคือการศึกษารายได้

การศึกษา รายได้ จากการพิจารณาพบว่าการศึกษามีผลต่อการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในรูปแบบการเดินทางที่แตกต่าง โดยพบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษามีการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยการเดินเท้าอาจเนื่องมาจากรายได้ครัวเรือนที่น้อยและยังมีการศึกษาสูงรูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยใช้ยานพาหนะในการเดินทางที่สิ้นเปลืองพลังงานมีมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับรายได้ของครัวเรือน คือ เมื่อการศึกษาสูงขึ้นใช้ยานพาหนะในการเดินทางที่สิ้นเปลืองพลังงานมากขึ้น

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีลักษณะทางกายภาพที่มีความหนาแน่นน้อยเป็นพื้นที่ที่เป็นชนบทมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรม สถาบันศาสนา สถาบันราชการมาก และมีที่ว่างในชุมชนมากทำให้ชุมชนมีโอกาสที่จะจัดพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในบริเวณที่สอดคล้องกับพื้นที่ว่างดังกล่าวมาก ดังนั้น ในลักษณะทางด้านประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต้องพิจารณาจากพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับลักษณะทางด้านประชากร เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริง และสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนในชุมชนโดยที่คนในชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่ตามเจตนารมณ์ของคนในชุมชนเอง

5.1.8 ความแตกต่างของประชากรที่มีผลต่อความต้องการในกิจกรรมนันทนาการ

ลักษณะทางด้านประชากรพบว่าเพศที่ต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการที่ต่างกัน โดยเพศชายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการที่มีการใช้พลกำลังในการเล่น และเล่นเป็นทีมร่วมกัน โดยเน้นเป็นกิจกรรมประเภทที่ต้องออกแรง เช่น สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามตะกร้อ ในขณะที่เพศหญิงต้องการกิจกรรมนันทนาการที่ต้องออกแรงเช่นกัน แต่เป็นกิจกรรมที่ต้องการจึงเป็นการเดินแอโรบิก และเพศหญิงให้ความสำคัญกับคนในครอบครัว โดยจากการพิจารณาพบว่าเพศหญิงตอบความต้องการของตนเองก่อนและตามมาด้วยคนในครอบครัวที่ต้องการที่จะทำอะไร ดังนั้นกิจกรรมที่เพศหญิงต้องการเป็นพื้นที่เดินแอโรบิก สนามฟุตบอลขนาดเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารอ้างอิง พบว่าเมื่ออยู่ในช่วงวัยรุ่น-วัยทำงานพบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ต้องการมากเป็น ส่วนใหญ่คือ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก รองลงมาคือสนามตะกร้อ ในขณะที่เริ่มเข้าสู่ผู้สูงวัยกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการคือ เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ไม่ต้องใช้แรงมาก ของผู้สูงวัยมักนึกถึงบทบาทของคนในครอบครัวด้วยนอกจากความต้องการของตนเองแล้วความต้องการของคนในครอบครัวก็

มีส่วนสำคัญให้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีการจัดกิจกรรมที่สมดุลกัน ทั้งของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม และคนในครอบครัว

การศึกษา พบว่าในแต่ละระดับการศึกษามีความต้องการในกิจกรรมนันทนาการที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา-ประถมศึกษาต้องการกิจกรรมนันทนาการคือ ลู่วิ่งออกกำลังกาย สนามตะกร้อ สนามแบดมินตัน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาส ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมาก เนื่องจากบริเวณพื้นที่โดยรอบของที่อยู่อาศัยมีน้อยจึงมีความต้องการในการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในการทำกิจกรรมดังกล่าวกลุ่มมัธยมศึกษา อนุปริญญา หรือเทียบเท่าและปริญญาตรีขึ้นไป ต้องการ ทำกิจกรรมนันทนาการ สนามตะกร้อ ลู่วิ่งออกกำลังกาย สนามแบดมินตัน โดยกลุ่มนี้ต้องการ กิจกรรมนันทนาการไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีทั้งกิจกรรมที่ต้องออกแรงกระทำมาก และน้อยตาม ความต้องการของวัยดังนั้น ในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการกลุ่มนี้ต้องนำมาพิจารณาในการ จัดลำดับความต้องการของการใส่กิจกรรมลงไป

สถานภาพการสมรส พบว่ากลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการคือ กลุ่มคนโสดและกลุ่มคนที่แต่งงานแล้วโดยพบว่ากลุ่มคนโสดต้องการกิจกรรมนันทนาการที่สามารถ ร่วมกันทำกิจกรรมได้เป็นกลุ่มคณะคือ สนามฟุตบอลขนาดเล็ก สนามตะกร้อ และต้องมีพื้นที่ สำหรับคนในครอบครัวร่วมทำกิจกรรมคือสนามเด็กเล่น และลู่วิ่งออกกำลังกาย ในขณะที่กลุ่มคนที่ แต่งงานแล้ว ต้องการกิจกรรมนันทนาการ คือสนามเด็กเล่น จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนที่แต่งงานแล้ว ให้ความสำคัญกับครอบครัวโดยพิจารณาถึงความต้องการของคนในครอบครัวเป็นหลัก ในกลุ่มอื่น ไม่ได้นำมาอธิบาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป

การครอบครองที่อยู่อาศัย พบว่าผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยแบบเป็นเจ้าของมีความมั่นคง ในที่อยู่อาศัยต้องการบริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบปะสังสรรค์ สนามเด็กเล่น โดยผู้ที่มี กรรมสิทธิ์ ในที่อยู่อาศัยแบบเป็นเจ้าของต้องการกิจกรรมนันทนาการที่สามารถตอบสนองความต้องการ ในระยะยาวต่อบุคคลในครอบครัวเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันภายในพื้นที่เพื่อนันทนาการและมอง กิจกรรมนันทนาการอื่นๆ สามารถไปใช้หรือทำกิจกรรมได้ภายนอกพื้นที่ในขณะที่ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ ในที่อยู่อาศัยแบบผ่อนเช่าหรือเช่าไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยต้องการกิจกรรมนันทนาการที่สามารถ ตอบสนองความต้องการของตนเอง และครอบครัวโดยกลุ่มนี้ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และใน บริเวณที่อยู่อาศัยไม่มีอาณาบริเวณที่สามารถจะทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการได้จึงมีการ ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในการทำกิจกรรมนันทนาการที่สามารถผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้โดยกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในกลุ่มนี้คือ บริเวณร่มรื่นสำหรับ นั่งเล่นพุดคุยพบปะสังสรรค์ ลู่วิ่งออกกำลังกาย พื้นที่เดินแอโรบิก

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

อาชีพ พบว่ากลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างหลังจากการทำงานและกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็น เวลา 2 กลุ่มนี้มีรูปแบบความต้องการในกิจกรรมนันทนาการที่คล้ายกันแตกต่างกันคือกลุ่มอาชีพที่มี เวลาว่างหลังจากการทำงานมีความต้องการสนามเทนนิสมากกว่าในกลุ่มอาชีพที่มีเวลาว่างไม่เป็น เวลา

เมื่อพิจารณาในระดับชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของคนในการทำกิจกรรมโดยในแต่ละความต้องการของกิจกรรมนั้นมาจากความต้องการของตนเองและครอบครัวเป็นหลักดังนั้น ในการจัดกิจกรรมลงไปในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการต้องคำนึงถึงความต้องการที่มาจากประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก และนำมาพิจารณาร่วมกับมาตรฐานในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการตลอดจนส่งเสริมจากประชาชนในชุมชนและมืองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำเพื่อให้โครงการออกมามีผลตอบสนองถึงความต้องการของประชาชนที่แท้จริงและสามารถเข้าไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.1.9 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อพิจารณาด้านบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ส่วนหลัก คือ องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนในระดับชุมชนนั้นประชาชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรม และความต้องการในกิจกรรมเพื่อนันทนาการที่ต้องการตลอดจนผลักดันให้มีการขับเคลื่อนความต้องการผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน และกำนันของชุมชนได้รับทราบความต้องการของประชาชน และร่วมในการวางแผนเพื่อเสนอแผนนั้นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่อาจพิจารณากระทำได้มีศักยภาพด้านทรัพยากรสูงกว่าเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสัมฤทธิ์ผลของโครงการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่กระนั้น ในการประสานระหว่างชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จำเป็นที่ต้องอาศัยนักผังเมือง ซึ่งเป็นผู้สนองความต้องการจากนโยบายของรัฐ และความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดการวางแผนในเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกัน

พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในปัจจุบันพบว่า มีการจัดทำพื้นที่ขึ้นเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่บ้างแล้วแต่เป็นในลักษณะของการพัฒนาตามแผนจากนโยบายของรัฐ และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ แต่โครงการที่จัดทำขึ้นยังไม่ได้มาจากความต้องการของประชาชนโดยตรงหากเสียแต่ให้ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติตาม และให้ความร่วมมือเท่านั้น และเมื่อได้พิจารณาจากแบบสอบถามหากมีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนพบว่าประชาชนในชุมชนโดยรวมต้องการเข้าไปใช้ และมีส่วนร่วมในการจัดทำ และจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจำนวนมาก และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลพื้นที่เพื่อให้พื้นที่เพื่อนันทนาการอยู่ได้อย่างยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาได้ค้นพบประเด็นที่ทำให้ลักษณะทางด้านประชากรที่แตกต่างกัน และความต้องการที่แตกต่างเหล่านั้นจะมีการวางแผนตามแนวทางของมาตรฐานในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเพื่อให้มีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบสนองต่อความต้องการในกิจกรรมที่สำเร็จลุล่วงได้จึงควรพิจารณาข้อเสนอแนะต่อไปนี้

5.2.1 ลักษณะทางกายภาพ

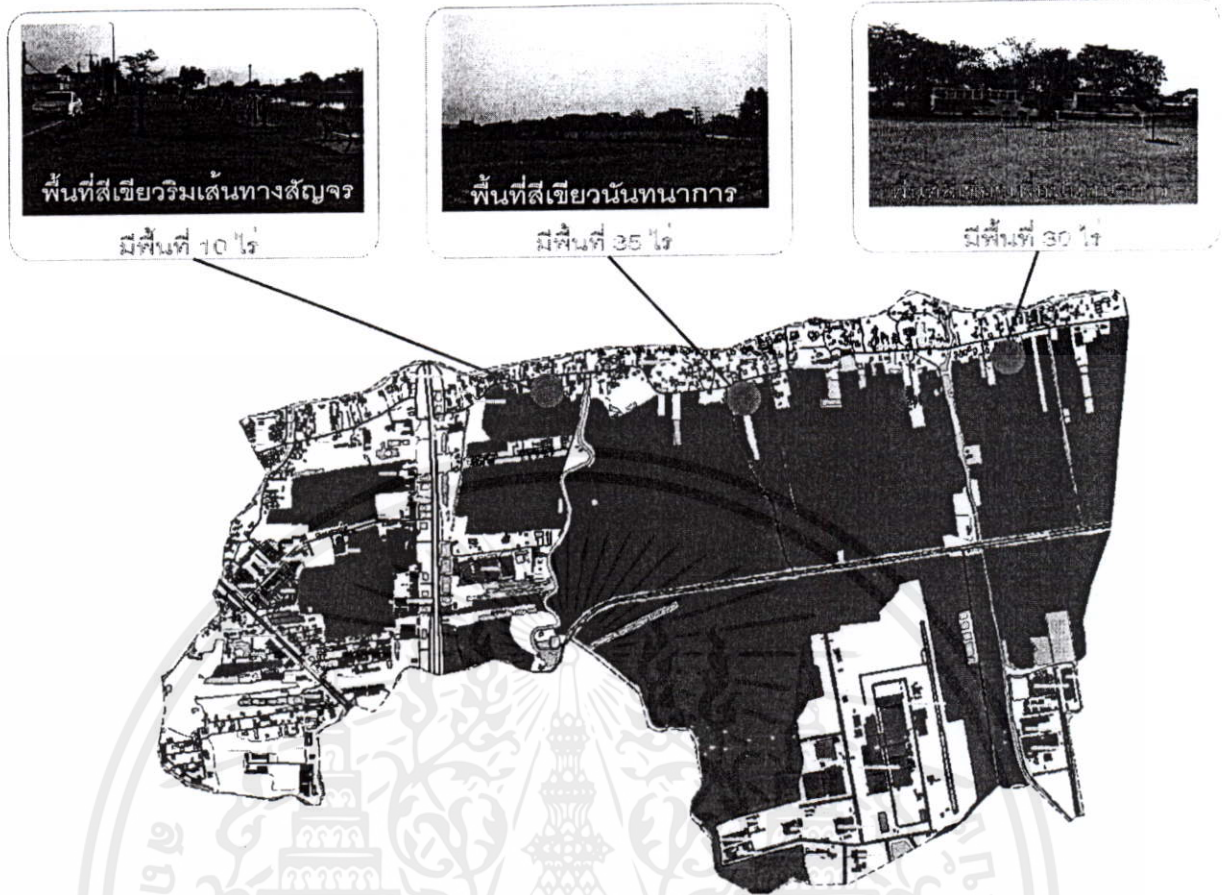
ด้วยลักษณะทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่แตกต่างกันในชุมชนพักอาศัยเขตชนบท ได้แก่ ความหนาแน่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ว่างในชุมชน และพื้นที่สีเขียวโดยรอบชุมชน โดยพื้นที่แต่ละประเภทควรมีแนวทางในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการแตกต่างกันดังนี้

5.2.1.1 ความหนาแน่น

จากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ยังไม่มีความหนาแน่นในพื้นที่แต่การสร้างเกราะเพื่อป้องกันการขยายตัวของเขตเมืองสู่ชนบท ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ดังนั้นการจัดทำและจัดกิจกรรมในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ห้ามปลูกสร้างอาคาร และให้มีการตรวจสอบการใช้อาคาร การต่อเติมอาคารในเขตพื้นที่ชุมชนเพื่อป้องกันความหนาแน่นสูงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน
- สนับสนุนให้มีการกระจายพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนเพื่อเป็นการป้องกันการขยายตัวของเมืองดังรูปที่ 5.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.3 การกระจายพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ในชุมชน

จากลักษณะทางกายภาพที่ยังไม่มีความหนาแน่นในพื้นที่เป็นข้อจำกัดแค่การจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการให้แก่ประชาชนได้ตรงกับความต้องการจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- สำหรับชุมชนที่มีความหนาแน่นน้อยขององค์การบริหารส่วนตำบลแนะนำให้มีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดยจัดให้มีกิจกรรม เพื่อนันทนาการที่ประชาชนในชุมชนต้องการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนั้น หากเป็นพื้นที่ว่างขนาดใหญ่ควรพัฒนาเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการพื้นที่มาก เช่น บริเวณร่มรื่นพุดคูปบประสังสรรค์ สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ สนามเด็กเล่น

- สำหรับชุมชนที่เริ่มมีความหนาแน่นให้มีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดยพิจารณาพื้นที่สีเขียวรอบๆ ชุมชน ซึ่งมีระยะทางที่สามารถเดินไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนั้นได้สะดวกและรองรับกิจกรรมนันทนาการที่ชุมชนต้องการ นอกจากนั้นควรมีการพัฒนาเส้นทางเพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน 5.2.1.2 การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และสถาบันศาสนา ชุมชนที่มีการใช้

ไม่ว่ากรณีประโยชน์ที่ดินสถาบันทางราชการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา ควรพิจารณาในด้านความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ หากเป็นสถาบันเพื่อการสาธารณะโดยไม่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชาติ และสถาบันนั้นตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชนโดยมีพื้นที่ว่างภายในสถาบัน ทำให้พื้นที่นั้นมีโอกาสที่จะใช้พื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรจัดพื้นที่ว่างภายในหน่วยงานเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการหากพื้นที่เป็นลานจอดรถไม่สามารถที่จะจัดเป็นพื้นที่สีเขียวได้ก็สามารถใช้พื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการอื่นๆ เช่น ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ควรจัดพื้นที่ว่างส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่เพื่อนันทนาการและหลังเวลาเลิกงาน เด็กเรียนให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ลานจอดรถหรือสนามของโรงเรียนเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม เช่น เดินแอโรบิก วิ่งออกกำลังกาย สนามตะกร้อ และอื่นๆ เป็นต้น

2) ควรเปิดพื้นที่ว่างบางส่วนให้ชุมชนมีการใช้งานเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการโดยมีการป้องกันทรัพย์สินขององค์กรและการป้องกันอาชญากรรม โดยมีข้อกำหนด

- ให้ประชาชนในชุมชนที่เข้าไปใช้พื้นที่ ปฏิบัติปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด

- ให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในสถานที่นั้น โดยการให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความปลอดภัยในแง่อาชญากรรมและในแง่ทรัพย์สินในพื้นที่ของส่วนราชการนั้นๆ ด้วย

- ส่วนราชการควรมีกฎระเบียบการใช้พื้นที่ และมีข้อกำหนดการเปิดปิดในเวลาที่เหมาะสม รวมถึงอาจจะมีการออกแบบพื้นที่โดยแยกส่วนที่เป็นอาคารกับพื้นที่สีเขียวที่ต้องการให้ชุมชนใช้งาน

3) หน่วยงานของรัฐอย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรบริจาคพื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนในกรณีเป็นพื้นที่ว่างที่ไม่ได้ใช้ควรใช้พื้นที่เหล่านั้นมาพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่สอดคล้องกับกิจกรรมนันทนาการที่ชุมชนต้องการ

5.2.1.3 พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชน จากการวิเคราะห์ผลพบว่ากิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะให้ชุมชนพัฒนาพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนในชุมชนต้องการหากพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่มีอยู่ยังไม่ตอบสนองความต้องการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการของประชาชนควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนต้องการลงไปและส่งเสริมให้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่รองรับกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการรวมกลุ่ม และกิจกรรมในเทศกาลงานสำคัญของชุมชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้พื้นที่และสนับสนุนให้ทุกคนมีการใช้เวลาว่างที่เกิดประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม

5.2.1.4 พื้นที่ว่างในชุมชน จากการวิเคราะห์ที่พบว่าในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลธนูมีพื้นที่ว่างหรือพื้นที่รกร้างซึ่งไม่ได้รับการดูแลสามารถพัฒนาพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการมีแนวทางดังนี้

1) ควรพิจารณาขนาดพื้นที่ว่างและกิจกรรมนันทนาการที่จะจัดให้มีในพื้นที่ซึ่งเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนในชุมชนต้องการ

2) ควรพิจารณาด้านความเป็นเจ้าของพื้นที่ว่าง หากพื้นที่รกร้างชั่วคราว และมีเจ้าของควรขอรับบริจาคพื้นที่ขอเช่าพื้นที่ หรือขออนุญาตใช้พื้นที่ว่างเพื่อการนันทนาการตาม กิจกรรมที่ชุมชนต้องการ โดยอาจให้ผลตอบแทนเจ้าของที่ดินด้วยการจ่ายเงินชดเชยค่าเสียโอกาส ทางธุรกิจ ลดภาษีที่ดิน ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และหากเป็นพื้นที่รกร้างที่ไม่มีเจ้าของ หรือเป็นพื้นที่สาธารณะดังเช่นพื้นที่ริมคลอง ในชุมชนบ้านครัวเหนือ ชุมชนสามารถพัฒนาพื้นที่ เหล่านั้นเป็นพื้นที่สีเขียวได้

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ว่าง พื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน พื้นที่ ของทางราชการยังไม่ได้ทำประโยชน์ พื้นที่เอกชนและพื้นที่ว่างบริเวณบ้านจึงควรสนับสนุนให้มี การจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดยในพื้นที่เกษตรของชาวบ้านอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นการ ทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการในฤดูที่ไม่มีทำการเกษตรและพื้นที่ว่างอื่นๆ ก็พัฒนาตามศักยภาพ

5.2.1.5 พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการภายนอกชุมชน ในการวางแผนจัดทำพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในชุมชนหากมีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับรองรับกิจกรรมนันทนาการที่ชุมชนต้องการ ควรจะมีการสำรวจพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการภายนอกชุมชนซึ่งประชาชนในชุมชนสามารถเดิน ไปใช้ได้สะดวกโดยควรพิจารณาข้อเสนอแนะในประเด็นดังนี้

1) ควรมีการพัฒนาเส้นทางเดินให้มีการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างการเดินทาง จากชุมชน ไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยชุมชนเป็นผู้เสนอความต้องการให้หน่วยงานของ รัฐพิจารณาการและอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการภายนอก ชุมชนเช่น ประชาชนในชุมชนบางส่วนมีการเดินทางไปใช้ที่สนามกีฬาจังหวัดจึงควรอำนวยความสะดวก ในการเดินทางให้ประชาชนในพื้นที่เดินทางไปใช้งาน ได้สะดวก

2) ควรพัฒนาพื้นที่สีเขียวนั้นให้สามารถรองรับกิจกรรมได้หลากหลายตาม ความต้องการของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

จากลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการสามารถนำไปเป็นแนวทางในการ จัดประเภทกิจกรรม กำหนดขนาดพื้นที่กิจกรรม ระยะห่างของที่ตั้งพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการโดย การนำกิจกรรมที่ต้องการมาเป็นตัวกำหนดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเพื่อให้สอดคล้องกับ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับการจัดพื้นที่เพื่อ นันทนาการที่เป็นการตอบสนองความต้องการในกิจกรรมของประชาชนที่สามารถไปใช้งานได้สะดวก และไม่ไกลจากที่พักอาศัยดังนั้นการจัดพื้นที่และการจัดกิจกรรม จึงมีการกระจายตามมาตรฐานของ สวนสาธารณะคือตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา สถานที่ราชการที่สามารถอำนวยความสะดวกใช้ประโยชน์พื้นที่ได้

และสามารถเดินเท้าหรือใช้การเดินทางที่สะดวกกระจายอยู่ในพื้นที่ทุกๆ 500 เมตร-1 กิโลเมตร เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการเกษตร หากมีการนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตามขอสงวนสิทธิ์ในข้อมูลและข้อมูลอ้างอิงทั้งหมดไว้เป็นหลักฐาน

รูปที่ 5.4 การจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลธนู

5.2.2 บทบาทหน้าที่

จากการศึกษาพบว่า ผู้มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล(หน่วยงานภาครัฐ) ชุมชนและนักผังเมือง ซึ่งแต่ละกลุ่มจะต้องทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ โดยมีแนวทางแต่ละกลุ่มดังนี้

5.2.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล(หน่วยงานภาครัฐ) เนื่องจากผลการศึกษาที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ และอำนาจหน้าที่ที่อาจพิจารณากระทำได้ที่จะพัฒนาสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ลานกีฬาแต่ประสบปัญหาความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งทำให้การดำเนินการไม่ประสบผลเท่าที่ควร ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีแนวทางดังนี้

1) อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการมีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในพื้นที่รวมถึงส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการของชุมชนเช่น มีวิทยากรนำออกกำลังกาย เดินแอโรบิกและมีผู้นำในการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการต่างๆในพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับในชุมชน

2) ประสานประโยชน์กับเจ้าของที่ดินทั้งเจ้าของที่ดินภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาพื้นที่เพื่อการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนหากเป็นพื้นที่สีเขียวภายนอกชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควรพิจารณาความต้องการทำกิจกรรมนันทนาการของชุมชน โดยรอบพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่มีอยู่และจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการนั้นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน

3) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณเบื้องต้นเป็นค่าซื้อที่ดิน ค่าเช่า หากที่ดินเหล่านั้นเป็นของเอกชนรวมถึงงบประมาณในด้านอุปกรณ์ต่างๆ ในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการเช่น อุปกรณ์ออกกำลังกาย สนามกีฬาต่างตลอดจนองค์ประกอบภายในสวนสาธารณะ และสนับสนุนงบประมาณในการบริหาร โดยเป็นค่าใช้จ่ายในด้านการสนับสนุนการดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

4) ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปของโครงการประกวด เช่น ประกวดหน้าบ้านหน้ามอง ประกวดการจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในสถานศึกษา ประกวดสวนในอาคาร ประกวดสวนชุมชนร่วมกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ริเริ่มโครงการ

5) เปิดให้พื้นที่ส่วนหนึ่งของพื้นที่สถาบันราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อการบริการประชาชนเช่น ลานออกกำลังกาย ที่นั่งพักผ่อนและมีการเปิด-ปิดเป็นเวลาเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินทางราชการ

5.2.2.2 ชุมชน

ในระดับผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน) ผู้ใหญ่บ้าน กำนันเป็นผู้มีบทบาทสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนและมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ขึ้นเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ ผู้ใหญ่บ้าน กำนันจึงควรมีแนวทางดังนี้

1) ประชาสัมพันธ์การจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและการดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในการขอความร่วมมือจากคนในชุมชนผ่านทางกระดานประชาสัมพันธ์ วิทยุกระจายเสียงในชุมชน การประชุมกลุ่มและตีพิมพ์เอกสารในที่รับรู้ข่าวสารของชุมชน

2) จัดให้มีการทำกิจกรรมเพื่อนันทนาการในพื้นที่ โดยกระตุ้นให้มีการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่จากคนในชุมชน

ในระดับประชาชนทั่วไปในชุมชน ประชาชนเป็นผู้ตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการประชาชนควรมีแนวทางดังนี้

3) ร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการสนองความต้องการกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการให้มีในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนันทนาการในพื้นที่ตามโอกาสที่เหมาะสม

4) ดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการบางส่วนเช่น พื้นที่สีเขียวริมทางเดินบริเวณบ้านตนเองหรือในสถาบันศาสนา

5) ให้ความร่วมมือโดยเป็นผู้บริจาคพื้นที่ทิ้งร้างหรือให้เช่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่สีเขียวในชุมชนและควรมีการบริจาคตर्फวัสดุอุปกรณ์บางส่วนในการจัดพื้นที่เพื่อนันทนาการในชุมชน

5.2.2.3 นักผังเมือง

นักผังเมืองเป็นผู้มีบทบาทในการผลักดันโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่และประสานความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการ และยกระดับคุณภาพชีวิตในการจัดทำพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะสำหรับนักผังเมืองดังนี้

1) กำหนดนโยบายการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนโดยมีแนวทางเพื่อควบคุมความหนาแน่นจากเมืองสู่ชนบท และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่ว่างเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

2) จัดทำผังเฉพาะ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยพิจารณาจากกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการและแนวทางจากมาตรฐานในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

3) สร้างการรับรู้ข่าวสารในการพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนและการวางแผนข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น โดยการบอกเล่า กระจายข่าวสารผ่านทางวิทยุกระจายเสียงของชุมชน การติดป้ายประกาศในที่ที่ประชาชนสามารถรับรู้ได้

4) จัดการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเฉพาะที่จัดทำขึ้นในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และ ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อความต้องการในกิจกรรมเพื่อนันทนาการและการพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

ในชุมชนพักอาศัยเขตชนบท เพื่อให้การดำเนินการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถนำไปใช้ได้โดยต้องศึกษาเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรศึกษาประเด็นเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนโดยใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมที่ทำร่วมกันและพัฒนาโครงการต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำ

2) ควรศึกษาความเป็นไปได้ที่หน่วยงานเอกชน องค์กรต่างๆ ในแต่ละหน่วยงานจะให้พื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการหรือร่วมกระบวนการประสานประโยชน์ที่ลงตัวระหว่างหน่วยงานเอกชนและท้องถิ่นส่งผลให้สามารถผลักดันโครงการการจัดทำพื้นที่สีเขียว เพื่อนันทนาการในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นผลสำเร็จเนื่องจากการสำรวจพื้นที่ในชุมชนพบว่า มีพื้นที่ว่างหลายพื้นที่เป็นพื้นที่ของเอกชนและหน่วยงานต่างๆ

3) ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นด้านการป้องกันปัญหาทางด้านสังคม พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีแนวทางการศึกษา เพื่อให้มีการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการไม่ให้พื้นที่เป็นแหล่งก่ออาชญากรรมและยาเสพติดตลอดจนเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น เนื่องจากพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการที่สำรวจพบในชุมชนบางส่วนเป็นรวมกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ ตามมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานมาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง. 2546. เกณฑ์ด้านผังเมือง หมวดบริการสังคม เรื่อง สวนสาธารณะ สนามกีฬา ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองกรรมธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540. ปัญหาการดำเนินการจัดตั้งและประสิทธิภาพของการบริหารงานของ อบต. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- คณะวนศาสตร์. 2546. แผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. “การศึกษาผู้ไม่ใช้สวนสาธารณะ: กลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย.” สารศาสตร์.5(3) : 31-41.
- จรินทร์ ธานีรัตน์. 2528. นันทนาการชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- บุญนาค ดังกุล. 2545. เมืองและสิ่งแวดล้อม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีชา สิริภัก. 2527. “การศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานในการวางแผนสำหรับศูนย์นันทนาการ กรุงเทพมหานคร. “วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริศา ขศหมึก. 2545. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเมืองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้โครงการเมืองนำอยู่ กรณีศึกษา เทศบาลนครยะลา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วัชร ธรรมวิเศษ. 2544. บทบาทของกรรมการชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเขตบางซื่อ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม).
- วิชัย โพธิ์รัชต์. แนวทางการเพิ่มพื้นที่สาธารณะเพื่อนันทนาการ ในเขตพื้นที่เมืองชั้นในกรณีศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อมรรัตน์ กฤตยานวัช. 2526. “การศึกษาเพื่อวางแผนทางจัดหาสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ในแง่ของการผังเมือง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2533. สวนสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท สารมวลชน จำกัด.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2527. หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ กรมการผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย. 2539. การเป็นชุมชนเมืองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. โครงการพัฒนา
การดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1 : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. 2545. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2535. นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาววิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. 2547. คู่มือ การเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน:
พิมพ์ที่ กลุ่มงานพื้นที่สีเขียวและนันทนาการ กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ
สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. 2547. มาตรการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอย่างยั่งยืน.
กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. 2546. แผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักวิจัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. 2541. คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร.
ลาดกระบัง กรุงเทพฯ : ทิพนตรการพิมพ์.
- BYOUNG-SUK KWEON et.al.Green Common Space And The Social Integration of Inner-city
Older Adout. Environ and Behavior,Vol.30 No.6,November 1998 .832-858
- Gold, Seymour M. 1980. Recreation Planning and Design. United State of America: Mc Graw-
Hill Inc.
- Jensen,Clayner R.1971.Out-Door Recreation in America. Minneapoilis: Burgess Publishing.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

1. องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น

ชุมชน ประกอบด้วยกลุ่มคนที่อยู่รวมกัน ในอาณาเขตพื้นที่เดียวกันตั้งแต่กลุ่มขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้าน ไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น เมือง ประเทศ มีการจัดระบบต่างๆ ในชุมชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ร่วมกัน และกลุ่มคนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นๆ ร่วมกัน รวมทั้งอยู่ในเขตการปกครองแบบใดแบบหนึ่ง ภารกิจหน้าที่ที่สำคัญของชุมชน นอกจากการจัดให้มีบริการขั้นพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แล้วการจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นหน้าที่สำคัญของชุมชน (เอกสารวิชาการ สดร.8/2539. 2540 : 1-2) ชุมชนในสถานะของการปกครองท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันไป

สำหรับชุมชนชนบท ในขณะนี้ได้มีการจำแนกสถานภาพของชุมชนออกตามการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานในระดับล่างสุด เพราะตำบลเป็นการปกครองพื้นฐานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในชนบทมากที่สุด ดังนั้นการจัดให้มีการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบล จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานที่มั่นคงของการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นในชนบทของประเทศไทย ซึ่งมีประชากรส่วนมากอาศัยอยู่ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจเปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลได้ ซึ่งจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและจะพ้นสภาพของ อบต. นับแต่วันประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลเป็นต้นไป (มาตรา 42 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537) องค์การบริหารส่วนตำบลในสถานภาพของชุมชนท้องถิ่นชนบทจึงอาจพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนเมืองได้ในอนาคต ตามหลักการแห่งกฎหมายและสภาพความเป็นจริง

อบต. ย่อมาจาก คำว่า "องค์การบริหารส่วนตำบล" ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ปัจจุบันมีการแก้ไขถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด มีรายได้ มีทรัพย์สิน ตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบันได้มีการประกาศจัดตั้ง อบต. ไปแล้ว 5 ครั้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 มีรูปแบบคล้ายการปกครองระดับชาติกล่าวคือ ประกอบด้วย

2 ส่วน คือ ฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย

1) สภา อบต. ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนหมู่บ้านละ 2 คน แต่ถ้ามียังไม่ถึง 6 คน ให้มีสมาชิก อบต. ได้ 6 คน โดยให้ที่ประชุมเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานสภา 1 คน รองประธานสภา 1 คน และเลขานุการสภา อีก 1 คน นอกนั้นเป็นสมาชิกสภา

(ปัจจุบันเลขานุการให้มาจากสมาชิกหรือปลัด อบต.แล้วแต่มติสภา อบต.) โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม 1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2) ผู้บริหาร อบต. คือ นายก อบต.มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และนายก อบต.สามารถ ตั้งรองนายก อบต. ได้อีก 2 คน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการทั้งปวงขององค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

2.1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

2.4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

1.2 ฝ่ายประจำ ประกอบด้วย

1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบังคับตำบล งานนิติกร งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับงบประมาณประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

2) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีเงินได้และการนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือน การรายงานเงินคงเหลือ การจัดทำบัญชีทุกประเภท งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

3) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบงานประมาณการ ค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง งานซ่อมบำรุง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4) ส่วนสาธารณสุข ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขภาพตำบล งานควบคุมโรคติดต่อ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

5) ส่วนอื่นๆ ที่ อบต.เห็นสมควรจะกำหนดขึ้นตามภาระหน้าที่ (การบริหารงานบุคคลของ อบต.เป็นอิสระสามารถกำหนดกรอบตำแหน่งหรือส่วนราชการได้ตามที่จำเป็น)

2. หลักเกณฑ์การปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2545

ได้กำหนดเกี่ยวกับขนาดของ อบต. ดังนี้

- 1) ให้กำหนดขนาด อบต. ดังนี้
  - อบต. ชั้น 1 เป็น อบต.ขนาดใหญ่
  - อบต. ชั้น 2 และชั้น 3 เป็น อบต.ขนาดกลาง
  - อบต. ชั้น 4 และชั้น 5 เป็น อบต.ขนาดเล็ก

โดยการกำหนดขนาด อบต. ดังกล่าวให้นำไปใช้ในการกำหนดระดับตำแหน่งพนักงานสายงานผู้บริหารของ อบต.

2) อบต. สามารถเปลี่ยนแปลงขนาดได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยจะต้องผ่านหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกลางอบต.กำหนด

2.2 อบต.แบ่งเป็น 5 ชั้นโดยกำหนดตัวชี้วัดในการจัดชั้น อบต. ออกเป็น 4 ด้าน 40 ตัวชี้วัด (เดิมก่อนปรับขนาดอบต.ใหม่) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ก.1 แสดงการกำหนดตัวชี้วัดในการจัดชั้น อบต.(เดิมก่อนปรับขนาดอบตใหม่)

ตัวชี้วัด	% น้ำหนัก
ตัวชี้วัดด้านการเมืองการปกครอง	20 %
1. ความกว้างของพื้นที่	
2. จำนวนราษฎร	
3. ความหนาแน่นประชากร	
4. จำนวนหมู่บ้าน	
5.จำนวนหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนา	
ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ	55 %
1. รายได้ที่แท้จริง(ไม่รวมเงินอุดหนุนเงินสะสมและเงินกู้)	
2. จำนวนเงินอุดหนุน	
3. สัดส่วนของงบประมาณการลงทุน	
4. จำนวน โรงแรม	
5. จำนวน โรงรับจำนำ	
6. จำนวน โรงฆ่าสัตว์	
7. จำนวนบริษัทธุรกิจ	
8. จำนวนสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	
9. จำนวนสถานีขนส่ง	
10. จำนวนตลาดสด	
11. จำนวนหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ	
12.จำนวน โรงงานอุตสาหกรรม	
13. จำนวนศูนย์การค้า	
ตัวชี้วัดด้านสังคมการศึกษาและวัฒนธรรม	10%
1. จำนวน โรงเรียนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	
2. จำนวน โรงพยาบาล	
3. จำนวนสถานพักผ่อน (เช่นสวนสาธารณะสนามกีฬาโรงยิม)	
4. จำนวนกิจกรรมทางวัฒนธรรม	
5. จำนวนสถานที่ท่องเที่ยว	
6. จำนวนศูนย์ดูแลเด็ก/ศูนย์เยาวชน	
7. จำนวนสมาคมและมูลนิธิ	
8. จำนวนวัด/ที่พักสงฆ์/โบสถ์/มัสยิด	

เอกสารนี้เป็นเอกสารราชการที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ก.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	% น้ำหนัก
ตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการ	15 %
1. จำนวนโครงการตามพระราชดำริ	
2. จำนวนนิคมสร้างตนเอง	
3. ปริมาณแหล่งน้ำ	
4. จำนวนโครงสร้างพื้นฐาน(เช่นถนนน้ำประปาไฟฟ้า)	
5. จำนวนอุทยานแห่งชาติ/ป่าสงวนแห่งชาติ/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	
6. จำนวนกลุ่มอาชีพ/กลุ่มสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	
7. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น	
8. จำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง	
9. อัตราการก่ออาชญากรรม	
10. อัตราผู้คิดยาเสพติด	
11. อัตราผู้คิดเชื้อเอดส์	
12. อัตราการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ	
13. จำนวนด้านศุลกากร	
14. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
รวม	100 %

ที่มา : รายงานการประชุม คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล ครั้งที่ 3/2546 วันจันทร์ที่ 31 มีนาคม 2546 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักนโยบายและแผน ชั้น 5 อาคาร สถาบันดำรงราชานุภาพ

2.3 ฝ่ายเลขานุการ ฯ คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลได้ศึกษารวบรวมรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดเกณฑ์การปรับขนาด อบต. ต่อไปดังนี้

1) การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกรมการปกครอง ร่วมกับ JICA (Japan International Cooperation Agency)

2) การวิจัย เรื่อง การจัดสรรรายได้ ภาษี และเงินอุดหนุนให้เทศบาลที่สัมพันธ์กับเครื่องชี้วัดการทำงานของเทศบาล โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย

3) เกณฑ์การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรับเงินรางวัลในการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4. คณะอนุกรรมการพิจารณากำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนราชการฯ

ในการประชุมครั้งที่ 3/2546 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2546 ได้มีมติ ดังนี้

1) ให้ฝ่ายเลขานุการฯเชิญนักวิชาการ ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ ผู้แทนสำนัก/กองที่เกี่ยวข้องของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และผู้แทนส่วนราชการ (กรม) ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมรับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การปรับขนาด อบต. แล้วนำเสนอให้ คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาอีกครั้ง

2) ที่ประชุมมีความเห็นเบื้องต้นว่า ประเด็นสำคัญของเกณฑ์การปรับขนาด อบต. ควรประกอบด้วย

ตารางที่ ก.2 แสดงประเด็นสำคัญของเกณฑ์การปรับขนาด อบต. ใหม่

ประเด็นสำคัญของเกณฑ์การปรับขนาด อบต. ใหม่
1. รายได้ของ อบต. ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนและเงินกู้
2. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของ อบต. ตามมาตรา 35 ของ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542
3. ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและสังคม
4. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ อบต.

ที่มา : รายงานการประชุม คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล ครั้งที่ 3/2546 วันจันทร์ที่ 31 มีนาคม 2546 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักนโยบายและแผน ชั้น 5 อาคารสถาบันดำรงราชานุภาพ

ตารางที่ ก.3 แสดงการจัดลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลและกรอบอัตรากำลัง

ลำดับชั้นอบต.ใหม่	ลำดับชั้นอบต.เดิม	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงาน
อบต.ขนาดใหญ่	อบต. ชั้น 1	มีเกณฑ์รายได้ ปีละ 20 ล้านบาทขึ้นไป	มีจำนวนพนักงานได้ 21 คน
อบต.ขนาดกลาง	อบต. ชั้น 2	มีเกณฑ์รายได้ ปีละ 12-20 ล้านบาทขึ้นไป	มีจำนวนพนักงานได้ 12 คน
	อบต.ชั้น 3	มีเกณฑ์รายได้ ปีละ 6-12 ล้านบาทขึ้นไป	มีจำนวนพนักงานได้ 6 คน
อบต.ขนาดเล็ก	อบต.ชั้น 4	มีเกณฑ์รายได้ ปีละ 3-6 ล้านบาทขึ้นไป	มีจำนวนพนักงานได้ 4 คน
	อบต. ชั้น 5	มีเกณฑ์รายได้ ปีละ ไม่เกิน 3 ล้านบาทขึ้นไป	มีจำนวนพนักงานได้ 3 คน

ที่มา : ฝ่ายบรรจุแต่งตั้งและทะเบียนประวัติ กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น ซึ่งเมื่อกล่าวถึงคำจำกัดความของบทบาทนั้น บทบาทมาจากคำว่า “ROLE” ในภาษาอังกฤษ ซึ่ง เซอร์คอร์ด และแบคแมน (Secord and Beckman อ้างใน เบญจพร แก้วมีศรี.2540: 9) ได้กล่าวถึงคำว่า บทบาทไว้ในจิตวิทยาสังคมโดยให้ความหมายไว้ว่า บทบาท คือ การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างพฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือ ผู้ดำรงตำแหน่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือ บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่ง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบจะกำหนดไว้ควบคู่ตำแหน่งนั้นเสมอ (David อ้างใน เบญจพร แก้วมีศรี. 2540 : 10) ซึ่งบทบาทและหน้าที่ที่จัดทำให้แก่ท้องถิ่นมีการแบ่งประเภทไว้อย่างชัดเจน (Beelo.1966 : 35) ได้แก่

3.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่กำหนดไว้ตาม พรบ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีดังนี้

- 1) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม (มาตรา 66)
- 2) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย อบต. มีหน้าที่ต้องทำในเขต อบต.ดังต่อไปนี้ (มาตรา 67)
  - 2.1) จัดให้มี (ถ้าไม่มีต้องจัดทำขึ้น) และบำรุงรักษา (หากมีแล้วต้องคอยดูแล ทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพใช้ได้) เส้นทางคมนาคมทางน้ำ และเส้นทางคมนาคมทางบก
  - 2.2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - 2.3) ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ
  - 2.4) ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
  - 2.5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม
  - 2.6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
  - 2.7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ หรือ

เอกสารนี้เป็นบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควรต่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้ง 3) อบต. อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. ดังต่อไปนี้ (มาตรา 68)ครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 3.2) ให้มี และบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3.3) ให้มี และบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

3.4) ให้มี และบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ
สวนสาธารณะ

3.5) ให้มี และส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรรม และกิจการสหกรณ์

3.6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

3.7) บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

3.8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

3.9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

3.11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.12) การท่องเที่ยว

3.13) การผังเมือง

4) อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่ต้องทำตามข้อ 1 และอาจจัดทำตาม ข้อ 2 ดังกล่าว

ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล ที่จะจัดทำกิจการเช่นเดียวกับ อบต. เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ควรแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้า ก่อนจัดทำกิจการ

5) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ อบต. มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (มาตรา 70)

6) อบต. อาจออกข้อบังคับตำบล เพื่อใช้บังคับในตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ของ อบต. และจะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ โดยมีโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

7) อบต. อาจทำกิจการนอกเขต อบต. หรือร่วมกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นได้ (มาตรา 73)

8) อำนาจหน้าที่ตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 กำหนดให้ อบต. เป็นราชการส่วนท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ตาม พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้ อบต. ในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (สุภชัย ขวาระประภาย, 2540, น. 8-25)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 ยังได้กำหนดหน้าที่ของ อบต. ไว้ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุขการ

- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่น

- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรง

มหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา

ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตามโดยไม่มีการอนุญาตจากข้าพเจ้าผู้ว่าราชการในท้องที่ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ

ประกาศกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต)

นอกจากกำหนดหน้าที่ดังกล่าว ยังได้กำหนดหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้สอดคล้องกับ อบต. ด้วย พร้อมทั้ง มาตรา 30 ได้กำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ.2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ.2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า ทั้งนี้โดยการเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนา(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ข้อมูลอินเทอร์เน็ต จาก Web site ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียน ท่านหัวหน้าครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวที่นับถืออย่างสูง

ข้าพเจ้า น.ส.ดวงชีวรรณ เหมือนอัน กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง มหาวิทยาลัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดทำพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” และได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนรวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามนี้อย่างสมบูรณ์ และขอรับรองว่าคำตอบทั้งหมดจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความร่วมมือของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่ง
น.ส.ดวงชีวรรณ เหมือนอัน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

น.ส.ดวงชีวรรณ เหมือนอัน

หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....
หมายเลขแบบสอบถาม..... วันที่สัมภาษณ์..... ชื่อผู้ตอบ.....
มีฐานะเป็น..... ของครัวเรือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและสังคม

1. ครัวเรือนของท่านมีสมาชิก.....คน (ครัวเรือนหมายถึงผู้ที่มีค่าใช้จ่ายในการอยู่ร่วมกับท่าน)
2. กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยของท่าน

☐ 1. เป็นเจ้าของ	☐ 2. ผ่อน
☐ 3. เช่าหรือเช่า	☐ 4. อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า
3. ท่านอยู่อาศัยในตำบลธนูเป็นระยะเวลา.....ปี
4. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
5. อายุ.....ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สถานภาพการสมรส

- [ ] 1. โสด [ ] 2. แต่งงาน
 [ ] 3. หย่าร้าง [ ] 4. หม้าย (สามีหรือภรรยาเสียชีวิต)
 [ ] 5. แยกกันอยู่

7. ระดับการศึกษา

- [ ] 1. ไม่ได้รับการศึกษา - ประถมศึกษา [ ] 2. มัธยมศึกษา
 [ ] 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า [ ] 4. ปริญญาตรีขึ้นไป

8. อาชีพ

- [ ] 1. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ [ ] 2. บริษัทเอกชน
 [ ] 3. ค้าขาย, ทำธุรกิจ [ ] 4. แม่บ้าน
 [ ] 5. รับจ้าง [ ] 6. นักเรียน, นักศึกษา
 [ ] 7. เกษตรกร [ ] 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

9. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เดือนละ.....บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

10. ชุมชนของท่านจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทใดบ้าง

- [ ] 1. ประเพณีท้องถิ่น [ ] 2. การจัดการแข่งขันกีฬาในชุมชน
 [ ] 3. เดินแอโรบิก [ ] 4. ห้องออกกำลังกายฟิตเนส
 [ ] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

11. เวลาว่างในแต่ละวันของท่านมี.....ชั่วโมง

12. กิจกรรมที่ท่านทำในช่วงเวลาว่างได้แก่กิจกรรมใด

- [ ] 1. ดูหนัง, ฟังเพลง [ ] 2. ออกกำลังกาย, เล่นกีฬา
 [ ] 3. พักผ่อนโดยการนอน [ ] 4. อ่านหนังสือ
 [ ] 5. ปลูกต้นไม้,ดูแลรดน้ำต้นไม้ [ ] 6. พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง
 [ ] 7. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

13. ท่านเคยเข้าไปใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ,สวนสาธารณะหรือลานกีฬาภายในชุมชนหรือไม่

- [ ] 1. เคย [ ] 2. ไม่เคย เพราะเหตุผลใด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. เหตุใดท่านจึงไม่เข้าใช้บริการ พื้นที่เพื่อนันทนาการ, สวนสาธารณะหรือลานกีฬาภายในชุมชนของท่าน

สาเหตุ	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่ชอบออกกำลังกาย		
ไม่มีเวลาก็จะไม่ออกกำลังกาย		
การที่บุคคลถูกปลุกฝังจากครอบครัวแตกต่างกัน		
ไม่รู้จักมักคุ้นกันระหว่างเพื่อนบ้าน		
ไม่มีเพื่อนไปร่วมทำกิจกรรมนันทนาการด้วย		
ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือครูช่วยในการฝึกสอนหรือคอนแนะนำการออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ		
ไม่ต้องการใช้บริการร่วมกับคนต่างเชื้อชาติหรือต่างวัฒนธรรมประเพณี		
อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเก่าและไม่ทันสมัย		
ประเภทของการบริการมีน้อยเกินไป		
สถานที่ไม่สะดวก ไม่สวยงาม		
สถานที่ที่ให้บริการคับแคบ ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการเกิดการแออัด		
สถานที่มีความเสี่ยงดังอีกที่ก็		
ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้มาใช้บริการที่ดีพอ		

15. ท่านเดินทางมาใช้บริการพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ สวนสาธารณะหรือลานกีฬาภายในชุมชนด้วยวิธีใด

- [ ] 1. เดินเท้า [ ] 2. รถจักรยาน [ ] 3. รถจักรยานยนต์
 [ ] 4. รถจักรยานยนต์รับจ้าง [ ] 5. TAXI/ตุ๊กตุ๊กรับจ้าง [ ] 6. รถยนต์ส่วนบุคคล
 [ ] 7. รถสองแถว [ ] 8. อื่นๆ โปรดระบุ.....

16. พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ,ลานกีฬาภายในชุมชนของท่านมีการจัดองค์ประกอบในพื้นที่หรือไม่

องค์ประกอบพื้นฐานภายในสวนสาธารณะ	มี	ไม่มี
สนามหญ้า สวนหย่อม		
ลานกีฬา ทางเดิน หรือสถานที่ออกกำลังกาย		
ม้านั่ง		
สระน้ำ น้ำพุ หรือน้ำตก		
ศาลาเพื่อเป็นที่พบบปะของผู้ใช้บริการ		
สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายแสดงทิศทาง		
ห้องน้ำ		
จุดขายเครื่องดื่ม		
ไฟฟ้าแสงสว่าง		
ที่จอดรถ		
ระบบระบายน้ำภายในสวนสาธารณะหรือคู่อิง		
แหล่งน้ำสำหรับบำรุงรักษาต้นไม้		
ป้อมยามหรือจุดตรวจ		

17. ท่านต้องการกิจกรรมนันทนาการใดในพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ

องค์ประกอบของกิจกรรมนันทนาการ	การใช้บริการ	
	ต้องการ	ไม่ต้องการ
สนามเด็กเล่น สำหรับเด็ก		
บริเวณร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น พุดคุยพบปะสังสรรค์		
ลานกีฬา ได้แก่		
- สนามฟุตบอลขนาดเล็ก		
- สนามบาสเก็ตบอล		
- สนามเบ็ดمينตัน		
- สนามเปตอง		
- สนามเทนนิส		
- สนามตะกร้อ		
- ลู่วิ่งออกกำลังกาย		
- พื้นที่เดินแอโรบิค		
- ห้องออกกำลังกาย ฟิตเนส		
- พื้นที่เล่นเทเบิลเทนนิส		
- พื้นที่รำมวยจีน		

18. ท่านคิดว่าควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนช่วยในการจัดการและดูแลพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ, สวนสาธารณะหรือลานกีฬาภายในชุมชนของท่านหรือไม่

[ ] 1. ควร [ ] 2. ไม่ควร เพราะเหตุใด.....

19. ถ้าในชุมชนของท่านมีพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการ, สวนสาธารณะหรือลานกีฬาตามมาตรฐานแล้วท่านยินดีที่จะช่วยกันดูแลและเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการหรือไม่ (ค่าใช้จ่ายเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาดูแล บำรุงรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการในชุมชนของท่าน)

[ ] 1. ยินดี [ ] 2. ไม่ยินดี เพราะเหตุใด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวดวงชีวรรณ เหมือนอัน สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาสถาปัตยกรรม จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปี 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้